FORMULÆ ORATORIÆ IN USUM SCHOLARUM Concinnatæ.

Unà

CUM ORATIONIBUS, Declamationibus, &c.

Deſq;

Collocatione Oratoria, & artificio demum Editio praeceptiuncula.

Sexta Editio.

Longè, & auctior & emendatior.

Londini Impenſis, *W. B. & H. J.*

M DC XL VII.

Nobilitate
STEMMATIS,
fœlicitate indolis, ſpe virtutis,
præſignibus adoleſcentulis,

M^ro. { PEREGRINO / FRANCISCO / ROBERTO & / VEERO } BERTIE,

Filiis Illuſtriſſimi herois, Domini ROBERTI, Comitis *Lindiſiæ*, magni Angliæ Camerarii; nobiliſſimi Ordinis PERISCELLEDIS, Equitis: atq; à *Secretioribus* Regiæ Majeſt. *Conciliis*, Honoratiſſimi *Domini*:

Suis multùm hononorandis *diſcipulis*, univerſam *ſublunaris* hujus, & *ſuperlunaris* mundi, quam *ſperare* poſſunt, quam *optare* licet, beatitudinem.

Igniculi Heroici,

QUod *in partu* Liberorum, *id ipſum in partu* Ingeniorum *ſæpius evenire ſolet*; Soboles *matrem*, *pari amore non proſequitur*, *quo* mater

[a] *sobolem. Vt enim flumina non sunt* reflua *in scatebras, sed* deflua *in Oceanum*; *sic* amor descendit, non ascendit: *proinde cum adoleverit proles*, mater *passim ferè* neglecta *jacet, ejusque* longa decem mensium fastidia, [b] *cogitantur rariùs*. Pædagogis* *similiter* (*quorum* labores, *dolores*, studia, *desideria*, vota, *&c. munificentius aliquod* ἀντίδωρον *meruerunt*) *quæ refertur* gratia? *imò, quæ non* [c] contumelia? *nam simulac* discipuli *isti* sui (*in quibus* pariendis, *vitæ ferè, & valetudinis dispendium fecêrunt*) *vel in* nutricis Academiæ *devolvuntur* gremium, *vel ad publicos honores promoventur, non solùm* sentiunt, *verùm* loquuntur *de* illis (*quondam* suis,)

a *Nausquisq; amat beneficia sua Magis* illa *juvant quæ pluris emuntur*. Juven. Satyr. 11.

b Virgil. Eclog. 4.

* *Doctor amarùs enim, discenti semper ephebo*

Nec dulcis ulli disciplina infantiæ est. Prudent. in Cassian. hymn. 9.

c — *Tanta est* discipulorum *nostri temporis ingratitudo, ut ubi primum discesserunt, à conspectu* præceptorum, *statim obliviscantur veteris beneficii, neq; agnoscant per* quos *profecerint*. Expertus *& sciens loquor*. Multi *enim ex officina, & umbraculis meis prodierunt qui* me *nunc nihilo pluris æstimant, quàm* portarium, *aut mulionem abjectissimum*. Text. ep. 110. *Vt quod olim Phœbus (Metam. 2.)* — non satis, *inquit*, ab ævi.

Sors mea principiis, fuit irrequieta, pigetq;
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum?

tam

tam sollicitis præceptoribus, *ceu* terræ filiis, *plagosis* Orbiliis, *triobolaribus* mancipiis: * *cùm* ipsi *interim* (*quos dixi*) præceptores, *alumnos adeò perditè amant suos, ut ipsam* vitam, *illorum gratiâ, non vereantur profundere, si tandē post mille exhaustos labores*, masculum *pepererint ingenii* fœtum.

Non ego *hæc queror* (honoranda juventus) *quasi subverearer in* vobis *aliquidpiam tale futurum*, (*quod absit, longè absit, imò* vos, *infinitis parasangis, omnes, quos adhuc uspiam noverim, in* obsequio, *de quo loquor, præcurritis adolescentulos; & egregium hâc in re, universa* nostræ pueritiæ *præbetis exemplar:*) *sed ut* vestra *laus &* vera nobilitas, *ex degeneri aliorum inhumanitate, barbarie*

* *Quantum quisq; odii tacita conceperat irâ*
Effudit ardens, felle tandem libero. Prudent. in Cassian. hymn. 9.

——*Fac memineris secundum principes & Episcopos, neminem magnificentiùs posse mereri de republ. quàm ludi literarii magistrum, si rudibus adhuc & in quemvis habitum sequacibus animis, mentem instillet Christo dignam, easque literas quæ semper optimo cuiq; placuerunt.* Erasm. Rot. Cordo. *ludimag. Ersordiensi*—— ——*obsecro te per musas, ut in hac re uni desudes Christo qui tibi solus ob oculos debet observari, à quo solidiorem tanto referes gratiam, quanto magis hic refert mundus, neq; ingratus erat, neque gratus potest*——Erasm.

róque planè ingrati *animi vitio laborantium, magis magísque elucescat.* Vósque *adeo ferè* soli, *meritissimæ vestræ laudis, gloriâ ac splendore apposito, ex illâ oppositâ plurimorum tenebrosa* mentis *crassitie adhuc indies clarescatis. Quod igitur* Ovidius *olim, de* quodam *quì* illi, *etiam in* Tomo *exuli, arctioris amicitiæ* glutine *adhæserat; idem ego* singulis *vestrûm*, Tibi *autem* (*speratissime Domine* PEREGRINE) *speciatim voveo*, viz. *ut*

Trist. Eleg. 9.

Quo pede cœpisti, sic bene semper eas—

& tuum generosum animum, (*ut* Hippolochus *suum* Glaucum) *etiamnum adhortor*,

Iliad. 6.

Λιὲν ἀροστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.
Μηδὲ γένος Πατέρων αἰσχυνέμεν. οἱ μέγ' ἄριστοι
Εἰν Ἄγγλοις ἐγένοντο.

Adhuc udum, & molle lutum es, nunc nunc properandus, & acri, fingendus sine fine, rotâ

Pers. sat. 3.

* &

* *& veræ virtutis imago*, cereæ *huic* pueritiæ *eſt imprimenda*. Virtus *ſola eſt, & unica nobilitas*; Patricius *enim* ſanguis, *quo quiſq;* (*ut plurimùm*) *appellatur* Nobilis; *eſt tanquam* color *in picturâ rubicundus, ubi nullus intrinſecùs* calor; Ψυχὸν καὶ ἄψυχον *nobilitatis cadaver*; ſimia aurea geſtans inſignia, [c] *& aſellus leonis exuviis impalliatus*. [d] *Noluit prudentiſſimus* Vlyſſes, *de* nobilitate *ſuâ ampulleſcere, utcunque* Deus eſſet in utroque parente, (*noluit inquam*) *Nam* (*ut* Seneca) qui genus jactat ſuum, aliena laudat; *diſertè igitur inquit*,

Et *genus*, & *proavos*, & *quæ non fecimus ipſi*,

Vix ea *noſtra* voco—

Verus autem eſt ille *nobilis*, Magnus *reverâ* Magnas, ἀγενὴς, ἀφυὴς,

Quem genus & genius pariter virtutis & artis

* *Faſcibus & purpuris gloriaris? vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis fulgere purpurâ mente ſordeſcere.* Nobilitate *generoſus es? parentes tuos laudas*; omnes *tamen pari ſorte naſcimur, ſolâ* virtute *diſtinguimur.* Mimus. Felix *in* Octavio.

[c] *Melius eſt ut in* vobis *glorientur* parentes, *quam ut* vos *in parentibus gloriemini.* Chryſoſt.

[d] Met. 13.

e Pro nobilibus *habendi sunt* omnes *qui studiis* liberalibus *excolunt animum. Pingant* alii *in clypeis suis* leones, *aquilas*, tauros, *& leopardos*: *plus habent veræ* nobilitatis, *qui pro insignibus suis tot possunt* imagines *depingere, quot perdidicêrunt* artes *liberales*. Eras. de civil. mor. pueril.

Nobilitat e—

Heroica enim (*vel in ipso* Ajace) *fortitudo, æquivoca planè fuerit, nec tanto nomine digna, imò nihil omnino aliud* (*si* virtus *& eruditio defuerint*) *quàm truculentus ille* Polyphemus *extincto* oculo.

Tota licet veteres exornent undiq; ceræ
Atria, nobilitas *sola est atq; unica virtus.*
—*miserum est* aliorum *incumbere famæ,*
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
—*quis enim* generosum *dixerit hunc, qui*
Indignus genere, & præclaro nomine *tantùm*
Insignis—Iuv. sat. 8.—*Animus facit nobilem*—Sen. Epist. 44.

Iustinus *patre* armentario *natus in Thraciâ, Senatûs, & militum consensu factus est Romanus* Imperator.

—*Notum est humile genus Maximini, Pupieni, Aureliani, Valentis*—*&c.*

—*Æschinis mater tympanistria fuit.* Lucian. *in Somn.*

Monstrum

Monstrum horrendum informe ingens.--*

Vos *igitur* (nobilissimi ingenuli) vos (*inquiam*) *obtestor*, *per sacrum honoratissimi vestri stemmatis* genium; *per speratissimam* vestram indolem, *per inhiantem totius Reipub.* expectationem; *ut in hoc herbescentis ætatis* vere, *omnes* plantas *in horto* Palladis, *ut jam pulchritudine* floris, *ita dehinc* messis *ubertate longè superetis*; *ut de* vobis *aliquando tandem*, *in maturam ætatem accrescentibus*, parentes, amici, vestrates *omnes*, *dulcissimum decerpant* fructum; *cùm generosa* vestra *indoles*, illis *honori & solatio*; familiæ *lumini*; Reipub. *columini fuerit*, *vota impleverit cumulatè omnium*. Vos *interim nullos abnuite labores*, *quo minus*, *cum* jam *estis nobilissimi*,

Odyss. 9. Ænead. 3.

* *Ipbicrates* sutoris *credebatur filius*, *tamen ob virtutem*, *& rei militaris peritiam factus est Atheniensium* Imperator: *unde* Harmodio, *ei ob generis ignobilitatem*, *convitia ingerente*, meum, *inquit*, genus à me incipit, tuum in te desinit. *Plutarchus in* imperat. *apophthegm.*

Agathocles Siciliæ rex figulo *est patre natus*. Iustin. *lib.* 22. Demosthenis *patrem cultellos vendidisse autor est Valer. Max.* Ciceronis *pater quia ex familiis* fulloniam *exercentibus quæstum fecerat*, fullo *audivit*: *quod convitii loco Tullio objecit Fufius Calenus apud Dionem.* lib. 46.

in nobiliores *tamen adhuc evadatis, & deforme existimate, quos* dignitate *praecellitis, ab* iis virtutibus *superari. Viam ad* Honorem *per* virtutis *templum, patere cognoscite;* **Nec desunt* vobis, *è vestrâ nobilissimâ familiâ oriundi, qui omni* virtutum *fulgore emicuerunt; neq; minorem profectò gloriam, suo in veram Religionem* zelo, *quàm vel suprema* honoris *apice, nacta est; augustissima illa* Heroina, *vestra* Abava, *radiosum & illustre* Willughbiani *generis* sydus, *Domina* KATHARINA, Suffolciæ Duciſſa, *cùm ab impetuosis* Mariannæ *persecutionis procellis, exulabat in* Germaniam, *unâ cũ* marito, *n' i (agnoscentes se* peregrinos *esse in terrâ (quod* Apostolus *de* sanctis, *Heb.* 11. 13,14.) *apertè declarabant se* patriam *quaesiviſſe*) Avum *vestrum, illustrissimum* Heroem *mihi natum,* PEREGRINUM *nominabant; cujus jam* immortale *nomen,* Tu *qui succedis* (honorande PEREGRINE) *conservas, & hareditario*

*——*videre tum liceat illos qui jubent, ab avis & atavis, & omni vetro nobilitate, ornare quem laudamus: ut ramorum sterilitatem radix fœcunda compenset, & quod in* fructu *non teneas, mireris in trunco.* Hieronym. *ad* Demetriad.

——*sume superbiam quæsitam meritis:* Horat. lib. 3 Ode 30.

reditario quodam jure vendicas, sic
—— *uno* avulso non deficit *alter*
Aureus ——

Ac proinde quod Ascanio *olim*
suo Æneas, *idem nunc &* tibi, *tuus*
abavus, ——

Tu facito mox, cùm matura
adoleverit ætas
Sis memor: & *te* animo repetentem exempla tuorum,
Et pater *Æneas*, & avunculus
excitet *Hector.*

Macti estote (nobilissimi pupilli) *macti estote* (*cum* bono Deo) *in studiis* vestris, *hastam Minervæ vibrantes, antagonistas vestros configentes, flumine illos vestræ eloquentiæ obruentes, & totum literarum* Oceanum *frequenti haustu ingurgitantes*, sacri *librorum* helluones. *Habetis quibuscum quotidiè possitis congredi, quorum æmulemini diligentiam, & verè* sacram *literarum famem, qui nihil adeò malint, ac in* doctos *evadere.*

Hi proprium decus, & partum
indignantur honorem

Ni

• Ænead. 6

Ænead. 12.

—*in antiquam virtutem, animosque viriles & pater Æneas, &c.* Ænead. 3.

Ænead. 5.

Ni teneant: *vitamq; volunt pro laude pacisci.*
Hos successus alit; possunt, quia posse videntur.
Vestra *ego de causâ (ut omnem moverem è viâ latebrosulum, ac facillimum* vobis *rimarer ad* Helicona *tramitem, & tanquam vestigia signarem* præeundo, *ubi* vos *vestrum imprimatis* imitando *pedem*) *has* Oratorias formulas [m] *vestro privatim usui,* [*] *paucis retrò mensibus, contexui,* quas (*onus plusculum exigerent laborîs, & temporis, quàm res nostræ facilè permitterent, transcribendo, missis insuper* mendis *pseudographicis, quæ obrepserint in*

m *Et munire favos, & Dædala, fingere tecta.* Georg. lib. 4.

* *Euit namq; id mihi semper, nescio quomodo persuasissimum, eas ad sermonis* ubertatem, *ornatum,*

vim, varietatem, *ad jumenti allaturas esse non parum; plurimum etiam subsidii* his, *qui meliorum scriptorum imitationi se deditos esse profitentur. Si enim in* Vasis, *cæteris; rebus manufactis, ad aliarum similitudinem formandis, post comparatam materiam, partibusque singulis jam effectis, nihil æque solicitum habet* fabrum, *quàm ut* partium *quam aptissima fiat* compositio, *& coagmentatio: si in* ædibus *ad aliarum similitudinem extruendis non* longitudinis, *altitudinis, latitudinisq; sed etiam* commissuræ *& contignationis rationem habere solet diligens atque industrius faber: ita de his orationum* clavículis studiosus *&c.*— Schotus—

manu-

manuscriptis) *à* vobis *quæso*, *&* vestro *nomine per* prelum, *in condiscipulorum* vestrorum *usum*, transire, *sinite*. *Faxit* Dominus Deus *ut* vos *sitis nunc & olim cultui suo devoti*, *ut parvus* Samuel; [f] *zelo divino præditi ut octennis* Josiah, *sapientes ut* Solomon, *&* (*ut* Christus *ipse* Luc. 2. 52.) *proficiatis sapientiâ & ætate*, *& gratiâ apud* Deum *&* Homines. *Ita precatur qui est*, *& est futurus*.

[f] 1 Sam. 1. 28. 2 Reg. 22. 1. 1 Reg. 3. 7.

E Schola Lincolnienſi octavo Iduum Aprilis 1627.

Vestri Honoris (dum vixerit) observantissimus.

Ioannes Clarke.

Formulæ ORATORIÆ, Puerlibus Exercitiis accommodatæ.

Lectori Salutem.

LOngum est iter ad Doctrinã per *Præcepta*, per *Exempla*, breve: monet igitur Pædagogos, rei literariæ Dictaturâ dignus, medulli-legus, & florilegus ille *Alstedius*, [a] ut non modo doceant *faciendo*; sed etiam *faciendo*; suúmq; *quisquis* alloquatur gregem, ut olim *Dædalus*, *Icarum*; [b] *Me duce, carpe viam*, — ne miselli pueri in *Pernassi* dumetis expatientur soli; Eloquentiæ enim flumina, ut

Senec. ep. 6.

a *Scholast. col. 2696.*

b *Met. 8.*

ut olim *Aristotelis* [c] *Acroamatica* (quæ edidit quasi non edidisset) sine *Delio* suo *Natatore*, tranabilia non sunt; qui autem suo, *suis* præluxerint exemplo, plurimum *illos* promovisse experti cernimus. * Non alia de re, puto magnum *illum* literarum *Atlantem*, *Erasmum Roterodamum* adductum esse, ut in tantillas minutias descenderet, cum ad *Copiam* suam *Verborum* se diverterit, studiosæ juventutis gratia contexendam. Quinimo ipsulmet, hasce quas *Ego* (ut ut, *illum haud passibus æquis*, insequar) lineas primas Formularum & *Transitionum*, usui *Scholis* fore non exiguo, observavit. Ipsum audi; [d] *Proinde expedit plurimas* Exordiorum *formulas habere sunt* & Narrationis *complures modi*. Quin & connectendi *rationes præscribendæ sunt*, [e] *quis sit optimus* futurus *transitus* ab Exordio ad Narrationem, à *Narratione*, ad Divisionem, ostendat & *formulas* aliquot, quibus ibi commodè

c ὡς ἐκδεδομένων καὶ μὴ ἐκδιδομένων

* *Putavi equidem* me *non malè operum collocaturum si nonnullas* formulas *in unum volumen congestas, & quasi in* tabernâ *diversis loculis distinctas exponerem.* Schor.

d Cap. verb. fol. 198. pag. ult.

e In epist. ad Pet. Viter.

dè possint *Exordiri*, aut etiam *Perorare*: —Post illum [f] *Richerius*— [f] *Constat* (inquit) *ipsum Tullium* (ejus imitatione qui *Demosthenis* Exordia *collegerat*) *librum quendam* Principiorum *composuisse*, & *quosdam Locos*, &c.—

Et quis *hæc* neget, (inquies?) non dubium est usui fore *jam*, & in usu apud *summates Oratores* fuisse dudum, *hasce* (quas *tu* narras) *Oratorias formulas*: Sed quis? Quid *tu*? Tuâne refert? Vt tu in hâc scænâ? Sus (Hui!) *Minervam*! Pigmæus *Herculem*! Grillus *Socratem*! Fateor, ingenuè fateor (*novi* enim *quàm sit* mihi *curta supellex*) quam omnium *undecunque* ineptissimus sim, qui *Formulas* hasce delinearem; verum enim vero, tametsi ab *Apelle* solo pingi debuissent, nempe viris *doctis*, qui tales, ut plurimum *muscas*, [g] & minutias contemptui habent; *Zeuxim* tamen (ut opinor) aut *Protogenem*, aut aliquem (*ipsum me*, si lubeat) *illis* longe inferiorem non de-

f *Obstetr. animor. pa.* 264. & *Lips. institut. epist. cap.* 12.

g ἀετὸς οὐ πηρεύει μυίας.

dedignantur. Vtcunque enim *metam* (ad quam collimo) *hanc* alius forsan fœciliùs *contingat*, alius *castrũ* faciliùs expugnet; conatus tamen *noster* nunquam, vel in *hac* re, vel in aliis, *Reip.* puerorum *Scholasticæ* inservituris, defuturus est: Siquidem (ut ille olim *Lacedæmonius*, vir usquequaque bonus [h] quem *alii* magistratu, & *meritis* anteverterant) æquo alacríq; feram animo, *Plurimos* me *meliores repertos esse*, & peritiores *in tenerâ* puerorum *indole instituendâ*; *voluntate* tamen & *sedulitate*, nulli cedere volo, cujus causâ, *nullos labores*, nullas *obtrectatorum* sugillationes, sychophanticos *Momorum* morsus, nulla demùm venenata *invidiæ* spicula reformido: imo nec *vitam* ipsam, adeo mihi charam habeo, ut *eam* pro communi *bono* expendere gravarer: Operam non solùm *meam*, quantulacũque sit, sed *memetipsum* etiam, *totum* trahens, & dedens in *meorũ* utilitatem, *Æschinẽ* Philosophum imi-

[h] *Pædaretus. Brus. lib. 1. ca. 18.*

imitatus, qui ſemetipſum *Socrati* donaverat. Aſſentior enim, (*in quo fortaſſis erro*) aſſentior tamen (ut *parva* magnis *conferam*) *Veſpaſiano Cæſari*, qui cùm a *medicis* reprehenderetur, quod *agritudine tentatus*, cunctis Imperatoriis muneribus fungeretur, *Imperatorem*, inquit, *ſtantem mori decet*. [i] Simili planè modo & *ego*, tametſi *conclamatâ* non ita dudum, nunc autem *afflictâ* valetudine, Spartam *quam nactus ſum* meam, *uſque dum* vita *ſuppetet*, *pro virili conabor adornare*. Quod ut fœliciùs exequar, *opus hoc* (ſin malis luſum) in *meorum* uſum agreſſus ſum, reverâ *puerile*: * *viros* enim non decet, cùm ſit inſtar *equi* tantum *baculini* [k] (quales *puerulis* in nundinaria ſolemus emere) cui tametſi *Socrates* fortaſſe aliquis, qui *pueros* inſtituat, in *luſu* dignetur inequitare, *viros* tamen itinerantes non geſtabit, nec ſolidi & *virilis Genii* cenſuram, aut *judicii* pondus ſuſtinebit. Aſperum igitur &

i *Suet. in vit. Veſp. Patris.*

* *Nihil movet quam* pueriliter *modò utiliter.* Erasm.

k *Anglicè*, an hobby-horſe.

— *non inviſa feres pueris manuſcula parvis.* Horat.

& morosum *Xenocratem*, & supercilios *Criticos*, qui *virile* aliquid in his *puerilibus* expectant: quod *suo allubeat* palato, (quum *ego* ex professo, cum *pueris* hic ludens *repueraſco*, pueriſq; tantummodo *meis*, l nanis & perpusillis *focos* adapto, (suos m *Herculem cothurnos* alibi ut quærat ablegamus) *Transitionum* nostrarum *formulas*, sicco pede *transire* malim: *Te* autem (quem spero *lectorem* fore mihi benevolum) hæc pauca monitum volo; *viz.* quod—

l *Literariam nostram adolescentiam in* cunis *adhuc eloquentiæ vagientem his quasi ſerperaſtris promovere conatus ſum.* Lipſ.

m *Grandiores enim in his* formulis *exprimendis ſint remiſſiores, non enim ultrà opus. Sicut digiti in Cythara ægrè & cum intentione* initio *ponuntur, iidem poſteà ad* chordas *& numeros ſponte veniunt: ſic mens iſtis paulum aſſuefacta* Lipſ. inſtitut. epiſt. cap. 13.

1. DECLAMAT.

—Formulæ *ille omnes ad* Narrandi *uſq;* pag. 87. DECLAMATIUNCULIS *ſolum conveniunt; in quibus* Exordiendi, Inſinuandi & Moderandi formulas *adhibemus, & initium dicendi ſumitur a* circumſtantiis, *Loci, Temporis, & Perſonarum, &c.*

Alſted. *in* Orator.

In

In THEMATE porro noſtro, (ne novam formam *cudere* cogamur, à *Declamationibus* diverſam) ut in Declamationibus *quinque* tantùm generales *partes* proponimus, *viz.* Exordium, Narrationem, Confirmationem, Confutationem, Concluſionem, aut ſex ſecundum verſiculum, *Exorſus, Narro, Seco, Firmo, Refuto, Peroro*, ut magno *illi* Voſſio aliiſque placere video,—

2. THEMAT.

Partes 5.

Voſſ. inſtit. orator. pag. 325.

1. EXORDIVM non fit (ut *multis* uſu venit) longâ, & κραμβοτατη compellatione *auditorum*, ſuæque *ineptitudinis* excuſatione *laciniatum*; ſed *è re* ipſa naſcitur * & deſumitur ab *Exemplo, Similitudine, Teſtimonio*, & aliquando, *diſſentaneis* à re, ut ſic deſcendamus ad *rem*, per iſtiuſcemodi formulas — *diſsimiliter, prorſus contingit* — *Nequaquam vero* — *non autem ſic ſe res habet* —

1. EXORDIUM.

quale.

*— *Non longum, ſed ut caput ad corpus quantitate *parvum*, qualitate *rerum & admirandum* Alſted. Orat.

2. NARRATIONEM, vel potius *Propoſitionem*, & *Expoſitionem*

2. NARRAT.

Ap-

Apthonii, confundimus, ut in *noſtro* uſu homonyma; quâ *thema* datum, aliis phraſibus explicamus; & *ſtatum*, ac *ſummam* quæſtionis *proponimus*, verbis illuſtribus & elegantibus.

3. DIVIS. 3. *Diviſione* hic aliquando utimur, quoties de *multis* occurrit dicere *cujus* etiam nonnullas *formulas* propoſui.

4. CONFIRM. 4. In CONFIRMATIONE, adſtruimus & illuſtramus *thematis* tractandi veritatem, variis *argumentis*, uſitatiùs autem his, *Causâ, Contrario, Similitudine, Exemplo, Teſtimonio.*

— *modus diſponendi argumenta in Confirmatione.* Diſponenda autem *hic* ſunt *firmiora* argumenta in principio, *mediocria* in medio, *firmiſſima* in fine: ut in acie *Neſtoris*, qui fortes in *primâ*, mediocres in *mediâ*, omnium vero fortiſſimos in *ultimâ acie* collocavit. In *his* enim *turpe eſt oratorem decreſcere*; & εὐτονία (quæ ipſa eſt *anima* orationis) accuratè ſpectari debet, nè

—*Mulier*

— *Mulier formoſa ſuperne,*
Deſinat in piſcem —— Hor. Poët.

5. In CONFUTATIONE, *primò* Objectionem fingimus, *quam* ab adverſariis vel *fictam*, vel *factam*, vel *faciendam* eſſe, veriſimile eſt: (Atque *huic* opportuna loco eſt: *Exclamatio*, *Interrogatio*, Proſopopœa) *Secundo* ipſam ſolidè deluimus, & (*detractâ larvâ*) quàm *nihil* habet virium demonſtramus. *Hic* neque parùm elegans fuerit ſuperaddere egregium aliquod dictum, quo *veritas* rei confirmetur magis. 5. CONFUT.

6. CONCLUSIO, in qua *primò*, ἀνακεφαλαίωσις locum habet, & eſt *ſummaria* præcipuorum *argumentorum* in totâ *oratione* diffuſorum, recollectio: *ſecundò* παθητικὴ, *affectuoſa* ſcilicet & *pathetica* Concluſio; quæ fit per *Figuras ſententiæ*, *Exclamationem*, *Interrogationem*, &c. *Verborum* audaci pondere, [n] atroci *figurarum* dignitate, "gravi *ſententiarum* majeſtate, "*periodorum reſpiratione* crebra, "& 6. CONCLUSIO.
1. *Recapit.*
2. *Pathet.*
n *Farnab. Ind. rhet. pag.* 30.

"& numero vehementi *fulminet*; "neque in sensus *irrepat*, sed *irruat*, instar rapidi *torrentis*, hybernis *nivibus*, aut montano *flumine* aucti, sternat agros, saxa devolvat; *viam*, ubi non invenit, perviam *faciat*; secum *auditorem*, vel *contrà* nitentem *ferat*, cogatq; ire quo rapit. Hic enim, *faces* sunt adhibendæ, & *aculei* [o] in Auditorum *animis* relinquendi. Ad *hunc* igitur locum, *insigne* aliquod dictum reservemus, ut *Nectareum* quoddam *valedictionis* poculum, [p] sive *melleam offam*, & ψωμὸν γλυκύ-πεπτον, quod *fastidium* avertat, & *sitim* in Auditorum animis, *te* diutius audiendi, haud facilè restinguendam pariat. Iam *vale*, &

— *Si quid novisti rectius* istis, *Candidus imperti, si non, his utere mecum.*

— Nunc lapides adesos stirpesque raptas, & pecus & domos volventis una, non sine montium clamore vicinæq; sylvæ. Horat. lib. 3. Ode 29.

O ἐγκατελιπέτω τὶ κένδον τοῖς ἀκούουσι.

p *Vt sic dicam*, saccharum *inspergatur*, *fiatq; delectabilis ad gustum.* Lips. epist. instit.

Ad

Ad Prælectorem suum *F. C.* Scholæ *Lincolniensis* Rectorem, de *Horto* suo *Oratorio*, seu Formulis, tam ad *contextum*, quam *materiam* congestis *quintâ* mox vice, prelo subjiciendis, votum *devoti* sui G. C.

INfluxus cœli veniat *Nisi Desuper*, hortus
Aret, & edit opes *areæ* nulla suas.
Sit *tuus*: at placidis stillet benedictio cœlis,
Nemo tuam vacuus, *parvulus*, oret opem.
Porriget omnigenas, *hæc*, atq; hæc *area* Formas,
Seu flores (*a*) petat, aut *fila*, (*b*) ligare suos.
Cerinthen, Casiam, Caltham, Meli-phyllon, Anethum,
Narcissum, violas, lilia, narda, rosas,
Certis sparsa locis. Rumpantur ut ilia *Cedro*:
Sic *patet in laudes* area *lata tuas*.

(*a*) *Formas ad materiam.*
(*b*) *Formas ad contextum.*

In *has*, vel *Herculis Ogmii* catenam, *Transitionum Formulas*, ab ætate teneriori, *Jovis*, quasi *cerebrum* habendas,

Carmen parallelum, ad *Authorem*, amicissimum *suum*.

Comprobo, delector, plaudo pleno oreq; laudo,
Velle tuum, calami nectare, acumen, opus.

Edm. Downing.

De *utilissimâ* operâ *amicissimi* sui, multisq; nominibus meritissimè colendi, M^ri. *J. C.* *Rectoris* Scholæ *Lincolniensis* dignissimi, in elegantissimis *Transitionum* suarum *formulis* congerendis, per *quas*, *profundissima Orationum*, declamationumq; *flumina*, siceo pede, facilique, ipsis *pueris*, ceu per *pontes* quosdam *sublicios*, *transire* datur, *Carmen simplex ligatum*.

τετραστιχο-εγκωμιαστικόν.

אל הקורא דברי
הספר
היה לי ניפת הצופים
היה לי ממתקי מלים
לי היה דדבר חליה
אפ רבה גם טרבה דברה

Tho. Wallis.

Ὡς

Præcharo ſuo, & præclaro pueritiæ inſtitutori *J. C. S. S.*

Ὡς γαλ' ἀμελγόμενον μαζοῖς, τρέφει ἀρτιγενέθλου
Σῶμα, καὶ ἐξαύξει, γυῖα τ' ἀνευραβρέφους:
Τῶν, Διοδῶν τούτων, μελί γλωττον, Γράμμ' ἀγορητὴν
Ποιήσει, γλυκερῶν, παῖδα γέμοντα λόγων.
Δεῦτε Νέοι, μεστοῦς ἔνθεν θηλάζετε μαστοὺς
Κλάρκιος, Εὐφραδίας χεῖ γάλα, Δεῦτε Νέοι.

Θωμᾶς ὁ Βισχόπτιος.

In laudatiſsimam Authoris operam, in *opere* hoc, potius *luſu* ut ait *ſuo*, *Tranſitionum* ſuarum concinnando collocatum, Τετράστιχον.

SI ſitias, flumen *Romani* Nectaris *hîc eſt*;
Si eſurias, *Latii verba diſerta fori*;
Hîc ſeſe in varios *diſponunt fercula* diſcos;
Ergo, quâ *placeat*, te *ſatiato*, *date*.

Iſaacus Knight.

VT *per scamna, suum* vestigia, *sedula* nutrix
Infantem tenerum, figere prima *docet:*
Hic ita formarum, *firmat* formâtque *libellus*
Eloquium; *ornandum dirigit* arte *stylum.*
Repsit sic Ciceronis *humi; &* Demosthenis *olim*
Vagiit in cunis Suada *diserta suis.*

Jacobus Harringtonus.

FIat *ut* infirmus, firmus, *convivia lauta*
Digerit; & vacuas *distendit sanguine* venas,
Succosos commendo cibos: Tu, *carpe dapes has,*
(Parve Puer) *quas parva capit si fortè patella,*
Mande tamen; jejuna fames ne mordeat unquam
Scripta; stylum succo *facient, &* sanguine *plenum.*

Gulielmus Pe. kinsius.

OFortunatos nimiùm, bona si sua nôrint,
Agricolas! *(olim cecinit* Maro:) *sed* bona *nôrit*
Si sua, *nostrarum* puerilis turba *Scholarum,*
Fortunata magè est: seritur metiturque *colonis*
Flava Ceres *multo* sudore: Scholastica *verò*
Plebs *habet hîc, variis,* congestas Transitionum
Fasciculis, formas; facundæ *copia* linguæ,
Ceu fœcunda *seges, seritur metiturq; labore*
Alterius. *Interest* pueris *ut in* horrea *tantùm*
Comportent; *transferre suum* prudenter *in usum.*

Nath. Clarke.

METHODUS.

PUero *Eloquentiæ* ſtudioſo, non inutile futurum arbitramur. 1. *Methodum* ſibi proponere in componendis *Epiſtol is*, Thematibus, *Declamationibus*, &c. 2. *Formulas* quaſdam adhibere.

1. Ad *Epiſtolas* quod attinet conſcribendas, inveniet in *hoc* libellulo, *Regulas* ſuccinctas, Epiſtolographo neceſſarias—*viz.* pag. 255. 256. 2. *Species* Epiſt. in triplici *cauſarum* genere, viz. *Demonſtrativo*, Deliberativo, *Judiciali*. 1. In *Demonſtrativo* ſunt Epiſtolæ. 1. *Narratoriæ* ſeu Deſcriptoriæ. 2. *Lamentatoriæ*. 3. Gratiarum actionis. 4. Gratulatoriæ. 5. Officioſæ. 6. Diſputatoriæ. Collaudatoriæ. 8. Deprecatoriæ. 1. Epiſtola.

2. In genere *Deliberativo* ſunt. 1. *Suaſoriæ* & *diſſuaſoriæ*. 2. Hortatoriæ & *Dehortatoriæ*. 3. Petitoriæ. 4. *Commendatitiæ*. 5. Conſolatoriæ. 6. *Reſponſoriæ* ad conſolat. 7 Monitoriæ. 8. *Convitiatoriæ*. 9. Reconciliatoriæ. 10. *Conciliatoriæ*.

3. In genere *Judiciali* occurrunt hæ. viz. 1. *Criminatoriæ*. 2. Defenſoriæ. 3. *Expoſtulatoria*. 4. Exprobratoriæ. 5. *Purgatoriæ*. 6. Excuſatoriæ.

2. In *Themate*, Methodus ſit ſecundum 2. Thema.

partes uſitatiores, quæ ſunt. 1. *Exordium.* 2. Propoſitio, vel *Narratio.* 3. Confirmatio. 4. Confutatio. 5. Concluſio.

—— Vide paginam 17, 18, 19. ubi *Thematis* noſtri *Methodus* indicatur fuſiùs.

3. In *Declamationibus*, Methodus eſt omninò eadem cùm prædicta *Thematis*, variato tantùm (pro re natâ) *Exordio* &c.

Secundò, ut in his *omnibus* requiritur *Methodus*: ita etiam *Formulæ* non erunt *illi* contemnendæ, tantiſper dum ſine *cortice* (quod aiunt) * *natare* poſſit, & confirmato jam, uſu, *pede* ** ſuis viribus, *ſuopte* ingenio, terram premere.

Inter *Formulas*, nonnullæ reſpiciunt *contextum*. 2. Aliæ *Materiam***.

1. *Contextum*, eúmque in *epiſtolis*, Thematibus, *Declamationibus*, atque vel { *ſeparatim* eorum *ſingulis.* / *conjunctim* omnibus & in *communi* ——

1. In *Epiſtolis* ubi adhibentur *Formulæ*. 1. *Salutandi.* 2. Compellandi. 3. *Valedicendi.* 4. Subſcribendi. 5. Dandi.

2. In *Thematibus* ſunt *Formulæ*. 1. *Narrandi* ſive *proponendi.* 2. Partiendi, *Diſtribuendi* vel *Dividendi.* 3. *Confirmandi* in genere. 2. Per *Cauſam* rationes ſcilicet & *argumenta* proferendi. 3. *Contrarium.* 4. Similitudinem. 5. Exemplum, authores inducendi. 6. *Teſtimonium*, antiquorum

3. Declamatio.

* *Hos interim imitare non induſtriè ſolum, ſed penè adfectatè, & cupidè; ſic* (*inquam*) *ut* color *quæſitus & fucus appareat, imò & furtum.*

** *Ut enim pueros nihil pudet cùm ſcribere diſcunt, per ſingulos literarũ apices, alienâ ſæpe manu duci; partem periodi cujuſpiam eum Veniâ ſæpè inſores, & cẽtonẽ è* Tullii *purpurâ contexes, paulo poſt daturus tuam.* Lipſ. epiſt.

*** *Pratulit mihi in iſtis, facem* Lipſius *in Inſtitut. Epiſt. cap.* 12. *& celeberrimus* Farnabius *Indic. Rhetoric. pag.* 36.

dicta

dicta citandi. 4. *Objiciendi.* 5. *Confutandi.* 6. *Concludendi* 1. In genere. 2. In ſpecie, per Recapitulationem.

2. Pathopœam in { exclamatione. interrogatione. admiratione, &c.

3. In *Declammationibus*, ibi in uſu ſunt Formulæ. 1 *Compellandi* Auditores. 2. *Ordiendi* in genere, *primò*. 2. In ſpecie. 1. Benevolos faciendi Perſonâ *Auditorum* & Noſtrâ. 2. Adverſariorum. 2. *Inſinuandi.* 3. Conciliandi. 4. *Moderandi.* 3. Narrandi vel *Exponendi.* 4. Confirmandi. 5. *Confutandi.* 6. Perorandi. Sed in *his* nihil fere differunt à *Themate.*

Secundò *generales* formulæ, quæ *his* omnibus in *communi* competunt, ſunt. 1. Tranſeundi, 2. *Continuandi.* 3. Abrumpendi.

2. Formulæ ad *Materiam.*

Accuſandi. Admirandi. *Aſſeverandi.* Conſolandi. *Conſulendi.* Corrigendi. Culpandi. *Dehortandi.* Deliberandi. *Deprecandi.* Diſſuadendi. *Dubitandi. Exclamandi.* Excuſandi. *Hortandi.* Illudendi. *Gaudendi. Gratias* agendi. Lamentandi. *Laudandi.* Lætandi. Metuendi. *Minandi.* Monendi. Objurgandi. *Obſtupeſcendi.* Obteſtandi. *Officium* agnoſcendi. *Opem* offerendi. *Oppugnandi.* Petendi. *Pollicendi.* Precandi *bene* & *male.* Provocandi. *Querendi.* Reprehendendi. Rogandi. *Suadendi.* Vendicandi. Vituperandi.

Subtexuimus *his*.

1. Regulas de *Collocatione* Oratoriâ.

2. Quæstiones { viginti duas *Inventioni* accommodatas. Declamatorias.

3. Exempla. { Declamationum *novem* in tribus diversis *questionibus*. Orationũ { salutatoriarum. valedictoriarum, &c.

Longos meos deprecor logos, ne λογο μαχεῖν me autumnes; quocirca,

Si tu forsan de nimiâ longitudine, aut Formularum quarundã prolixitate conqueraris (quod, ut audio, aliqui) cogites velim ut ille, apud *Poëtam*, quod

Hor. lib. 1. serm. Satyr. 1.

—suave est ex magno tollere acervo,
Ut tibi si sit opus liquidi non amplius urnã,
Vel cyatho; & dicas magno de flumine mallem
Quàm ex hoc fonticulo tantundem sumere—

Tu capias quantum lubeat pro capacitate *situla* tuæ, in usum *præsentem*. Nobisq; nostram non invideas (quæso) *copiam*, luxuriem.

Lips. Instit. Epistol.

Loquentes ferè plurimùm, qui minimum *eloquentes*, ut *corpore* tenues, *veste* se dilatant: sic qui *ingenii*, aut sapientiæ *inopes*, diffundunt se verbis,

—— λαλεῖη ἄριστος ἀδυνατώτατος λέγειν.

—hanc veniam petimus,
Dabimúsq; vicissim——

Formulæ

Formulæ *compellandi* auditores, in declamationibus, Orationibus, &c.

Viri ampliſſimi, Clariſſime vir.

Auditores
- *Humaniſſimi*
- *Candidiſſimi*
- *Lectiſſimi*
- *Auritiſſimi*
- *Doctiſſimi*

Viri verè
- *Apollinares.*
- *Ornatiſſimi.*
- *Generoſiſſimi.*
- *Summates Palladii.*
- *Heroes literarii.*
- *Apollinares Semidei.*

Venerande, verendéq; *Vir ſpectatiſſime.*

Digniſſime
Obſervande
Honorande
Generoſiſſime
Venerande

Mæcenas
- *Magnifice*
- *Illuſtriſſime* — *Domine.*
- *Honoratiſſime*
- *Minervalium præſes virorum.*

Per illuſtres & generoſi admodum Domini.

Amiciſſimæ
Melliſſimæ
Chariſſimæ
animæ.
- *Magnæ literarum Atlas, loci hujus lumen & columen.*
- *Literarum literatorúm muſegêta.*
- *Heros magnifice, literarum & literatorum fautor eminentiſsime.*

Apollinare caput.
Minervales pedes.
Florentes Academiæ.

Synaxis doctiſſima.
Celeberrima panegyris.
Optimates literarii.
Veneranda capita.
Apollinaris corona.
Minervalis chore.
Merculiales adoleſcentuli.
Heliconia
Attica
juventus.
- *Chara Muſarum ſoboles.*
- *Magni Apollinis incrementum.*
- *Igniculi Heroici.*
- *Juvenes Philomuſi.*
- *Generoſi Minervæ filioli.*
- *Proles Apollinea, almæ Palladis quam nutriunt ubera.*
- *Plebs literaria.*
- *Minervale ſodalitium.*

{Dignissime / Vigilantissime / Prudentissime} Prætor {Cives Patricii. / Patres Cõscripti. / Senatores gravissimi.}

Viri Consulares.

Studiosissimi musarum alumni, quibus utramque præbet sugendam *Minerva* mammam.

Mei sub eodem *Palladis* vexillo commilitones suavissimi, quarum ætas teritur in libris.

Attentissimi animi, patientissimæ aures. Vos qui *tineæ* estis; & helluones chartacei, vos qui in ipso bonarum literarum emporio versamini——

Formulæ *Exordiendi.*

Marcum aiunt *Antonium*, *Peripatetico Phormioni*, gravem *imprudentiæ* notam inussisse, quod *rei militaris* scientiam explicaret, audiente *Hannibale*; & *C. Julius* admirari solebat eorum ora, qui in scenâ *gestum* agerent spectante *Roscio*: videbor igitur, & *ego* fortasse minus aut *prudens*, aut *pudens*, qui cùm tot adsint in sapientiâ, & literis, *Hannibales* & *Roscii*, tenuitatem nostram in hoc dicendi genere longe superantes, illustrem nihilominus hujus *sententiæ* sublimitatem, exili meâ dictionis *infantiâ* deformare turpiter, non reformidem. Cùm tamen admirabili *favoris vestri* amplitudine ad dicendum impellar, inconcinna profectò hæc *orationis* meæ structura, in morâ mihi non erit, ut ab instituto retardarer, quò minus———

Plutarch. in *Hannibale.*

——*Marcus Tullius* eloquentiæ Romanæ parens, magnâ semper trepidatione *exordiri* consuevit———

——Nam si *Anacharsis* philosophus, ignoran-

ignorantes *Musicam* deridebat de *Musicis* ferre judicium; quanto magis *imprudentes* damnâsses, si de *prudentibus* vidisset judicare——

Theophrastus progressus in concionem repente obmutuit——

Isocrates ob ingenii timiditatem, nec hiscere unquam *publicè* ausus est——

Illustrissimum illum *Alexandrum*, orbis terrarum Monarcham invictissimum, ab *Apelle* tantùm se *pingi*, à *Lysippo fingi* voluisse ferunt; hoc nimirum consilio, *ne à vulgaribus & obsoletis operibus non sat illustrata*, quàm obscurata, illius *videretur dignitas*. *Vos* igitur (lectissimi *Auditores*) malè consulitis, tam divinæ *veritatis* sublimitati, si *eam* à me, luculentis barbariæ fæcibus inquinatam, sordescere patiemini; cum oratio *mea* nec lacertis possit contendere, quod *authoritate* nihil valeat, nec illecebris delinire, quod careat *lepore*; nec aculeis commovere, quod *judicii* maturitate deseratur: Quare quum singularem *ejus* excellentiam satis eluminate decorare nequeam, faciam ut olim *Timanthes* ille pictor, in immolandâ *Iphigeniâ*, qui caput *Agamemnoni* obvolvendum putavit, quod immensam sui *mœroris* acerbitatem, penecillo non potuit adumbrare; pariter *ego* hujus rei magnificentiam, quàm vix *cogitando* consequi valeam, *silentii* sipparo involvendam relinquo——

Veteres

Veteres *Græci* qui Εὐαγείαν magnificêrunt, priusquam aliquod opus aggressi essent, *Opportunitati* semper litare solebant; quapropter, & *ego*, in ipso orationis meæ vestibulo, *vestrum* favorem & æquanimitatem, veluti *Mercurium communem* implorandum censeo; & cùm *Musa* nostra, flexanimæ suæ *Suadæ* fœtum statim sit paritura, *Vos* (ceu tot *Deos Nixios*) implorandos arbitror, ut *obstetricantem* illi accommodetis operam——

Thesea ferunt *Ariadnes* ope, in penitissimos (irremeabilis alioqui) *Labyrinthi* recessus, olim ingressum, inde etiam exiisse fœliciter; *Ego* pariter facilè intelligo, *me* non nisi *vestræ* aurâ, & *Favoniô* benevolentiæ, ceu *Ariadneo filo* fretum, posse amplissimum hunc dicendi *Oceanum* ingredi; *me* non nisi *vestræ* patientiæ *velis* adjutum, posse in eo *progredi*; nec inde *egredi*, nisi in *vestrâ* æquanimitate, *proram puppimque* collocem. Adeste igitur (*candidissimi Auditores*) *mêque* benevolo patientiæ vestræ *influxu* juvate, dirigite; ut *portum*, aliquando tandem, appellere mihi liceat, implacabas *invidiæ Syrtes* prætervecto——

Nobilissimum illum pictorem *Timanthem*, ingentis *Cyclopis* magnitudinem, *parvâ* in tabulâ expressurum, *pollicem* duntaxat ejus (quem *Satyri* juxta picti, thyrso metirentur) penecillo ferunt

rum adumbrâſſe : —Ego pariter.

Hæc *ara ſvos Apollinares Semidei*, quibus *primitiarum* noſtrarum ſpem, *viciſſim* litamus, nobis enim ſingulis, *redit, ut agricolis, labor actus in orbem*) aliquid, naribus tam divinis dignum thymiamatis, elimatum arte, quódque *auribus* ſit harmonicum, videtur exigere. *Ego* autem quantumvis omnium ineptiſſimus, qui tam *ſacras*, tam *purgatas* affarer aures; veruntamen cùm *veſtro* omnium ſuffragio *calculiſq;*, in hanc *Spartam* ſim delegatus, *vos* quæſo, *vires* animóſque mihi ſuppeditetis, ut *meam* hanc exornem provinciam. Quod tanto ſecuriùs facturus mihi videor, tanto etiam alacriùs, ſi inſtitutum *iter meum, regio favoris* veſtri *diplomate* muniatis; cujus publicâ *majeſtate* (tanquam *Mercurii* caduceo) ferratas *hoſtium* phalanges tutò aut penetrare poſſim, aut præterire; qui abundè mihi proſpectum exiſtimarem, adverſus omnia *cenſura* præjudicia, ſi *mea* non prorſus improbaveritis. Quare, quod *vultu* pollicemini, id *audiendi* facilitate comprobetis obſecro, ut mihi *primas ancoras* ſolventi, benè *velitis*, (quâ eſtis comitate,) & quæ dicuntur (quâ eſtis æquitate) candidè *interpretemini*——

A *vobis* itaque (*Muſarum patroni, viri* verè *Apollinares*) à *vobis* petunt, quâ poſſunt obſervantiâ, (finite quæſo ut exorent) benignè ut audiatis *me*, (quem miſe-

miſerunt *Legatum* à *Latere*)oratorem *ſuum*, talem, qualem, ferendò leniter tenuem *meam* in dicendo facultatem——

Ad *veſtram* enim benignitatem, tanquam ad *ſacram* aliquam *arcem* ſupplex accurro, ut ſub *Achilleo* veſtri *favoris umbone*, intrepidè lateam, nequa in noſtris *his* conatibus, *genuinum frangat* maledicorum *Erinnys*; quo ſi *me* favore dignabimini, nulla *loci* intercapedo, nulla *temporis* diuturnitas, hujus rei gratiam obliterabit.

Ego enim, quamvis inter omnes *Athenienſes* minimus, quantuluſcunque tamen ſum, operam dabo, ut ex anguſtis *inventionis* meæ *urnulis*, è lympidiſſimo *veritatis fonte* repletis, *nectar* reconditum hauriatur, quod veſtris *propinem* imbibendum *auribus*. Adeſte huc igitur omnes, (*circumfuſa corona*) adeſte (*inquam*) ſinguli *animis*, perinde ac *corporibus*; arrigite mentes auréſque *veſtras*, & *me* denùo, dicentem patienter audite; quem adeò pluſquam benevolè, præliminari hâc præfatiunculâ *vos* ſalutantem, audiviſtis hactenus——

Formulæ

Formulæ conciliandi Benevolentiam.

à { *personâ* { *Auditorum.* / *Nostrâ.* } / *Re ipsâ de quâ dicturi sumus.* }

INsuetum *præsentiæ* tam *verendæ*, tam *venerandæ* jubar, mentis (mihi *Infantulo*) oculos, radius adeò offusçat suis, ut tanquam *noctuæ* ad solem, mea jam caliget ingenii *acies*, ut quem non tulit *unicum*, *Ovidiana Semele*, ego minùs, tam multos *Joves*, & *Phœbos* meæ orationis angustiâ recipere possum; utcunque tamen tenuitatis *ego* meæ mihi conscius sim, vix tamen, inter *choclea* meæ testam jam contineor, quin inter aliorum *naufragia*, & successus in hâc re, minùs prosperos, ad *pulchrum* illum, *Benæ spei*, *bonæ mentis*, *portum*, & almæ *veritatis Elysios*, aspiraturus sim: si modo, *aureum* mihi favoris, & benevolentiæ vestræ *ramum* porrigatis supplici——

Carneadem ferunt (qui ex tribus nobilissimis *Athenienſium* philosophorum *primus* habebatur) tam incredibili dicendi vi fuisse præditum, ut *nullam unquam in suis disputationibus rem defendit, quam non probarit, nullam oppugnavit, quam non everterit.* O fœlix viri ingenium:

nium fœliciorem fortunam! utinam & mihi——

——*ſi, cui jam circum ſtringi phalanges*
Stant denſæ, ſtrictiſque ſeges mucronibus horret
Ferrea—— Æn. 12.

Spero *me* à veſtrâ omnium æquitate impetraturum, ut ad orationem meam, faciles hodiè aures, ſitienteſque afferatis, Quarę nec veteri *rhetorum* more, rogabo ut *attendatis*, quia *res* ipſa, de quâ jam dicturus ſum, *hoc* à vobis exiget; nec deprecabor quòd orationem affero, nullo aut *flore* ſparſam, aut artis *gemmâ* immixtam.

Ingenio tam acri, ac vehementi, ut nihil ſibi penè ad expugnandum propoſuerit, quod non aut acumine irruperit, aut pondere illiſerit. *Vincent. Lirinenſ. de Tertullian.*

——Cur vos ſummates viri, Patriciiq; ordinis proceres, ad hoc plebeium convivium voſmetipſos ingeritis? non iſtis palatis hæc parabantur legumina——

Vos verò, incomparabiles *viri*, ut amare debeo, ſic metuere non nihil non poſſum, non quidem ut *natus* parentem, verùm, ut qui timidè cauſam ſuam agit, *judicem*; non quia cauſæ diffidat, ſed quod de ſe deſperet. Præterquam enim quod ignotus *mihi* non ſum, divinam ingenii veſtri vim, cum inexhauſtâ ſapientiâ perſpectam habeo.

Te

Te igitur (*vir maxime*) oro obteſtorque, ut tantiſper dum *me* audies eruditus eſſe deſinas, ſcientiam ſeponas, benevolentiam induas——ut jam *Scaligeri* nomẽ (quod de *Tullii* eloquentia dixit *rhetor*) non pro *erudito* homine. ſed pro *eruditione* ſumatur. *Heinſ.*

Archidamus Periandrum dixit è bono *Medico*, peſſimum *Poëtam*, malis carminibus feciſſe; ἀντὶ χαρίεντος ἰατροῦ κακὸς ποιητὴς καλεῖσθαι ἐπιθυμεῖς. Vereor nè & *me*, quem hactenùs æſtimâſtis *aliquid*, comperiatis demum quàm ſim nunc nihil——

Demoſthenes Græcorum eloquentiſſimus, apud *Philippum* regem Amintæ filium verba facturus, in ipſo ſtatim orationis limine ſtupefactus obmutuit, majeſtate (ut credibile eſt) tanti *viri* perterritus. Quod (ut opinor) herì ac nudiuſtertiùs *mihi* contigiſtet, niſi ſtuporem hunc, explorata mihi jampridem excuſſiſſet humanitas *tua*:——*Text.*

——Non ſunt ſomnia aut nugamenta hominum, aut poëtarum fabulæ, quas *vobis* explicabimus; audietis monita illuſtria, audietis——

——Quod optare licet, præſtare non licet, ſed quoniam alterum *potentiæ*, alterum *voluntatis* eſt, reſpicite æquitate *veſtra* quod adeſt, ſupplete benevolentiâ quod deeſt.

——Non de ſtillicidiis, aut aquis pluviis, ſed

sed de causâ seriâ, re magni momenti est nobis sermo———

Dignum est attentione vestrâ argumentum (*Benignissimi Auditores*) quamquam nec de *vobis* dubitare fit nefas.——

Non sunt levia quæ pertractamus *Auditores*—— quibus graviora, ne *Conscripti* quidem in Senatum *Patres*, aut ex ebore curuli *consules* pronuntiârunt.———

Gravissimum nobis, *Auditores* humanissimi, gravissimum onus incumbit, ætas autem *hæc*, & illa quam videtis adolescentia longè subsistit impar, quæ nullis fulta præsidiis, nulla eruditione instructa, nullis ingenii viribus innixa, *opem* vestram implorat supplex———

——Sed acceptior fortasse erit ex intimo *cordis* penetrali, leniter spirans *simplicitas*, quàm in labiis tantùm natans phalerata hujus sæculi *grandilaquentia*——

——Ecce vobis *novum* jam argumentum, *rei* sanè ut opinor, non injucundæ, cùm vobis, *scio*, non placeat recocta *crambe* quæ antehac sæpius appositа excitavit nauseam.

——Dabitis uti spero pro innato *vestro* candore veniam —— & aurem paulò faventiorem, cùm *nostra* jam oratio, humili serpat pede, non *tragico* superbiens cothurno, nec nugas vobis & *apinas*, aut ἰπποβημονα ῥήματα ut ait *Comicus*, sed rem uti res est———

——Difficili planè de re dicturus sum, neque

neque quisquam est cujus de lumine, lumen accendam meum——si igitur erratũ à *me* usquam fuerit, vestram συγγνωμην indulgete——

——Tametsi non inter *primos*, sic nec inter *imos* prorsus debeam considere——

Per eam *vos* humanitatem rogo, quam inclusam in pectoribus, domo *huc* attulistis, ut dum dico, patienter assidere, & attentè auscultare velitis——

Hanc ad *telam* pertexendam, dum pleno me confero gradu, officiosè *vos* compello, studiosè peto, obnixè comprecor, ut porrò benignitatis *aurâ*, benevolentiæ *spiritu*, levissimo favoris *Zephyro*, ad portum altum provehatis, *hoc* leve & demissum genus dicendi——

Quòd dum facimus, *vos* auditores quotquot adestis, obtestamur, ut quanto estis *nobis* eruditiores, tanto sitis quoque ignoscentiores, nobisque balbutientibus, attentionem aliquantisper largiamini——

Simul illuc deprecor à *vobis*, ut non prius, temeritatis mihi notam exulcerato quodam animo inuratis, quàm *me* provinciam hanc ita deposuisse judicatis ut à suggesto non ejectus, sponte discedam——

Si quid hæc *ætas* quæ nondum adolescentiæ spacium est egressa; si quid hoc *judicium*, quod nullo rerum est usu confirmatum; si quid hæc *eloquentia* quæ primis

primis tantùm præceptis eſt imbuta, poteſt, conabor ut———

Quum multùm de *amicitiâ* ſcripſiſſet *Cicero*, librum illum ſuum *Pomponio Attico* inſcripſit, amico *ſibi* conjunctiſſimo; quùmque de *Senectute* porrò *ipſe* copioſè differuiſſet, nullum alicubi operis iſtiuſce idoneum magis invenire potuit patronum, quàm eundem *Titum Pomp. Atticum*, virum multâ canitie venerandum. Prudenter admodum *patroni* ſui, cui, nuncupaverit conditionem, ad ſubjectæ materiæ qualitatem applicans, & adaptans: ita & *Ego* (ſi *magnis componere parva licebit*) vindicias ſtudiorum, & literarum patrocinium ſuſcepturus, in improbos nebulones, atque ignaviſſimos horum temporum fucos, oppartunè uti ſpero, & appoſitè coram *vobis*, adoleſcentibus virtuoſis pariter ac ſtudioſis, dicturus venio———

Ulterius autem antequam *linguæ* frænа indulgeam, quæſo *vos* per eam quam hactenus invicem, ex literarum humaniorum cultu ſatam & propagatam conſervavimus amicitiam, velitis, *aurium*, (ut ficdicam) *ades* vacuas mihi aperire & peregrinantem dicendarum rerum *veritatem* adimittere———

Auſculta, *corona* diſcipulorum *breviſſima* attentè; vitabo ſermonem laciniоſum, attendè benevolè, promitto animum Officioſum.

Favete

Favete igitur linguis, & permittite ut in hoc opere arduo, honestâque admiratione, tanquam *profanus* lumen adorem, onerariâque navi meâ, littora tantum prætervehar———

Atque utinam dum imparibus arduam hanc molem humeris impono, aut *Ciceronis* voce uti possim, aut alacritate *Demosthenis* excitari!

Cum tot tantisque difficultatibus, affecta atque afflicta, in vestram, *Auditores*, fidem, veritatem, misericordiam *Veritas* confugerit, Te *Domine*, vosque qui in *concilio* adestis, orat atque obsecrat, ut multis injuriis jactatam, atque agitatam *aquitatem*, in hoc tandem loco consistere & confirmari patiamini: id quò faciliùs facere possitis, dabo operam ut à *principio*, rem ipsam quemadmodum gesta, & contracta sit, cognoscatis———

Hercules olim adversus *Hydram* Lernæam, & *Cancrum* congressurus, coactus est, *alienam* opem implorare, qui *ipse* solet opitulari cæteris. Ego *unus* cum tot monstris dimicans, issque subinde novis exorientibus, quid faciam si manum mihi adjutricem non porrigatis? si sub *Ajaceo* vestri patrocinii clypeo non———

Peto ut *quantum* nobis deest *eloquentiæ* (deest autem *plurimum*) *tantum* ab *humanitate* vestra ac *benevolentia* accedat; ne si secus fiat, non unius *viri*, sed ipsius

sius *sapientiæ* laudibus interceſſiſſe videamur.

Oro, rogo, ut eâ quâ cœpiſtis benevolentiâ, & arrectæ auſcultationis aurâ, dictionem hanc ad præſtitutum terminum proſequi haud dedigneminî ——

——*Solamen habebo.*

Mortis, ab Æmonio quod ſim jugulatus Achille.

——Qua de re cùm breviter dicturi ſimus petò, ut quod eſt amoris, ac benevolentiæ, *benignè*; quodque ſtudii ac diligentiæ, *attentè* audiatis——

Quam *hæc* minimè levis ſit controverſia facilè intelligetis——

——*Nec enim levia aut ludicra petuntur Præmia ſed* Turni *de vita & ſanguine certant.* Æneid. 12.

Suppeditabit (uti ſpero) candor veſter, & attentio, ut gratâ antevertam celeritate (quæ delaſſatos facilè occupat) ex prolixitate nauſeam——

——Hæc quàm ſint in *me* exigua agnoſco, nec de *me* quiſquam tam abjectè quàm *ipſe* ſentio——

——Magna profectò *res*, & ad diſcendum utilis, & ad recolendum neceſſaria, *quam* etiam atque etiam exemplorum molibus illuſtrare, atque inculcare ſtudebimus——

——Ut ad conſenſum *ſui* quos ſuadere non potuerit, impellat, *cujus* quot penè verba tot ſententiæ ſunt, quot ſenſus tot

victoriæ

victoriæ—*Vinc. Lirinens. de Tertull.*

—*Simonides* in arduâ illâ quæstione *Hieronis*, deliberandi causâ, unum sibi diem postulavit, postridiè verò biduum petiit, & deinceps dierum numerum duplicavit. Haud aliter ego in hac nodosâ difficilique admodum controversia—aliquot *dies* ad cogitandum postulare, quia quanto diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior———

—Cùm causa sit multiplex, & non paucis difficultatibus obvoluta—imò undique sit præjudicium, undique præcipitium———

—Quanquam & de *hac* re perinde ac de aliis, tanta est controversia, ut *horologia* sexcenta faciliùs in concordiam redegeris, quam *tres* aut quatuor philosophorum super *his* rebus dissonas opiniones—jam verò *quis* recenseat quæ à singulis perhibentur de *naturâ*, de principiis, de *Deo*———

—Nam à veteribus philosophis hæc quæstio olim decocta, *his* temporibus recruduit———

Illud modò, antequam ulteriùs provehar, à vobis summoperè contendo, ut quando omne mihi perfugium in *vestra* bonitate, & clementiâ situm est, tenuitatem meam vestro favore ac silentio sublevetis, quò mea oratio his veluti *secundis* subjecta *ventis*, quem sibi proposuit, portum faciliùs consequatur.

Ut

Ut pronis auribus, benevolisque animis vocem *oratoris*, de eximio sæculi hujus ornamento differentis, excipiatis——

Sed si jam vestra illa *favoris* aura, nostræ hujus *Velæ* imbecillitatis impleverit, superabo scopulos omnes difficultatis tantæ, et ingressus inportum *veritati* dictionis hujus coronidem conservabo——

Præbete quæso mihi *vestras* attentissimas *aures*, dum hæc à me proposita, tenuiter pertractata fuerint, & sub Ajacéo vestri patrocinii *clypeo* nudam veritatem obumbrate——

Conciliandi Benevolentiam.

AD *humanitatis* vestræ *genua* procidit *oratio* nostra, supplex animi *nuncius*, et delegatus; cui, ut benevolam præbeatis *aurem*, obnixè *desidero*; nullorum enim ut spiam lentitatis censurâ, vel magis *expeto*, vel magis *expecto*, quàm *vestram*, (doctissimi *Auditores*) quibus, ne *Athenas* quidem ipsas, credo fuisse magis *Atticas*; Oro *vos* igitur, ut *irradiet* mihi, vestræ *humanitatis*, (ceu cœlestis cujusdam cynosuræ) jubar, *vultus* vestri *splendore*, me subtimidè, debili utcun-

que conatu *dicentem*, mirificè reficiatis, si conatum quantulùmcunq; meum probaveritîs: quanquam cùm *vos* in tantillas hasce *minutias* descendere non dispuduerit, optarem equidem ex intimis (quod aiunt) præcordiis, ut vestras aures *Ambrosiâ*, *Nectarísve* succo saturas dimitterem —— dum *vos* modò propitios habeam, quorum imprimis vereor, et revereor judicium——

Sed cur *ego* vos (mitissima *ingenia*) adeò operosâ *precarer procarérve* prece, quorum *vultus*, placidique *mores*, faciunt, ut mihi de *vobis* dudum pollicear futurum, ut sub *Achilleâ* vestri patrocinii panopliâ, omnes maledicarum linguarum *latratus* facillimè retundam——

Hac *ego* de re dum dixero, dum *immensum* hunc *Oceanum* tranavero, *vos* quæso (*Auditores*) vestra ut faveat consueta *affabilitas*; indulgeátq; placidè balbutienti nostræ oratiunculæ; ut in quam *me* spem, *vultus* vestri oculorúmque benignis indiciis erexistis, eam *attentione* quóque vestrâ confirmatam dignemini, vestrosque animos *verbis* meis velut catenis quibusdam alligate——

Cujus quantumvis *Oratio* nullis verborum *Stellis* ornata, nullis phrasium *syderibus* illuminata, nullis elegantiarum *luminibus* distincta, eloquentiâ *nitêre*, compositione *fluere*, ornatu *splen-*

ſplendêre non poteſt; *vobis* tamen quæſo placeat, puriſſimum hujuſce *veritatis* merum, *ego* divinum aliquem *ſuccum* imbibere, ut plenis illius *amphoris* ſatiati, *anſam* mihi præbeatis triumphandi ſeriò——

Magnúque det nobis tantus *ſolatia victor.*

Atque utinam ea *mihi* fœlix fortuna contigiſſet, ut dum *auri* laudes proſequor oratione, *aureâ* quadam apud vos eloquentiâ, *aureo* verborum flumine ac ſententiarum, inundare poſſem! ſed quoniam in hac infantiâ noſtra, & *eloquentiæ* tyrocinio, facilius optare quidvis licet, quàm aſſequi ——

Exanguem hanc noſtram *declamatiunculam*, benignis intueri oculis vos obteſtor, et ſi quid duriuſculum *auribus* tam teretibus videatur, candidè dignemini interpretari; ut ſic (cùm *vos* habuerimus *Mæcenates* et *Patronos*, qui tanquam *Dii Tutelares*, ab inveterato *tenebrionum* livore, noſtram qualemcunque vindicetis conatum) ad *veritatis Pharon* aut *Cynoſuram*, clavum futuræ orationis dirigentes, *mare* iſthoc, tam inquietum, fœliciter trajiciamus ——

In quem *ego* dum efferor *Neptunum*, (veritate *duce*, veſtrâque patientiâ *comite*,) rogo ſuppliciter, veſtræ *nobis* ut afflet attentionis *gratia*, noſtríſque benignè aſpiret *linteis* benevolentia; ut ſi obvias quas in *ripes* navicula mea, minùs ſe-

cundis *Euris* impulsa, illiserit; æquanimitatis *vestræ* remigio, et *Cynosurâ* naufragii periculo integra emergat.

A personâ Adversariorum, eos in contemptum & odium trahendo.

Inter has plurima ad confutandi *formulas referri possunt, & contra*

EXploserunt jampridem *seniores* et *saniores* Philosophorum, *paradoxiloquum* illum *Anaxagoram*, qui *nivem* esse *nigram*, et *solem* candentem dixerit laminam: Sed en etiam jam virum, qui *Candida de nigris, & de candentibus atra*, asserere non veretur! qui *adversus solem* (quod aiunt) *loquitur*, et insana stribiligine, et *sui* (quâ tantùm pollet) *sartagine* loquendi, aures *vestras* captivas ambit demulcendo, * abducere: *cujus* oratio (ut audiviſtis) calamistris *meretriciis* inusta, unguentis fluentibus delibùta, pigmentis rhetoricis effœminata, non incorrupto *sanguine*, sed ascititio *colore*; non naturali *succo*, sed accersito *fuco*, fallaciter enitescit; sed *hedera ista*, quam in orationis suæ *vestibulo* et fronte, *suspensam* habet, *vinum* intus haud *vendibile* indicat——

* *Honesta semper publico gaudent, scelera secreta sunt.* Minut. Fel.

Pronum *te* audio ad maledicta——credo id eâ causâ factum, quia bene loqui non

non didiceris: ſed quid tecum agam argumentis, cum ex primis *philoſophiæ* apicibus, liceat mihi omnem illam ſtruem verborum tuorum demoliri——

Dextera nec tua te Graiûm fortiſſime
Creteu
Eripuit Turno: nec Dii *texêre Cupentum*
Æneæ veniente, ſui: dedit obvia ferro
Pectora, nec miſero clypei *mora profuit*
Te quoq́;—— Æn. 12. (*arei:*

——à quo protrahitur rurſus in *ſcenam* hoc *drama*——

Inauditarum, neſcio quot, vocum colluvione olens, ut *ſervus* ille Plautinus ait, *..llium, hercum, harum, ſuem, canem caprum, comiſtum*: ut quemadmodum odor qui ex *Averno* efflabatur, ſupervolantes aves necare ſolitus dicitur; ita illud *pus*, illa *ſanies*, illud *virus*, optima quæque *auditorum* ingenia examinet.

Sciunt fœtores ſuos *nulli* ferè citò eſſe placituros, ſi *nudi* et ſimplices exhalentur, atque idcirco eos eloquii velut quodam *aromate* aſpergunt——

——Quibus à *Pacuvio* et *Ennio* demortua accerſebantur *verba*, ſaltitabant periodi, macra, jejuna, ac famelica *oratio*, ſucco omni, nervis deſtituta omnibus, et copiâ, punctulis quibuſdam, et *alluſiunculis*, aut membris *interim* præciſis, et interrogatiunculis abrupta, *nauſeam*, faſtidiumque *ſui* pariebat. Hiſtriones ſcenicos dixiſſes, aut ad inſtar *Telephi* Euripidæi

non *mendicos* modò, sed et *claudos*, qui chorago intus rem gerente, *spectatores* cum tibicine oblectarent, et dum maximo conatu aliquando exilire conarentur, cùm majore *spectatorum* voluptate quàm applausu caderent, non irent. *Heins.*

——Accedebat blanda *Siren* quæ dicendi meretriciâ suavitate quadam, ac lepore, homines propemodum in *pecudes* converteret——

O *Xerxes*, meo quidem judicio barbarorum ignaviſſime! non exercitum ducebas, sed armentum; neque *Dux* eras, sed bubalcus——quum turmis ſingulis *lorarios* dediſſe diceris, qui à tergo ceſſantes ferirent, flagriſque ad *virtutem* impellerent——

T. Livius bovem locutum fuiſſe inter *prodigia* non ſemel poſuit, *hoc* verò tempore homines ita quotidie loquuntur——

——Sed obſtruam *hic* ora (ſi hanc mihi indulgeatis veniam *Auditores*) ſimo, et oleo——

Fortiſſimi profectò *Ajaces*, magnanimi *Herculeſ*, feroces profectò Gigantes, qui *cœlum* oppugnare malint, quàm *veritatem* agnoſcere; linguâ tenus docti, *holoſericâ* ſpectabiles præfatiunculâ, cincinnis oratoriis compti; qui ſi à *raſtris* ad *roſtra* (cùm *malis* Diis) tranſcenderint, *vacuum*, plus nimio, *verticem*, inter aſtra illicò condiderint, *non obſtante*——

Quæ omnia magis eſſe *veriſimilia*, quàm

quàm *vera* (ut *Cæcilius* apud *Minut. Felicem*) facilè perspexeritis, cùm adversarius, ut fatiscenti suæ paradoxiæ ferat suppetias, *hæc* commentus fuerit——

Qui *præstigiis* suis oratoriis ex *Arabia* fœlici, per Arabiam *desertam*, in Arabiam *petræam*, suos seducunt auditores; qui labra sua *amoris* nectare circumlinentes, os utcunque *rosam*, *mens* tamen ipsa spinam olet.

Nè forsan ridearis cùm rhetore illo, quem Philostratus scripsit, cum dixisset ὁ Ζεὺς! in terram conjeciſſe vultum, cùm addidisset ὁ Γῆ! oculos in cœlum sustulisse——

Ut de illo haud immeritò, quod *Heraclitus* aiebat, dici potest; *asinum stramenta malle quàm aurum*, et depexum mendici pallium, quàm pannum elegantiorem, stolam regiam——

Sed ego *magnidicas* istas *Antagonistæ* jactationes, nihil esse aliud puto, quam *larvam*, quâ *putentia* causæ suæ *ulcera* tegeret; quâ *vos* ludos faceret, & tanquam præstigiis *effascinaret*; cujus vestigia *gressusque singulos* si oculatiùs paulò inspexeritis, sinuosas fraudes, & *anfractus leporum* procul omni dubio deprehendetis; cujus à *tergo*, vestigiis etiamnum lubet inhærere, tantisper dum superbientis animi *cristam* deposuerit——

——Faciunt & *vespa* favos, & *simiæ* imitantur homines——

Nullus adversariorum cætus tam effrons prodiit, qui *veritatis*, non magnificè circumrotet vexillum.

——Quis enim feret tam graphicas et discinctas *ineptias* de?——quis portentiloquia ista——

——Nusquam *scriptum aut fictum aut pictum in pariete*, ut ille ait, idem ergo fecit, quod *cum multa jura confundit cocus.*

——Quid si, tanquam *Argivum* clypeum abstulerat, glorietur insolens? *Terga dabo? & Turnum fugientem* hæc terra videbit? Usque adeóne *mori* miserum est? *ut Turnus olim* Ænead. 12. Sic et ego——

——Ut non extricandis pæne se induunt Labyrinthis, qui hanc controversiam palmarem, tantis suadere clamoribus etiamnum satagunt——

——Ista crudiora *Erraris* philosophi effata, ita affabrè condiêrunt quidam recentiores——quibus me, quoad potero, masculè opponens——

——Nec genium habentes nec ingenium, quorum verissima dogmata, scilicet, si ponderentur, vanissima esse, singula apparebunt.

At tu in *ficco* es, et *aqua* tibi *hæret*, quâ me (ne ipse *in* parum *ficco* essem) conatus es funditus obruere, confluge quâdam lymphaticorum argumentorum.

Effœminatum istud, et gracile *dicendi* genus,

genus, (ubi nihil *virile*, nihil arduum et excelſum, nihil non fucatum, omnia *mulibria*, compta) utcunque *auditores*, nimis *delicatos* ſuavitate loquendi illique factos, titillare poſſit; cum tamen *nervis* et viribus deſtituatur, ſpero *vos* æquitatis, et æquanimitatis præmunitos *Antidoto*, *Vlyſſæum Moly* arripuiſſe, neque blandientes *Sirenii Oratoris* incantationes accepiſſe; ſed *veritatis* potius *concentum*, et *harmoniam* uſque adeò expectâſſe, ut *quam* prius audieritis *abſurda*, *ſonet vitium*, *percuſſa*, diſcrepans *opinio*—— *Perſ.*

Sed *hæc* hominem à pudore non deſertum, in ruborem dare poſſint: videntur enim pleriſque *philoſophis*, non tam mira quam abſurda, et ab omni rerum veritate prorſus aliena——

In *me*, quidvis harum rerum conveniat, quæ in ſtultum vibrari ſolent, (*caudex*, *ſtipes*, *aſinus*, *plumbeus*) in *illum* nihil poteſt: quippe *hæc* omnia exuperat ejus impudentia. Sed detur mihi, (*Antagoniſta* mi) detur mihi (cum pace tuâ) paulliſper *animi* tui pultare *fores*, anne adeò præfractarius videbere et *perfrictæ frontis*, ut παραδόξωτατα hæc, mordicus tueri velis? an tu *Iove* et *Minerva* natus, plus omnibus *ſapies*? an in *Te* uno omnes reſedêrunt Muſæ? Vin' *teipſum* quaſi alterum *Apollinem* literatiſſimorum coronâ venditare? omnéſve Philo-

sophos præ te insaniisse? *lumina* scientiarum (te jam orto) quasi novo *sydere* in cauda Cassiopeæ) deliquium pati putabimus? Sed periculosum est (*Auditores*) omninò periculosum est, *Apollinis* et Musarum *vehiculum*, tot jam sæculis sapienter gubernatum, temerariis *Phaëtontis* hujus inceptis concredere, et demandare.

——Nam dum nubes et *ideas* philosophatur, dum *pulicis* pedes metitur, dum *culicum* vocem miratur——

——Quorum *ego* copias, (ut *Agesilaus* olim *barbarorum*) in bello captas, *captivos* vestibus exuendos curabo, nudósque vobis, (ut suis *ille* militibus) intuendos exponam; ut sic qui vestiti, hostibus formidabiles erant, exuti tanquam pumiliones, ab omnibus derideantur.——

——Quos *asinos* esse, ex auribus jamdudum deprendistis, et hodierno die demùm cognoscitis——

——Si modò inveniàs tam obtusum ingenium quod isto grunnitu tuo et verbis in *hanc* natis capiatur——

Expectabam ab illo ingenii tui arvo molles *violas*, et purpureum Narcissum; sed (ut video)

Cardnus, & spinis surgit paliurus acutis.

——Involucra quædam videris compegisse, quæ *Oedipo* conjectore, et *natatore* Delio

Delio (ut de ſcriptis *Heraclitii* dicebat *Socrates*) indigeant, quibuſq; *Gordii* nodus, Labyrinthus *Dædali*, Sphyngis ænigmata, numeri Platonici, *Lycophronis* tenebræ, et *Saliorum* verſus ſuis Sacerdotibus (authore *Fabio*) vix bene intellecti, comparari nequeant.

Quò Deus & quò dura vocat fortuna *ſequamur*——

Stat conferre manum Æneæ ſtat quicquid acerbi eſt —— Morte pati —— hunc oro ſine me furere ante furorem —— Sic *Turnus* Ænead. 12. Quæcunque eſt fortuna, mea eſt——

Nulla *me* ad id cauſa impuliſſet alia, niſi ut ferocitatem iſtam tuam reprimerem, audaciam confringerem, et loquacitatem paucisſimis interrogationibus irretiam, retardarem.

Affectatâ obſcuritate, et permiſtis deditâ opera *grypho*, et hiantem, et ſuſpenſum tenes *lectorem*, et crucem figis *Studioſis*——

Hîc enim (ut in argumento non diſſimili *Octavius Cæcilio* apud *Minutium* Felicem) *non diſputantis* auctoritas, *ſed diſputationis ipſius* veritas *requiritur*; atq; etiam quò *imperitior* ſermo, hoc *illuſtrior* ratio eſt, quoniam non fucatur, pompâ facundiæ, et gratiæ, ſed ut eſt, *recti* regulâ ſuſtinetur.

In

In publico hoc, et tam frequenti *theatro*, ecquis *præco Stentoriâ* voce, abiget *asperos* hoſce et auſteros *Xenocrates*, qui *Gratiis nondum litârunt*; opuſque habent ut illud *Platonis* δεῖται τῶν χαρίτων, ſubinde occinamus? Adſunt enim vereor, (imò jam video) *Tuberones*, qui in *Ligariis* reprehendunt id ipſum, quod in *ſeipſis* amplectuntur; et ſibi quidem (tanquam *Mævii*) condonant *vitia*, in aliis verò *virtutes* improbant, hauſtum lactis gallinacei promittentes, et *apium* priùs miſcent, quàm *opium* cognoverint——

Plin. Nat. Hiſt.

Quis *myſta* à Muſarum *ſacris*, arcebit *profanum* hoc hominum *vulgus*, juxta et arrogans, qui gloriolæ *aurâ* turgeſcentes, in ipſa *nive* videre ſibi viſi ſunt *aramentum* (ut olim *Anaxagoras*:) qui *nodum in ſcirpo* quærunt (uti *Chremes* ille *Terentianus*?) Homines *nequam*; *terræ* filii qui novum inſtruunt *Gigantomachiam* certantque jam iteratò *involvere Pelio Oſſam*; *veritatem* quam intelligi nolunt, *inſanâ* ſuâ *ſtribiligine* offuſcantes: et *larvati*, *dijem* gliris inſtar exoſi, *noctem* et tædarum, lucem, ut adulterini mercatorum panni, quàm omnia maluerunt. Res omnes adverſarius obſcuritate ſua perplexas reddidit, ut vel Apolline lectore, vel Oedipo interprete indigere videantur.——

Agamemnonem quidem præ ſe fert, cùm reapſe ſit vel ipſo *Therſite* multò deformior:

mior: cujus tam edentulæ in *nos* calumniæ, circumlatrare possunt, non lædere veritatem.

An verò *(Iudices) Vos* soli ignoratis? *vos* hospites in hac causa versamini? *vestræ* ne ita peregrinatur aures, in *hoc* pervagato (*omnium* ferè) sermone, ut nesciatis quas *ille* fallacias, *Vobis*, *nobis*, *veritati* ipsi, impositurus sit? Cogitate *quæso*, quas *ille* aranearum *telas* contexuit, ut simplicem *veritatem* obscuraret, credulosque *auditorum* animos illaquearet; perinde ac si subtilissima sua vafritie, opera *Myrmecidis* imitari statutum sit, cujus *quadrigam* et *aurigam*, musca texit alis; aut formicas *Callicratis*, quarum pedes et membra cominus intuenti pervideri non possent; aut *Apellis* tabulam, quæ continebat lineas visum fugientes; aut denique catenam *Vulcani*, quæ sub intuentium oculorum *aciem* non *cadebat*—— —Quod *Ovidianus* Ajax-agimus proh *Iupiter*, inquit, ante rates causam, et mecum confertur *Vlysses*? *Metam.* 13. *lib.*

Cicer. pro Milone.

Nam *vos* opinor *auditores*, alia in sententia eritis, si modò (quod quâ par est animi submissione peto) exigui temporis attentionem *mihi* largiri, nec *antiquitati* tantum tribuere volueritis——

Eadem videtur *figura* omnibus, sed quædam unicuique *lineamenta* deflexa: sic et similes *universi* videmur, et inter se *singuli* dissimiles invenimur: pariter

in

in ſententiis et opinionibus quilibet ſuis——

——Perſuaſit peſſimam cauſam vir peſſimus, orator optimus——

—— Nam ut numeroſas *Xerxis* copias, pauciſſimæ *Græcorum* turmæ pepulerunt olim: ita et pauculæ eruditorum centuriæ, infinitas *tuæ* ſententiæ *myriades*, nullo negotio, et victoriâ expugnabunt incruenta.

——Qui quanquam *ſuperiores* non ſunt in hac cauſa, ſunt tamen *priores*.——

Qua in re, ita veſtram illam humanitatem precor, *Benigniſſ. Audit.* ut ſi rationes omnes ejus longè aberrâſſe veritate oſtendam, nequaquam *illi* credendum eſſe putetis; ſi verò opinionem vobis *meam* comprobâro, tantum *orationi* meæ, quantum ipſi *veritati* tribuatis——

Certum enim hoc mihi et deliberatum eſt, ſtrenuum hunc *veritatis* adverſarium vel ſtylo meo *vivum* confodere, vel non pati *mortui* reliquias, in *Honoris* æde componi, aut requieſcere.

Variorum ſcriptorum abuſus ingeniis, hinc inde compilatas lacinias *obtorto* (ut aiunt) *collo*, et averſis plerumque veſtigiis, in *tuam* traxiſti ſententiam——

——Nunc (ne multis agam) ſi ſapitis, veteris inſolentiæ *criſtas* retundite: ſecus non deerunt qui tanti faſtûs pertæſi, acutas *ſibi* ſagittas eſſe, ſuis vulneribus ſanguinem ſequi, ſe domi *urbinam* habere

habere (ut vos machæram) doceant, testenturq; non esse defendendam *glandem* reperto jam *tritico*.

Quæ profectò quanquam omnem superare (ut revera superant) absurditatem videantur, tamen vero veriora esse——

——Quibus non saliva, non albumen *ovi* ullum, magis, aut jejunum, aut insulsum est——

Cavendum est, ne dulce *venenum*, sub his fucatæ eloquentiæ *follis* delitescat; arrigite *vos* igitur *(Auditores)* mentésque *vestras* totas excutite, ut *sensus* vester omnis, suo *stipatus* satellitio, non hallucinetur. Patimini *me* igitur, patimini quæso, tantisper dum argumentorum meorum *summam* audieritis, non enim diffido, quin *expositâ re*, depositóque *præjudicio*, in meam ituri sitis sententiam——

——Istis non placet illud *Alexandri Magni*, *nolo furari victoriam* —— arridet magis illud poëtæ —— *virtus*, *an dolus* quis in *hoste* requirat? *Marte* an *Arte* nihil curant——

——Itaque faciunt quod *hi* solent qui *parvulis* austera quædam temperaturi pocula, prius ora *melle* circumlinunt, ut in cauta ætas cùm dulcedinem præsenserit, amaritudinem non reformidet—— Paradoxum omnibus Stoicorum paradoxis παραδοξότερον.

Magna

Magnâ feres tacitas solatia mortis *ad umbras*,

A tanto cecidisse viro——

Mirum est hæc ipsa *subsellia*, hos parietes, *illum* talia dicentem, sine *rubore* potuisse ferre: mirum est (*Auditores*) *mansuetudinem vestram*, *illum* tamdiu, tam patienter audîisse, neque *explosisse* potiùs, tam importunum *nugivendulum*; sed si eâ *vos* estis, in fucatis audiendis fictisque *quisqualiis*, patientiâ, quam non sperem *ego* in vobis æquanimitatem & *vestra* enim jam agitur *res*, *vos* estis soli, quos alma *veritas* habet, patroni: *vestrum* est (*Auditores*) vestrum est, oppugnatum tam divinæ *Deæ* delubrum, omnino præcavére ne sit expugnatum: Vivat igitur *veritas* sub *alis* et umbrâ vestri *favoris*, tanquam sub septemplici *Ajacis* clypeo. Quod si *vos*, *nos* deseratis, *perimus ego* et (quam propugno) *Veritas*: cujus in amplexibus *moriens* hæsurus sum; quippe qui longè malim, *in bonâ causâ* (ut olim *Epaminondas*) *solus sapere*, *quàm cum multis insanire*, neq; possum non venenari *veritatem*, ubicumque terrarum eam videro, quanquam pannis obsitam, simplici *habitu*, et quasi derelictam——

Ego enim tanquam ex *chalybe* forem, conflatus,

conflatus, ad *veritatis* (*veri* illius *magnetis*) patrocinium, ita (allicior dicam an) trahor, rapiórque, ut non possim *me* continere, quo minùs in *te* involem, (*Antagonista* mi,) qui *præstigiis* tuis *Oratoriis*, fascinare *nos* conatus es; sed cave tibi, *nè insanis* opinionis tuæ *fluctibus*, velut alter *Narcissus* submergare; fallit enim *te* tuus iniquus *Genius*, si——

—— Ut olim priùs ex urbe *Capitolium* quàm à *Capitolli* tutelâ avulsisses *Manlium* illum Rom. ita et *me* in hac causâ——

—— Ut adversarii exercitus cataphractos, velut alter *Horatius* unus sustineam, & abscisso *ponte* progressum negem, regressum cogam.

In hac *Spartâ* propugnanda, animus *arma* sibi sumpsit *auro* splendidiora, operosa magis, quàm strenuus unquam induit *Achilles*; stricto manus *ferro* tremit; munitum *galeâ* caput; corpus totum nunquam non *ære* resplendebit; tubarum *clangor* implebit cœlum, *campos pavor ipsos invadet*, ingruentibus undique argumentorum nostrorum *copiis*: *me* equidem in mille discerpi partes malim, quàm animum in hac provinciâ remittere——

Quam *ego* cùm sit levicula & *Palæstrica* adeò alacriter aggressus sum munire, ut si *fata volent*, optarem in *cymbâ* potius duorum *calmorum*, quàm in *Argonautarum* navi, jacturam facere——

Non minus est periculi *semper* tacere, quàm

quàm nunquam periclitari viriculas suas in re tam honestâ, honorificâ, verâ, syncerâ, quis est qui triplici pectus ære non obvallaret? quis adeò pusillanimis, ut à tam insulsi hostis insultu, *vi & armis* nudam, inermémque *Veritatem* non eriperet? me saltem impulit tanquam pro *aris* & *focis*——

Fuisse olim, aiunt, atque etiamnum superesse vereor, qui ostentandi *ingenii* gratiâ musculum aliquoties facere videri volunt, in Elephantis molem exurgere. *Aristomachus Selensis*, sexaginta annos in *pulicum* saltibus, et *muscarum* naturâ indagandâ consumpsit; *Homerus* Batracho-myomachiam; *Maro* pulicem copiosè descripsit, multíque se *vitium* ipsum, non *vitiosè* commendaturos autumant: unde è nostrátibus *quidam* nunc luem Neopolitanam super ipsam *υγιείαν*, nunc intrusorem *tyrannum*, plusquam Regem legitimum; hominemque *ære* alieno obstrictum, magis quàm *liberum*, & frugi, honore prosequutus est. Quinetiam *Isocrates* in laudem *Helenæ*, quam tunc temporis *orbis* terrarum universus, pro ludibrio et opprobrio habuit, orationem composuit laudatoriam. Alius de ipso *Nihilo*, omnia *bona* dicere; Magnus ille *Heinsius* laudat pediculum ad conscriptos mendicorum *patres*. *Phavorinus* turpem *Thersiten*, et malignam febrim; *Policrates* tyrannum *Busiridem*, *Lucianus* artem parasiticam.

Imò inventus etiam qui Diabolum *ipsum publice laudaret* Witebergæ: *fuit is Ioannes* Brunus *natione Italus* Voss. institut Orator. pag. 331.

In Orat. pag. 250. *Muscam & parasiticam.* Lucianus.

paraſiticam, *Synesius* calvitiem: *Erasmus* ſtultitiam: *Carneades* injuſtitiam pleno ore prædicavit. Romæ audiente cenſorio Catone, non minoribus viribus contra juſtitiam dicitur deſeruiſſe, quam pridie pro juſtitia dixerat. *Fab. lib.* 12. *ca.* 11. ——ac alius laudationem *mortis*, Alcidamas nempe Eleates. Denique *Agrippa* in vanitatem *ſcientiarum* acutè invectus eſt, ut ſuam ipſius inde prodat *ſcientiam*, oſtentet eloquentiam, quam totus eâ de re miretur mundus——

Cum *Senecca* Claudii luſerit ἀποθέωσιν. *Plutarchus* Grylli cum Ulyſſe dialogum, *Lucianus* et Apuleius aſinum, & neſcio quis *Grunnii* Corocottæ *porcelli* teſtamentum, cujus & divus meminit *Hieronymus*, Homerus βάτραχο-μυομαχίαν, Maro culicem et moretum——*Nucem* Ovidius.

Provocandi, Vendicandi, adverſarium.

AGédum *Thraſo*, tuas jam experiamur viriculas, invictiſſime pugil—— prodeas jam in *ſolem* et aciem; clanculariæ tuæ ſugillationes, gloriationes, umbræ tanquam & larvæ, territuræ ſunt *pueros*—Quod olim *Turno* Æneas. Æn. 12. idem et *ego* tibi, ſi audis, ſi audeas.——

Quæ

Quæ nunc deinde mora est? aut quid jam Turne *retractas?*
Non cursu, sævis certandum est cominùs armis;
Verte omnes, te, te, in facies, & contrahe quicquid
Sive animis, sive arte vales, opta ardua pennis
Astra sequi, clausumque cavâ te condere terra. ——Idem nunc et ego tibi——
——*Nam licet arma feras & vulnera sæva mineris,*
Non tamen efficies ut timeare mihi——
——*si testiculi vena ulla paterni*
In te fortè manet, venias, *spectemur agendo.*

——Quam Ego tuam sententiam ausim non pernegare modò, verùm etiam contrariam *tibi* meam hanc, exquisitis rationibus defendere.

——φωνὴ τὸ τίς ἐστι, καὶ οὐδὲν ἄλλο, quod *Lacon* ille de *luscinia* deplumata.

Opponendi.

SEd *noli cantare triumphum*, priusquam viceris; *victorem à victo superari sæpe videmus*——

Non

Non eſt tibi res cum larvis, & umbris, ſenties qui vir ſiem——

Ille tulit pretium jam nunc certaminis hujus,
Quòd cùm victus erit mecum *certâſſe feretur.*

——Velut *Bellona* quædam aut *Furia* in *me* ruis inſolentiùs——

Formulæ Inſinuandi.

QUod olim *Varius Geminus*, (referente *Seneca*) dixit apud *Cæſarem*; *Cæſar, qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant; qui non audent, humanitatem:* idem *mihi* aures jam *veſtras* affaturo, dicendum venit, ſperandum reſtat. Cùm enim benevolam adverſario (ut vidi) meo, præbuiſtis aurem, quid ni eatiam et *ego* parem *expectem*, imò promittam mihi, à *vobis* benignitatem? Non enim *Cramben* bis cœctam, ſed *ambroſiam* quaſi, et nectar *eloquentiæ* (*dapes* reverâ *Soliares*) veſtris aurium *ſtomachis* digerendum oppono. Ad pedes igitur *humanitatis veſtræ*, noſtra nunc *prona* devolvitur oratio, ſubmiſſiſſimè *vos*, omnibus orans *votis*, intimis præcordiis obteſtans,

testans, ut quem *adversario* meo præbuistis vultum, eodem *mihi* etiam *effulgentis*, nostramque pariter, suspensâ paulisper *imbibatis* aure orationem.

Alexandrum illum Macedonem, cùm nunciatum esset, *Darium* in prælium *triginta* militum adducere *Myriades*, respondisse ferunt, *Unum lanium multos ovium greges non metuere.* Pari ego ratione; utcunque *imbelles*, adversarius (nescio quos) infarserit, *probatiunculas*, ceu tot *cervinas copias*, *ego* (inquam) illud anile agmen facilè difflabo, et in *fugam* convertam. *Te* itaque (adversarie mi) non aliam *auguror* reportaturum victoriam, quàm olim *Antiochus*; *cujus milites* (ut dixit *Hannibal*) *auro fulgebant satis, ad pompam, armis ad pugnam nihil valebant*: etsi enim *plumbeum* habeas *gladium* (laborantem scilicet causam) *eburneâ* tamen sic eum includis *vaginâ*, et confusâ rationum farragine, languentem conaris medicari, ut——

Hoc caput, O cives, hæc belli summa nefandi. ÆEn. 12.

Sed parce quæso paulisper in *me* plaudere, neque enim priùs exultare *te* dignum est concinnitate orationis, quam utrique plenius fuerit peroratum; maximè cùm non *laude*, sed *veritate*, disceptatio nostra nitatur. *Min. Fel.*

Quod

Quod in *formis* hominum, idem in *rerum* judicio, usu venire solet; *quasdam* si procul et oscitanter aspiciamus, nihil erit venustius, nam ipsam quoque *Helenam* superare videantur, (*fuco viz.* oculis imponente;) sin propiùs et fixiùs contemplemur, jam quod paulò ante mirè *blandiebatur* oculis, majorem in modum *displicere* solet. *Ixion* putavit se *Iunonem* fuisse amplexum, cùm *nubem* illius loco comprehenderat. Sed *vos* (quâ polletis, acuminosâ prudentiâ) *dicenda calletis*, *Nôstis, res grandes geminâ suspendere lance*, *Ancipitis libræ, & rectum ubi inter curva subit discernere.* *Pers. Sat. 4.*

Verborum oceanus, vix *gutta* rerum, in totam *adversarii* mei *inundauit* declamationem; cujus lenociniis aures utcunque vestras titillavit; at animum (spero) non flexit *vestrum*: quo minus uti *illi* hactenus veniam dedistis, ita eandem porrò *mihi* indulgeatis; quamvis enim oratio *mea* non sit adeò *exasciata*, ut cum *torno* et *cothurno* comparari possit; debitâ tamen (quâ potest) observantiâ, *vestræ* attentionis, et patientiæ *aures* submissè osculatur———

Sepiam ferunt, (marinum *piscem*) quum piscatorum retibus adeò implicatur, ut quoquò se expediret planè nesciverit; incredibilem *atri* (quem habet) *sanguinis evomere vim*, ut turbata aquâ, ruptâque sagena tutiùs effugiat: Pariter *adversarius* *Tertullian.*

meus,

meus, quem in ſuis tendiculis male-ſanus *error* irretivit (aut *veritas* potiùs intra ſeptum compegit ſuum) quò ſecuriùs elabi poſſit, omnem adeò *obnubilavit* veritatis *faciem*, *larvatis* eloquentiæ ſuæ (ſi quam habet) *periſtomatibus*, & *atro* argumentorum ſuorum *cruore*, *quem* per *aqueam* ſuam orationem effudit, ut

—— nudum muteur ab illâ
In ſpecie, quâ prima fuit.——

Sed radicitùs evelletur ex Muſarum agris, infœlix iſte erroris filix, nebulas fallaciarum omnes, *meridiano* veritatis *ſole* diſſipabo, variiſque *auxiliorum* (quas intexuit & conſarcinavit) *ego illum* exuam laciniis——

Certiſſimum fœlicis ingenii indicium in *Protagora* Abderita, agnovit *Democritus*, quando pauperem valdè puerum, quæſtus gratiâ venditantem ligna, faſcem viderat eleganter componentem, atque eundem poſtmodò faſcem ſolutum in minutula, in priſtinum rurſus ordinem, & formam reſtituiſſe. O ſi nunc & *mihi*——

——Conjungam nova veteribus, & rurſum vetera novis, quò ſic vetuſtis darem novitatem, novis authoritatem, obſoletis nitorem, obſcuris lucem, faſtiditis gratiam, dubiiſque, quoadſie ri potuerit, fidem.

Jovis

Jovis illius *Cretensis* simulachrum, *auribus* destitutum *fuisse* narrant; dignum meherculè ludibrio, portentum est, *surdo fundere vota Deo*. *Vos* autem (quos scio *auritissimos*) obtestor, æquas præbere *nobis* aures, in neutram quæ propendant partem; & ut Plato olim *Judicem* voluit esse τὰ ὦτα διατεθρυλλημένον, hoc idem ego *vos* oro, per ingenitam *vobis* ingenuitatem, ut vestras pultari pariter & obtundi aures, aliquantisper pateremini, dum *me* æquè ac *adversarium*, dicentem audiverîtis, ne ut olim *Medea* eloqui cogar,

Qui statuit aliquid parte inauditâ alterâ,
Æquum *licet statuerit*, *haud* æquus *fuit*.—

Senec. Med.

Rogatus aliquando *Tullius*, ille Romani sermonis princeps ac autor, *quam* maximè *Demosthenis* orationem approbâsset, *longissimam* dixisse dicitur. *Plutarch.* in vit. *Cicer.* Aurum enim quis recusat si multum, si ponderosum? — Non *hoc* præfatus sum — quasi vestras *ego* aures fatigare velim (*Laconicè* enim omnia dicturus sum) sed ut—

Trita est materia, fateor, sed tritæ materiæ promitto orationem *Laconicam*, ut per humanitatem vestram *Auditores Optimi*, mihi sitis rogandi vehementer,

menter, nè potiùs contemnatis illam, quia *trita* est, quàm attendatis hanc, quia *Laconica* est.

Cum nihil sit tam præclarè *dictum*, quin aliis quoque suus relictus sit *dicendi* locus, nec *Theophrastum* fuisse veritum tractare *locos* ab *Aristotele* tractatos: nec *Quintilianum* post *M. T. Ciceronem*, *Oratorem* instituisse — quid ni & —

Socrates quocunque se converteret, hostem *illi* aliquem, invisa generi humano *virtus*, ac sapientia pepererat: foris *Hippiam* ac Gorgiam, *Prodicum* ac Polum, *Thrasymachum* ac Protagoram miserrima *arrogantiæ* mancipia, in theatro *Aristophanem*, domi *Xantippen* habebat suam —

— Præclarè olim *Artaxerxes* rex militi hostem convitiis proscindenti; *non ut maledicas te alo*, sed ut pugnes —

Id accidere pernotum est, *auditorum* facilitate, qui dum verborum lenocinio à rerum intentionibus avocantur, sine delectu assentiuntur dictis omnibus, nec à *rectis* falsa secernunt: nescientes inesse & incredibili *verum*, & verisimili *mendacium*. Min. Felix.

Plato de gladiatoribus sui temporis scriptum reliquit, peritissimos *lanistas* in *ludo*, ineptissimos esse *milites* in *bello*; quos tamen vulgus hominum, ut ipsum *Martem tunicâ tectum adamantinâ*, admirantur: nec est quod quis id miretur: quasi verò sit sperandum tam prosperè

Horat.

apud

apud *omnes* actum iri, ut optima placeant *omnibus*. Barbari spinosas *sophistarum* nugas suspiciunt, *Ciceronem* in disserendo, *pueruli* loco habent. Rex *Midas* fistulam *Panis*, *Apollinis* citharâ dulciorem prædicare; *Polyphemus* cum *ariete* libentiùs quam cum *Ulysse* verba facere. *Stolones* & stipites istos sinite quæso *umbram* pro *corpore*, hordei *granum*, præ *gemmis* expetere; nolite autem *vos* (quâ estis summâ *prudentiâ*) temerè committere, ut *picas* cum *Musis*, *araneam* cum *Minervâ*, *Marciam* cum *Phœbo* conferatis.

Nam incautè *creduli* circumveniuntur ab *his* quos bonos putaverunt: mox errore consimili, jam suspectis *omnibus*, ut improbos metuunt, etiam quos *optimos* sentire potuerunt. *Min. Fel. Oct.*

Alexander (ut aiunt) ille *magnus*, cùm in causis (præsertim *capitalibus*) cognoscendis *Iudex* sederet, sinistrâ manu, aurem dextram occludebat; hoc gestu significans, se *alteram* quidem *aurem* præbere *actori*, *alteram* verò integram asservare *reo*, nec eò usque velle sententiam ferre (quâ necesse erat alterum eorum damnatum iri) dum suam singuli causam egissent. Spero igitur, & *vos* humanissimi *auditores*, *Iudices* gravissimi, (quibus *Alexandrum* ipsum quantumvis *Magnum*, *majorem* haud unquam puto ostendisse in oratores æquitatem) *alteram etiam mihi aurem asservaturos*.

Formulæ Moderandi.

CAtonem illum *Uticensem*, cuidam, ab eo interroganti, *quemnam maximè amaret*, ferunt, respondisse, *Fratrem*, nec anquirenti porrò quem *Fratrem* intelligeret, quicquam aliud respondisse, quàm *Fratrem*, *Fratrem*. In eundem modum, si quis *me* rogaret, quid imprimis putem esse defendendum; responderem, amicam *Veritatem*, solam *Veritatem*; cui *primas*, *secundas*, & *tertias* deferre non vererer. *Me* enim hodiè, neutiquam vidisletis *judicantem*, nisi *amor veritatis* animum mihi ad dicendum *accendisset*; *alma* (inquam) *Veritas* quæ (ut ait *Hesiodus*) εἰς τέλος ἐξελθοῦσ' ἀεὶ ὕπερ ὕβριος ἰσχεῖ: Opiniones enim veræ, *solem* (instar Aquilæ) intueri possunt, cùm *malæ causæ* (quasi *noctua*) lucem fugiant.

Amori igitur aut studio partium me non addicere, sed uni *veritati* litare, mecum habens constitutum; *exuam personam amici*, *induam Judicis*, & (testibus utrínque productis,) *Vo* mihi in ferendâ sententiâ *assidebitis*, vestrúmqne mihi astipulabimini suffragium, dum utramque exactè perpenderimus opinionem——

Quod olim *Pallas* apud *Homerum* (cùm propter abreptam *Chryseida* litigaret cum *Achille Agamemnon*)

Ηλθόν

Ηλθόν ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος, αἴκο πίθηαι Οὐρανόθεν——id ipsum Ego impræsentiarum, *veni* ego *vestram pugnam sedaturus*, si mihi morem geratis; & *veritatem* hujus argumenti, ceu formosam *Chryseida*, aris his, ceu *Divo* suo sistam incolumem——

Mihi enim impræsentiarum ita informandus est animus, ut *libram* æquissimi *judicis* teneam, nec in alteram partem propensus incumbam: nè non tam ex *vestris* disputationibus nata sententia, quàm ex *meis* sensibus prolata videatur——

Vereor nè talem sitis habituri *judicem*, qualem olim habebant *coccyx* & *luscinia* inter se, de canendi gloriâ decertantes, viz. *asinum* certaminis istiusce arbitrum——

Ecce vobis hic *cognatásque acies infestisque obvia signis Signa, pares* àquilas, *& pila minantia pilis*. Quis furor ô *pueri*? quæ tanta licentia litis?—— nec quemquam jam ferre potest Cæsarve priorem, Pompeiúsve parem? *Lucan.*

——Ut autem mediam ingrediar viam, & verè *Moderer* controversiam præsentem, observandum esse reor cautiùs, ut in hac difficultate——Dextrum *Scylla* latus, lævum irrequieta *Charybdis* Obsidet——

Non nostrum est inter vos tantas componere lites, neque *Palæmonis*, (quas suscepi) peritè satis defungi possum vicibus; sed Æneid. 3.

cùm *lances Minervæ* jam teneam, *animitus* opto, ut *Mutius Scævola*, (Romanæ civitatis oraculum) hîc adesset, ut mei mihi officii describat cancellos; ne *Cambyses* aliquis *redivivus*, *me excoriet* iniquè judicantem. Cùm autem contentio sit inter *actionem*, & *contemplationem*, utri *palma* (ut est in fabulis) *daretur* ex merito, ceu *pulchriori*; Vos (*auditores*) in utrâq; optimè versati, optimè eritis utriúsque judices, *vestro* igitur vel *stet*, vel *cadat arbitrio*——

Inter utrumque volat dubiis victoria *pennis.*

Isocratem à quodam interrogatum, cur *Magistratus* defungi *muniis* recusaret, respondisse ferunt, se hoc pacto complurimos, quos nunc habuit amicos amissurum, & in odium multorum necessariò incursurum; *nam si* (inquit) *in tribunali collocatus causas omnes pensiori* (ut par est) *examine ventilavero*, (ut justissime judicem;) *hominum ego inimicitiam non declinabo*; *si contra*, *sententiam injustè protulero*, *certum est me*, θεοῦ ἔκτικον ὄμμα *non effugiturum*. Quas *ego* igitur in angustias, *homo misellus*, jam compingor, cui tam dura demandata est *provincia*? sed utcunque horum uterque mihi sit *amicus*, in utrâque tamen decernendâ opinione mihi erit liberum, (ut in *corporibus* animanti-

mantium quibus vescimur) refectis et rejectis quæ sunt inutilia, salutaribus ad cibum uti; itidem in opinionibus sermonibusque *doctorum*, quibus animus nutritur; proinde in præsenti controversiâ *mel* colligam, *venenum* relinquam, *rosas* decerpens, *spinas* declinabo——

Qui intimas rerum naturas rimantur *Philosophi*, *herbam* narrant *Heliotropium*, quæ, quamcunque *cœli* plagam percurrat *Sol*, eandem semper respicere solet, ut cum *occidente* sole, *occidere* etiam illa videatur, *Solem istum*, esse cogitate, egregiam *hanc sententiam*, in *hoc* declamandi *orbe* agitatam, atque huc illuc à *duobus adversariis*, (quasi tot contrariis *Sphærarum* motibus) circumrotatam: *Ego* (Heliotropii more) *veritatis* solius *sequacissimus* (a quâ ne *latum* quidem, quod aiunt, *unguem*, dissilire libenter velim) in quâcunque *opinione* movebitur *veritas*, *ego* in illam probendebo. Itaque (quod olim *M. Tullius*,) *Faveo Curioni, Cæsari honestissimè cupio, pro Pompeio emori possum, sed tamen Republicâ nihil mihi charius est*: ita (inquam) et *ego faveo tibi* (eruditissime juvenis) quin et *tibi* benè volo (suavissime *commilito*) sed tamen in gratiam *veritatis*, omnia esse facienda judico; quam *divino* quopiam *prosequio* afficiendam censeo——

Malesanum *Paridis* (Priami Trojanorum *regis* filii) judicium, satis inter

omnes, ubique *gentium* famigeratum est. Quem (cum orta esset contentio inter *tres Deas*, Iunonem, *Palladem*, & Venerem, cuinam, *aureum* illud *pomum*, quod *Eris*, (diva illa *litifica*) immiserat, ex merito daretur, ut *digniori*; Iunonis potentiâ, et imperio; *Palladis* sapientiâ, et consilio (quæ *illi* spoponderant; spretis neglectisque.) *Veneri*, *Veneri* (inquam) *lasciva* voluptatum et *amoris patronæ*, aureum illud *pomum* detulisse ferunt. Non multùm et *hic* absimilem dissensionem videtis, inter *duos* hosce *Antagonistas*, quorum uterque *veritatem* sibi vendicat, ceu peculiarem. *Alter* autem eorum licèt ampulloso (ut audivistis) orationis gyro, calamistrato rationis cincinno, *nobis* videantur persuasisse, *victoriam* sibi meritò deberi; in medio tamen (per me licèt) ponatur *victoria*, tanquam nobilis illa *Atalanta*, aut *Hippodamia* quæ à *nobis* omnibus (ceu tot generosissimis *procis*) certatim expetatur,——

Nè pueri, nè tanta animis assuescite bella; quare factiosè rem geritis? quare in partes leceditis? quare *veritatem* ipsam, quæ non nisi *una* esse, & simplex potest, pessimè divulsum ac dilaceratum itis? *Cygnum* Thebanum audite, hoc oraculum consulite——

——Utrinque constitêre ferratæ acies, & rauco crepuerunt cornua cantu.

——Nec *Achillem* commendare potuit *Homerus*,

Homerus, nisi *Hectorem* extolleret, néque *Æneam* Maro, nisi *Turnum* commendaret; et *Lucanus* quia *Cæsarem* depressit plus *Pompeio*, si quid judico, detraxit——

——Atque utinam profecto——! nunc autem Bella geri placuit nullos habitura triumphos. *Discordia* enim litâstis, quæ non componendam urget discordiam——

——Tu qui adversarii tui sententiam *eleganter* potiùs quàm *nervosè* exagitâsti ——at masculè se vindicavit——*nunc, nunc Fluctuat* ira *intus: rumpuntur, nescia vinci Pectora: nunc totis in vulnera viribus itur.* ——quod olim *Poëta* de Æneâ et Turno Æn. 12.——Hujus *me* controversiæ diribitorem, ut liticulas hasce *Tenedii* tanquam *bipenni* defalcarem. Quippe cùm *me* huc veritatis traheret auctoritas, huc *amici* retraheret consuetudo, cùmq; inter utraque nutabundus et fluctuans, quid potius *mihi* seligendum foret non expendo——

——Te autem in hâc *causâ*, qui se sperat superiorem——Quid si *idem* certet *Phœbum* superare canendo?

Qui se mutuò infestè adeò petunt, & acriter adeò digladiantur, ut quæ in medio est *Minerva*, (quò, latere tecto abscedere *illi* liceat,) non abs re, *casside*, *clypeo*, et *hastâ* à *Iove* patre, donata esse videatur.

Audivistis inter Antagonistas hosce acerrimum quidem, at verò tantum *lin-*

guale prælium, *verbale* certamen; *qui* tanquam pro *Argivâ* illâ decertâssent *Helenâ*, suas utrinque *copias* conscripserunt, ínque *aciem* disposuerunt, fulminibus argumentorum, ultrò citróque (ceu tot serrata essent tela) jactatis.

Et jam judicio stant-ve cadúnt-ve meo. *Ego* autem omnimodè *imparatus*, quippe et *imperitus* sum, ortam dirimere controversiam. O si liceret meam, hanc tam difficilem *Spartam*, *Æaco* alicui, aut *Minoi* delegare; nam utcunque ad hanc *liticulam*, inter illos componendam, in hæc *rostra* jam conscenderim, *lupum* tamen (ut est in proverbio) *auribus* tenere mihi videor, ne *judicium* in hâc re meum (quod sentio quàm sit *exiguum*, quàm prorsus *nullum*) *præjudicium* à nonnullis habeatur: quorum *ego* censuram, cùm mihi in primis sit votis, ut evitem; *vos* (quæso) *vestram* astipulemini opem, *vestram* mutuate operam, et in utrâque lancis parte, utramque seorsim ponite opinionem, *ego* simbellam tenens, *stateram* elevabo, et (quod de *Iustitiâ* fingitur) *oculos* inimici præjudicii, veritatis *mantili* involvam, ut neutrius videar affectâsse partes — quam ego jam velim, ut olim in causâ

Turni *ac* Æneæ ——

Iupiter ipse duas æquato examine lances
Sustinet, & fata imponit diversa duorum,

Quem

Quem damnet labor——*&c.* Vid. *Æneid.* 12. non longè à fine——

——*Eruditis* hoc judicium deferimus, quos tam multa nobis constat scire, quam *nos* ignorare semper profitemur——*Heins. Aristarch.*

——*vastis nunc viribus effert Ora* Dares——
Quale sopor fessis in gramine, quale per æstum
Dulcis aquæ saliente sitium restinguere rivo,
Tale tuum carmen nobis divine Poëta.

Ut qui *rectam* viam nescit, ubi ut sit, in plures *una* dissinditur, hæret anxius, nec singulas audet eligere, nec universas probare: sic cui non est *veri* stabile judicium, prout infida *suspicio* spargitur, ita ejus dubia opinio dissipatur. *Min. Fel.*

—— Hisce autem inflammatis partium studiis *sequestrum* si quis se candidè interponat, impetus fit undequaque in *eum* tanquam in communem hostem *utrique* & publicum——

——Fors & *virtus* miscentur in unum——
Æn. 12.

Leviculas hasce (quæ intercesserunt) velitationes ut componerem —— ἔθος enim non est ut spero ἄσπονδοι —— quamvis

——*is*

—it toto turbida cœlo—
Tempestas telorum, ac ferreus ingruit imber ut Poëta Æn. 12.

— Ego his succedo τενέδος quod aiunt συνηγόρος, cujus autoritate hodierna dirimenda est disceptatiuncula— Proximus *huic*, longo sed proximus intervallo, *Insequitur Salius*—Æn. 5.

Fortunate puer tu *nunc eris* alter *ab illo.*

Doleo *ego* meum, tam durum hodierni diei fatum, quòd *judicis*, inter antagonistas (quos modò audivistis) sim obiturus vices: accersendus potius esset *Rhadamanthus* ab *Inferis*, qui veritatem possit tam *involutam expiscari*, authoritate suâ omnem hanc litem dirimere, iracundósque eorum, & *effrænatos* motus sedatos dare: quandoquidem verò, *vobis* est complacitum, hanc *mihi* designare *Spartam*; eam *ego* pro virili meâ ornate studebo, & quoad potero inter utramque opinionem *pendulus*; contestatam hanc, inter *illos* litem, (neutri etiamnum adjudicatam) accuratè examinabo: quæ cuique placuerit *opinio*, hanc (per *me* licet) amplectatur, suóque (in hâc re) fruatur quisque judicio, quanquam omnino nollem ut *Vos*, pro *aureis ænea*, pro *tritico paleas* aut stipulas, (ut olim *Glaucus* apud Homerum)

merum) admittatis——

Ut examine ſcrupuloſo veram ſententiam, non eloquentiæ *tumore*, ſed rerum ipſarum ſoliditate libremus——

——*Nec enim levia aut ludicra petuntur*
Præmia, ſed Turni *de vitâ & ſanguine certant.* Æn. 12.

Nos proinde ſolliciti, quòd utrinque in hoc negotio differatur, & cum ex alterâ parte plerumque obſcura ſit *veritas*, ex alterâ lateat mira *ſubtilitas*, (quæ nonnunquam ubertate dicendi, *fidem* confeſſæ probationis imitetur) diligenter quantum poteſt, ſingula ponderemus; ut *argutias* quidem laudare, ea verò quæ *recta* ſunt, eligere, probare, & ſuſcipere poſſimus. *Min. Fel. Oct.*

Themiſtoclem ferunt, (cùm duo ex *amicis* ſuis, ad *illum* ſuam detuliſſent *litem* determinendam, ut ſimultate depoſitâ in priſtinam redirent gratiam) illam *tam ingratam* provinciam abnuiſſe, hac redditâ facti ratione: *quoniam* (inquit) *ex duobus jam amicis, alterum ſtatim facturus ſum inimicum.* Eâdem uti poſſem & ego apologiâ; Sed quid tum poſtea: reſpuámne ergo, hujus eſſe litis diribitor? nequâquam certè, *Omnes potius amittendi ſunt amici, una ut veritas quàm amittatur.* Illo igitur *Ariſtotelis* umbone me protegam, ἀμυοῖν ὀντοιν φίλοιν, ὅσιον πρῶτον

μᾶν τὴν ἀλήθειαν. Quod etiam Phosphorus ille Philosophorum in simili argumento, φίλος ὁ Πλάτων, φίλος Σωκράτης, ἀλλὰ φιλάτη ἡ ἀλήθεια; idem & *ego*, *Amicus tu* cujus concinnam satis orationem accepimus, *tuque* cujus melleum planè, imbibimus *Suadæ* succum; at enim *vincit* utrunque *veritas*, intemerata *veritas*, cui jam *ego* his in *aris* litatum venio——

Minerva, è celsis *Olympi* descendens cacuminibus, inter dilectos *Dolii* filios (cum *Ithacensibus* belligerantes) acerrimam statim pugnam sedatura, venit *dijudicatrix*: quorum causâ dissidiorum explicatâ, anxiis aliquandiu *æstuabat* cogitationibus, quomodo se gereret in tam difficili negotio, eos proinde (diu multúmque omnibus animo agitatis) tandem hunc in modum affata est: *Divisa capita, intricata utcunq; fit, inter vos dissensio; Ego tamen in neutrum propendens partes, æquâ Justitiæ trutinâ, rem utramq; collibrabo.* Simillimè horum *ego* altercationis, *Antagonistarum* arbiter qui sum; *in diversum, quasi duplici scindor in hamo*, quam ingressus viam, utriusque desiderio satisfaciam; & *clamosum* dirimam inter eos *litigium*. Stat mihi animus *nudam* inspicere *rei* naturam, *veritatem* ejus recti judicii ἀνατομίᾳ. medullitùs *exossare*, ut ulteriorum demum rixarum *procella* consilescat. Missum igitur faciatis (*quæso*) quicquid est

est in hoc genere *aculeatum*, ponite simultates, nec *Cadmeæ* vos præbete *fratres*, ut intestino uterque pereatis bello; nulla hic adesto *Eris*, quæ vel minimam *auræi mali* immittat bracteolam, unde nova inter *vos* (quorum *sub me, jam judice, lis est*) recrudescat contentio.

Fulminat Æneas armis, summâsque minatur.
Dejecturum arces Italûm, excidiôque daturum,
Iámque faces ad tecta volant——Æn. 12.

——*Lenta salix quantum pallenti cedit olivæ,*
Puniceis humilis quantum saliunca rosetis,
Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

Formulæ tùm adhibendæ, quùm Moderator *ab unâ in* aliam opinionem *transiturus est*, Collationem *facturus utriusque interse.*

SEd quod *Lotharius Cæsar*, dicterii loco habuisse dicitur, *Audi alteram partem*; id ego jam *vobis*, nôstis enim veterem legem *Atticam*, ὁτιοῦν ἀμφοῖν ἀκροῖν; audivistis hactenus quid dici posset

posset de—jam autem *firmiora* longè comperietis *argumenta*, quæ—quis justiùs induit arma, scire nefas, magno se judice quisque tuetur.

Victrix causa diis placuit, sed *victa* Catoni. *Lucan. lib.* 1.

—Sed his omissis, quid *altera* sententia doceat perpendamus—

At verò, ut *silicum*, et *chalybis* collisione inter se, *ignis* elicitur; ita ex harum inter se rerum *collatione* exilient magis *veritatis* scintillæ, quæ *lucem* intellectui, *calorem* voluntati, affectibúsque *ardorem* subaccendant—

Quod igitur *Cicero* pro Murænâ, contra *Catonem* verba faciens, *At enim* (inquit) *te* ad accusandum *Res-publica* adduxit, *credo equidem, Cato, te isto animo atque ei opinione venisse*, sed *tu* imprudentiâ *laberis*: Sic *ego* tibi, *te* enim credo *veritatis* amore, *istam* quidem tuam provinciam suscepisse, sed falleris, neque enim—

—Sed cùm mearum jam sit partium, utramque partem attingere, et ut ille ἐπαμφοτερίζειν, opus est ut—

Verùm enim verò si hâc solùm viâ insisterem, aliámque *insalutatam* prætirem, viderer sanè *injusto* illi, non dissimilis *Iuliano*, qui de *agro* controversio, inter *Spartanos* et *Argivos judex*, de *amicorum* solùmodo *jure* disputavit, *justa* autem *aliorum argumenta*, illius aures non incurvârunt,

incurvârunt; ac proinde amicis ſuis aſſignavit agros, *aliis* etſi *debitiſſimos*; erubeſcerem autem *ego* intemeratam adeò violare *juſtitiam*: nos igitur *(auditores) non imminuimus*——

Et ita fortaſſis cum *oratore* hoc noſtro, ſenſiſtis hactenùs; quod ſi oculos *veſtros* in aliam pauliſper lancis partem conjecerîtis, certò ſcio, comperturos *vos*, argumenta *numero* plura, *pondere* graviora; non enim hîc videbitis——non hîc comperiêtis——non, ſed——ſed——prima hominis facies, & pulchrò pectore virgo—— poſtremò eſt immani corpore piſtrix. *Æneid.* 3.

Quod ſi *acutiori* mentis *oculo*, (omni remoto periſtromate) *rem* ipſam propiùs *intueri* velitis, aliter forſan ſentietis, nam——*Nec numero inferior, pugnæ nec honore recedet Alter*——ut ille apud Poëtam. *Æneid.* 12.

Veſtras huc uſque exercuiſtis aures, in alterâ duntaxat *ventilandâ* opinione; æquámque hactenus videtis *ſimbellæ* ſtatêram, *illam veriſimili* fultam ratione; manſuetis quæſo ut, quæ ſequutura eſt, hauriatis auribus, orationem——

Quod *primî* quantumvis *fronte* veriſſimum videtur; *alteram* tamen ſi *intus, & in cute*, diſcutiatis opinionem, longè veriorem comperiêtis——

Sed *alteram* jam audite *partem*, nam (ut in cauſis forenſibus, quæ coram *judice*

dico sistuntur) *Actor* videtur *superior*, dum *pro se* loquitur *Reus*; sic *vos* forsan *Opponenti*, jam adhuc suffragamini, cæterùm non dubito quin aliter omnino sentietis, simulac à *meliori genio*, suggestam audieritis opinionem———

Sed satis jam diu, Ideque cum summo vestro (ut vereor) aurium fastidio, *hoc saxum volvimus*; aliam jam *delibemus* paucis opinionem; in quam, etsi *verbis intenuis* novissimus orator, ardenti tamen solidæ *confutationis fulmine*, adhuc non *concussit*, imò vix dum titigit.

Tam tenui tamen pendet filo hujus veritatis statera, & tam perplexè subinde loquuntur *veteres*, ut *Eridis* potiùs pomum, quàm *pacis* olivam, videantur posteris eandem litem moventibus, reliquisse———

Formula Proponendi.

A *Plutarcho* scriptum accepimus, *sermoni* congruere quod *Nasonis*, qui eò præstantiores creduntur, quò materiâ pauciore, precii amplius amplectantur; sic———

——Sed quoniam non perinde multis notum est quo genere——quóve——oriunda fiet, id jam *Musis* bene juvantibus,

exponere

exponere conabor——

——Agédem nunc rem omnem sigillatim aperiamus——

Docebo autem non *crocodolitis* aut *soritis* ceratinis, aut aliis id genus *dialecticorum* argutiis, sed pingui (quod aiunt *Minervâ*) rem digito propemodum ostendam——

Pictorum imitabor hîc artificium, qui cùm in exiguâ *tabellâ*, ingens hominum congeries exprimenda est, nonnullorum modò summa *capita* ostendere, totum verò *corpus* abscondere solent: ita ipse quoque non singula quæ poterant reperiri *movebo*, non quæ inculcari *urgebo*, paucissima, ut gratiam vestram reportem, *seligam*; copiosissima, ut reprehensionem declinem, *negligam*——

——In tantâ autem difficultatum sylvâ cæduâ, utcunque operosum sit semitam invenire; id agam tamen ut multa paucis contraham, & succum exprimam——In istâ igitur controversiâ statuminandâ.

——In quo jam——explicando, desudat mea ex hoc loco qualiscunque industria.

——Quæ jam *mihi*, seorsim singula punctiùs restant prosequenda.

In *cujus* quidem controversiæ medullam ut penetremus, eámq; ad vivum usque referemus——

Latum verò campum & quem metuo intrare, sed decurram brevi——

——At ne altiùs in profundum solvam, quam

quàm meæ tutum ſeaphæ videbitur, cum res adhuc controverſiis jactetur, & adhuc ſub *judice* lis eſt——

——Unde controverſia tota reducitur ad *hos* cancellos, utrum——

——Noſtrum erit nunc igitur orationis penſum (veſtrâ bonâ cum veniâ *Auditores*) punctiſſima quæq; ſic delibare, & pro meo modulo conteſſerare, ut ſub uno quaſi conſtet intuitu, quid——

——Effigiem enim ipſam figurámq; totius corporis uno quaſi penecillo ductam atq; expreſſam, *vobis* propono——

—— Et hoc hujus controverſiæ maximum eſt momentum——

Verba videtis quo ſpectant, & *ipſa* ſe primâ fronte produnt, eſſe ſc.——

Quâ de re ſi paulò magis exactè cognoſcere velitis, ſic habete——

Quo in ſubjecto, propono *vobis* exponóque hæc tria——

——Atq; *hoc* totius præſentis cauſæ caput eſt——In *hoc* enim cardine res tota vertitur——iis enim coloribus rem iſtam exprimã, quibus nec *Apelles* ſuum Alexandrum, *Zeuxis* pueri uvas, atq; Helenæ ex verſu Homerico ſimulachrum preſſiùs effinxit——Id ſi cui fortè nimis philoſophicè dictum videtur, agè, pinguiore (quod aiunt) *Minervâ* planius faciam——

Sed tamen quoniam hic eſt *campus* noſter, in quo ſtatuimus hoc tempore *decurrere*;

currere; & materia quam in hoc conſeſſu veſtro tractare decrevimus; non alienum à propoſito noſtro viſum eſt——

——Mea ſic eſt oratio, & ſic in animum induco meum, & tota *hoc* evincit orationis ſeries.

Aggrediar tamen jam ipſum *erroris* fontem & pravitatis, unde omnis caligo iſta manavit, & altiùs eruere, & aperire manifeſtiùs.

——Ut autem quod res eſt dicam, quódque mihi plenè perſuaſum eſt——

Formula Tranſeundi *ad* Propoſitionem, *ſeu* Narrationem, *quæ fit exponendo* ſtatum *quæſtionis*, vel ſenſum *Thematis*.

CUjus ego mentem ſententiæ, ut pleniùs vobis planiúſq; patefaciam——

At vero ſicut nubibus ſemel diſſipatis, & apertis *alium* feneſtris fugantur tenebræ; ſaxim pariter & *ego*, ut intromiſſo *dilucidæ* expoſitionis *Sole*, clariùs effulgeat *veritatis* radius, ſenſúmque hujus ſententiæ, non ſolùm *oculis* intueri, ſed *manibus* etiam contrectare videamini——

——Ac ſi contractiùs *rem* totam ſic propoſuiſſet.

Cujus *Veneſtiſſimam* ſententiæ *faciem* (omni

(binni detractâ *larvâ*) ego in hujusmodi explicationis *speculo* inventum vobis, & *osculandum*, exhibeo——

Ut igitur planius dicam quod sentit *orator*, & propositi *themitis* veritatem aperiam; longiori orationis *telâ*, uberioriq; *interpretationis* filo, in hunc sensum *explicari potest*——

Quæ verba si ad *rotum* discutiamus, in hunc ferè sensum sonare videntur, & ad nullum præterea, alium, collimare *scopum*, quàm——

Cujus tam egregii proverbii *sphæra* in hoc *axe* & *cardine* circumrotatur——

Elegantissimi cujus *Adagii* sensus, hic est (ut opinor) genuinus:——

——Ac sicut jubar *solis*, clariorem perficit diem, & totam nubium dispergit obscuritatem; Sic &——

De *quibus*, nobis in limine, brevibus est dispiciendum.

Ad hanc *ego* quæstionem, totiet & *voce*, & *scriptis* ab omnibus vexatam, ut respondeam quemadmodum oportet, utriusque priùs *institutum* erit expendendum, ut intelligatur quomodo tam *hic* quàm *ille* intelligant——

——Ut videatis quantum *nostrâ* interest penitiùs hujus abyssi vada pertentare—— nè abjectiùs quàm par est de hâc re quippiam statuamus——

——Quod ut enucleatiùs fiat, observandum est in limine——

——Unde

—Unde ad hoc tandem quasi *acus* foramen, tenuissimi hujus (ut videtur) dissidii *filum* redigitur—Aut quod perinde est.

Summatim ut dicam—

Hoc ut succinctiùs fiat, et præsenti instituto accomodatiùs—

Cui si velamen detrahatur, in conspectu erit radiantissima istiusce rei veritas—

Quod perinde est, ac si dixisset—

Sed operæ-precium est, ut *id* ipsum etiam atq; etiam distinctiùs, & expressiùs enucleemus—

—Quod cuivis homini prudenti, mediocriter, & intelligenti, primo oculi nictu, satis apparet—

Quo sermone, quid significatum habeamus, non inutile est disquisitu—

Et ne futuræ nostræ orationis *navem*, inter erroris *scopulos* fluctuantem, sine *clavo*, sine *anchorâ*, sine *pyxide*, certóve *scopo* relinqueremus; *questionis hujus sensum*, & *statum*, hunc esse cognoscetis, quod scilicet:—

At enim ut difflata *paleâ*, purissimum *granum*, scoriâque flammis absumptâ *obryzum* licet videre splendidissimum, aliis *oratorem* verbis, hoc ipsum nobis innuentem cogitemus—

Veruntamen ut hujus *aureæ* sententiæ, intimiora *penetralia* ab alto pandam, apertioris paraphraseωs *clavi* referando, scire *vos* velim—

Sed

Sed ut dispersis *nubibus* in serenâ nocte, clarius micant *stellæ*; pariter & hujus *subobscuræ* sententiæ *veritas*, *imbecillis*, paraphrasi breviusculâ, *dissipatis*—— sciatis igitur——

Atque ut *sacros* hos Apollinis *fontes*, jucundiùs degustemus; ut has Minervæ *pyxides* recludamus, sciendum est——

Verùm cùm non soli *cortici* nobis sit immorandum, agitè *intimiorem* porrò hujus sententiæ *sensum* attendentes, operæ-pretium erit nec injucundum quidem, *nucleum* intus latentem eruere; perinde igitur sonat ac si diceretur——

Cujus tam tetri *vitii* turpitudinem, ut penitiùs paulò inspiciatis, *Desidiæque* non tantum *vestigia*, sed & ipsa *Cubilia* conspicuè intueamini, adeste quæso huc paulisper, & quod ego digito monstravero, in id *vos* mentis aciem intendatis.

Aruspices fuisse quosdam aiunt, qui in victimarum *exta* accuratè inquirerent, partes maximâ cum curâ singulas intuerentur, ut ex diligenti singularum contemplatione res futuras prædicarent: à veteribus accepimus: Horum *nos* more ac ritu, fibras & *exta* horum verborum——

——Quod ut pleniùs intelligatur, res ab *ovo* (quod aiunt) altiùs est repetenda, & sinceræ *veritatis* scintillulæ è cineribus sunt eruendæ——

——Discrimen

——Discrimen facilè apparebit inter *frumentum* & glandes, inter *triticum* & paleas, *Græciam* & Barbariam, *Athenienses* & Getas——

Quod, *amotis siparijs*, sic se nobis intuendum præbet, & tanquam *Colossea statua*, in mentis sese insinuat *oculos*——

Nec quid in hâc sententiâ, duriusculè sonet video, cum in *triviis* jactetur *compitalibus*——

In cujus rei *intestina*, paulò penitiùs si scrutabimur, intimiores ejus *eliciemus medullas*, ut citra omnem controversiam *diluescat*, nullum unquam——

Sed ut unò, quasi, intuitu *veram* istius rei *imaginem* videatis graphicè *delineatam*, ad hunc, cogitate, sensum, *Poëtam* nostrum attendisse; *neminem viz.*——

Cujus, si accuratam ἀνατομὴν faciamus, & veluti *exossemus* πεπραγμένην, & *nuda* illius nobis patefiet *veritas*, ut qui vel *lippientibus* inspexerit *oculis*, acclamabit *magnum esse*——

Quam si ego *Protogenis* coloribus potuissem *delineare*, ut quasi *stellis* variegata refulgescat, tali, se *vobis* inspiciendam daret, *habitu*——

Quæ quidem verba (quantum ego *Nanus* & *homuncio* conjectando assequor,) in hunc Vos hortantur modum, ut——

Cujus tam egregiæ sententiæ, ut è *fundo* veritatem *expiscarer*, genuinum

hunc ejusdem sensum, sine ullo verborum anfractu, *vobis* propino ruminandum———

Néve *istius*, tam præclaræ *sententiæ*, ignorata *veritas*, alicùs vestris quorundam insideat animis; *arrigite aures* vestras, & *altâ*, quæ dixero, *mente* reponite; *Vos* enim *jam* (ecce) rapio, ubi non *secluſa* aliqua tenetur *aqua*, sed unde *flumen* controversiæ universum suboritur———

Clariorem, vultis ut accendam *facem*? sic igitur accipitote, *oratorem* nostrum *sensisse*, & si in *vivis* jam esset, *dicturum* esse———

Sed quorsum tot *verbis* opus est? in his præsertim quæ breviori *orationis* gyro, satis supérque complectendo sumus: in *hoc* enim *cardine*, controversia hæc tota *circumvolvitur*, nempe;———

Quæ, nè cuiquam dura, aut religiosis *auribus* absona videantur; hujusmodi breviter illustrare *scholio* non gravabor, & ampliori orationis apparatu adornare———

Quod quidem si *rectæ* mentis *acie*, & acutis *judicii* oculis rimari velimus, hanc nobis insinuaret veritatem———

Quasi in aliis dixissem verbis———

Cujus sententiæ *veritas*, ut discussâ *nebulâ*, elucescat magis———

Quod luculentum dictum, quid sibi velit, paucis delibantes; *penitissimos* ejus sensus eruamus, & hunc *Democriti pate-*

um

um (in cujus *fundo* latebat olim *demersa veritas*) exantlemus——

——Quò itaq; citiùs & satiùs *intricatum* hujus sententiæ *sensum enodemus*, ut ipsis *lippis & tonsoribus*, omniúmque undique *infantissimo* innotescat, cognoscendum est———

Quó, quispiam ad *literas* natus, effictus & formatus, respiciens, crebris *hoc* usurpabit sermonibus———

Sed nè diutiùs *vitreum* (quod aiunt) *vas lambere* videamur, *pultem* tandem, *attingamus*; ut sic fractâ testâ, *Unionem* reperiamus, ruptâq; *nuce*, latentem intus *nucleum* excorticemus———

Quod nihil est aliud (ut mihi quidem videre videor,) quam si dixisset, *nullum non lapidem movendum esse*, *nullam non operam navandam*, ut———

Formulæ transeundi *ad* Divisionem, *vel* (*si mavis*) *Partitionem.*

ATque cùm in *amplum* dicendi *campum*, mea jam *ingrediatur* oratio, ne vel nimis *angusto* decurrat *alveo*, vel ita *redundet*, ut extra *ripas* diffluat, his *ego* objectis *aggeribus*, eum coarctabo, primò ——secundò——tertiò——

Intelligere vos ſpero Auditores, quæ ſit futuræ diſputationis *ſumma*: nunc ſingula meæ *diſtributionis membra*, & quid quantúmq; in quoque comprehenſum ſit perpendamus; ita facilis & dilucida futura eſt tota hæc, *excellens* illa quidem, ſed tamen *ardua*, & perobſcura tractatio. Primùm igitur———

——Eam ego quæſtionem nequa memoriæ veſtræ, nequa meæ confuſio fiat, ſic potè quaſi *quinque* in propagines diductam volo———

In explicatione igitur quæſtionis, primò *rem* ipſam definiam, deinde *partes* conſtituam, poſtremò *quid* inter——& reliquos——interſit oſtendam——de quibus ſigillatim *ego*, ac ordine dicam———

——Hoc facilioris explicationis gratiâ, in *tria* hæc capita diſtribuo, ut primùm eorum *orationem* exponam, ſecundò, *naturam*, tertiò, *uſum*———

Sed unum hunc *alveum* in plures *canaliculos* diffundamus, & univerſum inſequuturiſermonis *flumen*, in *tres* (ſi placet) *partes* diſpertiamus, hâc enim ratione, inſtituti argumenta tandem faciliùs pertexemus, nec *noſtra*, tanquam in *mille Mæandros* deferetur oratio———

Sed varii, ex hâc *ſcaturigine*, oriuntur *rivuli*, quos in hos diſtinctos *alveos* coarctabo, primò, ſecundò, tertiò———

Tripartita igitur erit totius *rei* diſtributio, ut ſic protenſum *orationis* meæ *filum*,

lum, tanquam ad *Mercurialem ſtatuam* dirigens, longiùs quàm debeam, non prolabar.———

Cæterùm nè oblitus *brevitatis*, noſtra longiùs *digrediatur* oratio, ab hoc veluti communi *centro*, omnes *lineæ*, in futuro meæ *declamationis circulo* deducentur :———

Quæ de hâc re in volutiùs proponi ſolent mihi revocanda videntur ad hæc duo capita, tanquam Mercuriales ſtatuas—— primò——ſecundò.

Et ne extra omnes, noſtra *oratio* cancellos limitéſq; excurrat, ad *hoc* quaſi centrum mathematicum, omnes diametros reducam, extra cujus *circumferentiam*, ne *latum* (quod aiunt) *unguem* expatiabor———

Sed *rivulum* unum, aut alterum, de tanto *Oceano* deducam, reliquos *ſicco* (quod aiunt) *prætereuntis pede*; quos omninò omnes *infantiam* meam exprimendo non eſſe, ingenuè fateor :———

Sed nè in immenſum *pelagus*, verborúmque *flumen* immergam calamum, hoſce *tres* ſpeciatim perſequemur, ex hâc *ſcaturigine* oriundos *rivulos*.——

Quare quemadmodum qui longum iter luſceperunt, *ducem* viæ ſibi eligunt, nè temerè aberrent——ita & *nos* pariter———

Transeundi ad Confirmationem.

1. Confirmandi, *in genere.*

QUæ nè forsan veri-similia magis, quàm vera videantur, cogitate——

Meam *ego* assertionem *Achilleo* argumentorum *robore*, rationum gravissimarum *pondere*, fundamentorum *evidentii*, exemplorum *magnificentii*, demonstrabo, pariter & confirmabo——

——Verùm, ne ex *meo*, quæ dixi, *cerebro* fingere omnia videar, si plures *rationes* earúmque momenta firmissima desideratis, ipsa *philosophorum* quasi oracula, vobis producam——

Quæ, nè perfunctoriè forsan prælocutum & *humano* potiùs effudisse impetu, quàm hoc ipsum ingenti molimine iteratæ insinuationis inculcat——

Quod nè *commentum* vobis, aut fabulosum videatur *figmentum.*

Quod quomodò fit astruendum adversus tergiversantes cujuscunque *sectæ*, velites, aut *triarios*, supereſt ut contractiùs in sequentibus explicem.——

Quod clausis vel in totum *Homericis* oculis, liquebit facilè si——*Tertull. Pall. cap.* 2.

Quod

Quod adversus tot *opponentium* impetus operosiùs érit adstruendum——

——Efficiam idcircò ut arbitror, ne videatur usq; adeo *veri* dissimile, quin ipso die, sole ipso clariùs eluceat——

——Quæ quò magis in *themate* nostro latent, eò diligentiùs, ut boni *venatores* solent, per vestigia, sensum latentem persequemur——

——Ista autem ut clariùs in se eluceſcant, & firmiùs muniantur adversus reclamantium insultus, observandum est——

——Ad quam ego statuminandam sententiam aggressurus modò rationes——

——Et sanè spero facturum me vobis manifestum, nostra omnia non modò niti rationum firmissimarum authoritate, quod sufficit ad *victoriam*; sed & philosophorum & poëtarum, addo etiam ipsorum aliàs adversariorum testimonio comprobari, quod insigne est, & magnificum ad *triumphum*——

Possim hoc loco evagari latiùs, & id quod dixi, tum *repetitis* è veteri memoriâ, tum *vivis* ac spirantibus exemplis confirmare——

O mihi quis jam se *campus* orationis expandet! retinete, dicentem, *temporis*, methodique repagulis; abripiet enim, & torrente *me* suo, *Eruditio* suas in utilitates effundet——

Rationes jam afferimus, per *quas* nobis nostram sententiam confirmemus, è quibus

bus *hæc* prima est.

——Precium (sicut mihi persuadeo) alicujus moræ erit, ventilare——

Confirmandi.

2. *In* Specie, *& primò per* Causam.

NAm——Quid enim——Quid etenim aliud——Quippe——nimirum——

Quod præter omnem dubitationem ita est *verum*, ut *verius* nil esse potest; sive enim perpendamus——sive examinemus——sive observemus——meritissimè præferamus——

Quam ut *Achilleis* reverâ argumentis, & inconfutabili *obsepiam* ratione, cogitate quæso:——

Et primò, à *causâ*, hujus rei *veritas* confirmatur: *quid enim non designat, quid non perpetrat avaritia?*——

Causam me vultis, ut indigitarem? occurrunt plurimæ, perpendite apud *vos*, perpendite quæso——num

Vultísne *causam?* En *vobis* manifestã——*Fert animus*, causas *tantarum expromere rerum*
Immensumq; aperire opus——Lucan.

——Quod

——Quod in *cauſâ* thematis noſtri manifeſtum eſſe, quis tam nullo præditus eſt ſenſu, qui non fateatur?——

——Oraculum autem verius, nec *ille*, nec *Apollo* Delphicus pronunciavit unquam: nam cùm aſpera, & amœna minus ſit *virtutis* ſemita——

——Hoc antem ut fiat dilucidius, omnes ratiunculas noſtras huc ſuccenturiare, longa eſſet injuriæ, longæ Ambages; ac proinde, ceu canis de *Nilo*, unam aliamque palmarem in tranſcurſu, *vobis* prælibabo——

——Nam ut hujus ſententiæ rationem, æquè ac originem, à primis *naturæ* arceſſam faſciis.

Quam luculentam *ſententiam*; *nervos* æquè ac *cutim*, *toros* ac *ſanguinem* habere comperietis, ſi——

Atqui, ſi cui videar *hæc* audaciùs quàm veriùs dicere, agedum pauliſper ipſas intimiùs *rerum* rationes inſpiciamus, quò palam fiat——

Quod ut argumentis evincam neceſſariis verum eſſe, ſciatis velim——luce clariùs aperta cauſa eſt, cur interdum——

Ratio in promptu eſt.

Et ut affatim *rationum*, in unum quaſi *circulum* colligam.——

Cauſas vultis? ecce has——1. quia——2.

——Vita fabula, tragœdia cujus *Deus* eſt choragus, *argumentum* luctus, ac calamitas; *biſtriones* miſeri mortales; *chorus*

fœminæ & viri; *apparatus* aurum & argentum; *vestes* variæ & magno precio conductæ, aliena omnia ac mutuata, sæpe autem subitò reddenda—*theatrum* est hic orbis, in quo homines, *natura* collocavit—*Heins.*

—Quâ ratione adductus.

—Ab *hoc* enim malo est quicquid usquam est mali—

—Mihi enim pro concesso est confessoque ab omnibus—

—Quod primùm *rationum* autoritate, deinde quotidianis docebimus *exemplis*.

Non aliam ob causam, *Palladem* finxerunt *armatam* antiquissimi illi *poëtæ*, quàm ut significarent, in *regibus*, bellicam virtutem cum *sapientia* conjunctam esse oportere.

Videmus enim velut *Apellëis* lineis *graphicè* depictam, hujusce rei veritatẽ: cui enim vel *tonsori*, vel *lippo*, non satinnotescit?—

Quam nos sententiam ut *nervosiùs* paulo confirmemus—

Rationem petitis? en vobis——

Rationem hujus si quis *indagaverit*, hanc non esse infimam agnoscet.

Neque hoc ego quenquam *mirari* velim, cùm:——

Nec immeritò; nam *adulatores dum laudant, lædunt.*——

Sed si hæc *penticulatiùs* paulò ruminetis——

Qui

Qui enim *otio torpuerint, vitam ducunt planè ingloriam.*——

Nonne quotidiana *docet* experientia?

His, quaſi obiter *prælibatis*, huic veriſſimæ ſententiæ, *arcem* obſepire non erit difficile, ſi bene perpendamus.

His aliis poſſem, & plures ſubnectere cauſas
Sed jumenta vocant, & Sol inclinat: eundum eſt——

Longa eſſet injuria, ſi omnes rationes perſtringerem, *longa* nimis eſſent *ambages*, hoc ergo tempore, ſolummodò *ſumma ſequar faſtigia rerum*——

——Et cauſam iſtius rei quis ignorat?

——Rectè proinde *illi*, imò rectiſſimè proculdubio faciunt, qui——

Quod egregie prolatum *dictum*, ut probatum vobis reddam.——

Cujus rei *cauſam* nè quis forſan ignorare poſſit——

Quod dictum, nè videatur tractum ex *vulgi* opinionibus, conſiderate.

——Et hoc tam apertè conſtare efficiemus illicò, ut eum *talpâ*, & *liberide* cœciorem eſſe oporteat, qui *illud* non viderit, nam——

Quod nè cui veſtrûm eſſe videatur *mirum*, perpendite *rationes* paucis——

Quam ego *veriſimum* eſſe ſexcentis facilè evincam rationibus——

Quod

Quod quò faciliùs *argumentis* perſpicere poſſitis; rem ipſam *vobis* dum exponam, quæſo diligenter attendite——

Et quis in clariſſimâ *luce* cæcutire videtur ad morem *Tireſiæ* noctuinè, qui talem dari in regno *literario* jucunditatem, pleno non admittat oſtio; cum——

——Quod affirmatum ſi *cupiam* ex circulo veſtro, *Auditores*, non abſimile videatur, *vel Agyrtarum* gerris, vel *theatri* nugis, mecum *ſi* rationis ſequatur radium——

Illud igitur imprimis certiſſimum eſſe ſciatis, nihil *hominem* à belluâ, evidentiùs diſtinguere, ipsâ *eruditione*, eloquentiâ, *ſermone*, quibus *homo* ſe maximè, *hominem* eſſe oſtendit.

——Sed ut *Achilleis* hoc evincam *rationibus*; operæ-pretium nunc erit, cauſas primò ponderare——

Et hanc ego *rationem* hodierno die ſtatui *vobis* repræſentare, ut ab hac, velut è *face*, lucem *veritatis* accipiatis——

2do. *Per Contrarium.*

DIſpiciamus verò, ſi placet, aliquantiſper, *otioſæ* vitæ turpitudinem; intueamur, ſi vultis, nævos, maculas, inertis ignavæq; *pueritiæ*, ut tanquam *Æthiopes* faciant

faciant noſtrates *Europæos*, candidiores apparere——

E Regione verò——

Ex oppoſito autem qui——

At ex diametro——

E contra verò

Qui autem *otio* torpuerint——

Sed ut contraria juxta ſe poſita magis eluceſcant, conferamus pauliſper——

Nonne enim——

Contemplemini verò contrarium *vitæ* inſtitutum, & *quid aliud quam* inopiam *videbitis, quàm dedecus invenietis?* Secus longè contingit——

Sed audite paucula, quid remini de---

At verò *pugnantia ſecum Frontibus adverſis, paulum componere*——

——Vice versâ

3^tio^. *Per Similitudinem.*

SIcut enim. Nam veluti: Quemadmodum enim: Non ſecus ac——

——Ut enim nec ſine oculo *Domini* equum, nec ſine *veſtigio Domini* agrum dixit pingueſcere *Thales* Mileſius——ſic

Quam ego *veritatem* ut meridiano *jubari* prælucere faciam, cogitate——

Et ſicut ſtultus ſit neceſſe eſt, qui *hyemem* accuſat, quia horrida ſit aquilonibus, & ob aëris intemperiem frugibus creandis, prorſus inutilis, dum non reputat

putat *æstatis*, quæ præcessit, hoc est officium, *hyemem* uti partis, & esse otiosam: ita iniquus est qui *senium* se attigisse queritur, quia ultimus is sit *Comœdiæ* actus: tum enim è *theatro* hilarem *te* proripias oportet——

4to. *Per Exemplum.*

TUos, mi *Cicero*, appello *manes*, tuósque *testor* consopitos *cineres*; revivisces *(quæso)* & quod dudum *exemplo* præstiteris tuo, impræsentiarum rursus comprobato, annon tu——

Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem *gradibus* ascendisti in *Cœlum*? quo *tu* (*quæso*) modo, tam *nobilis*, tam *celebris*, factus es, tam *honoratus*? profectò licet *ipse* jam *sepultus* jaceas, *tuum* tamen *nos* canorè satis alloquitur *exemplum*, *te* per *labores* tuos (verè *Herculeos*) evasisse inclytum——

Sed *quid moror istis*? quid *dicta* opus est cum *facta* loquuntur? respicite enim *Heraclitum*——

——Sed quo *te*, Theophraste, prætermittimus piaculo?——qui cùm

——Quod ita esse, luce clariùs *exempla* demonstrant. Quis enim unquam——

——Neq; hoc sanè novum, siquidem mos iste——

Exemplis talibus plena sunt omnia.

Vultis

Vultis itaque, ut è *mortuis* resurgat *Aristippus*? Vultis, ut illum *Nestorem*? Vultis, ut *Ulyssem* in scenam inducam? en, *vobis* adest *coràm, quem quæritis* ——

Exempli enim gratiâ, quid memorem *Curios, Fabricios, Cincinnatos, Colatinos, Scipiones, Catones*, & sexcentos alios? qui *omnes* in hanc nostram opinionem, *pedibus* (ut ita dicam) *ivêre suis* ——

En *vobis* (si placet) *multas* doctorum *legiones* ad suppetias *nostras*, qui ad hujus sententiæ mentionem (tanquam *milites* ad *vexillum*) nobis gregatim occurrunt *præsidiarii*: Ellum melioris literaturæ *anteſignanum*, Plutarchum! qui ——

Hujus rei *testes*, sunt parietes isti, intra quos, nonnullos *ipsi* vidimus, qui primo congressu videbantur *aliqui*, non ita multò post, sese prodiderunt, quàm essent *nulli*; & *vosmet ipsi*, istis quidem *oculis*, sæpiùs non potuistis non observare.

Vos parietes obtestor, & *subsellia* imploro, adeste *vos* Ciconiæ, vos *Aquilæ* vos *Leones*, & hodierni temporis *ingratos* hominum mores redarguite.

Hem *Parcæ* quæ nulli parcitis! vos *Ulyssem*, Ajacem, Hectorem prostravistis humi-- tu quoq; Æole-- *Occidit, Argivæ quem non potuêre phalanges*, Sternere, nec *Priami* regnorũ everſor *Achilles*. Æn. 12.

At si primorũ replicaveris annales ——

Vidimus *multos*, honore conspicuos, celsarum dignitatum insedisse fastigiis,

Tyrio

Tyrio murice nitidissimos qui ad utrumq; *Phœbum*, & *polum* utrumque, *suum* extenderunt imperium; quorum amplissimæ *opes* abiêrunt; transierunt & ipsi *opum* tantarum *Domini*. Sed in hoc *Musarum* Parnasso, circumvecto *ætatis* vestræ *gnomone*, cùm horologii *umbra*, aut *mortis*, aut senectutis *punctum*, attigisse videbitur, tum confertissimos, uberrimæ studiorũ vestrorũ *messis*, manipulos *demetetis*--

Quis vellicato *Cicerone* suis auribus non timeat? quem notato *Virgilio*, calumniæ *metus* non terreat?

Ego sanè cùm ad *Præteritorum* temporum recordationẽ, animum excito, & veteris ævi spatia, *cogitatione* decurro, &c.

Literarum procurationem, *Reges* ipsos sæpenumerò suscepisse, & *patrum* memoriâ accepimus, & *nostrâ*, ipsi vidimus——

Plautum enim hîc solum evoco, & *præpono* (nec *impono*, quia ex animo ita sentio) omnibus qui in *Latio*, aut *Græcii* imbuerunt chartaceum hoc æquor — *Lipsi.*

Atque hunc quidem ipsum *Platonem* quo piaculo omitto? cujus magnitudine animus assurgit, & commemoratione sola, quasi ad divinitatis occursum commovetur: erant tum *Athenæ* Atticæ, *Palladium* terrarum, templum eruditionis ac delubrum, totiusq; sapientiæ emporium commune——

Omnes *paupertatem* timent, *Socrates* contempsit: omnes *mortem* horrent, *ille* vero

verò etiam optavit quippe cùm jam manu poculum teneret, neq; ampliùs quàm hauſtu unico à morte abeſſet, nondum deſiit jocari —— *Phædo* noſter *inquit* ſalvi ſumus, jam de *gallo* cogitandum eſt. Hoc à *Melito* beneficium *Socrates* accepit, hanc fœlicitatem *Anyto* debebat ——

——Cujus autem animus non paſcitur, & quaſi ſaginatur, qui *Camillos*, Fabios, *Fabricios*, Naſicas, Scipiones, *Curios*, & id genus alia, non tam *hominum*, quàm *virtutis* legit nomina?

Exhaurire coner *oceanum*, ſi exemplorum quæram in *antiqu tate* finem, & hæc *noſtra* quoq; tempora, materiam ſuppeditant *orationi*, ſi vel *aulæ* Principum vel rerum publicarum *curiæ*, dictionis perluſtrare curſu vellem.

Ubi tu *pientiſsime* Æneâ? *Eloquentiſsime* Cicero? Tulli ditiſſime? ubi *Cæſar*? ubi *Alexander* terrarum *Dominus*? occubuit *Craſſus*, expiravit *Craſſus*, abiêre *Catones*, *duo fulmina belli-Scipiadæ* occidêre; duæq; civilis belli *Erinnyes*; Pompeius *gener*, & Cæſar *ſocer*; nec ubi pepercit doctiſſime Virgili ——

Ingeniorum *ille* ſcientiarúmque fons *Homerus*, & humanæ *terminus* admirationis, quem *antiquitas* veneranda, ore patulo *vomentem* ita repræſentavit, ut defluentes ab ejus *ore* liquores, ac *flores*, in amphoris & caniſtris colligerent *philoſophi*, juriſconſulti, *oratores*, aſtrologi, *poëtæ*, medici, *pictores* —— Sed

Sed quid ego in re non dubiâ, *exemplis* utar non neceſſariis?

Quòd ſi *hodierna*, adeóq; præſentia, veſtro magis *ſapiant* palato; eccè intra iſtos *parietes*, omnium longè illuſtriſſimos——

——Quod ſi illam *Martis* urbem, bellici furoris ſedem, & quæ ſemper arma vel inferret ſua, vel timeret aliena, publico *librorum* armario carere non poſſe, *principes* terrarum judicârunt,——tum

——Ubi verò, tua, Marce *Cato*, gravitas, ſeveritas, ac rigor? ubi pondus *ſtoicum*, ac ſupercilium immobile atq; invictum? ubi ingens illa anima quam *libertati* victimam ſervabas? tum latebat——

——*Socratem* qui non ſuem *Erymanthium* aut aprum ut *Poëticus* nutagor, aut leonem *Nemæum*, ſed immanes animorum feras, *iram* ac vindictæ *lubidinem* quotidie vincebat. Qui immotus animo, atq; inconcuſſus, *cæli* corruentis impetum ſuſtinuiſſet, & labente hoc mundo, uno *conſcientiæ* ſuffultus tibicine, ſecurus ſuiq; ſimilis cum univerſo cecidiſſet——Quem verò timuiſſet, qui nec mortem poterat timere, quam qui *ſpernit*, mori poteſt, *vinci* nondum poteſt

Sed quid ego *opem* antiquorum *ſubſidiariam* peterem, cum indies *nobis*, ante *oculos* obverſentur, (imò vix uno abhinc triduo)——qui——

Ponite quæſo ante *oculos*, univerſos iſtius ſæculi *proceres*, Philoſophos, qui

omnes

omnes (niſi *fama* de illis injurioſiùs decernat) *omnes* inquam——

——Vidit *ea* dies *Auditores*, duas ac viginti, moles dicâ neſcio an naves—— *Heinſ.*

——Nam *Achilli* quem ut accuratam *belli* normam, victor orbis *Macedo*, colebat, *cytharam* quâ belli tædia diſpungeret in manum, poëtarum princeps dedit—— nullam cibi condimentum præter ſudorem & ſanguinem habebat.

——*Ille* filii obitum deplorat, *iſte* ſed cum lachrymis moleſtè optat: *huic* domi eſt *Medea*, non ad *horam* ut in ſcena, ſed ad *vitam* comes——

——Ut fileam *Vlyſſis* errores & innumera capitis diſcrimina, quibus ſe objecit antequam——

Cogitate ſeriò, *beatos* illos *antiquorum* manes hunc vobis, *Cretâ* notantes ad *Helicona* callem; quorum, licet *cineres* ad tempus jaceant in *ſepulchro dormientes*; at ſanè in ſtudiis apud *nos* ſuis, *vivunt* adhuc, ſempérq; *victuri* ſunt ſuperſtites.——

Nam ut totum *antiquitatis* iter omittamus, & ad illas *temporum* tempeſtates veniamus, in quibus *noſtrates* ipſi, (ut alios complures taceam) ſe ad——

Et quoniam ſub *vexillo veritatis*, contra ſecus cogitantes, *digladiandum* eſt; multas *armatorum* catervas (velut in *Equum Trojanum*) congregavi, qui (adverſariis ſurrepto *Palladio*) victoriam facilem pollicentur. *Ecce* vobis in primâ acie *Ciceronem* qui—— ——Multum

Multum ab *eorum* consuetudine alienus, qui immensis *poculorum* certaminibus, & quasi bello, nihil præter vinum pro salute *patriæ* effundunt——

Tiberios, Caligulas, *Nerones*, & portenta cætera, ut transeam—— & ejusdem speluncæ non nominanda monstra——

Obruit *eos*, ex hac parte *oratorum* veneranda phalanx, sed & *philosophorum* non contemnendus exercitus——

Consultissimi *historiarum* viri, & magnus *ille* temporum heluo *Baronius*——

——Quâ ratione adducti, prisci *heroes* in disciplinam doctorum hominum *filios* suos studiosè tradiderunt: *Alexandrum* magnum docuit Aristoteles, *Timotheum* Cononis optimi imperatoris filium Isocrates, *Epaminondam* Lysis Pythagoreus——

Quippiám-ne verò tale *olim* factitatum legitur? etiam, quid ni? inspiciatur enim *Xenophontis* liber de——legatur *Isocrates* de——

Quid? *repetámne* Catilinæ *parricidium*? perstringam *Clodii* libidinem? *Gracchorum* molitionem? *tempus* non sufficeret, si *Neronem*, si *Heliogabalum*, (*monstra* narro, non *homines*) in *theatrum* inducerem; quorum *ingluviem*, *ructum*, *crapulam*, si recensere velim, *dies* me deficeret, præsertim cùm *noctis* potiùs hoc opus fuerit quam *diei*——

Sed ne *ego* suppositias *venundari* viderer *merces*, en *pagillum* ex toto antiquitatis

quitatis *fasce*; ecce vobis *præsegmen*, ut quid sit *doctorum* in hâc re judicium *præliberis*, neq; enim aliud fecit *Alex. Magnus*: cùm———

Turmatim *nobis* hîc occurrunt *heroes* illi literarii, magni studiorum *Atlantes*——

Sed quò me jam *fessum rapitis* Philosophi? quid tu Philosophorum *Phosphore*, magne *Aristotoles*, mihi in aurem dicis? quid est, ô *Cleanthes*, quod *tu* mihi sic urges cubitum? Ego *te* novi, omnes hi *te* perbellè noverunt, per *nocturnas* vigilias, viaticum ad *diurnas* Musas comparâsse——

Propono & *propino* vobis, pientissimi *illius* Æneæ exemplum, qui———

Quibus autem *donis* cumulati, quibus exculti *artibus*; fastigiatam *eloquentiæ* arcem, conscendêrunt *vêteres* illi oratores? an utique credimus *eorum nascentium* labris, insedisse flexanimam *Suadam*? cujus quasi *Gratiis* afflati, evaderent aliquando in *Deos mortales*, suo qui arbitrio *animorum habenas* moderentur? minimè verò, sed per *studia*, per *labores*, per *vigilias* inclaruerunt: *Vos* igitur fatigare juvet, *Scyllas*, *Charybdes*, & reliqua monstra *aquarum*, & si quid in *orbe* sit arduum, hoc molimini, exhaustum enim *sudorem*, ingens à *tergo* comitatur gloria——*Farnab. Ind. Rhet.*

Hîc verò *campum* feraciſſimum & lætissimas *segetes* ostendit Historia; in quibus omninò omnibus *demetendis*, si desudem,

dem, *tempus* antè me deficeret, quàm extremos *fulcos* attigero; *exemplorum* igitur *multitudine superſedendum* arbitror, unúmq; tantùm, aut alterum *manipulum* (quaſi de mercibus *ſegmen* præcidaneum) colligemus——

Proponite *vobis* (*Juvenes Philomuſi*) *heroica* illa antiquorum *exempla*, *ſemideos* illos imitamini antiſtites, qui——

Obruor, en obruor ego jam *exemplis*, quocunq; *oculos*, quocunq; *animum* appulero meum, video multifariam *exemplorũ* ſupellectilem, & (veluti *muſcas*) undiq; profilientes *Milites*, *volones*, ad hanc *propugnandam* ſententiam *advolare*——

——Neque de *Plutarcho* quicquam adhuc dixi, qui compendium ſcientiæ, prudentiæ theſaurus, mare antiquitatum, utriuſque gentis divinus quidam promicondus eſt.

Quid dicam de *te* doctiſſime *Plato*?

——Hîc forſan efflagitet aliquis ut ea quæ verbis adſerta ſunt, aliquibus jam demonſtrentur *exemplis*——

Quapropter *reges* maximi, ſingulari benevolentiâ *poëtas* ſemper ſunt complexi; nam *Hiero* Simonidem, *Cato* Ennium, *Cæſar* Auguſtus Virgilium, Varium, & Q. Horatium Flaccum, in ſummo habuiſſe pretio dicitur.

——Et omnia ſunt paſſim, non parùm multa exempla, ex ſacris quoque literis eruta——

——Laboravit

——Laboravit his malis *Alexander* magnus, *M Antonius*, & plures alii quos numerare labor est: Sed & *Ennius* poëta, qui ob *vinolentiam* articulari morbo consumptus est—— *Martialis* item potationibus indulsit—— Haud absimile quiddam de *Gaza* imperatore refertur, qui apponi sibi in mensa jubebat, dapes per *alphabetum*, viz. *anatem*, anserem, *aprum*——aliquando *pavonem*, perdicem, *pullum* porcellum, *piscem*, pernam——&c.

——Inter quos ut interim *Diogenes*, Xenocrates, Catones, *Cassios*, ac Brutos sileam, *Chiron* ille cùm immortalem esse liceret, ultrò *mortem* præoptavit——

Nam ut ab *Heroicis* usque temporibus, *annalium* memoriam animo *replicemus*, nullam ullibi inveniemus gentem, quam——

Annon *æquitatis* studium exilium *Aristidi*? studium *sapientiæ*, venenum *Socrati*? integritas & *patriæ* salus *Demosthenis* perniciem accersivit? ——

Sed nec *diffundam* me multis, nec in *patentissimos* historiarum *campos* expatiabor; *unum* solummodò, aut alterum *vobis* porrigam, ex copiosiori vindemiâ *racemum*, quem vestro ut allubeat *palato*, valdè cupio——

Atque hîc dum *intuetur*, *quot* occurrunt *dicendi*, & quàm *paucis* sit *dicendum*, non adeò me agitat quid dicam, quàm quid prætermittam; per omnes *historicos* volitate

litate, invisite *Academias*, quid aliud quæso, quàm——

Quid vobis memorem *Sardanapalum* luxu perditum? *Heliogabalum* crapulâ interemptum (*monstra* dicam an *homines*?) qui *suam* non modò *vitam*, quinimò totas insuper *respublicas* dissolutis suis *moribus* pessum dederint?

Tam celebris olim Trojanæ urbis rudera quæso & cineres refodite, & inspicite paulisper mecum, & invenietis *morum suorum corruptionem*, & non *murorum* diruptionem, causam illius extitisse excidii, quod non obscurè innuit *Poëta* quum cecinerit,

Invadunt urbem somno, vinoq; sepultam.

Per Testimonium.

ATque nè hæc à *me* in rationis, ac *veritatis* luce, ita disputari putetis, ut à *me* tantùm accipiant *authoritatem*, credite *Auditores*, non hanc à *me* nihi mentem esse, sensit hoc *Tullius*, cum Tulli *Cornificius*, cum utroq; *Quintilianus*——

Rectè quidem poëta——

——Optimè orator——

——Præclarè inquit comicus——

Res minimè *dubia* est, & disputatione non eget; extant omnes *domestici*, plurimi *exteri*; testes extant sanctissimæ *leges*, & veterum

veterum *patrum* decreta minime *obscura*, aut dubia; sit sacro--sancta illorum apud *vos* authoritas——

——Nam ut in *tela* aliquo, aut gladio multùm interest à quâ *manu* veniat; sic in *sententiâ*, ut penetret, valdè facit robustæ alicujus, & receptæ *authoritatis* pondus——

Et ne nimis *steriles* in tantâ *facunditate* & *fluonene disserendi* videamur, age *fontibus* apertis, *rivulos* nostros, altiùs aliquantisper *fluere* jam permittemus, *consultis* Antiquorum *oraculis*, ex quorum *Tripode*, nostra sat abundè confirmatur opinio; horsum tu *Plato*, paucis te volo——

Quod si ad hunc penitius velimus introspicere, aut apertè, aut ex consequenti, veneranda omnis ferè antiquitatis canicies pro *nobis* consistit——

——Succedunt minoris ordinis succenturiati milites, similia suffragia perhibentes——

Neq; vos *invito* solum ad *olera* hæc & *legumina*, aliáque id genus, *crassioris* sucti alimenta, meæ *inventionis arte*, sata, cocta, apparata; sed ad exquisitissimam *mensam*, epulas *Oratorum*, *ambrosiam* Philosophorum, *nectar* Poëtarum, omniáque *mellitissima* oribus, *auribus*, animis *quæ* placeant fercula——

Sed si mea *vos* non moveat oratio, moveat saltem *antiquorum* Philosophorum, moveat *oratorum*, non enim pluvias (ut aiunt)

aiunt) *aquas* colligo, sed è *vivo gurgite salientes* propino; legite *Demosthenem*, evolvite *Isocratem*, percurrite *Platonem* &c.

——Consulite sultis *Tacitum*, qui civilis atque militaris rei autor maximus, sententiis rebusq; densus, verbis structus ac compressus, totus denique *ignis*——*Herodotus*——Qui in animis *principum* atq; in pectoribus vixisse, & eorum cogitationes perlustrasse videatur, ita docet, ita eruit ac detegit, ita ob oculos ponit *Tacitus* omnia——Res cum verbis, verba certant cum sententiis nunquam turget, sed assurgit.

Adesdum tu M. Tulli, *adesdum* (inquam) & dicas aperte——

Ex tripode penitissimæ *sapientiæ* est illud Senecæ, qui Socrateo melle delibutus totus——

Idem etiam quod ego in hâc re, *sapientiæ humanæ oraculum*, Aristoteles ipse dixit; affirmans:——

——Xenophontis dictionem *Gratiæ* formasse, iis manibus videntur, quibus, ut *Poetæ* volunt, *Veneri* ministrant.

Herodotum, cujus omni nectare, omni Indicæ arundinis humore, ac succo, suavior est dictio——

Demosthenem——qui tonabat in *Philippum*, totoq; eloquentiæ impetu, totâ illâ gravitate ac scientiarum densitate fulminabat, ac ruebat, cœlum denique ac terram, Athenienſis *Jupiter*, Demosthenes miscebat.

——Quem

—Quem numerosa comitetur familia, quorum testimonia non capit hujus nostri thematis angustia.

—Sed *poëtis* utamur contra hunc *poëtastrum* testimonio, ut suo *ipsius* macrone pertinax confodiatur—*Vide* quam aperto Marte adversus *te* prælientur *Poëta*—

Nec est quod vereamini, *meæ* me habere *causæ* testem, ὁμολογούμενον, habeo enim, & in promptu habeo, nec *illum proletaneum* quempiam, *imò subsellii oratorem* gregariúmve *militem*, sed politioris literaturæ *vexilliferum*, magnũ illum, doctumque *Scaligerum*, qui in honoratissimo *doctorum* choro, *neminẽ* secundus *assidebit*—

Oraculum consulite, quod non furibunda *Delphis* Pythia, non Dodonæus *Jupiter*, aut Ammon; non Ismenius *Apollo*; aut Clarius, non vaticani *aruspices*, aut de circo *astrologi*—sed—

Quis tibi *Plato* pulcherrimam *hanc* cogitationem immisit, quàm sublimè animus tuus *ascendit*. cùm hanc palmarem sententiam protulisti? tetigisti *rem*, non *acu* (quod dici solet) sed *acie* mentis, & *acumine*.

Agedum quicunque *dubitas*, & nostri sermonis audaciam *miraris*, perlustra *Græciæ* lumina, doctrinæ *numina*, Platonem, &c. percurre *Romani* ominis æternitatem, & in hac immortalitatis *gloriâ*

ſublimes, Ciceronem, *Cæſarem*, *Senecam*, aliósque infinitos intuere.

Natura quidam quaſi *genius* & idea rationis Ariſtoteles—cujus *ille* unicus ſacerdos ac conſultus fuit, qui diverſitate rerum, *ſolus* humanam ætatem occupare poteſt: ordine verò ac tradendi ratione, *omnium* conatum exceſſit. *Heinſ.*

Nam ut in principio *Ethicorum* vir divinus, imò numen quoddam, & vis quædam major *ſapientiæ*, notavit *Ariſtoteles*——in *quo* quot propè verba, tot arcana, *doctor* publicus humani generis, ac ſummus ſapientiæ *æditum*, oracula effundit——Totius antiquitatis *faſtos* ad ſubſidium noſtrum proferemus——complures enim horum——Magnus ille doctor——*Ariſtot ſc.* Rex Philoſophorum——

Abyſſus eruditionis veteris *Heſychius*——Cui etiam opinioni calculum apponit ſuum——

Quæ omnia intento quaſi digito hanc quam *ego*, monſtrant jam *vobis* veritatē——Aſtipulatur & vulgò jactatum proverbium——

——En germanum *Philoſophum*! en voceni *auream*, Attico madentem ſucco!—

Sed quid *ego* argumentor? quid plura *diſputo*? *te* teſtem *obteſtor* (mellitiſſime *Cicero*,) ad *te* enim (tanquam ad *ſacram* aliquam *anchoram*) jam confugio; ut *tu* (velut *alter Achilles*) noſtrā *propugnes* oppugnatam *provinciam*, quid? annon tu——

Hoc

Hoc ipſiſſimum in *ore* ſæpiùs habuiſſe fertur *Auguſtus Cæſar*, ipſum audite—ô *egregium* & verè *regium* tanti *Imperatoris* ſententiam! optimè dixiſti vir optime!

Quòd, ſi *telas* oratorum *retexere* libuiſſet, ſexcenta licêret ejuſmodi proferre, *pleni enim* ſunt libri, *plena* hiſtoriæ; ſed nec opus eſt, ut *vagetur* oratio, cùm *domi* habet unde luxuriet:—

Quod idem confirmat *Euripidem*, aureis ſane inſculpendum characteribus—

Sed priuſquam iſtis *valedicam*, *ſalutandus* eſt Plato, *compellandus* etiam paucis eſt *Iſocrates*; qui velut Sol & *Luna* inter alios *emicuêre*, pleniſq; *buccis* & *buccinis*, huic noſtræ *aſtipulantur* opinioni

M. illum *Tullium* Romanæ fontem eloquentiæ ac regem, *patrem* quoq; patriæ fuiſſe dictum aliquando legiſtis—Hinc orationem vividam, ſublimem, maſculam, nervoſam: hinc colorem, ſuccum & figuras, ducite, ac haurite—

Sic *Plato*, ſic Ariſtoteles, ſic *Zeno*—

Ab his mihi non diſſentire videtur Homerus, qui—

Agêdum *Plato*, Eugè *Ariſtoteles*—

Arbitros arceſſo, omnium *ſcientiarum* callentiſſimos; & *oracula* vos audire cogitate, cum univerſum *antiquitatis* concentum audiêritis, qui *omnes* in hæc verba *ſublimia*, acuta, mellis, lepôris, *piperataq;* (ut Sido. Apollonius ait) *facundia* plena, (in quibus ferventis fulmen inge-

nii) erupêrunt———

Eruditorum ille maximus, I. Scaliger ——qui promulsidè hâc nos allicit ad dapsilem oratorum cœnam———

O cœnas testium *immensus*, in apertum nostræ declamationis *campum inundat*, in quo mea jam *natans* oratio, *portum* & exitum haud inveniet——

Platonem ipsum audite——quem equidem cùm lego, cœlesti quodam numine ac oraculo instinctum atque impulsum, (qui *rapi* potiùs in altum quàm *assurgere* videtur,) ita tangor, rapior, accendor, ut oblitus ipse *mei* sequar, & quod *ipse* fieri à Bacchi sacerdotibus cùm à Deo impelluntur, in *Ione* suo ait, *mel* ex aqua videar haurire——*Heins.*

In cujus scriptis omnibus ac singulis propemodum orationis partibus, præter ubertatem, ac prodigiosam quandam copiam, vim ac sublimitatem in dicendo, tot *urbanitates*, tot lepôres, tot festivitates passim, ac *Gratiæ* occurrunt, ut cùm *Græci*, tribus non plures esse finxerint, *mille* in singulis *illius* sermonibus notare *mihi* videar. *Heins.*

——In *illius* autem lectione, tanquam in beatis *insulis*, inusitata quadam voluptate *ebrii*, ac quibusdam quasi immortalium *Deorum* condimentiis delibuti versamur. Quæ enim *ille* sensuum oblectamenta, quas illecebras omisit? quos non laqueos, ac elegantiarum retia *lectoribus* objecit? ——Aristophane

—Aristophane autore summo, & quem tot tantisq; laudibus vetustas extulit, qui omnes *Athenarum* veneres, festivitates ac *gratias* prope exhausisse creditur—

—Atq; *id* quidem ex verbis Terentiani *Chereæ*, videre est, qui—

De *his* autem testis abunde magnus est *Aristoteles*, qui—

Sed *Medicorum* placita consulat velim, qui verbis nostris fide præbere detrectat.

—Sed præstiterit fortassis in re tantâ, Musas ex *Helicone* accersere, quas poëtæ sæpius ob meras nugas advocare solent: Adeste igitur paulisper *Jovis* filiæ, dum ostendo—

Quæro abs *te* moderatissime *Cato*, à *te* doctissime *Plutarche*, quid *vobis* de hâc re videatur? profectò si *vestram* æquitatem, atq; prudentiam rectè cognoverim,-

O divinam *Platonis* sententiam, ipsoq; *auro* magis auream!

Antiquorum suffragia desideratis? en igitur *vobis* tenuem *manipulum*, quasi è spicilegio quodam feliciori, ex *Historicorum*, et *Philosophorum latifundiis*; omnes enim *opinionis* nostræ *antesignanos* in hâc *arenâ* succenturiandos, operæpretium non esse existimo: *neminem* igitur volo *quin te* unum (Virgili) qui tuum *ultroneus* apponis *calculum*, & si hæc ad *manes* tuos pervenerint uspiam, dic quæso quid in hâc re senseris, nunc—

Prodeunt hic *multi* insignes *Philosophi*,

quorum gregem in *scenam* cogere, quid esset aliud, quam *inanes tragœdias* excitare? ruminate illud *Aristotelicum*——

Neque est, quod Oratorem *fores* hic pultemus *domesticatim*; occurit en *nobis* obviam Cicero——

Surgat igitur aliquis ex universo Philosophorũ *cœnobio*, qui vobis de inexputabili *doctrinæ* utilitate *concionetur*, quiq; mentes vestras nectareâ suæ *Suadæ* suavitate *inebriare* possit: reviviscas tu *Theophraste*, eloquere, ut hi te capiant; quid ais? dicas *bonâ fide*, num tu per *diurnos* labores, *nocturnos* lucubrationes, ad tantum tãm *stupendæ* doctrinæ *fastigium* non emerseris?

Præsentissimum hoc tempore eruditionis *numen*, in quo virtus et natura vel cõgessit quicquid potest, vel exhausit.

——Non tam hominem profecto quam cœlestem aliquem *virtutis* genium audire videor, qui——

——Ubertim huc confluunt——

Tessus *Galenum* eruditionis latifundium, oceanum disciplinarum, omnium ingenuarum artium commune quasi receptaculum——

——Quid est *homo*? omnium umbræ respondebit *Pindarus*. Quid est *homo*? simulachrum quoddam dicet *Sophocles*. Quid est *homo*? ipsa calamitas, dicet *Herodotus*. Quid est *homo*? occasio miseriarum, dicet *Philemon*. Quid est *homo*?

folium caducum dicet *Homerus*. Quid eſt *homo*? imbecillitatis exemplum, temporis ſpolium, luſus fortunæ, mutationis imago, invidiæ & calamitatis trutina; præter *illa* nihil aliud niſi pituitæ aliquantulum et bilis, dicet et jam olim dixit *Ariſtoteles*. Hoc ſive animal ſive monſtrum potiùs, cujus totus orbis ambitionem non capit, fletu ſpectatorem ſalutat, neque *oratione* primas agit partes, ſed lachrymis ——*Hcinſ. orat.* 22.

——Tanto antiquitatis flumine quis ſanus contrà velit natare? cùm receptum ſit inter *veteres* (ut ſciſtis modò)———

Mavultis ſacra? eò ſequor———

Praxis veterum contrà venit———

——Ut verum appareat *Saluſtianum* illud ——*Concordia parvæ res creſcunt*, diſcordiâ maximæ dilabuntur———

Sileo hîc--Sileo etiam——Vel ut Ariſtophanicis *illos* deſcribam verbis———

Cæterùm, ne ex tantâ ſegete nulla omninò, aut *infœcunda* ſaltem, meſſis fiat, *ſpicas* aliquot gravidas, *fructuſque* lectos colligam; quid enim aliud, quàm quod ego jam *dico dicturum* remini *Ariſtophanem*, ſi inter *vivos* jam ſupereſſet?--

Myriades hîc occurrunt *veteranorum*, è Muſarum *caſtris*, qui *agmina* noſtris *ſua* juncturi ſunt; parùm etenim in legendis *veteribus* profecit *ille*, qui hoc non novit apud *eos* tritiſſimum; Ehodum tu *Iſocrates*, die quæſo ingenuè———

Quos omnes si non verè, saltem ferè, nostras hic partes agere dicas——

Sed ut *fluenta* veterum, in unum quasi *rivulum* contraham, en vobis *Aristophanem*; sin mavultis *Senecam*, illum etiam ad hanc *Spartam* propugnandam *evocabo*, si liceat *illi*, bonâ cum vestrâ *veniâ*, liberè loqui.

Nec de paucorum solummodò *racemis vindemiam* facio; imò *Senatus antiquorum* universus, huic sententiæ *suffragatur*; audite *tubam* Philosophorum omnium, quorum *Echo* nil magis ingeminat, quàm——

Nostras hîc partes vindicat *Plato*, strenuè etiam et *animosè*, universa pro nobis *militat antiquitas*, quid tu *Socrates*? annon *tu* hoc testaberis mecum ô *Demosthenes*? novi te velle——

Sed *Socratem* audite (*mei condiscipuli*) „ hisce vos verbis compellantem: *Macti* „ *estote virtute adolescentu'i. pergite & ob-* „ *nixè contendite in addiscendis literis: Quid* „ *animi vobis esse dicam, quòd usque adeò* „ *segnes estis, in Helicona versus conficiendo* „ *iter? num viam metuitis? num pericula* „ *extimescitis? profectò cum ratione insani-* „ *tis, si leviculas istas remoras in hoc tam* „ *laudabili cursu vobis objici patiemini*——

Huc respexisse videtur *Horatius*, Musarum ille *amanuensis*, cùm in hæc proruperit verba——

Sed quâ de re *authoritatis* chiliadas hic attexerem?

attexerem ? cum *mille* vis sufficient *anni*, ad *illos* commemorandos, qui in hac re *dextram* porrigunt, *opemque* nobis pollicentur suam——

Si *Cicero* ille eloquentiæ *pater* (quem ut rhetorum *Deum* admiratur posteritas) in hoc vos alloqueretur cœtu, annon *ipsius* dictis obsequeremini ? nunc igitur *illum* hoc *vos* alloquentem modo audiatis placide.——

Sed *antiquitatis* panoplia, *authoritatis* clypeo armati sumus, contra impetuosum *stolidorum* insultum——

Patres, et *proceres* in Philosophia ibam consultum, ex eorum *cœlo*, stellas deduxi *opinionis* suæ, (non *magico*, tamen murmure ?) ex eorum *fontibus*, ad *hortulum* hunc meum *irrigandum*, amnes *derivavi*, qui omnes, *pleno* suffragiorum, et *consensus flumine*, expansisq; *carbasis* in nostram hanc deferuntur sententiam——

Verum et *Tullius*, qui in arce eloquentiæ *Romanæ* stetit, rex *Oratorum*, et linguæ *Latinæ* illustrator——

Cur igitur non utar *Ennianis* verbis ?

Quod si *morientium* verba, altius solent insidere auribus ; altis insideant mentium *radicibus* infixa, *morientis illius* oracula, quem si in *rostris hisce fulminantem*, dominantem, *imperantem* vidissetis, *novâ* quâdam putaretis donatum *animâ*.

Eandem ob causam *Plato*, aqud *vos* omnes, (quasi *pater* apud *liberos*) in hæc mihi

mihi videtur verba prorumpere: „ *Desi-*
„ *nite tandem, ô Luvenes, desinite quæso, be-*
„ *nas horas malè collocare: ac potius univer-*
„ *sum artium liberalium oceanum uno hau-*
„ *stu absorbete sacri librorum heluones*; Quæ si *ille* usitatâ *vocis*, *vultusque* acerbitate *fulminasset*, credo sanè, vel *lupos*, vel *tygres* leniturum, saxa ipsa et *rupes* permoturum——

Horatius delicium illud *Mæcenatis*, et Romanæ fidicen lyræ, qui inter *lyricos sublimi vertice vates*, syderasumma ferit.

Quæ sententia, *numinis* judicio probata fuisse, priscis sæculis creditur——

Vultis *testimonia?* en *vobis* Apollinis ipsius *oraculum*; qui——

Te *M. Tull.* (*eloquentium prudentissimum, prudentium eloquentissimum*) *testor*, obtestor *testem*; eloquere quæso, *audacter* dicito, mavin ut *ego* dicam pro *te?*

Sed Philosophorum *fores* ostiâtim *pulsemus*; ac quid in hâc re *antiquitas* senserit indagemus; ex quorum *uberibus*, dulcissimum *veritatis* hujusce *nectar* exugatis

Audite *Menandrum*, cujus *aureum* hoc est, de *eruditione*, encomium——

Sed ab hoc *rivo*, vos ad ipsam *scaturiginem* jam ablêgo, *fontes* tantùm *digito* domonstrans ubi *pleniores* Poëtarum, et Oratorum *haustus* capiatis——

Sed quorsum *ego* gazophylacium tale aperirem, tot gemmas ostentarem? ipsosmet denuò potius adite *Philosophiæ* loculos,

culos, *divites* illas Poëtarum *arculas* excutite, et *vos* (præeunte *tota* Camœnarum Charitumque *choro*,) vestris subsequimini suffragiis.

Quid porrò reliquum est, nisi ut rudera adeamus & fragmenta poetarum, philosophorum manes excitemus, ac sciscitemur ab illis ut liqueat, causam adversarii misere jacere——

Quorum uterq; est (quod de Dionysio *Longino* dixit Eunapius) βιβλιοθήκη τῆς ἐμψυχοῦ καὶ περιπατοῦν μουσαῖον——Quos *statores* literarum meritò appelles, fugientes enim clade acceptâ, atq; oppressas fortiter stiterunt——

Formulæ Objiciendi.

SEd quod *fretum* non continet *Scyllas?* quis *Ulysses* non vidit *Sirenes?* quæ *regio* non parit *centauros?* quænam adeò clara est *veritas*, ut suos non habeat *adversarios?* neque enim hic desunt *Curiones & Aculeones*, qui in *ipsâ nive, atramentum* vident; & *nobis* orationis *flumen* intercidentes obganniunt——

Atq; hæc hujus *nostræ* sententiæ fundamenta sunt; reliquum hujus *disputationis*, in nonnullis *adversæ* sententiæ argumentis diluendis, consumetur: ea sunt *duorum* generum——

Sed *latet hîc anguis in herbâ*, qui sibilis non solũ suis *nos* terrére, sed *venenato* insuper *aculeo* pungere cupiens, tali objectionis

onis *cuspide*, nostram in *calce*, orationem vulnerare aggreditur—At inquies:—

Non desunt tamen hic, qui *bellum* indicunt nobis *internecinum*, inflatâ *obstrepantes* tubâ; quorum bellici clangores, resonant jam in *auribus*, qui nostram hanc *veritatem*, suis *arietibus*, hunc in modum *quatere* conantur; licet nequeant *quassare* funditùs; in quibus, si *testiculi vena ulla paterni, discendant*, ut in hac arenâ, pro hac *Helenâ* (quâ potiri tantopere cupiunt) *digladiemur*, me equidem in mille potius *discerpi* partes patiar, quàm—

Pers. Sat. 1.

Sed *aurem mihi vellit Genius meus*; & obstreperas ait esse quorundam voces, qui *solem meridie splendere* vel negant, vel *non vident*; & ab *inferis Cerberum* extrahunt, qui *trifauci gutture* adversus tam cœlestem *veritatem* allatraret: utcunque virulento *halitu* necare nequeat—

Sed dicat aliquis—*Miretur autem aliquis*—

Quanquam verum esse etiam illud, quod *Fabius* monet, non diffiteor:—

In secretas *vestras* uniuscujusq; aures adversarium audio *insusurrantem* quod—

—Miramur hinc, & Homeri verbo, ἐκπαγλὸς miramur, quosdam esse *fungos*, quibus *frons* tam infrunita, *mens* tam obtusa, ut an *eruditio* omne ferat punctum, & *album* mereatur *calculum* ambigunt. Occinunt enim *meros scholasticos esse meros asinos*—eruditos esse—

—Quibus

——Quibus succenturiati accedunt—— & quæ obscuris mussitat in angulis *nebulonum* colluvies——.

——Prosiliunt *hic* quasi ex insidiis alii, qui—— obnixiùs convellunt sententiam nostram——ut ab acumine captent plausum, & ex *mustaceo* aureolam——

Obstrepant, obgannisant, oblatrent primipili inter——quibus frontem de rebus hâc in causa, penitus periisse jures——

Neque adeò clam me est, futuros complures, qui ex *his* quædam *curiosius* à me disputata occinent——præfaciùs urgentes——

Subjiciamus autem hîc (si placet) *objectiones* adversariorum, ut tanquam *Æthiopes* jubeant nostrates *Europæos* apparere candidiores——

Occlamant hic petulci——*qui nigra in candida vertunt*——Juven. Sat. 3.——Et cæteri ex recentiore colluvie——

Sed antequam à *mari* hoc, in *aream* diu optatam *prosilio*; audire mihi videor, tacitos *multorum* susurros, qui mussitant, *me* novas *spargere voces*, novas Philosophiæ *merces mendinari*; quorum ego labiis, si paucula mihi permittatis *pessulum dabo*, atq; *ora obturabo* illicò——

——qui (ut *Africa*) gestiunt semper aliquid opportare novi, cum *his*, in partes abiêre——

——Recoquunt *hic* cramben suam putidam adversæ opinionis proximetæ——

——Compositi

——Compositi videbantur *fluctus*, sed ecce adversarius, velut alter *Æolus* ventos rursus immittit, ut fundamento ipso convulso, nihil integrum in hac re maneat——

Suboriuntur autem hîc novi scrupuli—

Hæc—— adversus nostram sententiam ——rabidi canes latrant——

—— At hîc rursus obgánniunt mihi οἱ ἐκ τῆς σοᾶς βατραχοι, nihil *inquiunt* miseriùs quam——

——Hosce scopulos prætervecti, in alium contentionis labyrinthũ dilabimur—— ——tot verborum involucris, ceu viarum anfractibus, & sinuosis Mæandris undique implicitam——

Obstrepant hîc *nobis Momorum* greges, & *balatronum*, nugarum architecti, *profligati* scilicet *nebulones*, qui sententiæ hujus *claritatem*, cùm non possint *offuscare*, risu demùm & scommate solent excipere——

Susurravit mihi nuper in *aurem Genius* meus, mihi in hâc re ogganire *ganeones* (nescio quot) & *terræ filios*, qui suam in nos eructantes virulentiam, aiunt——

Bubonizant hic nobis, vociferantur; imò verò grunniunt *Epicuri de grege porci*, qui viam ad *Helicona* tanquam salebrosam *vellicant*, adeóque magnam *vertiginem* in Athenarum *capite* ciere student, ut impetum *retundant* studiorum vestrorum, tam laudabilem.

Coxant (ranuncularum instar) raucidi *nebulones*

nebulones, ex tenebricosis *ignorantiæ* suæ cavernis——

——Ita disponenda igitur est hodiè nostra velificatio, ut non priùs de *Insulis* fortunatis, quàm de *Scylla* aut *Charibdi* cogitemus——

——Multi sunt *Auditores*, multi sunt hujus furfuris, (nec enim *farinæ* dicere possum) homines passim, qui——

Sic autem contra *nos* insurgunt *adversarii*, nostræ assertioni contradicentes; *nosque* è vestigio *Horatii* authoritate, tanquam *clavi* aliquâ *Herculei*, conantur *prosternere*——

Subodoror hîc, quid objecturi sunt *adversarii*, perfrictæ frontis homunciones, quibus *sanguinis in facie non hæret gutta*——

Sed tacitos audio, nescio quos, susurros, & *secretam gannit in aurem* cohors adversa, qui *armis* & *parmis*, *arte* & *Marte* nos adoriuntur, quasique tot crudeles *Harpyiæ*, cruentatis unguibus, in *istius* (quam *ego* jam propugno) *veritatis faciem* confertum *involant*.

Quòd si quis fortasse *Philosophaster* objiciat.——

Sed *ulcus* video, quod latet altiùs, in imis quorundam *præcordiis*,——quod *acutæ* confutationis *acu*, cùm facile pupugerim——

Aliquem autem audito refragantem *Criticum*, qui (ceu *malus aliquis Genius*, à dorso nobis & quasi humeris inhærens) umbris

umbris *nos* suis sub *torvo aspectu* exhibitis exanimare cupit——

At non desunt, qui *ipsam* hanc tam manifestam *veritatem allata* e non verecundantur; & non modo ultra *modum*, sed ultra *modestiam*, ad *ravim* usque contra *declamant* (exclamant potiùs,) pauca igitur sunt dicenda, ad horum *pertinaciam* retundendam, qui alioqui *nobis* forsan insultarent intemperatiùs.

Fateor equidem, hic *mihi hærere aquam*: de hac enim re, *contestata* inter multos *lis* est, sed nulli etiamnum adjudicata; quantum autem *ingenii* mei *decempeda* attingere possum, existimo——

Sed en *araneus*, quæ ex suavissimis *floribus exugunt venenum*, quæ *telam* & *filum* subtilioris objectionis texunt, ut *simplicem veritatem* tendiculis suis *implicatam* reddant & perplexam.

Sed *Decumanos* hic, in nostram hanc *cymbam*, (priusquam *portum* apulerit) ciet *fluctus*, meæq; opinionis *veritati*, *præsentem intentat mortem*, furibundus *adversæ* partis *Æolus*——

Scio equidem *incudem* Minervæ, subtilium objectionum *malleolis*, multùm hic *contundis*, nec enim desunt, qui non *modo* solùm, sed *trimodio*, imo ipso *horreo*, (quod horreo dicere) maximas hac in re, *nobis* admetiuntur nugas——

Insurgit hic animose, *catafracta* adversæ partis *cohors*, & *nudam* hanc *veritatem*

tem evaginato objectionis adoritur gladio, eamque expansis signis in aciem lacessit.

Nec temperat se hîc, a nobis, multorum intemperies; quorum voculas jam audio, morsiunculas præsentio, sed morsus ego, si horum morer morositatem, tametsi austeritate pene Stoici, dejicere opinioni nostræ frontem conentur——

Atqui hîc in Labyrinthum, nescio quem inducor, à quo ut me honestius expediam——Hæc si vera sint, ac pietatis plena, quid est quod obrudant onagri——

——Ubicunq; autem inrumpeunt adversariorum utres pungas tamen illos (ut oportet) & sentias citò flaccescere.

Sed tamen inveniuntur aliqui, tantâ inveteratæ frontis duritiâ, tantâ impudentiæ incude, tam adamantinæ pertinaciæ, qui tantis eloquiorum cœlestium molibus non succumbant, tantis ponderibus non fatiscant, tantis malleis non conquassentur, tantis postremò fulminibus non conterantur——

At quorsum hæc, inquiet aliquis, audite quò rem deducamus——

——Sed mihi videor audire reclamantes philosophos——alium, ac fortasse validum magis arietem intorquent alii——

Atqui necdum res est expedita; nam Hydræ veluti Lernææ renascuntur capita, & novo objectionis aculeo, nos conantur vulnerare.

Sed priusquam ad Insulsas epilogi fortu-

nias

natas deferor; en *Scylla* & *Charibdis* præternaviganda est——

Restat tamen unus nec dignus vindice nodus——

Sed hîc (*foribus* quasi *ruptis*) furentiùs in *campum* prosiliunt *Antagonistæ* & quasi *fulmineis* ictu, nos è vestigio *pessundare* satagunt——

Sed hîc *cicuta venefica* extirpanda venit, & *Hydra* dubiorum *multiceps*, enecanda.

Sed ut *rosa* non nascitur sine *spinis*, ut *scoria* cum *auro*, *pales* cum *grano* succrescit; ita & *hæc veritas suam* habet *spinam scoriam*, *paleam*, quæ *excuti*, *exuri*, *exsuti*, vel ipso adversario strenuè retinente, debet.

Sed (en!) *accinctus* undiq; *antagonista*, pharetram *telis* refertissimam, in hanc *arenam* portans, procedit, ut——

Cúmque *ego* inopinus, inciderim tandem, in istas *Syrtes*, ub inatant *Pirata*, *qui sub emuntito* veritatis *vexillo*, causam nostram ad scopulos allisam cupiunt: ego unum in *illos* bombardicorum *classicum globulorum*, displosurus sum, ut——

Formula Confutandi.

QUorum *ego* insaniam non sum nescius quàm facilè, quàm nullo negotio liceret mihi compescere, cùm *Synodo* Philosophicorum, dudum *convicti* fuerint.

O *mysteria*! ô *oracula*! desunt latera quibus exclamem; an potius, *O palea*, *O stipu-*

ſtipulæ! *ſtipulæ*, quæ primum non ferunt iguem *examinis*, paleæ *quæ* volant inſtar pulveris——

O genus hominum inſulſum! quibus *helleborum* porrigendum, ut purgato cerebro delirare deſinant——

Sanioremem precor adverſario animum, nè *valitudine* abutatur in ſcribendis ægris operibus——&hujuſmodi opiniomum monſtris parturiendis——

O inſulſi *nebulones*, ubi *frons* veſtra? ubi *rationis* uſus? *vos* omnes exilio pulſos, miſeros ſimul vectores, ad Anticyram ablegandos curabimus, ut hauſto *veratro*, mente ipſi redeatis meliores——

Nodum hunc paulò nimis *intricatum* quidem, non tamen *Gordium* illum exiſtimo, ut opus ſit vel *Oedipo*, qui diſſolvat, vel *Alexandro*, qui diſcindat; cogitate enim——

Sed *cui non dictus Hylas*? quis hanc non novit tritiſſimam *cavillam*, & *litem*, quæ omnia ferè fatigavit *tribunalia*? clarior tamen nobis effulget *Phœbus*, quàm ut *nebulæ* iſtæ *veritatem* nobis obfuſcare poſſint.

Sed ut adverſus *Solis* radios glacies, in tumultuante Borea craſſus vapor, præ meridianâ luce nocturnus horror, nequit conſiſtere——ita——

——Stultiſſima ſunt *hæc*, & ad quæ ridenda non unus ſufficiat *Democritus*——

——Non autem præterit *te* quàm frigida hæc veterum ſint exempla, & quàm minimè

minimè multos inflamment——

Quis enim ita perversi ingenii, qui mecum ultroneus non fateatur, Philosophorum principi, ut *homini*, multa falsa & erronea; ut *Ethnico* & pagano, multa impia & profana; ut primo *instauratori*, multa manca & imperfecta excidisse?

——Sed bullæ sunt istæ, tenuissimorum flatuum, quas *puer* facilè dissipet——nec civilitii æstimandæ——

Non obstat tamen *hæc* tragula quam injiciunt nostro progressui quidam, pugnacis ingenii pruritu laborantes, qui in his temporum ulceribus——

——Verissimum enim est (quocunq; adversarius meus oblatret modo)——

——Portentosa planè dogmata!

——Sed ut nervi *invidiæ*, ac poplites, tanquam gladio quodam, & acutissimo mucrone, succidantur; ut *calumniæ* jugulus petatur, quæ ut bellua immanis ac cruenta, adhuc cineres, *extincti* & ossa invadit——

——Sed vetus est hæc *asinorum* coccysmus, qui suo cerebello de *hujus* partu ambitiosè gratulantur——

——Sanè vindice cuneo, nodus dignissimus!

At quàm frivolum *hoc* sit argumentum quis non intelligit? nisi qui intelligit nihil, cùm eodem argumento mihi liceat uti in *vinum*—— Ecquid habent quod apponant amplius?

——Neque

——Neq; est cur me patiar in hâc causâ *Aristotelis* cui autoritate urgeris quem——

Sed *prudentibus*, non tam placent *phalerata*, quam *seria*; in hâc igitur ne tu hæreatis *hæresi*, cogitare placeat:——

Contra quem, impetuosum adversarii mei insultum, en ego oppono hoc Ajaceum veræ defensionis clypeum——

Dicite enim *nobis*, quicunque estis, & ubicunq; estis, emunctioris *naris* censores, unde fit quod——

——Quanquam quid horum probatione opus est? quandoquidem nemo fere est, tam muccosis naribus (modò non sensus suos prorsus obstruat) cui non suboleat, imò qui non eas legendo plane odoretur, & persentiscat has fabulas à male feriatis hominibus audaciter esse confictas.

——Hos autem, rixandi, cacoethes ita transversos abripuit, ut——Exclamtet *Melicerta* perisse Frontem de rebus —— Nec est adeò opus insanas has opiniones magnâ probationum mole confundere——

Pudeat igitur tandem istos *asinos* rudere inter *homines* rationis compotes—— Quid si etiam *illis* largiremur quod petunt, quo tandem jure, obsecro, comprobabunt——

——Eant igitur *Antagonistæ* nostri, & cùm de *antiquitate* agitur, nos (ut solent) *Novatores* appellitent——quin ipsi interim *veteratores* habeantur——

——Telæ sunt *istæ* aranearum, ad capiendas

piendas muscas, quas volatilia robustiora facilè perrumpant ac dissipent——

——At tales ferè flaccescunt priusquam pungas *istos*, & in ipso aspectu extinguuntur, ut *meteora*——

——Facillimè everrenda sunt à nobis istarum aranearum stamina——

——Neque operæ futurum est pretium *huic* spectro vetè *stramineo*, latyam detrahere——

——A nobis verò apagè malevolentiam, & veros istos canes, qui cum loqui possunt, allatrare omnes malunt.

——Hæc verò tam effronti ore sic effutire vertiginosi est cerebelli, ad Anticyras potiùs relegandi——

——Et sapientiam quam capere non possunt carpere desistant—aut ut *illa* olim apud poetam, quæ *Purpureos moritura manu discindit amictus*, Et nodum informis *letbi* trabe nectit ab altâ;

——Utrum hæc Achillea sit ratio, necne, deinceps apparebit—At si cedere velimus, (quod sub judice jam est)—quid tum——

Vide quas in *angustias* te conjiciam, si neges, tibi pudorem injiciet reluctans, *conscientia:* si neges, tua vox quâ nectis tergiversationem hærebit——

——Anguis sis quantumvis lubricus, non tamen effugies——

Longè idcirco de vicinia *veritatis* errant, proculdubio, illi qui——

Equidem

Equidem si varios de hac *veritate* errores, vel enumerare duntaxat velim, finem nullum nostra *reperiet* oratio, verùm si velim eos *refutare*——

Graphica cavillatio! cur non vociferantur etiam——

Sed *Methridaticam* hanc (si placet) *antidotum*, contra *venenatas* hasce pestiferi erroris *tabes accipite*——

Istarum *aranearum* stamina, vel tenuissimus quidem sanæ rationis *halitus* difflabit *facilè*, & meridiano *sole* micantiorem agnoscent, hanc *veritatem*, vel *lemæ* (quod aiunt) *Saturniæ*——

Sed quorsùm ego *hæc* recito? *quorsum*? ut scilicet clariùs *effulgeat* divinæ hujus veritatis *Phœbus*, & stultitia *adversariorum* innotescat magis, qui *rixis* inanibus intumescentes: lateribus *Milonis*, clamore *Stentoris*, ænea *fronte*, voce ferreâ, plumbeâ *mente*, ligneis *argumentis*, contrariam sententiam non verentur astruere——

Sed hæc adeò sunt *infirma*, ut etiam non admoto *ariete*, per se *collabi necessum* fuerit.

Video jam, ex parvulo ovo *Crocodilum* nasciturum; ex minimâ oblatâ *ansa*, adversæ opinionis *patronos*, in nudam *veritatis* faciem, velle ferociùs *involare*, quorum animis altiùs defixi *furores*, cùm *deferbuerint*, non vereor, quin——

Qui de literis & Musis ipsis, perinde

judicant, ac caeculi de musica Philomela—

Sed ut [illegible] veritatis faciem, à cerussatâ mercurialis fraudis fronte, distinguatis; sciendum est:

In quos Aristophanis illud, retorquere hîc possum, cùm ex merâ pervicaciâ huic restagentur veritati, alentes ἰμᾶς ἐπείσης, ἀδὲ ἂν πείσῃς, ἢ ταῦτα μὲν δὲ πυῦτα——

Adeóne vero? omnem, omninò exuerunt mortales frontem? hanc ipsam verum venimus, ut ubicunque omnes in hâc mundi canitie, in hoc literarum meridie, adeò cæcutirent perverse? scuticis mehercule digni sunt, qui inventis frugibus, glandes arrodere malunt, & in teterrimo errore contabescere, quàm——

Quam ego tuam facillimè defabricabo fabricam——

Hellebori vix jugere sanabilem opinarer illum, qui talis nobis defenderet seriò——

Adnitendum mihi hîc esse video, ut conviciorum amarissimam labem, verborum veracium flumine diluerem——

Quos nunc non refello, & adhæsisse olim mescio, paulò juvenilius, donec repressit & revocavit maturioris judicii frænum. Lips.——

——Nemo puto dissitebitur qui mentem in fronte non habuerit——

Cæterùm ist hæc tuæ Sibyllæ folia, uno rationis flatu dissipabo; num expectas dum

dum te *stimulis* fodiam, nostra te, si quam sensus habeas scintillulam, lacerabit & cruentabit oratio; *pudet* me sanè *malitiæ* tuæ; sed inscitiæ *miseris* magis; hoc unum à te scire pervelim, nunc? perfrica *frontem*, & aude negare——

Obruit eos ex hâc parte Philosophorum veneranda phalanx, sed et poëtarum non contemnendus exercitus——

Sed ut ex hoc *Labyrintho* nos extricemus, *Ariadneo* hîc non opus est *filo*, istorum enim *importunitati* satisfactum iri putabo, si——

Qui quamvis tot talésque teterrimi *erroris angues*, & venenosas ex *nigro* malitiæ *gutture*, evomunt aspides; illas tamen *ego* (ut *infans* olim in cunis *Hercules*) uno, solidæ responsionis, arctiori *compressu*, protinùs suffocatas dabo——

Sed nos ex horum *visco*, & muscoso dicendi genere facilè emergemus; ipsósq; *propriis* constrictos *laqueis* dabimus; ut *liquidò* constet, fastidiosa & proterva nimis eorum *insultatio*——Suo se hîc constringet laqueo adversarius meus, qui——

Potest-ne *ipsa* (vel effrons) *impudentia*, ita *omnem* exuere *frontem*?

Quorum *ego* tam insolentem *petulantiam*, paucis *retundens*, faciam ut (*limacis* instar) cornua intus retrahant, et quem apertè ostentant, suapte sponte ipsi sibi evellant aculeum——cæteros ejusdem decuriæ pugiles——

Istos autem ego Scarabeorum *fugo*, dispellam facilè, *plumbeos* adversariorum *ictus*, hastásque *fumeas*, intactus excipiam.

Sed *has* ego objectionum *fibras*, ne usquam *repullulent*, *radicitus exstirpabo*, faces *extinguam*; ne revivíscant; nam *turpe existimo* (ut olim *Phaëton*) in *veritatem*, hæc *& dicti potuisse, & non potuisse refelli*: *dic* igitur, *(mi Antagonista) dic*, inquam, *qui Tisiphone quibus exagitare colubris, ac*——

Cranben hanc, non *bic* modò, sed *millies revellam*, ne *Polyphemi* quidem *stomachus* ferendo erit: proinde nolim ego, vestrarum *aurium* reverentiam, hisce *crepundiis* incestare; *quæ* Philosophorum concilium ne per *somnium* unquam noverit,——facessant igitur——

——Cum tamen hic nodus uno hoc distinctionis quasi cuneo facile discindatur ——nam disconvenit ordine toto——

——Præterquis ergo hosce, quos sibi tanquam *larvas* induerunt, illis detraximus, ut vultus eorum deformes horridique appareant——

Sed *latrent* adversarii, *fremant* otiosi, *rideant* malevoli, at *vincet* tamen *veritas*; Veritas ut *palma*, quò magis *deprimitur*, eò magis *renititur*; en *crescit* uberius, quantò *premitur* insolentius; obscurant sæpè *solem* caligines, sed dissipantur; franguntur *rami aurei* Proserpinæ, sed renascuntur; *veritas premi potest*, *opprimi non potest*——

Sed

Sed ne *solis* quidem *lumen*, cæco jucundum est salubertima *pharmaca*, ab imperitis conculcantur; preciosissimæ *gemmæ*, ab Æsopicis *gallis* negliguntur: quod si *vos* rectâ *judicii* statêra, & non inanium opinionum *trutinâ*, rem *ponderetis*, nihil esse cui *eruditio* meritissimè non præferatur, et clarè videbitis, et agnoscetis candidè.

Submittas itaque *arma*, et *insignia* ista *tua*, jactabundè agitata et *explicata*; cur *ego* te porrò percussum, jacentemque repetam? *tibi* enim *ingratiis*, palmam obtinebit *doctrina*, *rumpantur ut ilia*, *Codro*, triumphabit *veritas*.

Hæc qui rectè *perpenderit*, *cæcus* sit, si non videat; *ferreus* si non assentiat; si non permoveatur et mollescat, *saxeum* eum esse, et omnem omnino humanitatem *exuisse* judico; malevolos igitur et pertinaces, homunculos, qui veritatem non agnoscent, quorum palato, *hæc* putidissimi erroris *sapium*, *ego* ut ingenuè fateor (quod *Alyattes* illum, facere jubebat olim *Bias*) *cepas* quoque *edere jubeo*.

Nemo igitur sit, in quo vel minima est *sanæ mentis* mica, qui explodenda hæc *fanaticorum somnia*, et deliramenta non contemnat; nugas istas non *fastidiat*; quas inter sua *pocula*, effrontes *nebulones* temulento animo *exhalant*, et oratorum spatia tam fœtidis argumentorum offulis solent convomere.

Qualia credibile est rictu ructasse trifauci
Cerberon, & Stygii *monstra tremenda* lacus.

Formulæ Concludendi.

Quamobrem nè—Hæc ita cùm se habeant.

Verbum sat—Quæ cùm ita sint—

Quocirca nè longus sim—Sed manum de tabulâ—satis jam diu tædii devorastis scio in—

Idcircò ut *uno* omnia comprehendam *manipulo*, dico eum Poëta.—

Et jam *omnes* hoc, humeris quanquam imparibus *impositum*, ad metam *deduli*, ubi tanquam preciosam gemmarum *cistam*, vestris ego, coram animi oculis, custodiendam depono diligenter—

—Horunce verò hominum pertinaciæ satisfacere quis potest, quibus neque *Suadam* ipsis aliud persuasuram putem—

Verbo absolvam quod superest—

Quis jam nisi *cerebrum* habeat in *calcaneis*, hinc non judicare potest?—

Non est mihi in præsentiâ decretum, compilare scrinia *Poetarum*, nec ea persequi,

sequi, quæ á doctissimis hominibus dici solent, ad reprimendam furiosam vim *iracundiæ*; nam nec modum haberet oratio, nec——

——Sed nunc ut extrema cum primis contexam——

Quod cùm ita *perspicuum est*, *necesse* omnino fuerit, ut qui neget, sanæ vix *cum* mentis existimetis.

Sed enim quis harum rerum varietatem fando percenseat? quotus enim quisq; homo est adeò——qui——Et ut uno verbo dicam.

Quis adeò in spissis cespitavit tenebris, ut non fateatur——

Appellit (*Auditores*,) jam tandem *appellit portum fessa mea carina*, quæ gratulatur *vobis* plurimùm, *serenum* (quem sensit) vestri *favoris Zephyrum*; laxandi jam *rudentes*, complicanda *carbasa*; & eùm *scopulos infortunii* prætervectus sim; videamq; jam *altas in littore turres*, & domorum è longinquo *fastigia*; tam *secundo* patientissimæ attentionis vestræ, *Neptuno*; hoc in *littore*, his in *aris litandum* esse, cum *Gratiis*, puto, cum tandem, *optatâ mea cymba potitur arenâ*——

Sed ut omnia hæc in *unum* jam connectam, & constringam *fasciculum*——

Sed quid *ego*, p ust tot, tantorumq; virorum *messem* hæc spicilegia?

Cujus sententiæ veritas cùm ita manifesta appareat, ut *Solis radio* scripta videatur;

videatur, non est cur——

——Sed non est hujus *ingenii* mei, non est *virium* harum infirmissimarum, tantum *Solem* laudibus prædicare, *adorare* possum, exornare non possum——

Cujus rei *veritas*, penè totius mundi judicio, ac *testimonio* comprobata, longiorem orationem non desiderat.

Quæ cùm ita sint, estnè aliquis vel tantæ *audaciæ*, qui præter id quod apud ——vel tantæ *levitatis*, qui——

——Clamet, & repetendo clamet, & omnibus, & semper & ubiq; *Aristoteles* ille——& contra reclament ranæ quædam & cyniphes, & muscæ morituræ——quales sunt——Ego tamen quâ cœpit *nostra*, oratio, vestras obtundens aures palinodiâ, strenuè occino——

Siquidem satis superque à nobis jam declaratum est——

Quando igitur omnem felicitatem vestram in rebus præsentibus constituitis, & futuræ beatitudinis nullus *vos* tangit ardor, neque pedibus solùm, sed toto etiam pectore in *Sardanapali* sententiam itis, qui——

——Igitur ut summatim omnia complectar——

——Sed *Desinet autè dies, & in alto Phœbus* anhelos *Æquore tinget equos, quàm consequar omnia dictis*——

——Quando quidem igitur—ut rei evidentia non tam *docet*, quàm *clamat*, ec-

cur dubitaret aliquis vestrûm, aut hæsitaret jam, nostræ opinioni suffragarier.

Priusquam verò perorare mihi liceat, *vos* orandi estis (*viri ornatissimi*) ut dedeq; meo erga *vos* studio, ac benevolentiâ nonnihil attexam——

——Ex his quæ diximus luculentissimè, ipsoque *sole* clariùs apparet——Multa ad hæc suppetunt, ni festinet oratio——

Sed *Soli*, neq; *indice*, neq; alieno *lumine* opus est, ut conspiciatur: sic item & his haud opus est nostro stridenti, raucóque *præconio*, suâ se *tubâ*, ac luce quotidiè produnt——

Quas Ego *Virtutes* ita admiror, & colo, ut eas omni prædicatione *superiores* agnoscam, ideóq; de iis *silêre* melius putem, quàm pauca *dicere*; quemadmodum *Salustius* in *Carthaginis* mentionem incidens alicubi loquitur——

——Quapropter hæc cùm ita sint omnia, uti revera sunt, *sileant* nunc sycophantarum convicia, *abeant* hinc procul obtrectatorum *scommata*, facessant longissimè oblatratorum *futilitates* frivolæ; *hoc* enim si ineptire est, malo *ego* cum doctis illis *viris* desipere, quàm cum his seriò sapere.——

——Et ut uno omnia percurram spiritu. *A spoliis* omnium, adversi exercitus *inimicorum*, onustus jam tandem rediens ad *Pacis* & *Triumphi* castra devenio, cùm sperem *me* hoc pacto cum omnibus *ad-*

versutis, firmas pepegisse *inductas*.

Quocirca, ut paulò magis *incitatis passibus*, nostra ad *metam festinet* oratio—si—si—si—

Quæ omnia, si quis *mente* non *lævâ* perpendat; necesse habet fateri—

Desino jam tandem, ulteriorem *vobis* molestiam creare, & tam patientissimis *animis* ciere *nauseam*.

Sed *annus*, imò *sæculum* mihi foret cōcedendum, si omnium undequaque, erogarem suffragia: sed *canendum receptui*, (*Deo termino* jam reclamante) ut quem *vos loquentem*, fastidiosis (ut vereor) auribus sustinuistis diu; *tacentem*, majori cum delectatione videatis.

Cum itaque extra omnem *controversiæ aleam*, ponatur hujus sententiæ *veritas*; nē *solem*, sereno in *cœlo* splendentem, digito videar demonstrare, *unicum* tantum superaddam *verbulum*, *valete*, *juvenes*—

Sed in quod immensum mare jam descendo? *in quam* demens efferor *Charybdim*? *O navis referte in portum*, nimium diu in hoc *freto* fluctuavimus, plus nimio, in hac *sentina hæsimus*—

Possit hic (*Auditores*) triumphare *oratio* mea, nisi temporis angustias subverērer, & *vestra* aurium *satietas* mihi esset fugienda; possit (*itaquam*) *tripudiare veritas* hæc divina, præeunte universo *Philosophorum & Poëtarum choro*: vos itaque

vel

vel tacitis *susurris*, vel apertis *suffragiis* subsequimini, acclamantes.

Quocirca ne *vestros* aures, longâ nimis *ambage morarer*, vel nauseante prolixitate *incestarem*, cùm abundè sat vidistis comprobatum, quod——concludo.

——Cætera mitto, & facem *soli* accendere supersedeo——

——Oratio nostra non deficit, sed expirat——

Sed quid ego *imbrem* in *oceanum* spargerem, *lucernam* in *sole* accenderem, aut *Cœlo stellas* in cassum adderem? Res ipsa loquitur, quod——

——Quâ autem *ratione*, quâve potius *oratione*, de illis differendum est sigillatim, cùm mihi facilius liceat *Ægeum mare vibrunca scaphulâ trajicere*, quàm omnes *explicare* modos, omnes *indicare* rationes, quibus olim magni Philosophi inclaruerunt: *magnum igitur de nubula*.

Restat unicum, quod super adjiciam verbulum: *Dixi*.

Concludendi per Recapitulationem.

VIdetis jam (*auditores*) quàm sanctissimè de *parentibus* senserit *antiquitas*, quàm charum fuerit *parentis* nomen,

men, quantis parasangis *circumforaneos* omnes & *Plagosos Orbilios* exuperenti audivistis quid *ego de parentibus* meis senserim, quid protulerim, accepistis; apud *vos* quid taciti cogitetis, nescio; quam *ego* hactenus opinionem *asserui*, ad *extremos* usque defendam *spiritus*, me scilicet——

Quapropter, si quæ hactenus dixi, vera sunt & firma, si——si——si—quid nunc impedit quo minus *cœnam receptui*, & *eodem*, quo orsa est *oratio*, claudatur termino——

Perpendite igitur mecum, (*humanissimi auditores*,) perpendite quæso, quales quantæque utilitates, quàm locupletissima emolumenta, *vobis* propediem obventura sunt, si *eodem*, quo dudum cœpistis, pergatis *pede*——

Sed quid addam *plura?* quando si *omnia* quæ possim, addidero nunquam *orationem* meam ipsi *rei*, dignitate adæquabunt, proinde certum est, nil aliud quàm attonitum admirari——

Cùm igitur sic se *res* habeat, cùm——cùm: veniant sanè, tam divinæ *sententiæ* arrisores, veniant (inquam) & dicant, si per *frontem* liceat——

Varia hîc, & ferè ad *fastidium*, usque, (si rei tam utilis *fastidium* generari posset) occurrunt testimonia; sed *farragine* illa tam *multifariâ* supersedebimus; & *Ætnam in collem* (ut est in proverbio) deducemus——

Quare

Quare prodite *tenebriones* libertini, è gurgustiis vestris, ubi tredecim *foliorum* jugera uno die sedentes concurritis; prodite (*inquam*) &c——

Quæ omnia, cùm ita sint, quis mecum non exclamet, *O vere! veniam doctrinæ admirabilem! dignitatem literarum inexplicabilem!*

Et quid præterea loquar de *Socrate*, de *Xenophonte*, de *Aristotele*, & *Platone*, deficeret enim *tempus*, deficeret me *dies*, deficeret potius *patientia vestra*, meáque ipsius vox, quàm ullum dicendi argumentum, si de *Cæsare*, de *Pompeio*, reliquisque *heroibus*, fusiùs narrarem; qui omnes *plenis velis*, expansisque *carbasis*, in nostram hanc sententiam *deferuntur*.

Sed *multa* paucis; verbum *sapienti*; terrarum *orbem* intuemur in *tabulâ*: satis est hæc paucula delibâsse; Vos ipsum adite *oceanum*, & illinc plura abundantiùs *exhaurite*.

Sed mitto illius *avaritiam*, mitto *fraudem*, mitto *vastitatem*, mitto etiam——

Ego jam *vobis* prægustavi paucula, quod si vosmetipsi in hoc placidissimum *pelagus* immersèritis, gustabitis *Nectare* dulciora——

Sed hæc omnia *sicco* (quod aiunt) *pede* præteribo; nihil dicam de—— nihil de—— ne gry. Quippe si in singulis istis *oratiuncularum* meæ *filum* protraherem; nè *millesimum* quidem, *me*, puto eorum *partum* assequuturum esse.

Sed

Sed hæc, ut [illegible] & [illegible] *fimbrias* accipite, non opus est enim majorem hic *attexere* congeriem; nam cum *virtus per se satis sit amabilis, ex se potius, quàm alienis suffragiis amari tam optanda*.

Quæ si persequerer minutatim, singula; *dies* potiùs integer mihi deposcendus esset; quis enim potest *omnia*, in tantillo spatio perstringere, cùm *atomos* in sole numero exuperent?

Unde, satis abundè claruit.

Sed jam ea quæ suprà de memoratis breviter dicta sunt, renovandæ causâ memoriæ breviùs, strictiùsque repetamus, quò scilicet & intelligantur iterata pleniùs, & firmiùs inculcata teneantur.

Per Affectuum concitationem, Exclam. Interrogat. &c.

Nihil *vos artium* optimarum studia? nihil *vos* eminentium *scriptorum* præcepta? nihil exempla illustrium *heroum*? nihil splendor *præmiorum*? nihil denique *parentum* vos movebit expectatio? ô *exulte* tandem, exulte (quæso) pravam istam de *literis*, de *musarum* sacris & *assedis* opinionem; et magnorum *principum*,

cipum, regnum servitutem nolite ambire; ex quorum, vel tantillâ iracundæ *frontis* nubeculâ, tanta subinde oriatur tempestas, ut *vitæ* simul et *fortunarum* omnium faciatis *naufragium*——

O si qua *Pitho*, si qua *Suada*, si quis *flexanimus* Mercurii *Genius*, labiis jam insideret meis, quò agitante *intalescatis*; ubi jam sunt illi, qui *fulgurare*, qui tonare, qui hominum *mentes* dicendo *obruere* atque *invertere* consueverunt? ubi est ille *ferreorum laterum* Demosthenes? ut——

Vos estis, quos adhortor, *ætate* vix dum pueri, in *artibus* studiosi; macti igitur, estote in studiis, ut tandem aliquando numine propitio, in *artibus magistri* fœliciter audiatis: hactenus enim satis diu, (heu) nimiùm diu, inerti *contabuistis* otio; jam igitur, imò *jam properandum* est; nam quæ non *proseminantur*, dum *Ver ætatis* viget, sine dubio non *metentur*, cum *Autumnus* advenerit: *qualem facitis sementem juvenes, talem expectate messem senes*: Adeóne verò? expectatis *vos* lætam *honoris* messem, & detractatis *sementem* facere *laborum*, atque curam impendere?

Ecquid enim obsecro est à quo *solo natura* confirmationem, à quo *solo ars* expectat absolutionem? *Imitatio* est. Ecquid est quod ingenium si *languidum* est excitat; si *promptum* acuit, quod judicium *limat*,

linat, memoriam ſtabilit ? *Imitatio* eſt.

Quod *ſæcum* mecum non *plorat*, qui *parietes* non *ſingultiunt*, cum adoleſcentulos, optimo ingenio præditos, ſummâ *ſpe* fultos, turpiſſimæ ſeſe *Vacuæ proſtituiſſe* videant ? Quid tu cogitas *O Sol*, qui cuncta intueris, & *luſtras*; cui nulla unquam ab ortu *mundi* contigit quies ? Quid tu, *O Luna*, quæ *menſtruas* tuas ipſa *peragras* viciſſitudines, & tamen homines tam *ſomnolentos*, tam ſocordes non irata deſpicis ? tam *ignavas pecudes* ? cur quæſo non perdis ſegnem hanc, iſtarum *colluviem*, *fruges* tantum *natam conſumere* ? Date veniam (*auditores*) date (inquam) veniam, ſi in *fuſcos & ignavum hoc pecus* vehementius *intonem*, quibus in vivis, verendum eſt, ne *Scholæ* ubique omnes, *canitiem* muſarum videant, ſuique luminis velut *eclipſin* patiantur——

Dianæ faciem è marmore ſculptam, in *Chio* poſitam, commemorat *Plinius*, cujus *vultum intrantes priſtem*, *exeuntes hilarem eſſe judicabant*, iſtam *Dianam doctrinam eſſe* putate, quæ ſub-difficilis etſi ſit, & vos (quaſi objecto *Meduſæ* capite) primo in limine terrere videatur, animos tamen *ſupra-humanos* aſſumite, & oppoſito viciſſim heroicæ toleratiæ *clypeo*, difficultatis omnis *impetum*, invicto tandem animo ſuſtinebitis——

Vos (*O ſuaviſſimi commilitones*) quam fœlices eſtis ! *O* ſi *veſtram* videre velitis fœlici-

fœlicitatem! nacti enim estis *adolescentiam* florentissimam, *Ver* ætatis illibatum, molles jam vobis sunt *articuli*, rubicundæ *genæ*, flos *juventutis*, spes *annorum* longa, *spiritus* integri, *mens* vegeta, *corpus* solidum, & *succi plenum*, cur igitur *animos* vestros, velut mare concitatum, *in undas decumanas*, fluctuatim *effluere* & assurgere non video, *velisque* omnibus *affectuum* expansis intumescere (quasi æstro quodam *divino* percitos) ut ad summum tandem *Heliconis* fastigium perveniatis?

Bene apud se actum *mercator* putat, si post *decennem* navigationem, post *mille* vitæ *discrimina*, rem sibi comparaverit paulo *uberiorem*; & *nos* (pavidi animantes!) primo impetu, spem *omnem* abjecimus? *Alexander* generosi spiritus princeps, *plures* indoluit non esse *mundos*, metuens non *labores*, non *prælia*, non torvam *mortis* faciem: sed ne *heroicæ* sua fortitudo, sibi sine adversario marcesceret. Pudeat *vos* igitur, qui stipendia sub *Minervâ* facere videmini, quòd ab *itinere* ad *Parnassum*, difficiles pauculæ *vos* retardarent *spinæ*, aut præruptus *Heliconis* ascensus, daret præcipites, quin potius *immensum pectore robur alitote*; & *obvias* quascunq; *difficultates*, indomito *devorate* animo, & devincite.

Quâ de re amabò, difficultate studiorum (quasi objecto *Medusæ* capite) deterreamini?

renuit; apagè cum testudines illo, cum formicino gradu; somni Epimenidai veternus excutiatur; ignis vitæ augetur ventilatione, desidiâ exerumpitur; plus olei cum Demosthene, quàm vini infundite; magnâque fortitudine omnes difficultates absorbete——

Vobis verò (nobilissimi & summæ spei auditores) nullum mare est trajiciendum, nulli sumptus faciendi sunt. Patet vobis (ecce) hic locus, hæ columnæ, hi parietes Arborum vobis dabunt. In scena autem Roscium habebitis——

——Ista vos incitarent (candidati juvenes) ad artes quibus adhuc litatis, alacriùs imbibendas, ut——

Quamobrem, ut videmus herbam anthemidem, quò magis deprimitur, eò latiùs diffundi; ut accepimus arborem palmam, quò graviùs oneratur, eò fortiùs renici; ut ager Narniensis (authore M. Tullio) siccitate fit humidior; ut ignis in Nymphæo, (ut tradit Plinius) imbribus fit ardentior; ut leo si vulneretur, instat ferociùs; Antæus postquam dejicitur, pugnat violentiùs; unguentum cum agitatur, olet fragrantiùs; aromata cum atteruntur, spirant odoratiùs; ita nobis (adolescentes charissimi) faciendum est; ut in virtutis cursu, quò magis retardamur, eò magis incitemur, si fractus illabatur orbis, impavidos feriant ruinæ——Reynold. orat.

O

O si Pericles hîc adesset, qui *fulgurare, tonare, miscere* Græciam dictus est! O si flexanima *Pisistrati* Suada *meis* poulispes insidéret *labris*; ut quasi *fluminibus* ejus, nostra jam concitata raperetur *oratio*!

O cœlum! cur illas flammas tuas non emittebas, ut hæc impia capita cœlesti igne conflagarent? cur non in vindictam fulgura, tonitruáque descendebant? cur non dehiscebas ô terra, ac illam immanem audaciam *inferorum* lacunis coërcebas?

Quid? *surdisne & obseratis auribus* hæc inculco? *Cyclopas*, an *homines*, an *studiosos* affari videor? annon perpenditis, quàm speciosa, quàm *cœlestis*, quàm *divina* quæ iam res sit, *meus* variis ornata *disciplinis*? an putatis omnigenam *literarum* cognitionem, *vobis* oscitantibus; in *ora* cœlitùs delapsuram? adventuram, in *sinum* dormientibus?

Quippe sicut *ventus*, si in aëre aperto erret, libertate illâ perit ac diffunditur, sin in *terra* penetralibus cohibeatur, ipsam movet, ac cum *vi* evadit: ita quibus generosus *ille* sanguis in præcordiis concaluit, *perrumpere* ad æternitatem ipsâ *invidiâ* spectante quàm *ire* malunt, neque meliùs *heroes* quàm per nebulonum humeros in cœlum assurgere videntur. *Heins.*

Quo mihi facto tam excelso ipsam

Fortunam

Fortunam pugno percussisse videtur, & levissimam illam meretriculam quæ tam malè de *majoribus* ejus merita esset, domo & foribus suis exegisse, ac ut res suas sibi haberet jussisse——*ibid.*

——Oppugnari vult *virtus*, vult premi, vult in acie ac ferro, vult cum hostibus versari, inter arma crescit, *sanguine* non *lacte* educatur——

Agite, & si *viri* estis, messem hinc fœcundam reportate.

Ah! vitanda est improba *Siren desidia*, procul absint mollia, facilia, blanda; *dura* petamus *difficilia* suspiciamus, per *saxa*, per *rupes*, per *ignes*, divinas *Musas* insequamur, ad quas nemo nisi qui caudex inflexilis, nisi qui lapis insensilis, *Dedaleis* non anhelet remigiis, *pegaso* velocior, & *equis* remisque volet *accipitre* pernicior.

Velit aliquis è vobis *triumphum*? vincendum est: gestit *coronam* gestare? certandum est: *næ præclarus* ille *certator*; qui *sine sudore* cupit *coronari*! delicati nimis *adolescentuli*, qui *aurum* sitimus, nec tamen effodere; qui portum exoptamus, nec tamen volumus *enatare*, si enim *laborum* aculeis, tanquam *Hydræ sibilis* frangamur animo, næ nos inertes! non milites, sed *fugitivi*! non *Hercules*, sed *Thrasones*, ex Apollinis *castris* exauctorandi!

Agitè verò, *nobilior propago juventutis*, quos

quos dulces *Musæ* numine *efflârunt* suo; quibus corpus omne ardore tremit; quibus *ignea* vis in pectora exarsit; quibus *flamma* in præcordiis micat; *agite* inquam cum bono Deo usquequò, *verè* ignavi, in pulvere desidebitis? Excutite vosmet penitus, & ad heroicam hanc & generosam *dicendi*, vel potius oratorie *fulminandi*, assurgite facultatem.

Demosthenis olim, in *incunabilis* & *fasciis vagiebat* eloquentia; quæ in eam postea *excrevit* magnitudinem, ut *tota* eum admiretur *posteritas:* cur ni igitur, & *vos* excutiatis *ignaviam?* hoc enim de *vobis* certò *scio, præsagio, affirmo*, eò *vos doctrinæ* (si vultis) pervenire posse, ut vos, non *homines*, sed *divos*, terra olim videatur peperisse———

Interim calamitates undiq; invadant, dolor ac fortuna vires jungant pariter, ac animum oppugnent, terra cœlo misceatur, cœlum sibi, aut in caput Sapientis cadat, ille———

Sequamur laudabilem *Gymnosophistarum* consuetudinem, apud *quos* impransi abibant, qui nullum *diurna* operæ fructum afferebant. *Ægyptia* adhæreamus juventuti, *cui lege* fuit cautum, ne *cibi* prius vesceretur, quàm centum & octoginta stadia percurrisset———

Πολυπόνηρον illud quis nescit, *Quod arduum est pulchrum est*, ut Solon: quod *difficile est, bonum est*, ut dixit *Pittacus*. Sit difficilis:

difficilis; ut quid ἀκονεῖ sine pulvere, & ἀνεῦ ἐστι sine labore, qui ad virtutis arcem excubat, hominis contingit? sic *difficilis*; *impossibilis* tamen non est. Enitere ergo: opus est quotidiano conatu.

Memineris obscero, *urticas*, si attingantur leviter, *urere*, si fortiter *hebescere*; sic studia omnia apparere gravia si *molliter*, factu autem proclivia si suscipiantur *alacriter*.

Immarcessibilem *famæ* coronam merebimini, in omnium sæculorum sempiternitates *capiti* vestro imponendam——

Ludemus igitur *nos*, & quasi in *rosis* & *violis* sedebimus, omninò *negabimur* otiosi? sic *fructum* nullum, *gloriam* nullam, nullum *honorem* consequemur: *Margaritas* eruunt, ex imo fundo *maris*, *aurum* è terræ visceribus fodiendum est; *errat* enim, longè *errat*, quisquis *honorem in putidis otijputeis latere putat*; ditioris *venæ* est defæcatum hoc *obryzum*; ab altiore *fonte* pura hæc *dimanat* aqua——

O si lex illa *Lacedæmoniorum* revivisceret denuò, quâ sancitum est otiosos semper fore inhonoratos, quâ omnino cautum est, ne quis *otio* deditus ad honoris gradum conscenderet. Sed cò jam (*eheu*) prolapsi sumus *dementiæ*, ut licet *ramos*, atque *fructus* arborum, (*honores* sc. Reipub.) magnifaciant omnes; *radices* tamen & *stirpes*, (quæ sunt *labores*, & vigiliæ) diligant paucissimi——

Utinam

Utinam jam *Auditores*, utinam hâc in re aliquantisper mihi suppeterent *Platonis* copia, acumen *Hyperidis*, *Varronis* doctrina, *Hortensii* suavitas, memoria *Simonidis*, ictio *Roscii*, & si si quid aspiam in *Helicone* sit eloquentiæ; ut in hanc *vos* sententiam, vi *Demosthenis* efficaciter impellerem, cincinnis *Isocratis* eleganter allicerem, lacertis *Ciceronis* violenter protraherem?——

Formulæ generales, & primò *Transeundi.*

SEd satis multa de duobus *Academicorum* generibus, de eorum etiam institutis nimis fortasse multa; venio ad genus *Orationis* quo in suis disputationibus usi sunt——*Cicer.*

Cesso jam de *istis*, ut qui sciam *me* ex ipsâ veritate demonstraturum quid *non* sint, quum ostendero quid *sint*—Tertul. *Apologet.*

——Neque enim singulis immorari libet, *pro re*, *pauca loquar*——

——Sint hæc breviter summatimque dicta, nam *singula* persequi prolixum fuerit——

——Sed

—Sed in *his* nimis sumus, & quod meridianâ forsan luce magis clarescit, *id* accensâ face, haud ulteriùs quærimus. *Selden*——

—Angusto sermone res latissimas, non ut voluimus aperire potuimus: sed scientiæ vestræ, intellectui vestro *lata* sunt, quæ in sermone nostro videntur angusta. *Chrysolog. Serm.* 5.

Ac ne multis immorer.

—Atqui cum *orator* ea quæ & numero, & magnitudine eloquentiam excedunt, facundissimè commendet, si *confessione* candidâ omittat, quia quæ cum curâ, & appositè tacentur, magna pars eorum sunt quæ optimè dicuntur, quædam tamen quod ab iis fieri solet qui *orbem* in tabellâ pingunt, non ut æquent, sed ut repræsentent, obiter enumeranda potiùs, quàm recensenda reor——*Heins. orat.*

—Quæ nos obiter, ut ante dixi, non commemoramus sed subducimus, ne quis singula, quæ justi molem operis requirunt; in transcursu, & sic obiter miretur dici.

—Nunc ad mores *viri*, & vivendi rationem veniamus, ut pro *rei* dignitate, nostra quoque se attollat oratio——

—Hora mihi deficeret recensendis omnibus; parcatis igitur properanti, si ex hac parte sim parcior, nisi cùm *ipsa* cogat necessitas——

—Sed

——Sed plurima sunt transilienda, nec panciora contrahenda, ne nauseam pariat prolixitas——

Supereſt itaque jam juxta præſcriptos *mihi* cancellos ut——aggrediar——

——Aliam ſerit litem quam hujus non eſt inſtituti nunc mei diſcutere——

——Indicabo tantùm in tranſitu, quia ſentio *horam* fugere, & quam plurima ſupereſſe——

——Percurro *hæc* ſummatim tantùm, *dies* enim *me* deficeret, ſi ſingula perſequerer minutatim——

——Supervacuum hîc eſſet mihi, vel *Iliadas* iterare, vel guttulas *Oceano* inſpergere——

——Quorum *nomina* tantùm recenſere, eſſet potiùs *annales* contexere, quàm intrà præſcriptas compendii anguſtias, *me* continere——

——Mihi ſatis erit hæc *triâ* carptim tantùm, & ſaltuatim in tranſcurſu delibâſſe, & præſenti inſtituto accommodâſſe——

——Sed ut minutiis hujuſmodi non inhæreamus, horſum *iſta*, tendunt omnia *auditores*, ut——

Sufficiat in pauciſſimis guſtum tantùm præbere——Nec libet in rebus ſeriis pueriliter argutari——

——Unum reſtat, quod propemodum mihi effluxerat——

——Notiſſima ſunt *hæc*, et attigiſſe ſufficit.

—Cùm eò tandem deventum sit—

—Quod quanti fuerit sudoris & infiniti penè moliminis, opportunum jam videtur ut *tertiò* inquiramus—

—Satis jamdudum tædii devorâstis scio—

—Primum jam stadium decurri-unde videtis mitiùs aliquanto, & remissius agendum, cum—Nec verò secundò, minùs est illud salubre, quàm celebre consilium—

—En vobis *Auditores*, de acervo manipulum!—de *messe* primitias—gustum ex ampliori dolio—

—Decursâ jam *thesi*, demitto *me* ad *hyppothesin*—

Quid moror in *parvis*? animus majoribus instat—Inde petantur plura, nam prolixus *hic* mihi labor nimis, per singula discurrendi—paucula delibavi—

Sed ne longum fiat, *unum* aliquod—

—Sed quænam *illa* tandem? horreo dicere; sunt enim tam superba, ut mihi non modò adfirmari, sed ne *refelli* quidem sine aliquo piaculo posse videantur—

Longum est universa ipsius opera commemorare, quibus profectò—

Atque ut *veteres* præteream, vosmet ipsi vidistis non ita dudum—

Quis enim hæc audiens me non rideat, quod in re perspicuâ videor verba profundere—

Alteram partem aggredior, quâ doceam—

Pauciora

Paucissima jam attigimus ex multis quæ animum in diversa pertrahunt animum, quibus adjiciendum puto——

——Horum si nomina referre, opera recensere ac pro dignitate commendare velim, nec mihi dies, nedum ut hac pagina sufficeret——

——Et hæc quidem *paucissima* sunt ex *multis*, quæ illustres scriptores, monumentis literarum mandârunt. *Exempla*, haud dubiè plura non attingentes.

Taceo *Oratores* illos, taceo *Philosophos*, Poetas, *Studiosos* denique omnes, qui magnâ & *olei* & somni jacturâ, elucubratis operibus inclaruerunt——

Sed jam tempus est ut, ad Homericum exemplar, relictis *cælitibus*, vicissim in *terram* demigremus——

——Quid moror *exemplis* quorum me turba fatigat?

——Est mei potius instituti, disquirere——

Continuandi.

QUæ sequuntur autem, quibus verbis *Auditores*, exprimam aut commodè describam? nam et *vox*, & *verbum*, & *oratio*, dicenti pene elabitur ac fugit——

Jam hæc scio videri *vobis* maxima, sed audietis majora——

Nullos *Scipiones*, Fabios, *Æmilios*, nullos audietis jam *Flaminios*; aures alias

adferte, alias adferte mentes: ad *monstra* devenimus. *Tiberii, Claudii, Neronesque* in scenam producendi sunt———

In latissimos scientiarum gurgites, & eruditionis vastæ quendam quasi Oceanum præcipitare, se nostra cœpit, ac diffundere *oratio*———

——Quæ sigillatim omnia, supereſt jam ut spinosiori orationis texturâ pergam demonstare———

——Atque ut in transcursu tantùm indigitem———

——Et quid ad hæc dicam? deficeret me tempus enarrantem, de——de——de———

——Restat tamen unus, nec dignus vindice nodus———

Quid porrò reliquum est nisi ut rudera adeamus, ac fragmenta *veterum*, philosophorum manes excitemus, ac scisciteмur abillis——ut liqueat causam *Antagonistæ* mei modis omnibus jacere miſere———

Sed ut planiora fiant quæ dicimus, *exemplis* singulatim illustranda sunt, & paulò uberiùs exaggeranda, nè immodicæ brevitatis studio rerum pondera orationis celeritate rapiamur.

Redeo ad vos tandem (dignissimi viri) quorum intimos ego———

3. *Abrumpendi*

Abrumpendi.

SEd quid ago? *Epistolam* instituera-
scibere, & crescit (ecce) in volumen—
Sed modus esto *his* argumentis, quando satis superque aperuimus quanta sit *Poëticæ* sublimitas———
Cætera te coram quod utinam fiat brevi———
Sed quò transversos nos egit, *Erasme*, dulcissima *tui* recordatio?———
——Sed satius est in his *Harpocratis* meminisse, nequis forte *nos* quòque coryceus Deus auscultet ea narrantes quæ ne *Momus* quidem impunè prolocutus est——
Pauca tibi è multis——Æneid. 3.
Nè tamen oblitis ad metam tendere longè Expatiemur equis———
——Nisi nimio *vos* tædio afficerem, infinita sanè è *Philosophis*, Historicis, &c. possem adducere, quæ——sed nè altiùs in profundum solvam quàm tutum videbitur scaphæ meæ———
——Non est quod infinitus sim in istiusce rei discutiendâ veritate———
Sed quò me indignitas exemplorum? quò scelerum recordatio? quò indignationis æstus rapit? præstat *silentio* præterire, quàm cum *Suspiriis*, & gemitibus commemorare———
Atque hæc de-cujus conspectum dare, quàm universam cõvasare supellectilem,

magis curæ pretium duxi——

Rapuit *auditores* & abduxit orationis cursum, secundis quasi ventis, tam præstantissimæ rei *dignitas*, sublimitas.

Sed abripuit me *Auditores* (fatendum est enim) illa ætas——vix impetum reprimo, vix *me* sustineo——

——Præscripti mihi cancelli non patiuntur ut *ista* uberiùs explicem——

Sed *hisce* non ulteriùs est immorandum, exhausta est *clepsydra*, nec licet abuti patientiâ vestrâ——

Sed ego peccem in *tempus*, si ulteriùs insecter hasce *minutias*, meras ineptias, quas quivis cùm volet obterere, poterit argumentis, ita sponte *sua* diffluunt——

——Cæteroquin si nuda *ipsorum* nomina referre, aut opera recensere, vel pro dignitate commendare velim, nec mihi *dies*, nedum ut hæc clepsydra sufficeret——

Innumera sunt talia quæ brevitatis studio prætermittimus——quibus tamen cunctis satis evidenter perspicuè; monstratur——

——Sed *hæc* abundè supérque——

——Ego paucis sic tetigi——

Sed eorum varia *monstra*, non est quòd hic accenseamus——sat erit quorundam duntaxat——

——Nunc ut eò revertamur unde deflexit oratio——

Sed de Carthagine silére melius puto, quam pauca dicere——*Salust.* in *Jugurth.*

Atque

Atque ita in viam tandem de diverticulo——

——Ad rem igitur ipſam ut redeamus——

——Fræna *his* ingenii ſi ulteriùs laxare vellem, in immenſum verborum *pelagus* proveherer: ut enim *pueri* qui ad aquas ludunt, dum lapillos in ſtagnum jecerint, magis magiſq; orbes majores faciunt: ita & mihi quo plures affero, eò plura ad efferendum *ſe* offerunt.

Sed indigitare ſatis erit, quod amplificare nimium foret.

Sed deſino: aut potiùs hanc *telam*, in medio adhuc opere abrumpo: longè plura dicturus, niſi *tempus* ſeſe mihi, præter votum meum & opinionem ſubduxiſſet.——

——*Si primâ repetens ab origine pergam,*
Ante diem clauſo componet veſper Olympo.

Exemplum Orationis, *quâ* gratias *agimus veniam* ludendi *impetrantibus.*

Honorande Mæcenas,

ZEno Cyticus, cùm *Apollinis* oraculum conſuluiſſet, ut ſciret *quo pacto optimè vitam traducere poſſet*, eum hanc tertur reſponſionem accepiſſe: *fœliciſſimè* illum, & omnium optimè *victurum*, ὁ τοῖς νεκροῖς συγχωϊζοιτο. Innuens bonarum *literarum* ſtudia, (quibus *impal-*

*Si concolor mortuis fieret. *Laert.*

lesount studiosi) *sola* posse hominem verè *beatum*, & fœlicem reddere. *Nullos* itaque labores, *nullas* vigilias recusaverunt antiquiores *Philosophiæ* Antistites, ut multifariâ rerum cognitione possint excellere; *Cleanthes* aquam *intempestâ* sæpiùs *nocte* haurit, ut interdiu studiis incumbat suis. *Aristoteles* insomnes agit noctes, ut ita evadat *Philosophorum* princeps. Sed cùm *mentis* intentioni, *corporis* vires ancillari soleant, necesse est, ut ipsius *corporis*, aliquam pariter ineamus curam, vires nostras (*ut solent Agricolæ domos & casuras casas*) quâ possumus arte suffulcire. Utinam essent nobis, ô utinam essent *Herculeæ* vires, *adamantina* corpora, ut nulla nos retardaret lassitudo! Utinam nulla esset in *nobis* debilitas, ut rectâ ad *Musarum* ædes properemus, sine istiusmodi *ludorum*, & *recreationum diverticulis*! Quid igitur faciendum est nobis *studiosis*? num semper studendum? nemo potest; an *ludendum* semper? nemo debet: cùm autem *lusus* sit animi defessi relevamen, & velut *pabulum* quoddam *studiorum*, ille etiam subinde *juventuti* concedendus est, & seriis nostris *studiis* immiscendus, ni omnem è *cœlo solem*, è *corpore animam* tollere videamur. *Lusus* est velut *corpus*, *Doctrina anima*, tolle *animam*, & *corpus* est *cadaver*; tolle *corpus*, & ubi subsistet *anima*? Sicut igitur *Castor* et *Pollux*, si eorsim appareant *nautis* infortunium,

infortunium, & *naufragium* minantur; ſi conjunctim, boni *ominis*, & *ſerenitatis* præbent indicium: Pari item ratione, ſi luſûs refectionem, à ſtudiis noſtris profi gemus, naufragium faciemus *valetudinis*; eam ſi adhibeamus, in profundiſſimum *ſtudiorum* & literarum *Oceanum* tuti provehémur. *Gratiis* itaque millecuplis *te* impertimus (*digniſſime domine*) qui *utilia* noſtra *ſtudia*, *dulci* recreationis luſuúmq; *Dilectare*, tam benevolè dignaris *aſpergere*. Nôſti *tu* quod *ſtudere* ſit nobis *utile* futurum; nôſti etiam, quòd *ludere* jucundum fuerit & dulce; *prudentiam* igitur laudamus, miramur, ad cœlos efferimus tuam, qui *coïnis* hæc duo, & *conjungis* in *nobis*, ac proinde unanimi conſenſu tibi cum *Poëta* omnes acclamamus:

Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci.

Dixi.

Alia oratio Salutatoria.

Digniſſime Domine.

MIllies *te* ſalvere jubet *Genius* hujus *loci*, (ſacerrimi *Muſarum* ſacelli) montis *Heliconii*, Dryades; fontis *Pierii*, Naiades; *Dii indigetes*, chorus iſte integer *Apollineus*, (*magnum Jovis incrementum*,)

tum,) qui *tuum* huc omnes congratulamur adventum. Sedemus hîc *nos* (ut vides,) & libentissimè sedemus; in hoc *Palladis* delubro, in hoc Musarum *Parnasso*, ubi nihil sonat non literarium. In hoc *cespite*, noster *Apollo*, hujusce *chori præcentor*, Præceptor sedet; *lyræ* suæ dulcisonæ *melodiâ* nos incantans; in *istiusce ripæ* crepidine, *Minervâ*, & juxta *illam*, *novena* reliquarum *turba Sororum*——*quarum stupefactæ carmine Lynces*; quarum plus quàm *Sirenio cantu*, nos (circumfusa *corona*) conglomeramur undique, *auribus animisque capti*.

Virg. Eclog. 8.

Narcissum canit *Poëta*, (visâ in lympidissimo fonte imagine suâ) suam adeò deperiisse umbram, ut *non illum Cereris*, *non illum cura quietis*, inde potuerit abstrahere. Et hîc etiam vides *studiosos* adolescentulos; *veram* virtutis *faciem*, in salienti *ludi* hujus literarii *rivo* intuentes, in *flammas* honestæ eruditionis abire *totos*, ut *non illos Cereris*, *non illos cura quietis* abstrahere hinc poterit; adeò non solùm *immorari* singulos, sed hisce etiam studiis *immori* juvat! Quis enim *nostrûm*, est tam abjectus animo, tam affixus terræ, tam prorsus nihil cogitans, de *sapientiæ* dignitate, quamvis *primoribus tantùm labris*, tam sacros *literarum* pitissavit *latices*, qui *illud* in optimâ causâ non usurpârit, quod *Virgiliana Dido* in pessimâ.

Ovid. Met. lib. 4.

——*Sic*,

—*Sic, sic, juvat ire sub umbras?* —

—*Lusciniis* tantam esse, aiunt, canendi voluptatem, ut in ipsâ contentione, vitam finiant aliquando suam, spiritu quàm cantu priùs deficiente. Quid ni igitur & *nos*, quibus—

Ex meliore luto finxit præcordia Titan; harum si non *superemus*, *æmulemur* saltem diligentiam? Hinc multa de *Aristotelis*, *Cleanthis*, & *Plauti* memorantur industriâ; *Varronem* autem ferunt, tam multa *legisse*, ut aliquid ab eò scriptum esse, mirantur aliqui: tam multa *scripsisse*, quàm vix cuiquam facile, in universâ vitâ vel *legere* quidem videatur. Nos *heroas*, dum *nos* quamvis (ut *Ascanius* patrem) *non passibus æquis* insequamur, macies in *genis*, hebetudo in *ingeniis*, debilitas in *nervis*, lippitudo in *oculis*, absumptio *spiritum*, *membrorum* lassitudo in *nos* grassatur. Irrepensabili igitur & non *solvendo ære*, tibi (*vir ornatissime*) æternùm obstringimur, qui *nobis hæc otia factum* venisti. Segnescit enim *arcus* quum nimis intenditur, hebescit *gladius* qui semper distringitur. *Remissio* igitur & *intermissio* studiorum, utilis est *nobis*, & necessaria, * sic enim quod *libenter* facimus, *diu* etiam faciamus: *Tibi* igitur *ex gratiarum hortis*, *ecce ferunt pueri calathis præconia plenis*; nec *manipulum* gratiarum,

*—Vt sic omnibus una quies operum, labor omnibus unus--- *Georg. lib.* 4.

tiarum, quin confertos *fusces*, nec *guttulas* aliquas in *sectar.o*, verùm integrum *cadum*, illibatum *dolium*, *oceanum* gratiarum. Adeste igitur quotquot hic estis *Nereides*, et vestram *gratiarum* urnam, in *aures* hujus *inclyti Domini* figillatim infundite; Ego mox dux prævius, sum incepturus, *vos me* sequimini, *lato complentes murmure cælum*, et classicum simul eboate vestrum, accinentes, *Gratias*,

Dixi.

Exemplum trium Declamationum { Defendentis. Opponentis. Moderantis.

Præstat Minervã in Scholis, *quàm Dianam in* sylvis, *comitari.*

Auditores verè aurei, & auriti.

GRaci veteres Εὐχαριστεῖν magni-facientes, solebant priúsquam opus aliquod aggressi essent, *Opportunitati* semper litare; *ego* quoque licet omnium in hoc toto *Apollineo choro* indiguissimus, cùm in hoc sacerrimum *Musarum* sacellum, nuper admissus fuerim, æquum putavi, *hîc in arîs*, hoc in *suggesto primitiarum* mearum spem, vestris *auribus* litare, & vicibus meis hodiernis, in hoc *declamandi*,

mandi munere defungi; *Veſtrum* idcircò favorem, & æquanimitatem, in orationis jam inſtitutæ *veſtibulo*, velut *Mercurium communem* humilliniè imploro. *Vos* itaque *animis* adeſte, qui adeſtis *corporibus*; atque ceu tot *Dii Nixii*, pinguem meam Minervam jam parturientem adjuvate. *Queſtio*, quam cepi diſcutiendam, *veſtram* meretur attentionem: quippe de *laude literarum*, & ſtudiorum apud vos *literatos adoleſcentulos* dicturus ſum; & irrefragilibus *argumentis* hoc eſſe verum demonſtraturus; longè *præſtare Minervam in ſcholis*, *quàm Dianam in ſylvis comitari*. Cujus ſententiæ *genuinus* hic eſt, (ni fallor) *ſenſus*; longè *viz*. conducibilius eſſe, ab ineunte ævo, unis *literarum* ſtudiis, omni conatu deditum eſſe, omnibúſque aliis ſpretis voluptatibus, immenſo labore, diúque noctúque, cum *diſpectu* & *diſpendio* bonæ valetudinis, eruditam eruere *ſermonis* artem, Romanæ pariter atque Atticæ linguæ *ſucco & ſanguine* refertum eſſe: deniq; in *Muſarum officinâ*, eandem *incûdem*, uno opere, diem noctémque, aſſiduum *tundere*, quàm evanidis *liquefieri* voluptatibus: quàm *venationi*, & canibus venaticis indulgere; quàm ſecurum, otioſúmq; in utramq; *aurem* dormire; quam pernoctare in aleâ, dies integros *compotare* & laſcivire; aut deniq; ipſam *Dianam in ſylvis comitari*. Rationem hujus, ſi quis indagaverit,

Expoſit.

Confirm. *Cauſa.*

rit, multiplicem inveniet, quarum hanc non esse infimam judicabit, quòd humaniorum *literarum*, quamvis *radicem* esse amaram, omnes heu! nimium experimur; at dulcissimos inde postmodò *fructus* degustamus. Quid enim non utile, quid non jucundum est, in literarum studiis, in *scholis* hisce *Palladiis*? ex hisce *viri* emergunt *literati*, qui in fastigatissimos *Reip.* honores evehuntur; ex his procedunt *magnates*, qui terrarum *orbem* sub premunt ditione: ex his orti sunt viri egregii, qui suo labore & *studio* divitias sibi accumulârunt, quæ *Pelopis* talenta, *Crassi* pecuniam, *Cræsi* thesauros multis paralangis superârunt: facile est tantam literarum utilitatẽ, necessitatem tantam perspicere; ut absq; *illis*, homines in *belluas*, in *truncos*, in lapides dicamus (cum *Ovidio*) transformari. Sunt *nobis* ingenia, ad studendum a *Deo* concessa, est *ætas* ad ferendos *labores* commoda; datur opportuna satis nunc *occasio*; dantur *parentes*, qui nos huc misérunt; conceduntur ab *illis* sumptus necessarii; Nobis *nihil* deest præter *nos* ipsos, & nos (proh dolor!) *nos* inquam, *nobis* studiosi desumus. Utinam non cœcutirent *nobis* oculi, ut videamus; utinam non surdescerent *nobis* aures, ut audiamus, totam universæ *naturæ* fabricam, nos ad *labores* excitantem! Ipsum *cœlum* suspicite, sunt *omnia plena laborum*; *Sol* quotidiè celer-

celerrimo motu *circumgyratus*, *Luna* suas *menstruas* peragit, *peragitque* vicissitudines; In *vetris* videmus parvulam illam *formicam*, magnos quotidiè *labores* subeuntem; si præstaret *ludere* aut otiari, quam (quæso) ob causam, *illa* tam graviter laboraret in congerendis *frumenti* granis, nisi quod inde levamen sperat habiturum *hyemalis* esuriei? ut et *nos* pariter ex litterarum studio eruditionem, *honores* & divitias, & sempiternam denique, jucundæ voluptatis messem decerptari sumus. *Minervam* igitur *in scholis comitari præstat.* E regione verò quid quæso ex *otio*, ex venationibus, ex *ludibus* acquiritur? nihil nisi *dedecus*, infamia, *pudor* & paupertas, ignavo & otioso comes est viro. Dignum *cum* sibilis, dignum remur sufflosionibus, qui *compressis* in messe *manibus*, otiosus sedet, aut inutilibus sese *implicat* negotiis. Quem quæso reportavit honorem, *Sardanapalus* ex luxu, ex ludo, ex venationibus, *ex turpissimis* quas insectabatur *voluptatibus*? planè nullam: adeò qui gloriam expectat, aut honorem expetit, *Minervam in scholis comitari debet.*

Contrar.

Quemadmodum enim longè est præstantiùs illud si qui *vita* institutum, quod post *acerbum ingressum*, fructus præbet quamdulcissimos; ut præstat *agrum* colere, quamvis difficilis sæviérit *hyems*, vernusque *Jupiter* morosus extiterit: & *mercaturam*, quamtumvis horridè increpuerit *adversus*

Simil.

adverſus Boreas? ut nemo *mel*, tametſi ab aculeatis *apibus* colligitur; aut *roſas* averſatur, quamvis è *ſpinis* ſubnaſcuntur, eò quòd ſuaviſſimum ſpirant odorem, & ſubſequens lætitia, præteriti laboris aſperitatem leniorem reddit: Non diſſimiliter profectò, *quis niſi mentis inops*, Minervam in *ſcholis* relinquat, quamvis primâ fronte minus venuſta videatur, *Dianam* ſequuturus, quæ utcunq; temporaneâ, *nos* perfundere videatur voluptate, at noſtras denuò, *menes* doloriferis exagitabit aculeis? Proponite vobis (*Juvenes Philomuſi*) heroica illa antiquorum *exempla*, *Semideos* illos imitamini *Antiſtites*, qui *Minervam* in ſtudiis & laboribus, quàm *Dianam* in voluptatibus, maluerunt ſequi. Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem gradibus, aſcenderis in *cælum*? quomodo (quæſo) *tu* tam nobilis, tam celebris, factus ſis? profectò licèt *ipſe* jaceas jam ſepultus, *tuum* tamen nos ſat canore alloquitur hodie *exemplum*, te (ſcilicet,) per tuos labores verè *Herculeos* evaſiſſe inclytum. Poſſim *te* Ariſtoteles, te O Plato, *te* Socrates, *te* Cleanthes, quos nequeo, ut velim, oſtiatim ſalutare. Te *teſtem* appello, mi Diogenes, tuóſq; *teſtor* conſopitos cineres, qui dixiſſe dicer is, *te malle ſaltem Athenis lingere*, cum Minervâ, & graviſſimis literarum ſtudiis, in *dolio* tuo fatigari, quàm *ſolium* Alexandri, aut Crateri

Exempl.

Teſt.

voluptates

voluptates poſſidere.

Sed quiſnam *ille* eſt, quem audio, *ſuſurrus*? quis eſt? (aliquempiam enim mihi, audire videor) qui jurejurando aſſerit jucundiſſimum eſſe *odoram canum vim*, toto inſectari die; *cervos* in retia cogere, *lepores* venari, et voluptates, quas præbet *Diana*, deguſtare. Quid audio? *pecudiſ*-ne vocem an *hominis*? ſylva ad pecudes, et feras potiùs, quàm ad homines delectandos deſtinatur; Nos decet *libros*, et *literas*, non *lupos*, aut *lepores* venari. Adeóne verò, in ipſas temporum *fæces*, et *ſentinam* vitiorum incidimus, ut *Bacchus Apollini*, *Venus Pallidi*, *Vacuna Calliope*, et *Diana Minervæ* præferatur? quis *hæc* antea, fando audivit? quis audiendo non incandeſcat? quiſve *videndo*, ignem et flammas non concipiat? Sed *vos* (*nobilior propago*, *igniculi heroici*) cogitate quæſo, quòd *bonor*, quòd *dignitas*, quòd *eruditio*, et quòd *ſapientia*, laboribus comparantur, quòd *venationes* et *luſus*, animos veſtros effœminatos faciunt; quòd in *feras*, et *efferos* lupos, transforment. Macti igitur eſtote (*eruditi* condiſcipuli) et ſtudii Oceano, *validis incumbite remis*; ad *Cleanthis lucernam* evigilitate; *vita brevis*, *ars longa*: Sinite *Æſopi gallos*, unicum *hordei* granum, ſupra omnes *gemmas* expetere; *nuces* et nugas, *ſylvas* et feras, venationes et *canes*, fatuis illis relinquite, qui malint

unicam

Object.

Confut.

Concluſ.

Recapit.

Pathop.

unicam ludendi *dieculam*, quàm universam *doctrinam*. Rodant *canes isti* sua ossa; habeant *asini* suas paleas; at *mihi* & *vobis*, unus *dies*, una *hora*, in *Musarum studiis* transacta; omni, *lusuum*, & venationum *æternitati* præferenda est. Ex *voluptate* enim ignorantia, *dedecus*, & transitoria deliciarum titillatio tantùm acquiritur; ex his verò *studiis*, longè *uberrimam* gloriæ *segetem* percipietis, nullâ *verborum*, nullâ *temporis* falce demetendam.

Dixi.

Dianam in sylvis, *quàm Minervam in* scholis *comitari præstat.*

Opponens.

Exord.

Commilitones suavissimi,

ALexandrum illum *Macedonem*, orbis terrarum *Monarcham*, cùm nunciatum esset *Darium*, contra ipsum, *triginta* militum adducere *Myriades*; respondisse ferunt, *unum lanium multos ovium greges non metuisse*. Pari item ratione *ego*, utcunque *adversarius* meus, *cervinas* suas *copias*, numerosas rationes, prolixam orationem, in *acicm* dispositit, futiles tamen ejus probatiunculas, uno *veritatis* ense, velut *gladio Delphico*, dissecabo. Quis enim, quis (inquam) habuerit versi-

Expo

pelli

pelli huic *Crocodylo* fidem, qui quamvis *lusum* saltumque, *sylvas & lepores* in deliciis habeat, *vobis* tamen persuasum iri velit, *se* adeò esse literarum *studiosum*, adeò inhærere chartis, noctésq; insomnes agere, quò *Minervam in scholis comitetur*; quàm *venari, aucupari*, damas insectari, voluptatibus indulgere, & deniq; quàm *Dianam in sylvam comitari*?

Confirm. à causa.

Sed ea est *hominum* natura, ut non ad labores solùm, cum *bobus*, vel *asinis*, perferendos, facta sit: sed ut *melleam* voluptatis degustare possit *dulcedinem*. Potes *tu* studere (*mi studiosissime Antagonista*) potes *tu* inhærere totus libro? potes tu obnixè *labores* pati? potest hoc & *bos*, potest & asinus (imò labores longè majores quàm tu) sufferre. Sed cedò *mihi* virum qui uti didicit *voluptatibus*, qui novit genio indulgere, & vitæ tempus à Deo præstitutum, lætus & hilaris transigere, qui potest in succrescente ætatis luæ *vere* luxuriare; & vires à naturâ datas fortiter exerere. *Anaxagoram* ferunt, è vivis modò excessurum, omnes omnino honorarios ritus recusâsse, quibus *sui*, illum, *cives*, amici decorare statuissent, *unicum* hoc in votis habens; *ut quo die mortem esset obiturus, omnes pueri qui artibus mechanicis; omnes scholastici, qui liberalibus scientiis, operam navassent suam* (ab omni labore feriati) *diem illum festum quotannis agerent*. Egregium profectò factum,

Non ideo vivimus ut studeamus, sed ideo studemus ut suaviter vivamus. *Eras.*

factum & postulatum *Philosopho* quàm dignissimum? A quibus enim *juvenes*, in ipsâ studiorum *incude* positi, potiùs expectarent *vigiliarum* suarum *intermissionem*, quàm ab illis, qui *sub eâdem* olim *ferulâ* meruissent; qui cùm dispendio bonæ valetudinis eandem lucubrationum fuliginem combibissent? Noverunt *illi*, quàm præruptus sit *Parnassi* montis ascensus; quàm salebrosa sit *via*, ad Heliconâ ducens. Idcircò ut *diversoria*, & hospitii loca necessaria sunt, *iter* longiusculum *suscepturo*; ita respirandi potestas nobis est danda, ut ad *lusus* & jocos, ad *sylvas*, ad venationes divertamus. Quotus enim quisque reperitur è *vobis*, qui non malit *feriari*, quàm se laboribus *macerare*? qui *dies festos*, magno cum desiderio non expectat? qui *feriarum indictas*, arrectis auribus non hauriat? Contrár. Rursus, quanto cum dolore, redit *agricolæ labor actus in orbem*? quanto cum cruciatu, *pueri*, in pistrinum literarium detruduntur? quantis cum *lachrymis*, *verbis*, & *verberibus* adacti? Nec immeritò: nonne enim est *ille* stultus miles, qui se in *prælium* trudere velit, & gladiis *hostium* strictis objicere, cùm liceret *in pace vivere*, otio frui, & voluptatibus? pari ratione *ego*, *illum* non stultum, sed *insanum* judico, qui exoptat *Minervam potius in scholis, quàm Dianam in sylvis comitari*. Simil. Quemadmodum enim vita illarum

bestiarum,

bestiarum, aviumque longè est jucundior quæ suâ in saltu & in nemoribus, fruuntur libertate, pastúmque & potum habent, hinc illinc conquisitum, quàm cicurum, quæ in *crate* aut *aviario* asservantur: simili sanè modo non potest non *miserrima* eorum esse vitæ *conditio*, qui in parietibus angustis, in *scholis*, in *museis* suis includuntur, nullâ potiti refectione, præ *illorum* fœliciori vitæ ratione, qui in sylvis vagantur, qui voluptatibus perfruuntur, qui *lucos indagine cingunt*, & *timidos cogunt in retia cervos*; adeò *Dianam in sylvis comitari juvat*. Quid tu (sapientissime Philosophorum) tu (inquam) O *Socrates*? annon *tu* puerilitèr sæpè cum filiolo lusisti tuo, equitâsti *in arundine longâ*, saltationes non solùm probâsti, verùm etiam *senex* didicisti? O si tu *Hippolyte* jam inter vivos esses, persuasum habeo, *te* meam velle tuo patrocinio opinionem, ab impetuoso, & petulanti *adversarii* mei insultu vindicare——

Exempl.

Tu enim solebas *canibus* delectari, tu mandare sociis tuis *umbrosas sylvas cingere*, & *scandere colles semper canos*, *nive Riphæi*. *Tu canibus tacitis habenas laxari velis*, *tu acres Molossos & pugnaces Cressas*, *trito vinculis* collo nolles coercere, quò minùs in *feras* obvias, rapidissimo cursu deferantur. *Tecton* etiam sentit, & in *suam* conjurat opinionem *Xenophon*, qui magnis encomiis artem *venaticam* extulit, &

Senec Hip. act. 1.

Test.

sophistas

sophistas reprehendit, qui in pulvere scholastico, salubertimum illhoc exercitium fastidientes, de rebus inanibus contenderunt: Hinc *Plato* venatorem, equis et *canibus*, et corporis viribus destitutum omnino prohibet. Imò quid aliud fere *Magnates*, quam venantur? *Nobile* quidem exercitium, est venatio: *studiis* autem *imbellescere*, neminem nisi strigosos, imbelles, *exangues* vidimus; proinde *Dianam in sylvis, comitari præstat*. Sed *tacitos* hîc subaudire videor, aliquorum *susurros*, qui opponunt *nobis*, venationem, et *voluptatem*, maximam esse generosæ juventutis perniciem, et petiolas suas *horas*, floridiorem ætatem, (velut immensâ quâdam voragine) absorbere: hinc adeò esse ut *nobiles*, omni vitiorum genere sæpius inquinentur, et in ipsâ *scelerum* sentinâ, et voraginosâ vitiorum *Charybdi*, turpissime et *belluine* volutent. Sed ista sunt *cæcorum* de *coloribus* judicia; *miseri* illi *homunciones*, ignorant quantum honoris, quantum fortitudinis, quantum temperantiæ sit inter *viros generosissimos*, qui totos aliquando jejunant dies, et vitam vivunt *Diis* persimilem. Sed ad *portum*, jam tandem fessa nostra festinat carina; Cum itaq; varias præbet *Diana* voluptates, cum *Pan*, *Fauns*, Satyri, *Dryades*, *Sylvani*, *Semidei*, illi sint comites, quorum *omnes*, sano fruuntur corpore, integrâque præditi valetudine, habent membra

Obiect.

Confut.

Conclus.

Per Recap.

membra succi & sanguinis pleni; cùm ad labores, ad militiam aptiores evadant, qui venationibus indulgent, & feras odorè canum vt insectantur; cùm autem qui recreationes has fugiunt, molestiis se plurimis *enervent*, laboribus *macerent*, curis conficiant, *morbos* varios, imò *mortem* sibi præproperam plerumq; accersant, & variùs in *annosam* provehantur *senectutem*: nemo autem illum unquam a *lusu* & otiis, à *feriis* & jocis, à venationibus & voluptatibus detrimentum acceperit, nullus unquam nos *catarrhus*, *nulla febris*, lippitudines nullæ, *nos* infestârint: Prodeas *tu* tandem aliquando (*Antagonista mi*) faciem ut inspiciamus tuam, respondè mihi quare sunt adeò *pallidæ* tibi & *exangues genæ*? quid est quod *ægrotes* toties? quid toties *doleas* capite? *labores* stomacho? cur *pallor in ore sedet*, *macies in corpore toto*? Annon hæc à studiis, à scholis multùm venerandæ tibi *Minervæ*? credo equidem, nec vana fides. — Pathop.

Valeas itaque *Tu* cum studijs tuis, vade cum *libris*, depereas *Tu Musas*, comitare *Tu Minervam* tuam, & cæteram *muliebrem turbam*; *ego* interim, & omnes mei commilitones, *Heroinam* nostram *Dianam*, in sylvis sequemur, sequemur *canes* venatico, amabimus aucupia, *lepores* & lepidas alias voluptates diffuviabimur. Claudam omnia cum Virgiliano illo Corydone,

—*Ha-*

Eclog. 2.

—*Habitárunt* Dii *quoque sylvas,*
Dardaniúsq; Paris, Pallas *quas condidit arces*
Ipsa colat, nobis placent ante omnia silvæ.

Dixi.

Ambigitur, utrùm præstet, Minervam in Scholis, *quàm Dianam in* sylvis *comitari.*

Moderator.

Heliconia juventus
Minervæ filioli

Exord.

SImillima mihi videtur hæc, quam audistis, *logomachia*, celebratæ illi *Ajacis & Ulyssis*, apud *Græcos*, pro *Achillis* armis contentioni; *vos* autem, qui circumcirca *confluxistis*, coronam illam *procerum*, & militum *illos* undíque constipantium, repræsentatis; utrumque vidistis *ducem*, in hâc arenâ, fortissimè desudantem; utrinq; sonoros *bombardarum* boatus audivistis, & utriusque *exercitus* arma crepitantia. Exeundæ jam *loricæ*, complicanda *vexilla*, & utrique *aciei*, canendum receptui. Sed cum *dubio Marte*, utrinq; pugnatum est, *dubius* etiam ego animi sum, utri jam *palma* sit deferenda: *Tu* enim *Minervæ* partes asseruisti strenuè, & tu *Dianæ* vindicâsti viriliter.

Quid

Quid jam faciam *ego*, qui ad haſce lites dirimendas, huc conſcenderim; vereor nè *Paridis* à me, fiat judicium; Venerem *Palladi*, Venerem *Junoni*, Dianam *Minervæ*, indigniorem digniori præponendo. Verùm enim verò quod de *Iuſtitiâ* fingunt Poëtæ, *cæcam eam eſſe: ego* itidem omnis *præjudicii*, vel tegam, vel effodiam mihi *oculos*, æquâ *trutinans* lance utramque opinionem.

Magna ploculdubio ſunt emolumenta, quæ *juventuti*, teneriſque puerorum corporibus, ex ſylvis, ex venationibus, ex *luſibus*, obtingunt: hinc *acies* mentis acutior efficitur, & ad altiores cogitationes elevatur; hinc amiſſæ, fractæ, & *exhauſtæ* virorum *vires* recolliguntur; hinc paratiores efficimur ad militiam, & ad omnia ferè laborum genera, quæ *delicatula* illa *corpora*, ſub tecto quotidiè deſidentia, quæ tenera *Mercurialium* virorũ cutis & caro, nullo ſuſtinuerint modo. Hinc optimi *legiſlatores*, curam habuerunt recreationum, & exercitiorum, quibus juvenum vires exerantur. Annon ob hanc ſolummodò cauſam, *Ludi Olympici*, *Pythïque* inſtituebantur olim ab *Apolline*, *Hercule*, aliiſve viris ſapientibus? Quis unquam *rex*, qui joculare bellum prius in *feras*, (ceu tot hoſtes) exercere non ſolet, quàm hoſtes revera *feros* aggreſſus ſit? Quid memorem magnum illum *Æneam*, filium ejus *Aſca-*

1. Opponentis orationis eventilatva-liditatem.

nium, cæterósque nobiles *Trojanos*, qui *apros*, damas, & *fulvos* in montibus *leones* insectabantur? *Te* etiam, castissime *Hippolyte*, te delectavit hoc venandi studium, & castam tuam *Dianam*, in montium jugis *comitamdi*: Tu solebas *indagine lucos, cingere, & in sylvis per mille rubeta leones, & pavidas agitare feras*——Hoc idem est istud, quod *te* (nobilissime *Cyre*) delectavit plurimùm, *Tibiq*, (invictissime *Alexander*) ad orbem universum debellandũ immensos addidit animos. Quinimò tantæ profectò voluptates sunt in *sylvis*, tam variæ in *venatu* delectationes, ut nemini mirum videri debeat, si *manet sub Jove frigido venator, teneræ conjugis immemor, seu visa est canibus cerva fidelibus, ceu rupit, teretes Marsus aper plagas*. Miram enim haurit oblectationem cum

Hor. Od. 1.

——pavidos formidine cervos
Terret, & est illi prædo benigna lepus.

Quid igitur plures pariat voluptates, quàm invia *sylvarũ* lustra, canibus venaticis penetrare, & *Dianam*, nemorum custodem, in feris indagandis comitari?

Quin & magnum sanè potioris, vitæ, instituti, hoc venationis studium promittere, & præbere videtur similitudinem. Quippe *primâ* quasi *fronte* tam probabilem rationis, & veritatis, speciem habet hæc vivendi, & *venandi* ratio, ut *Argi* centenos *oculos* (quos olim Mercurius) fallere posse videatur. Atqui *larvam* detrahite;

Comparatio utriusque.

detrahite; & pulchri *Narcissi* loco, turpem *Thersitem* invenietis; *oculatius* igitur hanc rem indagate & *lagaci nare* odorantes, comperietis *venationis* exercitium, ad *corporis* tantùmmodò robur confirmandum valere; cùm *mens* interea, languida, ignara, & vel in ipso *ignorantiæ* antro, tumulata jaceat. Quòd si quando ludicris hisce exercitiis, *robur* corporeum adauxerimus, quid quæso *magnum*, quid *utile* nobismet ipsis acquisivimus? Si gloriamur de *robore*, ipsi *leones* nos longè superant; si de *velocitate*, *cervi* & damæ: si de *laborum*, frigoris, & *caloris*, patientiâ, *asini*, *boves*, & *equi*, multis nos parasangis præierint. Mentis idcircò cura suspicienda est indies nostræ *animæ* indoles, & *ingenium*, omni studio *acuendum*, & incitandum est. Relinquite igitur *corporis* curam, sylvas, feras, & venationes deserite; *libros* expetite, *animæque* tandem *vestræ* suscipite curam. Nam ut *extremæ est dementiæ*, *plumbeum* gladium, in *aureâ* vaginâ recondere, sic itidem *plumbeam*, & *ferream animam*, omnis eruditionis expertem, in *corpore* forti & *venusto*.

Remotio objiciend.

Sed *hoc*, multos à *Musarum* castris longè deterret quòd *nullas* putant inibi voluptates, nullas *delicias*, sed *austeritatem* in fronte penè *Stoicam*; cùm hilarem *intus* mentem lætum cor non videant: Iudicant enim de *literarum studiis* homines

moderni, ut olim de *Socrate* Physiognomus; quem quoniam videbat, *taciturnum*, subtristem & (*facie tenus*) ingenio minùs defæcato; bardum *illum* esse & fungum judicavit, nulloque humanioris literaturæ conditum sale; simile planè modo *nani*, & homunciones isti, quoniam in *Minervæ*, & *Musarum* facie, *risum* & *jocos*, in literarum *studiis*, *luxum* & *lusum*, *epulas*, & *crapulas* non conspiciunt; *Apollinem* de austeritate criminantur, *Musas* severas, & *Melancholicas* exclamant; cum *nulla* ullibi sit, *tam sincera voluptas*, tam immixtum gaudium, quam inter *studiosos*, in profectu *literarum*. Hæc autem hominum *monstra*, qui *literarum* studia, hisce *onerant* mendaciis, *vellicant* conviciis, à *bobus* nihil differunt, nisi quod non *mugiant*; facies eorum stupida est, *aspectus* hebes, quorum ego *vos*, non omnino velim, *armenta* sequi, utcunque enim *aureos* voluptatum *montes* pollicentur, *fumos* tamen solummodò *vendunt*, venenata *pocula* melle oblinunt, & *Sirenii* cantus prætextu, submergunt plurimos. Cedat itaque *Diana* Minervæ, *sylva* scholis, & orationis *lepori* lepores. Vos *juvenes*, acriter studete, insomnes noctes traducite, ut *mentem* potiùs ornatam virtute, quam *corpus* viribus robustum habeatis, Sinite, (neque æmulamini) *Coridonem*, & *Pana*, qui *rure* habitant, totum diem consu-

Conclus.

mere

mere in voluptatibus, ſi quidem ex venationibus, *efferos* ferarum *mores* ediſcetis facilè; ſed *ſtudiis literarum* immortalem veſtri nominis memoriam poſteritati relinquetis. Si igitur *me*, hâc in cauſâ *Iudicem* conſtitueritis, optimè actũ putabo, ſi *mihi* liceat, *ſalem* cum Minervâ, *Athenis lingere*, in *Diogenis dolio* ſecurè ſtudere, *ego* præ unâ aut alterâ, tam *ſacræ* cognitionis portiunculâ, luxum *Sardanapali*, divitias *Midæ*, *Alexandri* ſolium, & (ut verbo dicam) *phaleratas omnes* voluptarum *illecebras* vitioſâ nuce non divenderem. Non poſſum ergo quin *dicam*, & *pronunciem* quid *ſentio*, & *tecum* (erudite condiſcipule) qui tuam primò ſuaviter oſtendiſti *Suadam*, tecum (inquam) in *tuam* ire totus ſententiam, affirmaturus, *Longè eſſe aptabilius*, *longè præſtantius*, Minervam in *ſcholis*, *quam Dianam in ſylvis comitari*.

Dixi.

Orationes, & Declamationes; habitæ in Scholâ *Lincolnienſi*, coram *Reverendiſſimis* Eccleſiæ Cathedralis *Dignitatibus*.

Nec non, coram venerabili *Civitatis* Prætore, *& Senatu*, benigniſſimis *Scholæ* iſtius, compatronis, *viſitatoribus*, in Scholæ miſſione *Natalium*. Anni 1624.

Oratio Salutatoria.

Millies ſalvete *Veneranda (quotquot eſtis, in hoc celebri conventu) capita*, omnes *ſigillatim*, ſinguli *conjunctim* ſalvete *Millies*.

IN occurſum *vobis* venio iſtarum Ego *Apollinis* ædium, *admißioualis*, ut veſtrum huc auſpicatiſſimum adventum, verbis gratularer ſalutatoriis. *Intus*, hîc, quæ ſumus

ſumus *turbæ*, mirandam iſtam dignationem, *veſtros* omnium *ſervulos* quàm humillimos inviſendi, animò perquàm gratiſſimo, ſupplices agnoſcimus. *Cauſam* verò, cur veſtram tam ambitioſâ *invitatione*, expoſcimus præſentiam, jam paucis accipitote.

Minervæ affinis quædam, & *peliſſequa*, quæ has incolit ædes, cui nomen, domina SCHOLA, Priſciano *Apollinis* ſignifero jam diu maritata, cùm ex eo etiam *prægnaret*, ſenſitque ſe confeſtim *puerperio* decubituram, *Materteras* ſuas omnes ex *Helicone* accerſivit, novem *Muſas*, tres *Gratias*, almamq; denuò præſentiæ veſtræ *Lucinam*; quam ut manum adjutricem apponat, & propitiam agat *obſtetricem*, humillimis quibus poteſt, obteſtator precibus. Metuit enim *mea* jam uterum geſtans *Domina*, (quod *puerperæ* ſolent aliæ,) ſuarum in *partu* defectum virium; & extrinſecùs acceſſuram *fœtui* injuriam: *Vos* autem probè defungemini *obſtreticis* officio, ſi *ipſi* jam parturienti animos feceritis; & teneram *hanc* quã enixura eſt ex *cerebello* prolem, (*Aviæ* hâc in re haud ità multùm diſſimilis *ſuæ*, quam cerebro *Iovis* natam comminiſcuntur) in veſtræ tutelæ *gremium* ſuſceptam, à tetrico *maledicorum* vituperonum *rictu* eripueritis, qui Dominæ hujus partum *literarum* inceſto ore laniaturi ſunt, non ſecus ac *Saturnus*, ille vetuſtiſ-

simus helluo, qui suos ipsius *filios* devorâsse dicitur. Atq; hæc *una* (si placet) & *unica* ratio, nos impulit, ut geminatis votis, frequentiam *hodie* vestram, jam diu à *vobis* optaremus solliciti; & jam nunc *voti* compotes, congratulemur. Quod reliquum est, *patent* hæ fores semper *vobis*, idque meritissimè; quippe sine vestrâ omnium indulgentiâ, ne nobis quidem *paterent* hodiè, aut unquam ante hac patuissent. *Servulus* vester, optimè se functum legatione suâ existimabit, si dignitati vestræ placuerit, interiora *Dominæ* suæ penetralia aliquantisper, lustrare, illustrare; in *quibus* speramus futurum, ut aliquod vobis (præsertim *propitiis*) & oculis & *auribus* dignum exhibeatur.

Dixi.

Eristica.

Veneranda corona,

HOdiernus, tam honorandæ frequentiæ, in ædes hasce *Minervales*, conventus, non absimilis *mihi* videtur celeberrimo illi, *populorum* undecunque, & *magnatum*, ad ludos *Pythios*, & *Olympicos*, confluxui; quibus *comitiis*, fama est, interfuisse, multifarios omnium generum concertatores, *Musicos*, Lanistas, *Palæstritas*, & quæ præterea, cunque excogitari

tari poſſent γυμνάσμασιν, in quibus vel robur *corporis*, vel *animi* vires, quiſque ſuas experiretur: Pariter & *hic* (ut ſtatim videbitis) *Ajacem* & *Vlyſſem*, pro *Achillis* panopliâ; *Æſchinem* & *Demoſthenem* pro *Suadâ ſui*; *Hippomanem* & *Atalantam* pro *pomis* aureis, in *arenâ* hâc *literariâ* (ut olim *pulvere Troico nigrum Merionem*,) pro virili ſuâ *luctantes* videbitis. Et nè forſan requirantur *hic* (qui apud *illos*) Reges, *optimates*, Duces, *Satrapæ*, iſtorum certaminum inſpectores; ecce *vos* (utramque illam impleturi paginam) *Heroes* adeſtis *literarii*; puerilis hujus *paneratii* ſpectatores. *Animis* itaque adeſte, & favete *linguis*, dum prodiêrint *iſti* (quos narro) *Antagoniſtæ* Βραβεῖον pro quo contendunt, aureum *pomum* quod inter illos mittitur; eſt *aureum* illud *Alexandri*, de præceptore ſuo "*elogium*, ſe (nimirum) plus multò *A-*"*riſtoteli*, *præceptori*, *quàm Philippo patri* "*debuiſſe*. Ingreditor itaque theatrum *prior* tu *orator* futurus, aſcende *roſtra*, ſpecimen ede *tuæ* (ſi quam habes) *ſuadæ*, *nos* interim ſuſpenſas ſpondemus *aures*, & *altum* (penè dixerim *Pythagoricum*) *ſilentium* pollicemur.——

Hor.

Dixi,

Defendo

Alexander plus debet Aristoteli præceptori, quàm Philippo patri.

Ornatissimi Domini
Auritissimi auditores

Exord.

MEmoriæ proditum est, *Demosthenem* (omnium *Græcorum* disertissimum) interrogatum *quot* essent necessaria ad *orationem* habendam, respondisse *tria*, primum *actionem*, secundum *actionem*, tertium *actionem*; Quibus verbis nihil aliud voluit innuere, quàm *Actionis* in oratoriâ facultate *dignitatem*: Sic exercitatissimus quidam *belli* dux, respondit *magno* cuidam *Principi*, ad *bellum* fœliciter gerendum, *tria* requiri, primò *pecuniam*, secundò *pecuniam*, tertiò itidem *pecuniam*. Me si quis interroget, *quot* sint *columnæ* status *ecclesiastici* & politici, respondebo *tres*, primò *scholam*, secundò *scholam*, tertiò *scholam*. Tanta enim est *scholarū* necessitas, utilitas tanta, ut absque *illis* si fix *puerilis* nostra, necesse est in *belluas*, in immansuetos, in humanos prorsus mores, in *monstra* deniq; immania degeneret. Natura quippe, absq; *disciplina*, cæca est, & velut ingens ille *Polyphemus* sine oculo, *navis* sine nauclero, *corpus* sine animâ. *Solum* telluris bonum, culturâ cessante, sterilescit, quantóque melius fuit *naturâ*, tantò evadit *neglectu* deterius.

Ideirco quidam ait in Demosthenis *ipsius nunc orationibus magnam* Demosthenis *abesse partem, sterilesce* actionem *pronunciamus.*

deterius. *Neglectis urenda filix innascitur agris*, inquit *Horatius* mihi in deliciis. *Parentes* quidem dant *nobis* ut simus *homines*, at *praeceptores* efficiunt ut simus *boni*, eruditi, beati, & consummati; adeò ut non immeritò dixisse videtur *Alexander*, se plus *Aristoteli praeceptori*, *quàm Philippo patri debuisse*. Hâc ego de re, dum dixero, dum immensum hunc tranavero *oceanum*, vos, quæso *auditores* attendite, & adeste *animis*, qui corporibus adestis, & quantum *praeceptoribus* debeatis vestris, agnoscitote. Quid enim sunt *praeceptores*, ac doctores *juventutis*? num (ut contemptim ubique nunc audiunt) triobolares *asini*, plagosi, *Orbilii*, civitatũ vestrarum *mediastini*, mancipia? (Hec enim eos *Hipponacteo* præconio, *terra* filii, hodierni *Ganeones* insigniunt) nequaquam certè. Quin ut *Quintilianus* ait, alteri *parentes*, imò illis præstantiores. A *parentibus* quæ accepimus *bona*, citò amittuntur. *Opes* quas relinquunt *nobis*, novercantis fortunæ procellis subitò difflantur: *corpus* quod ab illis traducitur, si sit *robustum*, Senectute enervatur; si *sanum*, morbis emasculatur; si *pulchrum*, febri unâ aut alterâ, devenustatur: sola autem *Animi* bona, qualia sunt *doctrina*, eruditio, *sapientia*, &c. quæ à *praeceptoribus* haurimus, permanebunt, nec *morbis* deflorescunt, nec *senectute* læduntur, nec *Fortunæ* imperio subjiciuntur. De *nobilitate*

Propositio.

Confirmatio.

tate si quis intumescat, de *Patritio* sanguine si quis ampulleſcat, dicã *eum* (si non admiſerit *inſtitutionem*, dicam inquam) *eum* phaleratum *aſinum*. Nobilitatem (hæreditate quaſi paternâ) *Athenis* conſecuti ſunt *Peralus* & *Xantippus*; verùm quia præceptorem non admiſerunt, familiam exornavere ſuam, ut maculæ, ac *verrucæ* faciem decorare conſueverunt. Divites *Metelli* fuerunt *Romæ*, at quid illis profuerunt opes, qui ſtulti adeò erant, & ſtupidi, ut *Scipio* Æmilianus, de *matre* eorum, quaſi *vates* prædixerit, *aſinos eam parituram, ſi plures adhuc peperiſſet filios*. Iunium *Syllanum* bene nummatum, ſed indoctum; *aureum pecudem* appellavit *Cæſar*: Atque hinc adeò eſt quod *Ariſtippus* dixerit, *melius longè mendicum fieri, quàm ineruditum*: ille enim ſolis *pecuniis*, *hic* autem ipſiſſimâ earet *humanitate* Sine *educatione* mali *pueri*, pejores fiunt *adoleſcentes*, *viri* verò longè deterrimi; ut rectè omninò *Plato* dixiſſe videatur, *hominem*, ſi rectam nactus ſit diſciplinam, *animalium* omnium *optimum*, ac diviniſſimum; ſin contrà, aut non *omninò*, aut non *bene* inſtitutus fuerit, omnium *peſſimum* evaſurum.

Quamobrem, ſi verno *anni* tempore magnam cujuſq; *patris familias* videmus ſolicitudinem, ne lacteſcentes & molles germinum oculi, aut ſtillicidiis premantur, aut lædantur, carbunculis; ſi adeò

anxii

anxii ſint *agricolæ*, ne *uredine* arbores, *ſideratione* plantæ, *pruinâ* ſegetes inteſtentur: Quid ni eandem in curam *parentes* incumberent, ut quos dono *Dei* ſingulari, conceſſos *liberos* habeant, peritis tradant *pædagogis* Inſtituendos? M. T. *Cicero*, vir prudentiſſimus, ſi filium habeat *Marcum*, diſplicet, domi illum apud ſe detinere (ut indulgentiſſimi horum temporum *patres*, ſtolidæque, vel potius inſanæ *matres*) ſed *Athenis* ablegabit puerum, ad *Cratippum*, ut præceptis, *inſtitutiſq;* Philoſophiæ imbuatur. Quin & *Cyrus* ſibi accerſet *Xenophontem*, Pericles *Anaxagoram*, Timotheus *Iſocratem*, quanquam ampliſſimis opibus, honoribus & imperiis potentiſſimi. Hinc *Aretia* Ariſtippum, *Zenobia* filios, *Cornelia* Gracchos inſtituebat: Atque hinc adeò *Philippus* ille *Macedo* (de quo jam loquimur) nato filio ſuo *Alexandro*, non tam gaudebat, quòd *natus* eſſet ſibi *filius*, quàm quod tempore *Ariſtotelis* natus eſſet, *cui* traditur erudiendus ——

——*Eâ premitur ratione animus, vincíq; laboras, Artificemque ſuo ducit ſub pollice vultum.* Atque hinc eſſe autumo, quod *præceptores* dicuntur *informare* pueros, ac ſi ipſius *formæ* initium oportet puerum ſoli *Præceptori* acceptum ferre. Inde etiam dicuntur *Erudire*; quoniam ut *ſtatuarius*, è *rudioribus* lapidibus, & lignis *impoliti*s, ſuperflua tollendo, dolandoque

Perſ. Sat. 3.

ſi

sic effinget, ut prima ligni, vel lapidis *natura*, vix deprehendi queat: sic *literarius* quisque *Polycletus*, ex stupidis *stupitibus*, & Boeoticis puerorum *ingeniis*, viros effingat elimetque, ad stuporem usque egregios. *Paracelsum* ferunt, crebrò prædicâsse, si quis committeretur *ei*, ab incunabulis educendus, (qualem ipse *optaret*) se *effecturam Pharmacis*, *ut nunquàm moreretur*. Quantum hâc in re præstiterit unquam *Paracelsus*, plané nescio, hoc tamen certo certius est *pædagogos* literarum & *scientiæ* beatis, & *benedictis* (quæ vocant) medicamentis, effecturos ut *vitam* vivamus *immortalem*. Nam si *vita* (quam vivunt homines) *sine literis mors est*, (quod affirmat *Senecas*) *literatos* necesse est, *solos* vivere, *solos* immortales esse fateamur. Quocirca *præceptores* parentum *loco**, vel etiam superiori (si possit) collocemus; unicè illos amemus; & in mentem revocemus quòd *Athenienses* olim, non sine causâ simulachrum *Amoris* juxta *Minervæ* statuam collocârint, nimirum ut *utinam* quam *præceptoribus* debemus, *observantiam* indigitarent. Testantur historiæ *illos* semper secundâ *beati* fortunâ, qui hunc præceptoribus amorem exhibuêre; infœlices autem & *inglorios* vixisse, qui *illos* neglexerint, aut odio habuerint.

* *Dii, majorum umbris tenuem & sine pondere terram, Spirantesq́ crocos, & in urna perpetuum ver, Qui præceptorem sancti voluêre parentes, Esse loco* — Iuvenal. Satyr. 7.

Exempl.

Neronem cogitate, qui *Senecam* vilipendens, *eum* tandem interemit, & deinde

inde in alia prolapsus execranda scelera, Agrippinæ *matri* suæ, *Octaviæ* conjugi, *Antoniæ* amitæ, sibique *ipsi* (horrendum dictu!) manus tandem injecit violentas. Vice versâ *Trajanus*, qui *Plutarchum* unicè coluit præceptorem, ejus *præceptis*, veluti quâdam *cynosurâ*, vitæ suæ clavum dirigens, non solùm beatus in *vitâ* extitit, sed & *mortuus*, post se, hoc elogium reliquit, ut *principibus* aliter posteà non acclamaretur, quàm, *nè sint fœliciores Augusto, meliores Trajano.*

Testaris *tu* hoc, *Piissime* Marce Antonine *Pie*, qui Magistrorum tuorum *imagines* aureas servâsti in *larario*, quorum sepulchra floribus coronâsti, & ad *nominis* illorum, tanquam *numinis* mentionem factam, incurvâsti genua. Quid igitur *nos* annon horum vestigia insequentès, *præceptoribus* debitos tribuamus honores? annon *illos* parentibus habeamus chariores, qui ipsorum *corporum* quadantenus, *animorum* autem refingen-

Testim. Peroratio.

Liberos suos prisci reges, præceptorum *ferulis ac flagris, perinde ac infima sortis aut conditionis peregrina* puerculos *submitti voluerunt; ipsosq;* instituto es *amplissimis plerumq; muneribus cumulaverunt. Sic* Marcus Antonius *Imperator* Frontoni *philosopho quem dicendi* præceptorem *habuerat, statuam erexit: Sic* Scipio *Africanus* Ennii *statuam sepulchro suo imponi: sic* Archilaus, *sibi* Euripidem *convivam adesse: sic Trajanus* Romam *ingrediens Dionem* Prusium *curru suo donatum honorari: Sic Ptolemæus* Philopater, *templum Homero dedicari, voluerunt: Sic denique (ut à peregrinâ ad domesticam transeamus historiam)* Clotharius *Sadragosillum ludimagistrum, quòd* Dagoberiti *filii pædagogus esset,* Ducatu *Aquitanico donavit*——Textor. Epist. 39.

dorum

dorum omnino sunt *parentes*; nec ut *essemus* tantùm, præstant, sed *bene* ut *simus* efficiunt? Jam quantò *animus* sit *corpore* excellentior, tantò *pater* præceptore *inferior*: Homo enim verè est *animus* (non massa illa *carnea*, & figura quæ *oculis* cerni, aut *digito* monstrari potest) qui corpore, *instrumenti* vice usus est, ad diversa munia peragenda. Ego igitur in unum, quasi manipulum, omnia contrahens, dum vixero, *amorem* quem meo debeo *præceptori* agnoscam maximum; & claudam *orationem* meam *auresq́* vestras, illâ *Persii* ad *Cornutum* Pædagogum *suum*, officii attestatione, quâ *tuas* (*mi observãde*) saluto *aures*, & ex *intimis* contestor, voveoque *pectoribus*; quod *ego* hic—*centenas ausim deposcere voces, Vt quantùm mihi te, sinuoso in pectore fixi, Voce traham purâ, totumque hoc verba resignent. Quod latet arcanâ non enarrabile fibrâ.*

Satyr. 5.

Dixi.

Opponens.

Plus debet Alexander Philippo patri, quàm Aristoteli præceptori.

Viri verè *Apollinares*,
& *vos* undique circumfusa *corona*.

P*Ompeius*, cum *Marcellinum* quendam ad fastigatissimos in *Republicâ* evexisset honores, & is ad *Cæsaris* postmodò deficiens

deficiens partes, liberiori (quàm par esset) linguâ, *Pompeium* in ipso *Senatu* esset insectatus, *Pompeius* graviter indignatus hominis *ingratitudini*, qui hoc ipso, quod habebat, dignitatis, & eloquentiæ, in *eum* cui acceptum ferendum esset, abutebatur hunc eum in " modum compescuit: *Non te pudet,* " *Marcelline, ei maledicere, cujus be-* " *neficio ex muto factus est facundus, ex* " *famelico eò productus, ut vomitum non* " *teneas?*

Iisdem *ego* te, Antagonista mi (nam *mutato nomine, de te, fabula narratur*) iisdem (inquam) verbis, procacem nimis linguæ imminuam *tuæ* petulantiam: Non *te* pudet de *patre* tuo maledicere, cujus beneficio ex *nihilo* factus es, ut *esses*; ex *aliquo* demùm, ut *esses hoc* quod jam *es?*——

——*Meritisne hæc gratia tantis, Redditur? hâc vitam donatam dote rependis?* Non est istud cum *ciconiis* ἀντιπελαργεῖν, quæ *genetricum* senectam fovent, vitam tuentur. Dispudeat *te* tandem adeò magnifacere *Pædagogum*, ut præ illo sordeant *parentes*; meliores te docet mores *Menander*.

Δίκας κρεμόμενος πρὸς γονεῖς μαίνῃ τάλαι——

Complurimi verò, nunc dierum, omnem adeò exuêrunt frontem, ut quam habeant, eloquentiæ & naturæ donis in

in vituperium eorum qui *sibi* se dederint, abutantur. Non dissimiles hac in re, *mulo*, qui lacte materno impletus, calcibus petit lactantem. Degeneres enim isti *liberi*, in illos ingratæ linguæ eructant improperium, à quibus ad nauseam usq; satiantur beneficiis. Næ *tu* Ascræe *senex*, verissimè de hodiernis moribus vaticinatus es!——

Τέκνα γηρασκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας
Μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσι
Σχετλιοι οὐ δὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες, οὐδὲ μὲν εἴγε
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ὑπο-θρεπτήρια-δοῖεν
Χερσίνα.

Confirm. à causa.

Multa sunt (*Auditores*) multa sunt beneficia, quæ a *parentibus* accepimus: tanto eorum ære *nos* omnes obstringimur, ut nullis omninò modis *solvendo* simus. Quid enim? an non primò nos *esse* fecerunt, *alierunt*, sustentavêrunt? Cui enim quæso, mortalium suavissimam hujus lucis usuram acceptam ferre, aut possumus, aut debemus præterquam *parentibus*? Cætera *animalia* ab ipso statim partu sibimet ipsis sufficiunt, ad vitam sustentandam, & propulsandam injuriam; at *homine* nihil miserius, qui *dum oritur*, *moritur*, nisi parentum *cura* præpediret; qui *amplexu* cingunt, *oscula* figunt, *fasciis* involvunt, cunis reficiunt. Neque hunc amorem experimur *infantuli*

tuli solùm, sed & crescentibus *nobis*, parentum cura concrescit, conduplicantur labores. Quinam cedò sunt qui de *victu* nobis parando sunt solliciti, ecqui sunt præter *parentes*? qui se durissimis frangunt laboribus, macerant vigiliis, suum defraudant *Genium*, unciatim comedunt, bibunt guttatim, ut mediocres nobis reponant facultates, Διὰν ἂν δύσζηλοι ἐοῖς ἐπὶ παῖ τοκηεῖ —ut Poëta—

O ineffabilem *parentum* amorem! O irrepensabilem *benificentiæ* cumulum! O inexhaustum immensæ bonitatis Oceanum!—*Quæ lingua*, illorum *perstringere curas, ferrea vel poterit vox*? Non ego (attentissimæ *aures*) de paucorum racemis vindemiam facio) sed *Senatus* antiquorum *universus*, huic sententiæ suffragatur. Tuos (Mi *Cicero*) appello manes, tuosque testor consopitos cineres, reviviscas (quæso) & quod dudum dixeris, impræsentiarum rursus astrue. "Quod *charissimos nos habere debemus* "*parentes, quoniam dant nobis vitam,* "*largiuntur patrimonium, concedunt li-* "*bertatem, tradunt civitatem.* Stipulatur *huic*, ille apud Euripidem, στεργω τὸν φύσαντα τῶν πάντων βροτῶν μόλιστα.

Testim.

Omnibus profectò sæculis doctissimi, quique ac prudentissimi, honorem *parentibus* eundem cum *Diis*, putârunt esse referendum. Propono, & propino *vobis*

Exemp'.

vobis pientiſſimi illius *Æneæ* exemplum, qui è *meliis* incenſæ Trojæ *ruderibus*, patrem humeris exportavit ſenem. Num remini *illum* putâſſe, cuipiam ſe mortalium, plus quàm patri *Anchiſæ* debuiſſe? Quis *filiam* illam ſatis mirari poteſt, quæ *patrem* ſuum cuſtodiæ traditum, veluti *infantem* uberibus lactare ſuis, non erubuit? Quis *Amphinomum* & *Anapium* dignè laudaverit, qui *parentes*, humeris ſuper-impoſitos, per medios *Ætnæ* ignes, cum ſummo ſuæ vitæ diſcrimine, ſubduxerunt?

Epilog.

Videtis jam, *Auditores*, quàm ſanctiſſimè de *parentibus* ſenſerit antiquitas; quàm charum fuerit *parentis* nomen, quot quantiſque paraſangis, *circumforaneos* iſtos adverſarii mei *Pædagogos* anteverterint; Audiviſtis quid *ego* de parentibus ſenſerim, apud *vos* quid taciti cogitetis neſcio, *me* quod attinet, quam hactenus opinionem aſſerui, dum *ſpiritus hos regit artus*, pro meâ virili propugnabo, *Me longè plus patri, quàm præceptori ſemper debiturum.*

Dixi.

Quæſitum

Quæſitum eſt : *minuſ-ne debuit Alexander Philippo patri, quàm Ariſtoteli præceptori.*

Moderator.

Benigniſſimi animi,
Patientiſſimæ aures,

Minerva, è celſis *Olympi* deſcendens cacuminibus, inter dilectos *Dolii* filios cum *Ithacenſibus* belligerantes, acerrimam ſtatim pugnam ſedatura, venit *dijudicatrix*. Quorum causâ diſſidiorum explicatâ, anxiis aliquandiu æſtuabat cogitationibus, quid in re diceret tam perarduâ : tandem autem (maturâ prius initâ deliberatione) *illos* hunc in modum affata eſt. (" *Diviſa capita*) *intricata utcunque ſit inter vos diſſenſio, ego tamen in neutrius propendens partem, æquî Juſtitiæ trutinî, rem utramque collibrabo.*

Simillimè, horum *ego* altercationis antagoniſtarum *Arbiter* qui ſum, in *diverſum* quaſi, *duplici ſcindor in hamo :* quam ingreſſus viam, *utriuſque* deſiderio ſatisfaciam, & acerrimum dirimam inter *hos* litigium : ſtat mihi animus, nudam inſpicere rei naturam, veritatem ejus recti judicii ἀπαρα. medullitùs exoſſare, ut ulteriorum demùm rixarum procella conſileſcat. Sedulâ quâ poſſum induſtriâ retexens, apprimorum beneficiorum catalogum, quæ à *parentibus*, velut

ab

ab irriguis alicujus *fontis* scatebris, in *filios* exuberant: omnibus officii, obsequii & observantiæ vinculis, *liberos* parentibus astrictos esse judicavi; quippe qui in ipsis cunabilus vagientes, tenero illorum *amoris* alimonio (velut *agnus* materno *lacte*) exatiantur; maximo eorum *educantur* impendio, ad *viriles* porro provecti *annos*, hæreditolo, aut dote aliquâ, quæ parentes multo sudore illis nuper acquisiêrant, liberi fruuntur.

Quid autem, *è contra*, prodest alimentum? quid corpus robustum? quid largissima prædia? ni *pædagogum* insuper parentem animorum, patris ope conquisitum habeant, qui succum illis disciplinæ propinet nectareum? Vel quid iis divitiæ, aureos insuper non possidentes *Palladis* thesauros? ad quos perfruendos, *aurifodina*, instructoris labore, patefacta est. Jure igitur *Epictetus doctiores*, quàm *ditiores*, filios voluit esse relinquendos. Quid filii sine *eruditione*? crassi hercle & stupidissimi; *quâ* si voluerint semetipsos esse insignitos, doctum aliquem adeunto *Aristotelem*, omnia expertum corrigere vitia, paratúmque. Quid *equus* habenâ non *domitus*? ferox & immanis; & quid *adolescentuli* primo ætatis flore maturescentes castigantis eruditionis *fræno* non mansuefacti? *Nerones* prorsus & *Catilinæ*; fœtidis vitiorum lacunis volutantes. At vero *lympha* illa dulcissima,

quæ

quæ ex *Pieriis* ſcholis hauritur, iſtas *animorum* maculas, (quaſi *luſtralis* quædam *aqua*) eluens expurgabit; *Schola* enim ſolæ ſunt qui *Cyclopicam* compeſcunt immanitatem, vitam corrigunt *Epicuream*, & Giganteam naturæ diffringunt audaciam. Quænam obſecro eſt cauſa, quòd tot *bardi*, & fungos videtis in *republicâ*, quòd tot *Damas* & *Veppas* in civitate? quoniam ſcilicet ſuum non habuerunt *Ariſtotelem*.

Juventutis natura, *ſaxis* in lapicidinis eſt ſimillima; nulli inſervitura uſui, niſi artifex priùs *latomi* dextra acceſſerit. Proinde ſi vos (*Auditores* quorum aures *mordaci* lotæ ſunt *aceto*) multifaria quæ tum à *parentibus*, tum ab *inſtitutoribus* accepimus beneficia, *veſtris* ſimul penſiculetis animis, profectò mea fert opinio, *vos* in hanc omninò ſententiam pedibus ituros, *Magnum* illum *Alexandrum* haud minimâ de causâ dixiſſe, *ſe multipliciori officio Ariſtoteli præceptori, quàm Philippo patri aſtrictum fuiſſe*: ſi enim horum alteruter *præminentiæ* velit collationem inſtituere, idem (inquit *Seneca*) cum *roſi* anemonam, cum *Pegaſo* teſtudinem, conferre videatur.

Philippus pater, *vitæ* fuit largitor, & ſuſtentator, ut nè ſolùm modo viveret. *Apollineis* illum caſtris expertum fecit militem *Ariſtoteles*. Quemadmodum videmus ad fructus copioſos uberéſque proferendos,

Simil.

rendos, *soli* bonitatem non sufficere, nisi periti insuper cultoris opera fœliciter accedat: simili ratione juvenum ingenia non vi *naturæ*, ad rerum præstantiam, doctrinamque perfectam comparandam idonea sunt, nisi *pædagogus* aliquis incitet instructione, & genuina disciplinæ imbuat tinctura; *Plantam* quamprimùm humo infigitur, huc illucque facilè deflectimus, grandescentem verò nullâ vi eradicamus; eodem pariter modo *pueri*, ex Ephebis excedentes *cerei* sunt, in quemlibet Vitæ cursum inclinandi; *senescentes* autem isto pergunt quo cœpêrunt pede, neque ab *incepto* dimoventur vitæ instituto——

——O millies igitur beatas *Respublicas* in quibus literarum aperta sunt *Emporia*, ex quibus evadunt *Vlysses*, solertes ad bellum suscipiendum! eruditi *Iustiniani* ac pulchre docti, salvam custodire *civitatem*! quorum ope impietas funditùs abscindetur, justitia autem propagabitur. Majorum igitur *politicè*, scribunt (& non immeritò) è *scholis* (tanquam fontibus) fœlicitatem *publicam*, & *privatam* non secus ac ab *Apollinis* capillis distillare. Proh *Jupiter*! quot *Codros*, Codroq; pauperiores, *Ipsæ* tantum non *Cæsares* fecerunt? Quot plumbea *puerorum* ingenia, ad optimum quodq; munus obeundum idonea. Vti igitur frustrà sparguntur *semina*, ni ager fuerit exaratus, ita

frustra

fruſtra *juvenes* procreantur & aluntur, ni à *præceptore* aliquo informentur; cujus virtus & eruditio, abſq; labore & diligentiâ in animorum ſulcis non coaleſcunt. Quapropter *Achilles* omnium ille *Græcorum* fortiſſimus, *Phœnicem* ita deamavit *præceptorem*, ut regni ſui *dimidium* ei impertiret, & iiſdem ſecum honoribus frui "voluerit, *etſi*, inquit, *multa mihi à patre* "*dona contigerunt*, *à te tamen tum longè* "*majora*, *tum jucundiora*. Nonne *urſum* cernimus informes in *partu* catulos, poſtmodùm lambendo formare? Ita qualem, ô qualem gignit pater filium, diuturnâ cujuſdam *Socratis* curâ ni fiat ſapiens, prudentiaque expoliatur!——

Collatio utriuſq; opinionis inter ſe.

Hâc attamen ſi viâ ſolùm inſiſterem, aliamq; præterirem, viderer ſanè injuſto illi non diſſimilis *Fuliano*, qui de agro controverſo inter *Spartanos* & *Argivos* judex, de amicorum ſolùm jure diſputavit, & cum juſta *aliorum* argumenta aures *ejus* non incurvarent, amicis dedit agros, *aliis* tametſi debitiſſimos. Intemeratam autem ego erubeſcerem ſic violare *Juſtitiam*: nos igitur (*Auditores*) non imminuimus *parentum* reverentiam, quam ſanctam, ſartam, inviolatam cupimus; non depeculamur rependendum *illis amoris* & *officii* noſtri vectigal (imò in perpetuum *humanâ* exulet ſocietate, qui debitam *illis* negaverit obſervantiam, in imas *Barathri* detrudatur cavernas;

& *furtis* ibi exagitetur, qui omni *illos* officio, amore, *prosequio* non affecerit:) *hoc* tantum volumus & *hoc* contendimus, ut effœtas *naturæ* vires, elumbem *ejus* agnoscatis sterilitatem, quæ nihil potest perfectum attingere, sine obstetricante *institutionis* operâ.

Magna sanè sunt (quis negat?) *genitorum* munera, propter quos *nascimur*, & suavissimam hanc *lucem* nobis contigit aspicere; nec minora quidem *illorum* beneficia, qui mentes nostras quodâ modo dum *formant*, generant, æstimando, *ipse* judico. Quod idem, confirmat illud *Euripideum* τὸ θρέψαι καὶ διδάσκειν ἐν βροτοῖσι, πολλάκις, πλείω πορεύει φίλτρα τοῦ φύσαι τέκνα. Quis ergo vestrum (*Auditores*) quis est, qui semetipsum tam arctâ *præceptori* suo benevolentiâ non cogitabit esse devinctum, quàm *parentibus*, qui ad *vitam* conservandam omnia dederunt necessaria? *vos* enim ipsi, nisi *præceptoribus* septennales fuissetis *tyrones*, cum hominibus qui *gloriæ* decorantur ornamentis, nullum haberetis contubernium. *Vos* igitur ahenea estote *scholis* munitio, & *Olympiferi* Atlantes, *humeris* illas *vestris* suffulcite.

Persarum olim, & posterruma *Romanorum* Respublica, legibus sanxerunt, ut *patres* liberos suos traderent erudiendos, nec admitterent *indoctos* ad detrimentum *Reipublicæ*: Sic lex *Falcidia*, quâ

quâ cautum erat, ut ob primum delictum *admoneretur* puer, ob secundum *vapulet*, ob tertium *suspendatur*; & *pater* ipse, tanquam reus facti, perpetuò exularet, ob neglectam *filii* institutionem. Sed eò jam (*eheu!*) prolapsi sumus dementiæ, ut licèt *ramos* atque fructus *arborum*, (honores scilicet *Reipublicæ*) magnifaciant omnes; *radices* tamen & stirpes, (quæ sunt *scholæ*,) curant paucissimi. *Multi* sunt inter nos, heu nimium multi! *Cyclopes*, Centauri & *Thersitæ*, tristia quædam, & *maligna* ingenia, quorum iniquissimis *judiciis*, sarcasmis, *asininis* clamoribus, *scholæ* ipsæ jamdiu vapulant; qui *omne oleum* se *perdere putant* quod impendunt *scholis*; Dicam ego de *his*, & audacter dicam, *eos* intestinos esse reipublicæ literariæ *Catilinas*, cùm radiantia scholastici *solis* jubaria (quæ totam *Rempublicam* collustrant) offuscare cupiant. *Mesciant* illi, ignari nesciunt, elogium illud *Gallorum* de scholâ illâ *Parisiensi*, quam vocant *primogenitam regis filiam*. Verbum sat—Num igitur *solem* meritò non veneramur, sine quo *dies* non esset? non *animam*, sine quâ corpus contabesceret? non *præceptores* veneremur, sine quibus ipsam prorsus *humanitatem* exuerentur? Dicam igitur, & *vos* mecum dicturos Puto, rectè dixisse *Alexandrum*, se *plus Aristoteli præceptori*, quàm *Philippo patri debuisse*.

Dixi

Laurifer.

Dignissimi Domini,

PVerpera illa mulier Domina *Schola* (de quâ primò audivistis) cùm per *obstetricantem* vestræ patientiæ *opem*, fœtum sat numerosum, decem *gemellos*, fratres, uno hoc partu enixa est, (omnes ut sperat vitâ præditos, quippe singuli vagitu *vocem* ediderunt, quam dicunt esse vitæ indicium.) Illa (inquam) Domina *Schola*, (quæ *salutes* vobis, suas mille, & millies commendatas cupit, *musis* & *gratiis* mutuo amplexu conjunctis) misit me ad *vos* veredarium, ut ulterioris aliquid vobis negotii exsinuet. Nempe cum *ipsa* adhuc infirma *jaceat*, & languida; ut eos (quos jam peperit) *nutrix* aliqua foveat, educétque filiolos. *Nutrix* quædam est, aliquibus fortasse vestrûm, de *facie* nota, saltem apud singulos, ejus *fama* jam diu percrebuit, quæ nomine audit Alma *Academia*; vestrum bâc in re *consilium*, vestram hîc implorat *censuram*, quòd si alumnos *istos* Academiâ illâ dignos putetis, *Illamque* idoneem remini fore hisce *puerulis* alumnam; voluit (vestrâ cum veniâ) ut *hæc* sua *insignia*, *Laurea*, clavis, & *Grammatica*, ad eam cum filiolis deferantur suis.

Adesdum itaque tu S. V. qui es *maximus* natu fratrum, capias *maternam* bene-

benedictionem; En tibi *Lauream*, honorariam *primogenituræ* tuæ prærogativam. Submitte *caput*. *Indue*; capiat *sinistra* tua hanc *Grammaticam*; dextrâ tuâ hanc teneto *clavem*, quâ cum pande tibi *Apollinis* adyta; & *Musarum* penetralia, novem, tuis fratribus reseratos; atque in gremium *nutricis* (quæ futura est) vestræ (*Almæ* scilicet *Academiæ*) devolvimini. Illa, *Schola*, matris vestræ gratiâ, benigne *vos* tractabit, & nutricio omnium *Artium Liberalium* nectare fovebit; usque dum ad ἀκμὴν, vestram perveniatis, & ad plenam in literis maturitatem adolescatis. Facite ut *Schola* hujus (*genetricis* vestræ) *dolores*, quos in pariendis *vobis* sustinuit, grato semper agnoscatis animo. *Ite*, valete, *Cœlestes* vos sequuntor *benedictiones*, quas impetrabunt *vobis*, non intermissæ *matris vestræ*, precationes.—— Valete——Valete.

Valedictoria.

Honorandi Mœcenates, *& vos cætera circumfusa turba.*

HVmillimam *proni* petimus *la*[illegible] vestræ jamdudum, vereor, *patientiæ*, veniam: puerilem quæsumus indulgea-

tis hanc *nobis* linguacitatem. Singulos sanè *nostrûm* hæc statim invasit *ambitio*, quamprimùm *vos* huc invitandos audivimus, nè quispiam è *nobis* vos dimittat insalutatos. Ecce igitur, quanto, quanto *aures* vestræ *nauseârunt* tædio! Lautiorum ferculorum loco, en coctam *vobis* & recoctam *crambêu*! Sed *vos* (quâ estis humanitate) istud *nobis* facilè ignoscetis, si ex *ineffabili* observantiæ *nostræ*, erga *vos*, affectu, evenisse cogitare dignemini; *quos* ut nunquam *dignè* sat, & honoratè: sic nunquam *omnino* sat, *alloqui*, nos posse existimamus.——More *Phœnissæ* illius *amasiæ*, suum deperentis *Æneam* (à cujus colloquio vix unquam divelli potuit) cui soror——

Æneid. 4. *Indulge hospitio, causasque innecte morandi.*

Curavimus itaque ut *vos*, in hoc theatro *scholastico*, velut in *cælo Phœbus*, vel Carthagine *Æneas*, *quî* potuimus arte (*quantâ* audîstis ambage) detineamini; & cum ulteriorem non possumus, non audemus, innectere moram, *Persarum* more *occiduum* radiatæ vestræ influentiæ, & aspectus *solem*, non nisi *ex* imo haustis pectore suspiriis *valere* jubemus. Veremur enim, nec immerito veremur, opacas *vituperonum*, & nebulonum *nebulas*, & plusquam *Cymmerias* maledicorum *tenebras*, hemispherium hoc literarium offuscaturas. Sed *redivivos*, sed reversures

ſuros ſperamus, quos jam dimittimus occiduos *ſoles*, & ut *anniverſarium* hunc faciatis *commeatum* obnixè petimus, ut hanc videatis (famulam veſtram) *Sobolem*, novo *quotannis* fœtu ſoboleſcentem; quo pacto *hæc* fortaſſis (quam *hodiè* primùm audiviſtis) blaterans *infantia*, diſcet denuò, tam digniſſimos *Dominos*, articulatiùs ſalutare: *Valete* interim honoratiſſimi *Mæcenates*, valete cæteri candidiſſimi *Auditores*, univerſa ſimul *panegyri* valeto, *quorum* jam diſcedentium, *aures*, & *labia*, mea valedicens *oſculatur* oratio.

fœliciter valete——

Dixi.

Orationes, Declamationéſque habitæ, Anno 1625 coram iiſdem Auditoribus, ad anniverſariam illam, intermiſſionem.

Salutatoria.

SAlvete Reverendiſſimi *Eccleſiarchæ* ſcholæ hujus digniſſimi *Patroni*; Salveto & *Tu* vigilantiſſime *Prætor*, graviſſimi *Senatores*, voſque *Mæcenates* noſtri, honorandi *Domini*, auditores quotquot adeſtis, *ſalvete* ſinguli.——

Insuetum, *præsentia* tam *verendæ* quam *reverendæ* jubar, tenellæ huic *infantiæ* nostræ, oculos, *radiis* adeò offuscat suis, ut tanquam *noctua* ad *solem*, nostra jam omnium *ingenii* caliget acies.

Jovem non sustinuit unicum *Ovidiana Semele*, nos autem multò minùs tot illustrissimos hujus cœli *politici* Joves, tot Reipub. *literariæ* Phœbos, orationis angustiâ excipere possumus. Quòd si igitur *vobis*, apparatus hic *noster*, minùs lautus, (*cum paverâ guttus, Campana supellex*, ut inquit *Horatius*) minùs arrideat; à *vestrâ* dignitate veniam impetrabit *nobis*, insueta vestra insignis *humanitas*. Nam in hoc *hodierno* conspectu vestro, & *anniversario* (quem indulgetis) huc *confluxu* perquàm gratissimo, jure nobis foret optandum; *ille* olim "optasse dicitur, ut *Deus fenestram aliquam in pectoribus nostris aperiret, ut hæc quæ concepimus audia, non per angustas sensuum, orisve nostri rimas, quasi guttatim distillarent, sed patentibus pectorum portis prorumperent*. Et *vos* ipsi gestie entem *sociorum* meorum *lætitiam*, non ex *bilari* eorum, & exporrectâ *fronte* conjiceritis; sed in intimo *amoris*, & suæ erga *vos* observantiæ fronte spectaretis. Nec enim *nobis* solùm præbuistis *novum* singularis lætitiæ *argumentum*, verùm etiam *antiqui* beneficii memoriam renovâstis, ut *vestram* postremi anni *benignitatem*, grati agnoscamus. *Hic* enim

enim eſt *dies* qui noſtræ ſcholæ omnium in toto *anni* curſu illuxit ornatiſſimus; non *Solis* radiis, ſed *voſtræ* veſtræ præſentiæ *ſplendoribus* illuſtratus, quibus complacitum eſt, balbutientem noſtræ *Minervæ* infantiam, horam unam aut alteram, *ferre* libentiſſimè, *audire* patienter. O ſi eandem hodie *nobis* indulgeatis veniam! O ſi eadem *nos* dignemini benevolentiâ, ut veſtris auſpiciis *Scyllas*, *Syrteſque* omnes prætervecti; fœliciſſimum ſtudiorum noſtrarum portum, adſpirante *carbaſis* noſtris, *veſtri* favores *Pavonio*, appelleremus! Sin conatus *noſtri* vobis diſpliceant, in tam placato *Neptuno* enatandi dabitur facultas naufragis——

——*en veſtris, humiles*
advolvimur aris!

Dixi.

Eriſtica.

COnveniſtis huc (*Auditores*, patres, patroni) ut *duellum* palæſtricum videatis *arbitri*, inter *germanos* fratres, quod *acerbiſſimum* futurum ſuſpicor, licet *incruentum*. Nam quod *Ajax Vlyſſis* ceu

pusillanimi ducis objicit indicium, *nos*, qui diversa à *Marte* amplexamur castra, seriò defendimus, quòd

——*Tutius est multò fictis contendere verbis, Quàm pugnare manu*——

Facessat hinc missile *Bellonæ* ferrum, exulent *gladii*, vulnera, & cicatrices, à *nobis*, qui eminùs tantummodò pugnantes, facturi solùm linguale prælium.

Helenam illam, pro quâ certatur, *ego* cursim *vobis* dissuaviandam exhibiturus venio; at verò *durum* (meherculè) figetis *osculum*; nam ut olim *Apollo* (Daphne in *lignum* conversâ) *osculo dat ligno*——

Ovid. Metam. lib. 1.

Sic & *vos* qui *heroinam* hanc visuri venistis; *truncum* solummodò *osculabimini*. Lignea est etenim nostra *Helenæ*, & *Romano* prodit *cortice* amicta, *E quovis Ligno non fit Mercurius*. *Lignea* igitur oratio, *Lignea* argumenta, & *Ligneam* hi statuam pro *amasiâ* capientes, *Ligneam* victoriam reportabunt.

Ascendite igitur Ligneum vestrum suggestum, ascendite (inquam) & vestrum ex illo *ligno Mercurium* affabrè effictum, & pictum videamus. *Mercurius* erat olim *Eloquentiæ* Deus; quem, nè cui vestrûm sit mirum, si *ex quovis ligno*, cujuslibet horum, *linguæ* & ingenii *dolabrâ* efformari, accuratè, non videatis; quandoquidem, ut mox audietis, *E quovis ligno non fit Mercurius*.——

Dixi.

E

E quovis ligno non fit Mercurius.

Auditores Selectissimi,

ARtium, & Scientiarum *semina* quæ- Exord.
dam & principia, *animæ* humanæ jam nascendæ, ingenita affirmat *Plato*, ideóque *Socrates* obstetrici scipsum assimilavit, his verbis, *in erudiendâ juventute, se nullam scientiam illis infundere, sed potius intus existentem educere.* Nam ut plantarum semina, *Sol* & *Cælum* calore suo, & *influxu*, germinare faciunt, & fertilescere, non autem efficere possunt, ut fructus à suâ naturâ alienos producant, (*carduus* enim *non dabit uvas, Nec dabit incultus spicea serta rubus*) sed tantùm latentem *naturæ* vim eliciunt: similiter, teneræ *pueritiæ* instructores, *summi* (quâ pollent) arte, *omnes* (quâ possunt) industriâ, non possunt ex *quovis* puero, eruditum discipulum, ex *quolibet* humani generis *germine*, literatum virum efficere. Proinde *ex quovis ligno non fit Mercurius.* Elegantissimi cujus *adagii* sensus, hic maximè, ut opinor, est genuinus, quod *ex tortuoso* quolibet nodosoq; *ligno*, peritissimus omnium artifex, non ipse *Dædalus*, aut *Polycletus*, Mercurii *statuam* exculpere potest, aut exarare; nec multùm abludit quod in

geniorum

geniorum etiam *fabri*, artium liberalium *praeceptores*, *ex quovis futili fungo*, & *stupido stipite*, politioris literaturæ *salem*, & *solem* emicando effulgere, incassum expectant.

Confirm. à causa.

Nam ut in omni *Artis* opere, *subjectum* requiritur *idoneum*, & materia artificii *capax*; ita in naturâ ingeniorum, *animæ* informationis capax, etiam vel *Cratippo* aut *Aristoteli*, est supponenda: adeò ut sit plusquam *Alchymista*, qui potest ex *plumbeis*, ferreis, *saxeis* ingeniis, *aureas* eruditionis bracteolas extrahere. *Marcus Tull. Cicero*, omnium (*quos* unquam vidit *Sol*) eloquentium *prudentissimus*, prudentium *eloquentissimus* (quem ut oratorum *Deum*, nos qui sequimur, admiramur posteritas) filium habuit *Marcum*, *Athenis* educatum, in ipso *Musarum* Helicone, ubi *Romanæ*, atque *Atticæ* linguæ, succum, & sanguinem potuisset imbibere, ubi *præceptorem* habuit *Cratippum*, virum edocumatæ integritatis, (qui *eloquentiæ* mus-

Quam multos stultos atque hebetes habuisse putas scholam Socratis *ac* Platonis, *in quibus multos absque praeceptore ulle, per seipsos in altum evolâsse, ut praeceptores fierent aliorum qui praeceptoribus caruissent: nullum Virgilio praeceptorem legibus.* Horatius Flaccus *desuo nihil nisi quod* plagosum *dixerit, verberum puerilium credo meminerat* Cicero *autem suum laudibus amplissimis celebrare noluit, nec valuit. Contrà hujus filius, quantis praeceptoribus, patre scilicet & Cratippo, illius aetatis philosopherum principe, si quid ipsi credimus Ciceroni quantus nebulo, quamq; famosa ebrietatis evaserit, notum est, qui solo patris vel tacentis aspectu doctus ac sobrius evasisse debuerit.* Plato *ipse et si* Socratis *magisterio gloriatur, major tamen est gloria* Socratem *excessisse, quam sub* Socrate *didicisse.* Franc. Petrarch——

culos,

culos, quodam ſtyli *fulmine* grandiùs intonando, exprimere ſolet) qui hanc incudem, diem noctemq; ſollicitè tundebat; ut *Marcum* ſuum diſcipulum, eruditiorem in *Græcis*, peritiorem in *Latinis*, honeſtiorem in *moribus*, ad Ciceronem *patrem* dimitteret: veruntatem nec *Crotippus*, magnus ille literarum *Atlas*, periſſimus præceptor, nec *Athenæ* literarum *emporium*, Muſarum *domicilium*, nec doctorum *exempla* qui ab omni fæce terrenâ, igne quodam divino excocti, vitam degerunt omni argento, omni nive candidiorem, nihil horum omnium, vel *bilem* quidem profuerunt,

——*Sed lævo in parte mamillæ*
Nil ſalit Arcadico juveni—— Iuven. Sat. 7.

Meduſæis enim vitiorum prodigiis inquinatus, bipedum nequiſſimus, ſcelerum vexillifer, ipſâ nequitiâ nequior, ipſâ barbarie barbarior, perſonatus literator (qui nè per tranſennam litteras inſpexerat) domum regreditur. Ab *aſino* igitur quærunt *lanam*, undas ex pumice, qui è quolibet *puero* literatum virum, ex quovis *ligno* Mercurium, ſe putant effecturos. Non poteſt agricola omnem *agrum* fertilem efficere, ut omnem pariat frumenti ſpeciem——Namq; *hic ſegetes veniunt, illic ſaliciis uva Naſcuntur.*—— *Neque enim omnis fert omnia tellus.* Arbor ſilveſtris, etiamſi in optimo plantetur horto, ſummaque arte excolatur, nunquam

quam dabit *mitis* poma. *Bos* quamvis peritum habeat domitorem, ad *cursum*, aut bellum non valebit. Quis unquam venator, tigres, lupos, leones, cicurávit, aut ferinam naturam fecit exuere? Nam ut in *triviis* jactatur compitalibus,— *vitia naturalia non pelluntur arte*; nec aliquid agit ultra vires. In eodem prato, *bos* herbam quærit, *Canis* leporem, *ciconia* lacertos. *Natura sequitur semina quæque suæ.* In eodem cœlo *Jupiter* ad occasum, *Venus* ad ortum, *Sol Boream*, *Luna* austrum versus, circumrotatur, *naturalem* sibi perficientes *motum*. Liberorum vestrorum *ingenia*, urnis figulinis simillima sunt, quarum multas, in ipsum etiamsi *oceanum* simul injeceritis, *aliæ* tamen *aliis* citiùs erunt impletæ, avidiúsque circumfusam aquam imbibent: Si *Lagenam*, latum habentem orificium, *ampullam* autem cum angustâ, quam vocant, lurâ, nectareo uvarum succo, implere velitis, lagena *cyathatim* absorbet infusum liquorem; ampulla autem vix *guttatim* admittens, dulcissimum illud nectar, humi disperdit. *Eporus* & *Theopompus*, eundem habuerunt *Isocratem*, præceptorem peritissimum, easdem certissimas *artis* regulas, at *Æthiops* citiùs dealbaretur lavando, quàm vel ut *hic* fræno, vel *ille* calcari non indigeret. *Simia* (ut aiunt) *erit Simia tametsi aurea gestet insignia*; Luceat splendidissimus *Phœbus*

Cicer. ad Attic Quintilion. lib. 10 cap 1.

Phœbus in sterquilinium, nil nisi graveolens *fœtore* elicitur: irriget *Jupiter* salebrosas rupes, non tamen herbescunt, nec *solo*, nec *cœlo*, lapidosa terra, arenosa gleba fertilescet. Quocirca, ut paulò magis incitatis passibus, nostra ad metam festinet oratio, si *noctuas* Athenas, si *asinos* ad lyram mittatis, noctuas & asinos rursum recipite; si anser inter *olores* strepat, non est penes artem *pædagogicam*, ad *Cygnæam* cantationem revocare. *Bœotica* illa *ingenia* (ut distorta ligna) *non faciunt Mercurium*. Veruntamen si votis esset agendum, O quàm vellent omnes pædagogi! O quàm velit præceptor noster, ut omnes nostrûm evadamus in *viros* impensè *doctos*! Imò, si *labores* immensi, Herculei, aliquid hac in re potuissent, ipsam *vitam*, se non denegaturum *suis* existimo.

Vestra est, *Auditores*, vestra est hæc *schola*, vestri sunt *liberi*, vestra sunt *stipendia*; O utinam in *vestrâ* esset potestate, indolem puerorum multorum (qui *Colossæa* humeris *Cratippi* nostri, sunt *onera*) sic mutare, ut virilem togam mox sumpturi, vel *morum* probitate, vel *scientiæ* nobilitate inclarescant. Sed cùm *vota* nullum habeant hîc locum, cogitate quæso apud *vos*, quam miserrimam traducunt vitam *Ludorum magistri*, qui præter *labores* suos frustra susceptos, de bardis & *saxeis* ingeniis instituendis, incurrunt

Theodorus *dicere solebat*, Protagoram *præceptorem omnium fidissimum*, dextrâ *manu porrigere auditoribus suis scientiam*, i los *verò* sinistrâ *capere*.--Bruson. l. 6. c. 2.

runt in odium parentum: Hinc *caperata* frons, *demissum* supercilium, *muta* lingua: Quid dixi? *mutam* linguam? imò *multiloquam*, ne dicam *stultiloquam*; quæ aculeatis verbis, virulentis convitiis *illos* insequitur; ut necessum sit, aut *præceptorem* parum esse idoneum, uti clamant, & peritum; aut *patres* in liberis eorum erudiendis *labores* non impendere. Hei mihi! nunc dierum illa *Deonidæ* querela meritò "est revocanda; *Docendi provinciam ob* "*scuram, ingratam, ignobilem, & contemptam esse*: ut *antiquum* illud invaleat etiam apud *nos* proverbium, "*Iovem ipsum, ho*"*mines quos odio prosequitur, efficere Pæ*"*dagogos*, & in hoc sordidum & illiberale docendi *pistrinum* intrudere. Atque hinc esse autumo, quod apud Lucianum *Menippus* analphabetariorum docturam, & institutionem. *Polycrati* apud *inferos* pro pœna, qua vitæ culpam expiet, affingat

——Sed in quam (demens!) efferor *Charybdim*? *O navis, referte in portum*, nimium diu in hac *sentina* hæsimus. Vos (*auditores*) æquiores, este studiorum nostrorum *æstimatores*, nostrum susceptæ *patrocinium*, asserite labores nostros, & *colubrinis* hisce motibus; & verissimum hoc putate proverbium, quòd *E quovis ligno non fit Mercurius*,

Dixi.

E quovis ligno fit Mercurius.

Opponens.

Exord.

PHyſiognomum quendam, nomine *Zopyrum*, qui ſe profitebatur ex *habitu* corporis, & oris *lineamentis*, poſſe hominis ingenium certò deprehendere, inſpecto *Socrate* excellentiſſimo omnium Philoſopho (quem *Apollo* ut ſapientiſſimum, *ſuo* celebravit *Oraculo*) pronuntiaſſe ferunt, *illum eſſe hominem bardum, ac ſtupidum, laſcivum, vinolentum, & intemperantem.* Unde cum aſtantes ejus *amici*, vehementer indignati, minarentur homini, *Socrates* illos cohibuit, aſſerens *hominem* nihil eſſe mentitum, cùm *omnino talis* (inquit) *futurus eſſem*, niſi *Philoſophiæ ſtudium me emendaſſet.* Quo reſponſo *nobis* innuere velit peſſimas *naturas*, iratas, moroſas, bardas, inſulſas, poſſe eluere haſce *vitiorum* fæces, naturæque pravitatem, ut ex laſcivo *caſtus*, ex temulento *ſobrius*, ex iracundo *manſuetus* aliquando emergat; adeò ut *inſtitutionis* ope, educationis cura, qui *naturâ eſt malus, cultura ſit bonus*, qui à *Musarum* choro alienus, qui à boni virtutiſque tramite disjunctus, in optimum vitium ſæpius evadat. —— In quem ego dum efferor *Neptunum*, veritate *duce*, veſtraque patientiâ *comite*, meridiano jubare clarius faxim eluceſcat, *ex quovis ligno fieri poſſe Mercurium* —— Cujus genuinus

Expos.

nuinus sententiæ sensus nihil aliud intimare videtur, quam ut ex duriſſimo ligno, ſcrupuloſis nodis undique referto, perfecta tandem animalis creaturæ fiat *Idea*; Sic itidem ex ignaviſſimo puero, & ſtupidiſſimo, qui cuiquam è plebe videatur omnis ingenii vacuus, *peritus* demum & *paratus*, præter omnium expectationem evadat diſcipulus.

Confirm. à cauſa, &c.

Nec cuique mirum videatur, vel primo aſpectu improbabile, quid enim non vincet invincibilis labor? Tanta enim ejus potentia, efficacia tanta, quòd turriferas civitates, adamantinis muris, & januis undique circumſeptas, *ſolo* adæquaverit, prædura *marmoris* ſaxa perruperit; quidni etiam obſecro ex otioſo nebulone, virum doctrinâ efficiat conſummatum? Licèt enim puer, qui primam ætatis partem ſoporiferâ tranſegit deſidiâ, *Muſarum* caſtra poſtmodùm, & literariæ militiæ limites ingreſſus, nioleſtus *doctori* videatur, *ſibique* etiam *ipſi* injucundus, quia ob priorem ignaviam, grave laboris onus haud facilè poteſt ſuſtinere: tandem tamen ſomnifero excuſſo otii torpore, novenam *Pieridum* turbam alacris amplectitur. *Cleanthem* ferunt ingenio fuiſſe adeò hebetem, ut nemo *illum* in diſciplinam ſuam recipere velit, quo naturæ vitio, pudefactus adoleſcens, labores ſuſcepit pluſquam Herculeos, poſteáque non infimi ſubſellii evaſit Philoſophus,

Certè Abderitis *nihil ſtupidius*, *unde* Martialis *lib.* 10 *epigram.* 25. Abderitanæ *pectora plebis habes* — & Tatianus.

phus: *Demosthenes*, curâ & institutione emendavit balbutientis linguæ titubantiam, & literam *Rho*, quam prius non potuit, articulatè pronuntiare assuevit. Quis nescit *Hesiodum*, pastorem in *Ascræis* vallibus, e *bubulco* sordidissimo, in *poëtam* peritissimum evasisse? *Nicander* Colophonius, homo rerum rusticarum ignarus, & insolens, agri colendi rationem argutissimè explicâsse dicitur; *Aratus* in Astronomiâ permediocriter versatus, stellarum cursus, cœlorum motus, non secus perstrinxit, ac si in ipsius *Saturni* sinu fuisset educatus. Quot etiam sunt in agris, & oppidis, inter *Pana* & *Sylvanos*, inter *Vulcanum*, & *Cyclopas*, præclara ingenia, quæ *præceptorum* optimorum penuriâ, malignâ, rei domesticæ angustiâ (ceu agri pingues, & inculti) sylvescunt degeneres? Fertur in historiâ, quod si *viperæ* inter balsamum & suavissima aromata enutriantur, veneni expertes, medicorum usui apprimè inserviunt: quantò magis homines bene à *pueritiâ* educati, optimi fiant literarum, & virtutum *antesignani*; sin autem sub mali præceptoris & negligentis mereantur ferulâ, in *epicuri de grege porcos*, in lupos, tigres, asinos, convertuntur. *Cereus in vitium* flecti, puer est, *cereus* etiam in *virtutem*, in quam velis formam, mutandus: unde *etymologistæ* dici volunt *puerum*, quasi *purum*, ut enim in abrasâ tabulâ, aut

ἀβδηρόλογον *vocat hominem nugas tantùm blaterantem: & tamen* Democritus *physicus acutissimus* Abderita *fuit, teste inter alios Pomponio* Mela: *Quare de eo recte* Iuvenalis *Lib.* 4. *Satyr.* 1. *cujus prudentia monstrat, Summos posse viros, & magna exempla daturos Vervecum in patria crassoq; sub aëre nasci Illustris quoq; hac de re locus apud Apuleium in apologia, ubi inter alia inquit* apud socordissimos Scythas *Anacharsis sapiens natus est, apud Athenienses cates Miletides fatuus.*

aut *pari* chartâ virgineâ cujuslibet formæ *literas* inscribere licet pari modo, & *puerilis* indoles, omnis scientiæ capax est: quòd si *peritus* magister, salubria impresserit præcepta, si peritè & methodicè *eum* erudierit, omni *doctrinæ* genere instructissimus audiet.

In primis igitur *parentum*, votis in primis hoc esset parentum *studiis*, ut quàm literatissimos, quàm prudentissimos, quàm peritissimos, conquirant filiis suis, *pædagogos*: Alioquin idem omnino *illis* obventurum est, quod *Philippo Macedoni*, cujus equisones, cum naturam *Bucephali* sui excellentem, nimis perspectam haberent, verbere & stimulis coercere conati, *equum* nobilissimum perdidissent, nisi ipsemet *Alexander* adhuc parvulus, eorum imperitiæ occurrisset, fustèque omni, & calcaribus abjectis, *equum* ex animi sui sententiâ, ad cursum velocissimè incitasset, nutúque suo flectendum curasset. Annon obsecro sæpe videmus, ex *curvissimo* virgulto rectissimam *arborem*, ex rudi lapide elegantissimam statuam, ex acerbissima *malo* sylvestri, *mitia* poma, insitione sola proveniisse? ut *arti* nihil sit impossibile, nihil impervium. *Bellua* ipsæ quamquam immani feritate horribiles, *ingenii* humani peritia domantur, & mansuescunt. Plus enim *arte* quàm *Marte*, mente quàm *manu* effici posse, compertum est. Quemadmodum enim in

Asperas & immites pullos in optimos equos evadere, cum idonea illis disciplina & institutio adhibetur. Plut. in Them.

Nemo adeò ferus est, ut non mitescere possit, Si modò cultura patientem commodet aurem. Hor. Epist. 1. lib. 1.

in omnibus præterea artibus acuminosa requiritur *artificii* peritia; ita in hac *artium* arte, sagacissima doctorum industria desideratur, quâ latentes, puerilis *ætatis*, divinos *igniculos* excuscitarent, ne messis, in *culmo*, fructus in *flore* destruatur; & summæ indolis adolescentuli solâ *præceptorum* imperitiâ distorqueantur. Si enim prudenti quadam *obstetrice*, nobis dum nascimur, opus est; quanto magis prudentissimo præceptore, cujus *unius* opera, animus in *artium* cognitione solet renasci. Quocirca ne (vestras aures, longa nimis morarer ambage, aut prolixitate incestarem) cùm abundè vidistis comprobatum, *Artem* aliquoties posse *naturæ* defectus redintegrare, è feroci mansuetum reddere, è curvo rectum, ex amaro dulcem, & è duro marmore politam imaginem; cur non etiàm *arte* & peritia *præceptoris*, ex hebetissimo ingenio, evadat tandem vir, egregiè doctus; multijugâ literarum cognitione præcellens; cùm videamus *Cleanthem*, gnari doctoris ope, *naturæ* malitiam superasse *Demosthenem* balbutientiam suam dedidicisse; & *Socratem* solâ *Philosophiâ* magistrâ, nequissimos illos, quos habuit ingenitos suæ *naturæ* mores, exuisse. Proinde quid est quod ego dubitem, idque non majori *audaciâ* quam *veritate*, in ipsâ jam calce orationis, affirmare?

E quovis ligno fieri posse Mercurium.

Dixi. Quæsi-

Quæsitum est; *An ex quovis ligno sit Mercurius.*

Viri verè Apollinares,

Moderator. AVdivistis *Antagonistas* hosce, bellá-
que *inter geminos, plusquam civilia*
fratres, qui tanquam pro *Argivâ* illâ de-
certassent *Helenâ*, suas utrinque copias
conscripserunt, inque aciam disposue-
uunt, jam autem *judicio stántve cadúntve*
meo. Imparatus autem, & omnimodè,
Pers. imperitus, *ego*, orcam dirimere contro-
versiam, cùm planè nesciam, rem adeò
intricatam *gemina suspendere lance, An-*
cipitis libræ. Vos igitur *vestram* mutuate
operam, *ego* simbellam elevabo, *vos* in
quâ placuerit lancis parte, *vestrum* im-
mittite calculum, & utri libuerit deferatis
lauream. *Iunior* ut audistis, tantam de-
monstravit inesse *puerorum* indoli inepti-
tudinem, *Plumbeam* stupiditatem, *asini-*
nam hebetudinem, quòd plusquam *Her-*
culei laboris sit, ex *illis* subtilissimos
Philosophos, flexanimos oratores, inge-
niosos *poëtas*, edolare; non secus ac ex
nodoso & distorto ligno venustam *Mer-*
curii statuam affabrè exsculpere: *Senior*
contrà, ampulloso *Orationis* gyro, cala-
mistrato *rationis* cincinno, *nobis* persua-
sisse videtur, *neminem* esse tam *Bœotico*
ingenio, tam fungum, *Antronium* asinũ,
acuminis

acuminis planè pistillo obtusioris, quin in virum literis perpolitissimum evadat, qui *Demosthenem* in eloquentiâ, *Homerum* in poesi, *Orpheum* ceu *Apollinem* potius ipsum, in re *musicâ*, in certamen ausit provocare. Et proculdubiò, omni ferè *fide majus* esset, miranda *industriæ* & *laboris* effecta revolvere, *stupenda* ingeniosorum virorum *inventa*, suscepta, & gesta recensere. Quid enim aliud est quod *poëtæ* fabulantur, *Orpheum* sylvas, saxa, feras, & *montes*, dulcisonâ suæ *lyræ* modulatione incantatos, post se traxisse, quàm homines *agrestes*, effrænis moribus, efferóque ingenio imbutos, ad meliorem *vitæ* rationem literarum studio reduxisse? *Latomos* videmus ex rudibus, & scabrosis lapidibus, elegantissima ædificia extruere, immites *Leones*, feros *Vrsos*, hominum peritiâ cicurari. Hodiernus hic *Phœbi* oculus multas intuetur terræ partes infrugiferas; quæ mirâ feracitate fruticescerent, si peritâ cujusquam *agricolæ* manu, subigerentur. Quid? annon *Vrsi* informes à partu catulos, lambendo efformant? Quid autem si *puer* hebes sit, & ignavus, at certè si *præceptor* omnem quam potest, adhibeat industriam, quid obstat quo minùs *illum* sic instituat, ut evadat *Antistes* musarum, & literarum *delitium*? Quidni id obveniat ingeniis, quod *Milonis* olim lateribus, qui *vitulum* subinde tollendo, *bovem* aliquando

Egregium nauclerum adversa tempestas arguit, insignis sculptorque duriorem, ac minus obsequentem nactus est materiam hac maius sua artis miraculum præbet.

do tandem portare assuevit. *Adamas* unâ tantummodò re molleſcit, ad ictus *ferri* duriſſimos, ſemper indomitus. *Lutum* igne obdureſcit *cera* autem liqueſcit *Puerorum* ingenium, aliud *manſuetè* tractatum, evadit optimum; aliud plus *verberibus* efficiet. Adeò ut *præceptorum* aut incuria, aut imperitia, videtur contingere, ſi *E quovis ligno non fit Mercurius.*

Comparatio utriuſque.

Quòd ſi tamen acutiori *mentis* oculo, omni remoto periſtromate, *rem* ipſam penitiùs paulò intueri vultis, aliter fortaſſe ſentietis: Quis enim *mortalium* adeò potens eſt, ut valeat è *ſubjecto* prorſus *inhabili*, ſtupendum aliquid *artis* ſuæ ſpecimen exhibere? Non poteſt *aurifex*, ex ſtanno aut ferro, tam venuſtum poculum effingere: Neq; ipſe *Dedalus* ſi jam eſſet redivivus, è gibboſo quovis ſtipite, ſtatuam erigere. *Natura* nonnullis negavit *ingenium*, aliis quibus blandior indulget, facultatem dedit, ut omnibus omnium literarum numeris ſint abſoluti. Quis jam *naturæ* curſum immutabit? cùm *non eadem tribuunt cœleſtes Dona quibuſvis: Seu formam, ſive ingenium virésque eloquendo*? Lingua *Ciceroni* favet magis, mens *Senecæ* ditior, & *Catoni*. Demoſthenes, *orationis* quaſi fulmine, & *fluxine*, huc illuc *animos* auditorum facillimè rapit; *Ariſtoteles* in occultis *naturæ* ſubtilitatibus exercetur. Adeò ut

cùm

cùm ad res tam diversas, â *naturâ* disponimur, impossibile est, ut *omnis* ad *omnia* sit idoneus, aut qui indocilem habeat animum, *vir* fiat egregiè doctus; quantumvis ipsum *Apollinem* magistrum nactus fuerit. At verò longè facilius est, è *quovis ligno Mercurium*, quàm è quovis puero discipulum facere eruditum. *Ligna* enim non possunt à *malleo*, seriâ, aut *dolabrâ* se subtrahere; *pueri* autem sæpissimè otiantur, & delitescunt. Præterea cùm *eruditionis* omne genus, aut *oculis*, aut *auribus* imbibatur, difficillimum est puerorum *auribus* sic imperare, ut auscultare velint, adeò ut *artium* præcepta *illis* tradita diffluant, non secus ac *aqua* in pertusum *Danaïdum* dolium infusa, aut *imber* in rupes cadens, quæ subinde repercutitur. Inter omnes *Romanorum Imperatores* quis meliorem sortitus fuit *præceptorem*, quàm *Nero?* quem tu *Seneca* institutis imbuisti tuis, idque summo tuo & indefesso studio, labore, nocteque diéque *unicum* anxiè curâsse visus es, ut *pupillum* tuum scientiâ, & *artibus*, vitâ, & moribus, regiâ stolâ, solio *imperatorio* dignissimum formares. Sed *arenæ* tua *semina* mandâsti; operámque omnem & *oleum* perdidisti. *Nero* enim etiamnum *Nero* perstiterit, omnigenis vitiorum sordibus, voraginosâ sceleRum *Lernâ* immersus, *Cimmeriis* ignorantiæ tenebris occæcatus, adeò ut

Philosophum ne pictum quidem, quòd aiunt, unquam videvit, & (ut verbo dicam) ipso factus est *scelere sceleratior*. Nemo sanus (ut opinor) culpam in *præceptorem* conferet, tanquam parum idoneum, ad *regiam* indolem instituendam; Sed in nequissimum potius, & distortum planè, ipsius *Neronis* ingenium. Nam *lancea* non fit ex *thymbrâ*; aliud *noctua*, aliud *cornix*, aliud *psittacus*, aliud *coturnix* sonat, ut citius quilibet, faciliusque poterit *Heraclito* risum, aut *Democrito* excitare fletum, quàm aliquorum, *tardidiscentiam* (ut *Gellii* verbo utar) sic promovere, ut vel *parentum*, vel suorum *præceptorum*, suisve domum *ipsorum*, spei, laboribus, votis, respondeant.

Cæterùm ea sanè nunc dierum deploranda est *scholarum*, & præceptorum conditio, *miseria vel hosti miseranda*, quòd eùm *plumbeum* quodlibet, aut *Bæticum* ingenium, expectatum in studiis profectum non assequitur; vesana intemperies *parentum*, statim acuitur in ipsum *præceptorem*, * in quem ceu *Tisiphone* ipsa, cæteræque *furiæ* involant, *famam* ejus, virulentis opprobriis, falsissimis mendaciis *convellum*, dilaniant. Quid? num putant *homuli* isti, penes esse *præceptorem*, ut ex *asino* faceret *equum*, ex stupido acuminosum, ni fortè eum tanquam alterum *Deucalionem*, & *Pyrrham*, haberi velint, qui (ut est in fabulis)

* *Culpa* docentis *scilicet arguitur quod læva in parte mamillæ. Nil salit Arcadico juveni* Iuven. Sat. 7.

bulis) durissima *saxa*, in vivos *homines* transmutabant.

O *Pædagogi* omnium quos *terra* nutrit, *hominum*, infœlicissimi! quis *vestros* unquam *labores* fando percenseat? Quis *angores animi* verbis exprimat? *suspiriis* aut singultibus adæquet? Ipsius hercle *scholæ* (dicam an *pistrini*? nam σχολὴ proculdubiò *Ironicè* dicitur, *a* utpote ἀσχόλος, nisi ἀ, χολὴ deducere malemus) *ipsius*, inquam *scholæ* vestræ parietes, (qui vestros vident labores, *b* audiunt querelas, testes sunt votorum) *vestrâ* sæpius de causâ condolentes, in *lachrymas* se solvunt, nec non ipsi lapides in *fletus* prorumpunt amarissimos. Debetis enim aliquorum *stultitiam* perpeti, dum sapientiores fiant; *arrogantiam* perferre, dum evadant modestiores; *difficultatem* exorbere omnem, dum rudiores penitus excolantur; commissos in itinere existimare, *vobis* tanquam duci, ignaros viæ, agique *fidem*, & existimationem vestram, nisi *salvos*, & incolumes ad finem perduxeriris; *vestra* planè

a Aristophanes à cura *qua se cogitabundi illic & anxii perpetuo macerant* φροντιστήριον *appellavit*——

b *Genus hominum profecto quo nihil calamitosius, nihil afflictius nihil aq;* Diis *invisum neq; enim* πεντεκατάραις *tantum, sunt obnoxii;* (*quẽadmodum indicat* Epigramma *Græcum*) *verùm sexcentis, ut qui semper sordidi in* ludis *illis suis* (*in* ludis *dixi?*) *imò* pistrinis *potius, ac* carnificinis, *inter* puerorum *greges consenescant laboribus, obsurdescunt, clamoribus, fœtore, pedoréque contabescant.* ——Erasm. Moria ——Pædagogus (*tanquam alter* Prometheus *ad Caucasum à* Iove *damnatus, vultures perpetuo intentos laniatu pascens*) *variis* vulturiorum *dolorum curarumque stimulis exesus est.*——*Ego nè Vlysseos quidem labores cum nostris conferendos esse censuerim,* Erasmus.

non laudatur *opera*, nisi existat *opus*: non est satis *docere* juvenem, nisi appareat *doctus*. Sed quâ de causâ, morosi illi *parentes* exigunt à *vobis*, ut filii sui quamvis ingenio non omnino quidem *bardi*, tardi tamen, fiant doctissimi, cùm *ipsi* ab agris suis non expectant *triticum*, ubi hordeum seminârant; nec *rosas* ubi carduos conseverant; nec *annulum*, aut armillam *auream*, ab artifice, cui *ferrum*, vel plumbum fabricandum dederant. Quamobrem, ut uno omnia comprehendam manipulo, cum *poëta* statuere visum est; *Vir sapiens nunquam direxit Brachia contra Torrentem*——

Conclus.

Invitâ *Minervâ*, non est quòd procemur obstetricantem *artis & laboris* operam; velut enim, *Non dulcem è quovis, apis ingeniosa liquorum, Florc, sed è lecto germine mella legit*: Pari ratione *Tu* (noster Solertissime *Cratippe*) non potes è quolibet *Marco*, e quolibet *Nerone*, ex quovis *ingenio* nisi apto, *docili*, & capaci, virum efficere literatum, *E quovis enim ligno non fit Mercurius*.

Dixi.

Lauriferi

Lauriferi Oratio.

Digniſſimi Domini,

POſt occiſum Pythonem, *Pythios* inſtituiſſe ludos *Apollo* dicitur. In quibus qui ſe ſtrenuè geſſiſſet—*Eſculea capiebat frondis honorem.*—Vos jam *Agoniſtas* vidiſtis vatio *Marte*, variâ *arte* decertantes; alios in *Oratoriî*, alios in *poëticî*, in *muſicî* alios, in quibus *victor*, quiſque ſuum expectat præmium. Si *veſtram* placeat *nobis* indulgere veniam, *Apollo* noſter velit, ut *ſuæ arboris* honore ſinguli fruantur, *laureamque*, victoriæ *inſignia* reportent. Tu itaque N. N. qui divinâ tuâ *muſâ* nobis ſtupefactos feciſti animos, *Apollinis* tui *poëta* laureus, *aureus* eſto. Adeſdum, *indue*, *diſcede*, ſequimini hunc, *vos* ſperatiſſimi *pueri*, *Mactî* eſte in *ſtudiis*, muſas diligite, ut non in *Helicone* tantùm celebres, ſed in omni *terrarum* orbe, veſtra *laus* ſydereos ſurgat ad uſque polos.——

Dixi.

Valedictoria.

MOrem fuiſſe apud *Perſas* (aiunt) ut *orientem* ſolem, geſtienti lætitiâ, ſummaque adoratione excipere ſoliti

essent: *occidentem*, magno ejulatu, lu&úque, quasi nunquam posteà oriturum. *Vos* estis (honorandi *Domini*) vos estis ille *Sol*, illi *Soles*, *nos* autem, ut *Persæ*; Vester in has ædes *ingressus*, ceu ortus *Solaris* emicuit, & hunc læti accepimus; *abscessus* hinc, velut *occasus* quidam videtur, quem *planctu*, lachrimis, suspiriis, *mæsti* prosequimur. Adeò ut quod S. P. Q. R. Augusti *Cæsaris* obitum lugens, optâsse fertur, *Cæsarem aut non fuisse natum, aut natum non fuisse moriturum*; in nobis meritò invaleat *votum*, vos in hasce nostræ *Minervæ* ædes, vel prorsus non introisse, vel jam ingressos mansisse diutius.

Sed nec *vota* valent, properat deciduus præsentiæ vestræ *Phœbus*, anhelos equos in suæ *Tethyos* stabulare gremio; & *obtusas* lassatæ patientiæ *aures*, dulciori *alibi* recreare *harmonia*. Hinc *Chorus* omnis, noster scholasticus,—*Solvit se in luctum, & lachrymas* magnaque suspiria. Nec immeritò, non enim aliud possumus *expectare*, nil aliud *sperare*, quam ut *Cimmeriis* obtrectatorem *tenebris* involvamur.

Inviti (fatemur) *vobis* valedicimus, habetis ἔρρωσθε λυπηρότατον. Hoc unum *valedicturi* enixè petimus, ut quanquam aureus vestræ præsentiæ radius, *nobis* amplius impræsentiarum non affulserit, detur tamen de futuro, ut *influxus*, ut

fulgor

fulgor favoris & patrocinii vestri, in *Musas* nostras, ceu ætherei *solis* in lunam *reflexus*, resplendeat. Hâc siquidem ratione, *vestræ* hujus *scholæ* alumni, *læti* indies cantabimus,——

——Sol occubuit, *nox* nulla sequuta est.

Dixi.

Altera Valedictoria

POst longam, & periculosam navigationem, O quàm gratus est opportunus portus! quàm expectatus! Vos *Auditores*, in hanc *Scholam*, hoc Palladis delubrum, ceu naviculam quandam conscendistis; quæ *aures* vestras, orationum nostrarum *fluminibus*, abreptas secum trahens, tanquam in *altum*, in immensum *verborum* pelagus, longius æquo deduxit, ubi (tanquam in *iracundo* quodam *Adria*) flantibus, & reflantibus ventis, cum vario aliquandiu *Neptuno* luctati, verbosæ *nostræ* petulantiæ, velut impetuosus *Æoli* afflatus, *vestram*, quam primitùs experti sumus in consensu huc *vestro*, concussit ferè, quassavit saltem vereor, *æquanimitatem*, & in nauseantis *tædii* scopulos multoties illisit; adeò ut *naufragium* sæpiusculè, *attentionis* vestræ proculdubiò fecerimus. *Palinurus* autem noster,

quì in *puppi* ſedet nauclerus: *me* tanquam *Meſonautam*, in celſiſſimo *Carcheſio* ſpeculatorem poſuit. *Ego* veruntamen hactenus nihil longè latéque conſpicatus, præter *cælum undique, & undique pontum*; nunc demùm ex ſummâ mali, *antennâ*, in quâ jam diu ſpeculabundus ſteterim, tandem aliquandò *ripam* video, & altiſſima *domorum* è longinquo faſtigia; quòd ſi ſerenus *veſtri* favoris *Zephyrus*, Noſtra aliquantiſper *carbaſa* diutius impleverit, ad *Caput Bonæ Spei* appellemus illicò.

Nolite quæſo (*patientiſſimæ* auris *Domini*) Nolite quæſo, jam committere, ut præ *prioris* tam diutinæ *navigationis* faſtidio; *navis* noſtra jam ferè in *portu*, naufragium patiatur. *Unum* eſt & *unicum*, quod *Præceptor* noſter rogatum *vos* velit, ut *veniam pro laude*, hiſce *pupillis* ſuis, ex immenſâ *veſtrâ* (quâ polletis) humanitate, indulgeatis. Valdè enim metuit, nè prolixitas hæc *Scholaſticarum* quiſquiliarum, pueriliúmque *crepundiorum* tinnitus, *vobis* fuerit offendiculo; ut talem *vos* ideò *nobis* remetiamini gratiam, qualem olim *Auguſtus Cæſar argutam*, non ſine *ſale* mordacem, reprehenſionem, *privato* cuidam generoſo *Romano*, qui *illum* ad pertenuem cœnam invitaverat, longè longéque infra tantæ *majeſtatis* excellentiam, "*neſciebam me tibi fuiſſe tam fami-*"*liarem*. Ignoſcatis igitur (ſupplicíſſimè petimus) tam inſolentiſſimæ *noſtrorum* audaciæ,

audaciæ, quæ *vos* huc *invitaverit*: Ignoscatis balbutienti huic *pueritiæ* quæ nihil expectatione vestrâ dignum *præstiterit*; Ignoscatis demùm loquaci nostræ *prolixitati*, quæ tam diu *vos* detinuerit; & pergite (summississimè precor) pergite, quæso, *nos*, teneros *Musarum* alumnos, blandissimis indulgentiæ *vestræ* ulnis amplecti; atque *Minervam* nostram, in *frigescenti*, imò *malignanti* horum temporum *sydere*, propiori *radiorum* vestrorum *influxu* fovere, nè denuò soboleſcens abortiat *Schola*; & *nos* agnoscemus vestras *Reverentias* studiorum nostrorum solos *patronos*, aut *Deos* quosdam potius *Tutelares*, tantíque beneficii memoriam, perquam gratissimo æternùm animo recolemus.

Dixi.

Quæstiones aliquot declamatoriæ.

An { *Rectoris* rastrum quàm *Oratoris* rostrum expetibilius sit?
Ajacis potius quàm *Ulyssi*, *Achillis* arma deferri debeant?
Præstet esse *Achilles*, invidiæ obnoxius, quàm *Thersites* ab illâ immunis?
Rectius fecit *Crates*, qui *aurum* in mare projecit, quàm *Midas*, qui adeò magnificit?
Diogenis dolium, *an Alexandri* solium expetibilius sit?
Lucretia bene fecit, quando seipsam interfecit?
Præstet *inopem* esse, quam *impium*?
Malus sit, qui *sibi soli* est *bonus*?
——Peragat tranquilla potestas,
Quod violenta nequit——
Minimum *libère* deceat, cui multum *licet*?
Honesta *mors*, turpi *vitæ* sit antefèrenda?
Qui *ducit* uxorẽ libertati *valedicit*?
Præstat *virum* pecuniâ, quàm *pecuniam* viro indigentem respicere?

Educatio-

An

Educatio publica privatæ præferenda sit?
Aurea *libertas* auro *pretiosior* omni?
Melior sit consulta *tarditas*, quàm temeraria *celeritas*?
Fortes creantur fortibus, & boni bonis?
Minus est servâsse repertum, quàm quæsisse decus?
Cuivis homini contingat adire Corinthum?
Liceat *fœminis* imperare?
Magistratus *juveni* sit cõmittendus?
——Omnia grandior ætas Quæ fugiamus habet?

Verum

Nulla ferunt anni venientes commoda secum?
Magnates sint magnetes?
——Melius nil cælibe vitâ?
Nihil scire sit vita jucundissima?
Ex quovis ligno sit Mercurius?
Præstet *jejunare* cum Musis, quàm *prandere* cum Sardanapalo?
Regnorum eversio fiat, non *murorum* sed morum casu?
Seniores annis, sint saniores animis?
Martis castra, quàm *Mercurii* comitari præstet?
Præstat *nequaquam*, quam *nequam* esse?
Actum est de *homine*, quum actum est de *nomine*?

Præstat

Vtrum

Præstat aquam, an vinum bibere?
Plus *oneris* quàm *honoris* in Magistratu?
Verna, quam hyberna melior *anni* sit tempestas?
Regi an *legi* deferendum sit judicium, *imperium*?
Poëtæ nascantur, non fiant?
Bona corporis sint animi mala?
Secundæ res fœlicem, magnum verò faciant adversæ?
Vincere cor proprium minus est, quàm vincere mundum?
Plus debuit *Alexander Aristoteli* præceptori, quàm *Philippo* patri?
Vnum in bellis *Ajacem*, quàm decem *Vlysses* haberē præstat?
Tantum *sumus*, quantum *scimus*?
Vtilius sit Socratem de *moribus*, quàm Hippocratem de *humoribus* disputantem audire?
Sitis voluptatis parit febrem ingenii?
Magnum sit *ei* damnum, cui mala fama lucrum?
Χρεῖττον ὀψιμαθὲ ἢ ἀμαθῆ εἶναι.
Sæpius ad laudem atque virtutem, *natura* sine doctrinâ, vel sine naturâ *doctrina* valeat.
Dominetur regibus aurum.
Deteriores simus omnes licentia.

Viginti

Viginti duæ *quæstiones* tristicho comprehensæ, *quæ* omnia *Legocorum* argumentorum *capita* eliciunt: & puerilem *Inventionem* in Excogitandis rebus valdè possunt adjuvare, ex *Willisii* Mnemonica huc adscriptæ.

AN? quis? quid? cujus? cui? quo? quibus auxiliis? cur?

Quomodo? circa quid? qualis? quantum? ex, in & à quo?

Quamdiu? ubi? quando? quoties? quotuplex? quot & unde?

1. An *sit*? Hæc quæstio ad argumentum indefinitum referanda est.

2. Quis *author* { *Motus*? *Operis*? *Facti*? *Dicti*? *Scripti*? *Consilii*? } Hæ nimirũ quæstiones *causam* efficientem respiciunt.

3. Quid

3. Quid
- Est Definitio.
- Continetur? Inhæret. Adhæret? (Adjunctū) → Locatum. Inhærens. Adhærens.
- Movetur? Fit? Dictum est? Scriptum est? Deliberatum est? → effecta.

4. Cujus cuiſtis? Subjectum recipiens ad ſe.

5. Cui comparatur.
- Quantitate → Argumentum. → Par. Majus. Minus.
- Qualitate → Argumentum. → Simile. Diſſimile.

6. Quò
- Tendit? Locus ad quem.
- Spectat hæc ſententia? Teſtatum

7. Quibus auxiliis? fecerit-ne
- Solus? Causa ſolitaria.
- Cum aliis tanquàm
  - Principali? Æqualis? Inferior? → Efficientes ſecundi modi.
- Cum inſtrumentis? causa inſtrumentalis.

8. Cur? Causa finalis.

9. Quo-

9. Quomodo *factum? utrum*
- *Procreando?*
- *Conservando?* — Efficientes primi modi.
- *Abolendo?* — Efficientes primi modi.
- *Labefactando?*
- *Naturâ?*
- *Consilio?* — Efficientes tertii modi.
- *Necessitate?* — Efficientes tertii modi.
- *Fortunâ?* — Efficientes tertii modi.
- *per Imprudentiam.*

10. Circa quid? Subjectum *circa* quid, *vel* objectum.

11. Qualis *existit?*
- Forma.
- Conjugatum.
- Descriptio.

12. Quantum? adjunctum quantitatis.

13. Ex quo *fit?* materia.

14. In quo
- *Inhæret?* Subjectum adjunctorum inhærentium.
- *Exercetur?* Adjunctum occupatum.

15. A quo- *distinguitur?* viz. tanquam
- *Diversum?* — Argumenta
- *Disparatum?* — Argumenta
- *Relatum?* — Argumenta
- *Adversum?* — Dissentanea.
- *Contradicens?* — Dissentanea.
- *Privans?* — Dissentanea.

16. Quandiu? Adjunctum temporis mensurati.

17. Vbi? Locus, *sive* subjectum continens.

18. Quan-

18. Quando? Adjunctum temporis designati.

19. Quoties? Adjunctum temporis numerati.

20. Quotuplex? Distributio.
- *Ex causis.*
- *Integri in membra.*
- *Ex effectis.*
- *Generis in species.*
- *E subjectis.*
- *Ex adjunctis.*

21. Quot? Inductio
- *Causarum.*
- *Membrorum.*
- *Effectorum.*
- *Specierum.*
- *Subjectorum.*
- *Adjunctorum.*

22. Unde
- *Venit?* Locus ex quo.
- *Dicitur?* Notatio.
- *Probatur?* Testimonium.

Et hæ *quæstiones* non solùm ad excogitandas *novas*, sed etiam ad *res* è memoriâ elapsas reducendas, valdè conducunt; multa siquidem in re aliquâ satagendâ latêre nos possunt; quæ *cauta* tamen horum versiculorum *repetitio*, & prudens *applicatio*, menti suggerent.

Hæc *Willisius.*

Epistolo-

Epistolo-graphia.

EPistola est scriptum *animi* nuncium, ad absentes.

Apud varios, *varia* sortitur nomina; * vocatur enim *literæ*, & κατ' ἐξοχὴν *litera, tabulæ, tabellæ, codicilli*, chartæ Epistolares, & *chartæ*. Ubi 1. In *stylo* conspiciatur quædam quasi *negligentia*, præsertim in Epistolâ *familiari*, esset enim ut plurimùm humilis, & *Laconica*, [a] non *Asiatica*. [b] —— Odiosa in *Epistolis* garrulitas.

2. Non adhibendæ sunt periphrases, nec res tenues onerandæ *laciniâ* orationis.

3. Oratio sit *Ethica*, non *Pathetica*, candor animi, non vehementiores *affectus* exprimendi. [c] Nisi forsan in Epistolis Asiaticis ubi inventio est copiosior, & exornatio fusior, & periodi laxiores, [d] quæ spernunt ligari præceptiuncularum compedibus.

4. Scribendum, per literas *repræsentatitias* nunc ad *Magnates*, nunc ad viros

* Lips. *Epist. instit.*

a τὸ δὲ μέγεθος συνεστάλθω τ ἐπιστολῆς ὥσπερ καὶ ἡ λέξις, αἳ δ' ἄγαν μακραὶ &c. *vid. Demetr.* περὶ Ερμηνὶ

b *Structuram*, & periodum *longiorem omnem fugias*, membris *utare*, & *asyndetis sæpe*: lætior *omnis* phrasis *abdicetur*, pueris *tamen si luxurient vitio non est dandum, ubertatem illam ætas paulatim depascet*. Lips. Epist. pag. 17. c *Scilicet ut* vela, *pro magnitudine* navium: *sic* verba *deben tesse pro rerum*. Lips. *ibid.* d *Epistola debet interdum halluciuari*. Cicer. *ad Attic.* Ornamenta *interdum habeat*, lenocinia *nunquam* —— *Quid fœminas* ornare *dicitur, non* ornari; *hoc Epistolam* —— Lips.

doctos,

--Nullam esse ex omni studiorum genere partem hac unâ. quæ vel latiùs pateat vel quæ tantundem habeat aut usus aut voluptatis— Erasm. Guli. Montjoie——

doctos, ut styli rationem diversam condiscamus.

Epistolæ considerare debemus cùm *affectiones*, tùm *genera*. Affectiones Epistolæ sunt tres; *Salutatio*, *Valedictio*, *Superscriptio*.

1 In *Salutatione* includimus *Precationem* & *Compellationem*. 1 Precatio in ipso *Epistolæ* limine, & *vertice* ponenda est; ut,

Salutem in Christo sempiternam.

2 *Compellatio* ponitur in semi-lineâ ad lævam, hoc modo, *Amice perdilecte*.

2 *Valedictio* post absolutam *Epistolam*, per usitatissimum illud, *Vale*.

In margine autem *sinistro*, ponatur locus ubi, & *tempus* quando scribebas: ut,

Datæ Eboraci, sexto Iduum Septembris, anno edemptionis nostræ, millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto.

In margine autem *dextro*, testatio *affectus* aut *officii*, unâ cum *nomine* scribentis exprimi debet.

Tibi haud vulgariter obstrictus,
Radulphus Mercerus.

3 Superscriptio seu *inscriptio* in dorso clausæ jam *Epistolæ* signatur: ubi scribenda *persona* cui, & *locus* in quo habitet aut commoretur, hunc in modum:

Amantissimo suo R. M. *Londini ad insigne Canis Leporarii, in Cœmiterio Paulino, hæc--*

Sic

Sic fuerunt *affectiones*: sequuntur jam *genera* Epistolarum, & specialis earum tractatio, in triplici *Causarum* genere; viz. *Demonstrativo, Deliberativo, Iudiciali*, de quorum *formulis* videatur *Pratcolus*—— & *Alstedius* in Oratoriâ.—— & *Vossius* in *Institut. orator.* qui copiosissimè de his & optimè——

1 In *Demonstrativo*, sunt Epistolæ,

1. *Narratoriæ*, ubi rem aliquam suis *depingimus* coloribus, aut breviter totum negotium *narramus*, & amici vel judicium, vel preces requirimus. Vide—*Prat. pag.* 5. 14. 19. 47. 57.

2. *Lamentatoriæ*, ubi *dolor* quemque *disertum* efficit. Cavendum hîc autem est, ne effœminatum animum ostendamus. *Prat.* 42.

3. *Gratiarum actionis*, ubi beneficium acceptum laudabimus, quòd *ultro*, citrò, sine *merito*, non *expectanti*, collatum sit. 2. Promittemus *nos* gratiam relaturos, *Prat pag* 14. *&c.* 21.

4. *Gratulatoriæ*, ubi *nostrum* gaudium exaggerabimus. 2. Bonum quod *aliquis* adeptus est, extollemus. 3. Benè *precabimur* ut sit felix faustúmque. *pag c.* 19. 21. 38. *ibid.*

5. *Officiosæ*, ubi amicis nil tale petentibus, *operam* nostram *ultrò* deferimus, rogantes, ut æqui bonique consulant. *Prat. pag.* 21.

6. *Dispu-*

6. *Disputatoriæ*, ubi ponenda, 1. *Occasio.* 2. Quæstio. 3. Aliorum sententia. 4. Nostra sententia. 5. Rogandum judicium.

9. *Collaudatoriæ*, ubi cogitetur illud *Euripidis*, Αἶνω αἰνεῖν βαρύ. Laudabimus autem in *genere*, rectè factum, & in *specie*, tale factum, allatis circumstantiis & exemplis illustribus.

8. *Deprecatoriæ*, ubi culpam fatebimur, eámque extenuabimus ab ætate, imprudentiâ & *delicti* genere: Nostram *pœnitudinem* significabimus; *ejus*, ad quem scribimus, *clementiam* laudabimus; *spem* melio is vitæ ostendemus.

2. In genere *deliberativo sunt.*

1. *Suasoriæ*, ubi rationes sumendæ ab *honesto*, *utili*, *necessario*, *jucundo*, *facili*, *possibili*. Quæ rationes amplificantur ab *Exemplo*, *majori*, *minori*, & *contrario*. In *Dissuasoriis*, argumenta ex contrariis *locis* ducenda sunt, ut à *Turpi*, *inutili*, *&c.* —*Prat.* 31. 34.

2. *Hortatoriæ* fiunt à *laude*, *spe præmiorum*, *metu incommodorum*, *odio*, *amore*, *miseratione*, expectatione, *exemplis*, *obsecratione*. Hi enim sunt quasi *stimuli* quidam, & incitamenta virtutum. *Prat.* 48.

Dehortatoriæ fiunt à *personis*, quibus infœliciter cessit, *à rei turpitudine*, *à probro*, *convicio*, *incommodo*, *&c.*

3. *Petitio-*

3. *Petitoriæ* ubi ejus, à quo petimus, *benevolentia* nobis conciliandа est, à *personâ* ipsius & *materiâ*; deinde narratio *petitionis* subjicienda. Tum dicendum, esse *rem piam, justam, honestam*, nobis *necessariam*, illi *faciem* & *honorificam*. Ad *extremum* sequetur remunerationis pollicitatio. 47.

4. *Commendatitiæ*, ubi ostendendum, esse *illum* nostrum *amicum*, quem commendamus. 2. Esse *commendatione* dignum. 3. *Eum* ad quem scribimus, fuisse aliis *benevolum*. 4. Rem de quâ scribimus, esse æquam & facilem. 5. Fore nos *beneficii* memores.

5. *Consolatoriæ*, ubi dicamus. 1. *Prorsus non* dolendum esse, vel; 2. *Non ade*dolendum, 3. *Malum* itaque extenuabitur, 4. *Exempla* illustria cordatorum virorum colligentur, 5. *Providentia* Dei afferenda, 6. *Nostra* & aliorum *opera* offerenda est. *Vid.* Mellific. *orator. pag.* 95. part. 42.

6. *Responsoriæ* ad consolationem, continebunt *gratiarum* actionem, & significationem consolationis acceptæ: denique argumenta nova quibus *nos ipsos* erigimus. 43.

7. *Monitoriæ*, ubi ostendendum quid *fugiendum*, amico quid *faciendum*. Hîc autem *authoritatem* induamus ab *ætate*, quâ *illum* præcedimus, à multarum rerum *usu* & *doctrinâ*, quæ in *eo* per

per ætatem, *tenta* est non possunt.

8. *Convivatoria*, ubi *convivia* sunto sine *vitiis*; nam si alterius *vitam* & vitia velimus carpere, *nostra* vitia non debemus ostendere. Igitur reprimamus *dolorem* cum *nostrum*, tum *alienum*, ex officio neglecto: reprehendamus *illum* variis argumentis, & meliorem ad *frugem* ut redeat, admoneamus.

9. *Reconciliatoria*, ubi nostrum vel *alterius* delictum fatebimur, *veniamq;* petemus, argumentis ductis à *naturæ* humanæ imbecillitate, & consimili *delicto*, in quod *ipse* possit etiam impingere.

10. *Conciliatoria*, ubi *primò*, causæ recensendæ, quæ *nos* ad amoiendam amicitiam permoverunt: *deinde* nostrum studium significandum.

In statu Iudiciali.

1. *Criminatoriæ*, quando *accusamus*: ubi ab initio oportet indicare & *nostrum* dolorem, & *rei* atrocitatem, cum admiratione, —— &c. deinde ipsam *rem* demonstrabimus. *Frat. p. 41.*

2. *Defensoriæ*, ubi vel planè *negamus*, vel factum *aliter* demonstramus.

3. *Expostulatoriæ*, ubi 1. Querimonia *nostra* exprimenda. 2. Querimonia *mitiganda* est *laude*, joco, *dissimulatione*, &c. ne lædat amicitiam. 3. *Benè* interpretabimur. 4. Monebimus, ut cauè agat.

4. *Expro-*

4. *Exprobratoria*, ubi conscientiam, & *nostram*, & amici testabimur; ingratitudinem *illius*, & nostra merita exaggerabimus.

5. *Purgatoria*, & *Excusatoria*, ubi ostendemus, *nos* non modò *nihil* offensos, sed etiam *delectatos* monitione. 2. Detestabimur *suspicionem* nobis objectam. 3. Rationibus probabimus nostram innocentiam. *Hac Alsted.* Oratoriâ. *Pag.* 675.

Salutandi, *seu* formulæ *benè precandi.*

Salutem cœlitus. Ex animo valere.
Salutem in Christo plurimam.
Salutem ab Authore omnis Salutis, Domino Iesu.
Salve plus millies.
Salutem à fonte salutis.
Salutem externam, internam, æternam.
Basilicam tibi valetudinem.
Salvebis. χαίρειν σοι καὶ χάριν.
Salveto plurimum.
Vale. Ἐδ διὰ πάντων.
Salutem & immortalitatem.
Πανευδαιμονεῖν.
Ἀταλαιπόρως ἄγειν. εὐγαίνειν. εὐπράττειν.
Εν Κυρίῳ χαίρειν
Εὐδαιμονέστατα διάγειν. Σωτηρίαν οὐρανὸ πέμπτην.

Κατ'

Κατ' εὐχὴν χαίρειν. Κατ' εὐχὴν ἐδ ἔχειν
Χάριν καὶ χαρὰν, ἐν Χριστῷ χαρα-χαριτοδότῃ. ἐδ διάγειν.
Πανευδαιμόνως } ποιεῖν. πράττειν. ἔχειν.
Παμμαναρέως }
Ἐρρῶσθαι οὐρανόθεν.

Vitam & fœlicitatem.

Judic.6.24. יהוה שלום
Ruth.2.4. —יהוה עמכם
Ruth.2.4. —יברכך יהוה
1 Sam.25.6. —לחי ואתה שלום
2 Sam.25.6. --וביתך שלום וכל אשר ילך שלום
Psal.128.2. אשרי וטוב לך רב שלום לך לך שלום ושלות
Job.10.12. חיום וה

Vitam & benignitatem.

Compellandi.

Amice perdilecte. Animule mi.
Amice medullitus peramande.

Mi { *Chare* / *Suavissime* } { *Amantissime* / *Charissime* / *Dilectissime* } amice.

Mi præcharissime } { Dulce caput.
Suavissime cōmilito } { Suave corculum.

— *Melior animæ meæ pars.*

Amico-

Amicorum optime, & optimorum amiciſſime. πρὸς ἀγαπητέ.

Intime } Deliciæ meæ.
Mellitiſſime }

Τερπφίλτατε φίλε. Φιλοφίλτατε δεσπότα. Φίλη κεφαλή.

Perilluſtres & generoſiſſimi adoleſcentuli, heruli, ac Domini mei gratioſiſſimi.

Admirandi.

OUtinam par ætas eſſet, ſed *ſum infans*; utinam hîc eloquentiæ *torrens* eſſet, ſed *deficerem*; utinam omnium in ore meæ *voces* perſonarent, oratorum omnium in me *ſpiritus* reſpiraret eloquentiam! Sed languerem, hærerem, obmuteſcerem, quod quidem ipſum jam (ecce!) facio.

Tum, quod omnem ſuperat ſtupo rem.——

Quod in tantam *me* rapit admirationem, ut in hac re quid dicam neſciam, niſi *Euripum tandem poſito requieſcere curſu, Mutatumq; unâ conſiſtere Proteа formâ.* Text.

O dolor! quæ non vidi, quæ non paſſus ſum indigna! & quæ *cælo* teſte fiant, & quæ poſterorum memoriæ relinquantur!——

——Cujus ſanè rei dignitatem, nulla vis

ingenii ex merito deſcribat.——

Etenim qui primo ſtatim colloquio ſic labefactâras, ſic inflammâras animum meum, quid facturus eras ſi diutius ac propius fuiſſem congreſſus? Quod enim vel adamantinum pectus non flectat tam amabilis iſta morum tuorum comitas, tam mellita facundia, tam exquiſita doctrina, tam fida juxta & amica conſilia——

—— Nam quod nectar, quæ ambroſia excogitari poteſt, *quæ* Socratica diſſimulatione *illa*, & lepôre ſit jucundior?

——Hic vix dici, *Auditores*, vix deſcribi verbis poteſt, quæ ac quanta——

——Quod nè cogitando quidem quiſquam noſtrûm hactenus acceſſit——

——Proximum miraculo eſt, quod——

——Verbis nullis dici, nulla exprimi oratione poteſt.

——Quæ vox, quæ eloquentia ſufficiet, quæ lingua deſcribendo *huic* ſceleri par unquam fuit? ——

Vid. *Exclamandi*

Accuſandi.

QUòd ſi tù *hæc* ſingula, tanquam puſilla contemnas, cogites, velim minutas guttulas imbrem parere.

——Facis te publicum, & communem vulgi fabulam, adſuerunt enim receptæ fidei homines pleriq; qui——

——Taceo

—Taceo *adulteria*, furta mendacia tua, nôsti quas turbas inter pocula tua, alterâ feciſti nocte, homicidii illic perpetrati *te* reum uno ferè ore *omnes* prædicant. Miror qua fronte tot probrosas de te contumelias perpeti poſſis. Bis ad ſubſellia judicum tractus, extremâ ſtetiſti fortunâ———

—Quæque in aliorum mores jam dîu tela libro, in meam amentiam retorqueantur———

— Cujus tantum in comis artificium, æthiopico penè gyro cincinnos confundentis, an ſatam ſuperbè dextevam ſubducta veſte retegentis, audaciam ſatis mirari nequeo, cùm omnes diſtrictè interrogent.

Natus es è ſcopulis, nutritus lacte ferino,
Et dicam ſilices, pectus habere tuum.

—Qui maledictis non ſatiatus, proceſſeris ad obtrectationem, odium, rapinam, furta, fraudes, impoſturam, & ad ipſam poſtremò cædem quoque.

—*Et tua ſunt ſilicis circum præcordia venæ,*
Et rigidum ferri ſemina, pectus habet.

—Ea certè ipſe ſtultiſſimus forem, planè dignus quem multis cachinnis rideat *Democritus*, ſi pergam———

Deum immortalem! cujuſmodi portenta gignit ætas! terra! uſque adeò nihil pudere viros!—

—Præter effrontem improbitatem, & *linguam* effrænem, nihil habebat;

——Nec mea *te* monentis verba, pluris quam eminulos lanarum floccos æstimâsti——

——Multi forinsecus opulenti visi sunt, qui ære alieno obruuntur adeò, ut ipsam quoque debeant animam, adeò illis res angusta domi est & curta suppellex.

——Non adeo vitiis tuis offenderemur si pauca essent: tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniæ locus——

——Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolidè contrivisti, dilapidastique, universum patrimonium in alea, fritillis, & sphæristerio.——

Asseverandi,

TEstor *te* omnium cogitationum inspectorem *Deum*; testor *lucem* illam quam hodiè traho respirans, & *quam* mihi supremum esse desiderares: testor *vos* etiam sodales mei.

——Certo enim certius est——

Christum mihi parum propitium habeam nisi——

Commendandi.

VIr *sapientis* adeò eloquentiæ, & *eloquentis* sapientiæ æstimio honorandus, ut *famæ* celebritate supra omnem invidiam videatur conspicuus.——

Syn-

Syncerius ergo *mihi* tecum agendum est——atque utinam par esset affectui oratio, vel affectus causæ——ut——

Homo verè ad humanitatem factus——âpertæ ingenuitatis—— & incoctum generoso pectus honesto——ut *Persius.*

—— Vir par paucorum hominum—— Quem si *fata* diutius nobis servâssent incolumem, ausim vel *invidii* teste, aut *Momo* judice contendere, cæteros *omnes* nostræ tempestatis homines, multis suisse parasangis præcessurum, multisq; præcursurum stadiis.

——Pueros bene ingeniatos, modestos, tractabiles, & qui jam nunc plus quam pro sua ætate sapiunt——

——Vir, fide sinceriſſimâ, moribus plusquam niveis, nihil magis aureum aut gemmeum esse potest, totus ad amicitiam, & gratiam natus——Si nondum tibi notus sit, fac ut hominem cures nôsse propiùs——

——Ad miraculum usq; latinè doctus, nec ineloquens—— Is enim est (mihi crede) unus omnium quos aspicit Sol, integerrimus vir, & candidissimus——judicii sobrii, moribus commodis, nihil habens neque fuci, neq; supercilii, Thrasonis illius dissimillimus——

——Janus *Dousa* id assecutus est, ut ubicunq; locorum esset, non tam Bibliothecam *habuisse* videretur, sed *esse*; nec legisse multa, sed nihil ignorare——*Heins.*

orat. 29. Optimarum literarum ardentissimus consectator, mihi sic unicè deditus ut Pyladen meum appellare jure possim———

——Inter bonos optimus & inter doctos doctissimus———

——Illum enim omnes *nos*, non solum propter pietatem, justitiam, clementiam, munificentiam, atque alios suavissimos mores veneramur & amamus; sed etiam propter incredibilem, cùm in sacris, tum in humanis literis scientiam admiramur, suspicimus—— Autoritate maximus, sed hoc tamen seipso major, quod ob singularem quandam modestiam solus ipse magnitudinem suam non agnoscat.

——Si pater esset non posset indulgentiùs, si frater non posset amantiùs———

——Dignissimus enim est quem unum, omnis mea celebret pagina.

——Moribus omnibus, fuci nesciis, nec alio nævo deformatum nisi quod immodicè modestus est.

——Qui præter eruditionis & integritatis dotes, adeo festivus est, ut vel mortuum possit exhilarare———

——*Sed sunt sua pectora* lacte,
Et non calcata, candidiora, nive. Ovid.

Quis *Cato* vultu severior? quis *Phocion* oratione gravior? quis *Numa* in omni actione religiosior? *Hujus* enim in aspectu tanta dignitas inest, *in sermone* tanta majestas, in *incessu* atq; omni *gestu*, tanta

ra veneratio, ut ipſam quodammodo *autoritatem* præ ſe ferre videatur.

Ut decuit docuit, nam re ſua verba probavit, Ante annos, animúmque gerens, curámque virilem.

Perdoctus atq; *induſtrius*, qui fœliciſſimum in *ſtudiis* fecit progreſſum, quem ut *amicum* meum inter cæteros primum *tibi* commendo——

Scio non temerè ſcriptum fuiſſe *Flacco: Quem cui commendes etiam atque etiam aſpice, ne mox incutiant aliena tibi peccata pudorem --at in hoc ego nihil vereor*——

Uſus eſt ſemper ſuaviſſimis *moribus* modeſtiſſimâ *vitâ* concinnus, & bonus omnibus, etiam *adverſariis*, nemini moleſtus aut durus—— *Cyllarus* ac Pegaſus præ illo limaces ſunt——

Hominem quidem multiplicis *doctrinæ* & probatiſſimæ vitæ, *latinè* intelligit, loquitur, *ſcribit* propriè, ſcienter & expeditè, & omnia cùm *judicio* quali *ego* modo haud quempiam præterea aliquem novi——

——Is fuit *Cantabrigiæ* diſcipulus olim meus, & à parvulo inter parietes *Cubiculi* mei ſeptem ferè *annos*, literis Græcis Latiniſq; inſtitutus——

——Ego cum *illo* jucundiſſimè, conjunctiſſiméque vivo, magnámq; cùm ex ingenio *ejus*, ſingulariq; ſtudio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio——

Vid. *Laudandi.*

Conciliandi.

Quod *ignotus* & minimè *nosci* dignus, *te* notione maximè dignum, tum propter laudabiles *corporis* qualitates, tum splendentes *animi* virtutes, meis *literis*, inexpectantem interpellare ausus sim (*vir optime*) non tam debes *improbitatem* accusare meam, quàm benevolentiam———

Miramur cùm *Magnes* chalybem ad se trahat quis autem tam ferreus est quem iste tot dotium in uno concentus, non ad amorem pelliciat,—— nihil aliud spirat quàm incredibilem quandam benevolentiam———

——Si dignaberis illum numero clientulorum tuorum inscribere, dabo operam ut———

——Te nondum de facie, neq; de scripto cognovi, sed tamen amo pectus istud tuum *musis*, & *gratiis* omnibus consecratum, cujus imaginem mihi, quidam nec indocti, nec leves suo calamo delineâruut———

——Dolere, quod tam diu *illi* ignotus, aut tenuiter notus fuerim, *quem* ita sum semper de *ingenio*, & virtute admiratus.

——Fuit certè olim hoc *mihi* persuasissimum; ut *tu*, si quis mortalium aliud——

——Modestissimus senex, cujus cùm humanitatem libâssem, ingemui fortunam ejusmodi.

ejuſmodi. Quo enim ego juvenem tam humanum, tam benignum, tam amabilem non ſequar? Sequar (ita me Deus amet) vel ad inferos uſq;———

——Cum *hoc* ego vel in extrema Scythia vivere non recuſem———

——Si juvenem hunc dignabere propiùs cognoſcere, & me & illum beaveris.

——Imò ſi licebit te interpellare, in tanto negotiorum agmine, quæ tibi (ut Horatianis dicam verbis) per caput & circum ſaliunt latus———

Qui te pro numine quodam terreſtri colit———

Ego de tuo in me animo, ita ſentio, ut ſi (quod omen avertant ſuperi) tua me fides fefellerit, ne ipſi quidem fidei fidem deinceps habiturus ſum———

——Ingenium, *literas*, humanitatem, *virtutes* quas ſum in *te* miratus, adduxiſſe *me* ad ſcribendum, quantumvis notus non ſim; ſed *tu* incredibili omnes humanitate complecteris, cupiditate benefaciendi: tum *literæ* tuæ, & prudentia effecêrunt, ne tu cuiquam eſſe poſſis *ignotus*, aut quemquam putare debes ignotum *tibi*———.

Moderatiſſime vir, mundum ex *amicitiâ* conſtare, & ſeſe mutuâ quâdam & *concordi* charitate complecti, prudenter meo quidem *judicio* & *Poëta* bonus, & *Philoſophus* gravis, *Empedocles* Agrigentinus judicabat. Quam ſententiam

divinitùs ad *nos* delatam, & in nostras mentes infusam, vel rude illud & imperitum hominum *vulgus*, ipso rerum usu, & pertractatione tritum, multis retrò abhinc seculis veram esse comperiebat. *Aschem. lib. 2.*

——Cujus enim judicio, quàm mille *caterorum* calculis approbari mallem——

Ego primus pullavi amicitiarum *fores*, si aperueris, *mes* crebrò habebis hospites.

Consolandi.

Adversus { *mortem*, *infortunia*.——

PEr *Deum*, & salutem *tuam* rogo, ut animum attollas, contra *fortunæ* vehementem hunc ictum. Annon didicisti dudum *fortunæ* lubricitatem, vitrum, bullam, *fumum* & si quid vanius, vanidius esse?——quin esto tu bono animo——

Spem ejus abjectam *erexit*, desiderium pene extinctum, rursus *inflammavit*; inflictas aliquando *miserias*, tanquam *plagas* quasdam *sanavit*.

——Quid *Anaxagoras* auditâ filii morte? *Novi* (inquit) *me genuisse mortalem*. Pericles duobus filiis intra quatriduum spoliatus, iisdem diebus vultu non magis, modo, quàm si fuisset dura silex, aut *Marpesia* cautes: concionatus est.

Sed bono sis animo——& quod olim *Sybilla*

Sibylla Troi——id *tibi* dictum puta
——*Tu nè cede malis, sed contra audentior ito*
Quàm tua te *fortuna sinet*——
——Verùm quum apud *me* sagaciùs paulò consideravi *stultum esse* (ex Senecæ dicto) *id timere, quod vitari nequeat*, lachrymis temperavi, quod ut tacias monitum te velim. *Mors* enim (ut ait *Tragicus*) est omnibus *aqua*, non *superbiscis regum divitiis*, magis quàm lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentiùs casas & tuguria, quam turres & castra ingreditur, & expugnat; nec magis *Iro* quàm *Croso*, Curio quàm *Augustis* se præstitit inimicam. Non *hanc* fucatis declamationibus *Oratores*, suavidicis carminibus Poëtæ, promiscuis pharmacis, aut unguentis *Medici* myropôlæ, teretibus lanceis *Equites*, pennatis missilibus, strictisve mucronibus *Pedites*, gemmatis coronis *Imperatores*, non denique cuncti mortales rebus ullis *mortem* terrent aut effugiunt——
—— Quin & *urbes* fortissimis munitas propugnaculis, *templa* variis extructa marmoribus, *aulas* Attalicis decoratas tapetibus, funditùs demolitur, evertit, dissipat——
——Et pergas per Deum oro, si non quò cursum instituëras, quò tempestas tamen agit transversum: probos naucleros imitemur, & arte cum tempestate pugnemus;

&c.

& si eum portum quem maximè petimus contingere non licebit, certè in quodvis littus ejiciemur——*Erasm.*

O nimium cœlo & pelago confise sereno! *Virg.* Æneid. 5. de Palinuro——

——Passus idem est, *Tyriis* qui quondam pulsus ab oris, *Cadmus* in Aoniâ constitit exul humo——Passus idem Tydeus, & idem Pegasæus Jason—— Et quos præterea longa referre mora est--*Ovid.* Fast. 1.

In quovis rerum statu explicat sese genuina illa virtutis vis, nusquam tamen clarior quam quoties noverca *Fama*, Herculem suum omni genere malorum exercet. Magis illustrârunt Ulyssem tot exhausti labores quàm feliciter excisa Troja——

Omnes habent suos transitus pedis, hac parte vulnerabilis, ut Achilles Homericus——suum quondam habebant plausum——

Fœlicem *illum* cense quod non repentino obitu decesserit, sed dilatâ ac expurgatâ, longo examine *conscientiâ*: quanquam nihil (ut conjicio) leverâ dignum scuticâ, brevibusque *Gyaris*, & umbrarum carcere dignum, perpetraverit——vid. *Text.* Epist. 44.

——unumquemque, sua manent fata--

——*Quisq; suos patimur manes*--ut *Poëta.*

Recordare *tuas* literas, quibus & magnum *animum* mihi semper ostendisti, & ad omnes *casus* ferendos perconstantem--

——Nosti certiùs quàm ut moneri debeas,

beas, *mortales* omnes, etsi seriùs, morituros. *Parcarum* ordo stat immobilis, *fatum* inelúctabile, immutabilis *rerum* dispositio, surdas esse *Mortis* aures, saxeum *pectus*, inevitabile *telum* experimur singuli. *Nihil* est ergo quod *te* diutiùs animi excrucies, *nihil* quod vehementiùs indoleas, nihil quod amplius Deos & astra voces crudelia?—*Textor.* Epist. 44. vid. *Cicer.* Ep. fam. lib. 4. Ep. 5. l. 5. Ep. 16.

——*Nec enim fortuna querenda*
Sola tua *est*, *similes* aliorum *respice casus*,
Mitiùs ista *feres*, *utinamque* exempla *dolentem*
Non mea te possent relevare, *sed & mea possunt.*

——Non possum *tibi* quin condoleam-quis enim bonus aut sapiens, ulla aliena *sibi* credat mala?

——illius *Pœnos ingemuisse leones*
Interitum, *montesq́*, *feros*, *sylvasq́*——
Perfer & obdura, dolor *hic tibi proderit olim*,
Sæpè tulit fessis succus amarus opem.
——*nunquam syncera bonorum*
Sors ulli *concessa viro*; *quem* vultus *honestat*,
Dedecorant mores, *animus quem pulchrior ornat*
Corpus destituit——

——In meliora versurus est Deus quæ nigra sunt——

——Non

——Non jam de angustia pulmonis ac spirandi quereris difficultate: non torqueris jam cum morte colluctantem, inter meditationes *tuas* audis, non de *liberorum* patrimonio ac tuo, quod *fortuna* jam superstiti abstulerat, sollicitus ac mœstus sedes; non undantem sanguine *Europam*——

Sic tamen ut abjectâ spe, hoc *me* unum solaretur, quod ad *meas* miserias nihil jam *homines*, nihil ipsi *Dæmones* possent addere ulteriùs——

Ille *habet & silices, & durum in pectore ferrum,*
Qui tenero lachrymas, lætus, *in ore videt.*

——*neq; enim de tygride natus*
Nec rigidos silices solidumve in pectore ferrum,
Aut adamanta gerit, nec lac *bibit ille leænæ*——
Nec fera tempestas toto tamen errat in anno,
Et tibi, *crede mihi, tempora veris erunt.*

Invideant tibi, calumnientur præsentem, extinctus amaberis. idem, ut & alii heroes qui multo clarescunt a funere felicius, quàm si vixissent maximè——

Respon-

Responsoria ad Consolationem.

SChedæ, quas abs te missas accepi, novâ quadam gaudiorum luce pectus meum serenârunt, ut ex omnibus curarum fluctibus, tuo *solus* consilio enataverim. *Tua* fuit epistola, quæ mirum in modum *me* delectavit, quæ semimortuum ferè suscitavit, quæ animum meum doloribus obseptum extemplò relaxavit.

Nunquam adducar ut credam, *Hero* Leandri sui literas, aut majori voluptate aut pluribus oculis accepisse quàm *tuas* accepi——

Vix crediderim aut *Scipionem* eversâ Carthagine, aut *Paulum* Æmilium capto *Perseo*, magnificentiorem egisse triumphum, quàm *ego* simul ac suavissima tua scripta, *tuus* mihi Tabellarius reddidit.

Epistolâ humanitatis *tuæ* & siliquam omnem, & mel *Atticum*, & saccharum omne, nectar, ambrosiamq; *Deorum* longè superavit.

——Qui acerbitatis *meæ* virus, utcunq; pestilens, inexhaustâ verborum magniloquentiâ repellebas: facundo tibicini persimilis, quem scitè, & modulatè adhibitum, *viperarum* morsibus mederi, testis est *Theophrastus* ille Gellianus.

——Nimium est *illis* boni, queis nihil est uspiam mali——

Consulandi

Consulendi.

FAmæ nè fis adeo famelicus ut te tantis laboribus implices——

Ego autem viam *vobis* præmonstrabo, non anfractuosam illam *mihimet* olim navigatam, sed quam nunc è portu cerno, breviorem——nec tu mensarum morsûs horresce futuros, Fata viam invenient, aderitq; vocatus *Apollo*.

——Istos homunculorum tumultûs, magno animo despice, nixus cœlesti Christi præsidio.

Tu vir optime, nè macera te hujus sæculi tumultibus, fruere conscientia benefactorum tuorum——

Qui decoxerunt, *re* quidem opitulari non possunt, attamen consilio juvant alios, nè profusiores fint quàm oportet, & qui diu, cum tenaci morbo colluctati sunt, optimè commonstrant aliis, quomodo vel vitari malum vel sanari queat, & qui fregerunt navim solventibus ostendunt vitanda pericula: itidem ego non ignarus quàm——

Præterea siqua est *Heleno* prudentia vati——Siqua fides, animum si veris implet *Apollo*——Unum illud tibi chare puer, præq; omnibus unum, prædicam, & repetens iterumq; iterumq; monebo——

Vides ut tibi consulam ipse mihi parum consulens——

Lenta

Lenta remedia & segnes medicos non expetunt aut expectant tempora tua; citò mori quàm tardè convalescere debes——

——Cæterùm quòd *me* consulis an debeas aulicam sequi vitam, si *me* audis immorare solitæ tuæ professioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes; melior est enim libera paupertas, quam vel opulentissima servitus, *ab aulâ* igitur ad caulam potius redi——

——Vis quid in ea re utile factu sentiam, *tibi* adaperiam? Socraticæ tibi patientiæ loricam assumas, frontem baccare cingas, inconcusso vultu omnia perpetere, *patere & abstine*, istiusque rabulæ improperia, non pluris quàm saturi ventris crepitus facias; elinguem *Seryphi* ranam te præstiteris——in puteo cum *cane*, nè pugnes ——clamet, obstrepat, crepet, increpet, pertuleris omnia——

——A tetricis te voluptatum tricis liberato——

Conviciandi.

NEque tamen te pudet (*hominum turpissime*) ea facere quæ——

——Quænam scelerum species reperiri queat, quâ te non inquinaveris? quis in tota *Galliâ* sicarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos, quis *aleo*, qui se tecum familiarissimè vixisse non fateatur?

Tandem

Tandem olfeci quis ille fuit qui—monachus est, niger est, nihil nisi venter est.

—Quæ tametsi *dictu* pudenda sunt, *fecisse* tamen *te* non puduit.

—Effigie tenus hominem, spurcissimis autem moribus, porco similiorem, cui jucundius sit in cœno & stercore volutari, quàm *aquâ* purissimâ dilui——

Os impudens non tibi sat est?——

—Res non est exigui adeo momenti ut——

—Neque arbitror in tota *Arcadia* esse ullum *asinum* usque adeo *asinum* quin *hic* dignior sit qui *fœno* pascatur quàm *ille*: prorsus inversus est *Apuleius*, ille sub *asinina* specie, tegebat hominem; *hic* sub hominis specie, tegit *asinum*—*Erasm.*

—Inter *Arcadiæ* pecuaria & muscas interque graculos & olores, aliquid tibi fuisse commercii quis non juraret—?

—Impostor, nugarum & fuci artifex, fumivendulus & omnibus demùm convitiis tantisper dilacerandus——

Vide mutuas Invectivas *Politiani lib.* 12. *epist. Her. Demosthenis & Æschinis, Hieronymi & Ruffini. Cicer & Salust. Pog. & Vallæ. Polit. & Scal. &c,*

Respons. ad Convitiationem.

Quid causæ est, quod novissimis tuis literis tantoperè mihi *succenseas*? in

in *me* tam graviter *exclames*? tam acriter inveharis? tam furiosè sævias? sumne *incendiarius*, pirata, sacrilegus, homicida?

——Mihi sanè nec ungues deerunt nec dentes, nec telum si——

——Itane tu revixisti ut me contumelioſa epistola occideres? jam nunciatus eras lecto affixus esse——

——Dentatâ chartâ res agitur.

——Audes tu trefſis homuncio contumeliis lacessere virum——

——Sis si ita lubet, scriptis meis *Aristarchus* non *Phalaris*——

——Ex quo stylo stillare debeant nectarei amicitiæ calices, ipse iras promit, & diras vomit in amicum.

——*Tu* unumquemque criminaris, allatras, mordes, vellicas, cùm hodie *te* sceleratior vivit nemo. Consultiùs multo & prudentiùs ageres si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in *Salustium* scribit *Cicero*) *carere debet omni vitio qui in alterum dicere est paratus*——Fateor neminem esse mortalium qui omnibus horis sapiat——*ext.*

——Et non *facientis* verba sunt, sed tumentis, *ut Chrysolog.*

——Stomachum *mihi* aliquantisper movit, ac bilem excitavit, multidica *illa* verborum tuorum licentia, quâ *me* ut merulentum, & vino marcentem, & (quod dicitur) ad ambas usque aures ingur-

ingurgitantem, severiùs incessivisti——

——Dum severè adeo, & *Stoico* velut supercilio vitam meam criminaris——*te* alienis erratis ingeris *Aristarchum*, & *aliis* bene vivendum intonas, quum *tu* tamen vivas turpissimè——subarroganter satis omnia——

——Ceu verò ad serendum ocymum esses natus, & major quædam maledicendi libertas, tibi quàm cæteris mortalium sit concessa——

Quare sic fremis, sic gemis quasi in cineres patris tui aut matris imminxissem——?

Nihil herclè (ut suspicor) *peccavi*, nihil commerui, nihil denique, tanto dignum convitio perpetravi——*Text. ep.* 48.

——Rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentiæ, clamosus quispiam detractor, ac pestifer *libitina*, *Satyricis* armatus *aculeis*, telaque *vipereo sanguine tincta gerens*, passim locorum *caninâ* utens facundiâ, hunc totum quotidie perlegere *Archilochum* jurares, *gemino* dente me mordicat, & indelebile stigma mihi inurit——

——Malignum quendam, ac rabiosæ loquacitatis *Zoilum*——

——Quasi matris cervicem rupissem, vel in patrios minxissem cineres——

——Nunquam eram crediturus tantum veneni esse in pectoribus humanis.——

Corrigenda.

Corrigendi. Epanorthoseis.

SEd me cupiditas *tibi* satisfaciendi & materia sequax ultra metas abripit--

Sed quid ego hæc autem nequicquam ingrata revolvo?

Sed quorsum hæc? ais, cur me in re seriâ fabellis enecas? Fabulæ sunt fateor, & vana poëtarum ludicra: At *ridentem dicere verum, Quid vetat?* ait *Flaccus*--

Sed condonemus & illud eo modo quo propositum est——in *fortunæ* arbitrio, *viz.* situm esse——

Sed ego jam planè τὴν ἄμμον ἀναμετρεῖν aggredior——

——Sed quorsum hæc tam putida tendunt? quorsum hæc tam stultè persequor, tam innumera ut nec *Chrysippi*, nec *Didymi* voluminibus omnia comprehendi possint ——verùm ineptè hæc te doceo *sus*, cum tibi Minerva sit domi——

Criminandi.

ET te non pudet immundum ex *ore* tuo sterquilinium, in *virum* talem tantumq; evomere?

O virum *nequitiâ* ipsâ, & scelere omni detestabiliorem? quanquam quid *virum* apello? O monstrum! O portentum! ita nullus *scelleratior* extitit, aut amentior unquam.——

Quàm ferus, & verè ferreus ille fuit!

——Quœnam unquam ab oculis libido, quodnam a manibus flagitium, aut à toto cor-

corpore unquam abfuit? O dereliſtum ab humanitate hominem!

——Famam quotidie meam evaginata, quod aiunt, lingua lacerando——

——Cæterùm ſcis quid in aurem *tibi* nuper dixerim, laboras quodam *vitio* arcano, & paucis cognito, à quo niſi deſuæſcas, tandem veniet in lucem. *Veritas* enim filia eſt temporis——

Te lapis, & montes, innataq; rupibus altis Robora, te ſævæ progenuere feræ——

Tu bonam ætatis tuæ partem contriviſti ludo, univerſum fere patrimonium latrunculis, & *aleâ* prodegiſti, nihilominus tamen *alicui*, vel tantillis delictis, illatras——

——Frendant iſti *hic*, & frontem contrahant, qui ſentiunt ſe eſſe læſos.——

Quo lixivio hanc labem elues? qui reipubl. inſidias, urbi incendium, amicis cædem & interitum deſtinâſti.

Fidem *mihi* nunquam facturus es, nè juratus quidem——Agedum conjecturis venemur quæ in ore paſſim *vulgi* increbuerunt——quemadmodum *Dii* poëtarum ſolent, *pereuntibus*, aliquâ metamorphôſi ſuccurrere, itidem & *tu* mendaciis——

Mitius eſt laſſo digitum ſupponere mento,
Mergere quam liquidis ora natantis, aquis.

Si quis eſt qui *honeſtiſſimus*, & amantiſſimus haberi & eſſe velit, is *ego* ſum; & ſi quàm plurimos habes amiciſſimos, qui

tuæ

tuæ dignitati maximè faveant, *ego* in hac parte, *illorum* concedo nemini———

Etsi magnam *mihi* putem fieri injuriam, quod tot *epistolis* provocatus, nihil respondeas, humanius tamen esse duxi, *peccare* officio, quàm silentio *retaliare* injuriam.

Mirari satis non possum, quid in causâ fuerit, quod———

Ego quidvis aliud prius suspicatus essem, quàm *te* ab officio desciviſſe sed tu——nam quis, *Peccandi finem posuit sibi, quando recepit, Ejectum semel attritâ de fronte ruborem. Quisnam hominum est quem* tu *contentum videris imo* Flagitio? ——*Iuven. Sat.* 11.

——Vid. *Accusandi.*

Culpandi. Reprehendendi.

CAllidi *Debitoris* est & inverecundi, sæpe pacta non solvere; & patientissimum *creditorem* longâ & artificiosa cavillatione protelare——*Chrysolog.*

——Aderit continuò *vir* validus & acer, cujus verba, *allium* & pultem redolebunt.——Te in oblivionis, *tui* & *tuorum* cum *Thalete* foveam incidisse suspectum habuissem nisi ex nuperis istis quas ad me dedisti literis———

——Credibile non est tantis *te* negotiis districtum fuisse, ut toto hoc tempore, nullum omnino scribendi otium potueris tibi suffurari, aut ergo te *nostri* cepit oblivio,

oblivio, aut negligentiæ culpâ non cares——jamq; dies alterq; dies proceſſit ex quo ne lineam quidem——quò te ſperabimus uſque.

Cur ἡνίοχειον ἅμμα catenam iſtam epiſtolarem abrumpis? alternas calami vices à te repoſco——

Quid tu igitur me Pyladen tuum? quid Theſea appellâſti? quamquam invertere debueras, ac Oreſtem potius, ac Perithoum appellare.

Magni referret ſtudiorum ut qui politioribus literis militant junctis umbonibus ſe condenſarent, adverſus Phalanges hoſtium——non autem inter ſe adeo inimicè digladiari——

Defendendi.

Quod minaris mihi *Satyras* & mortem, ego has comminationes non facio pluris quàm fulgur ex vitro. Si quid in me jam diu parturis, parias quæſo——

Nihil *tibi* nocui——non læſi——

Ais iſthic multa de me renunciari auditu neutiquam jucunda: ego verò——innocentiam præſtare poſſum, id quod facio, quid homines de me loquantur non poſſum——*Eraſm.*

Sic ſum, nec poſſum naturam omnino vincere.

Vt præſtem Pyladem, *qui ſe mihi præſtet Oreſtem*

Hoc

Hoc non sit verbis *Marce, ut amoris amo*

Sin autem *me* relaxandi animi, severioris{que} supercilii deponendi gratiâ voluptates istas secutum conferis, nihil jam planè est quod reluctor———

Sed quæ *Pallas*, imò quæ *Erynnis*, istuc tibi misit in mentem, inquies? verbo *tibi* ut satisfaciam, scias quæso *me* non sine gravi causâ———

——Noli nimiam *illis* in posterum adhibere fidem, aut saltem hoc mihi juris superesse concedas apud te, quod apud Macedonem regem *Philippum* licuit reo, videlicet ut *à te* dormitante, appellem *ad* te vigilantem——Homo es ipse, *cui* imponi potest,———

Dehortandi, & Dissuadendi.

SI tui infortunii fueris author, æquanimiter feras: æquum est enim ut *Faber quæ fecit compedes ipse gestet*——nôsti me sæpius hæc te monuisse——nôsti *crebras* amicorum literas, te ab hisce ineptiis deterruisse.———

——Moris est *mihi* ubicunque locorum vixerim, liberrimè apud *omnes* agere——*Te* igitur ut à deterrimâ scelerum colluvie deterream--perpende quæso———

Dehort. à *virolentii*, vide apud Textorem--*Epist.* 40.

——Nec tu amplius cum tanto valetudinis dispendio, assiduus & accubuus chartis

tis impallescas——

——*Desinas igitur aliquando tandem ludere, potare, otiari, &c.*—quid? num *lupinum* arsodes? cum cimicibus ac pediculis assiduè bellum geres? certè si quo cœpisti pergas pede, ad miseram tandem *paupertatis* carnificinam devenies.——

——Desine tandem ad istum modum publicam tranquillitatem inquietare.——

Deliberandi.

EGo enim *Deus bone!* aurum, ut cujusquam, aut honores avidè respiciam, qui quocunque *me* convertam, nihil præter *animorum* monumenta magnis viris superesse, *corporis* notas nè extare quidem, cæterorũ autem vix memoriam, aut nomen ad posteritatẽ pervenire videam?

——Labores, studia, vigilias omnes, non *Feretrio*, si diis placet, aut *Statori* sed in arce hâc *Apollinis* cum bono *Deo*, Musis & *Memoriæ* sacrare statuo——

——Fieri non potest quin hilaritate maximâ perfundar, quin tranquillitatem meam, *regnis* aliorum, & potentiæ opponam.

——Quin ad *voti* mei portum, ac *columnas* (ut Geographi loquuntur) *Herculis*, pervenerim.——

Deprecandi.

TE igitur *oro*, & obtestor, *judex optime, ut illas* quæ mihi tantum hac in defen-

defensione superſunt, *lachrymas* attendas, oro inquam, ita in ferendâ ſententiâ ſententias, ut non acceptâ *morte* ſupplicium, ſed vitæ conceſſâ miſericordiam poſſim experiri—non inſultare jacenti.

Malebat mitis, precibus pietatis abundans,

Poſt acies odiis idem qui terminus armis. *Claudian. lib. 2. de Theodoſ.*

Tuum eſt ſi præter ſpem quid evenerit, mihi ignoſcere; parum ſucceſſit quod ago, at facio ſedulò--quod *Davus* Pamphilo, *Terent. Andr. Act.* 4.——quippe minuti,

Semper & infirmi eſt animi, exiguiq; voluptas Ultio.—*Iuvenal. Sat.* 13. Logiſmus iſte meus Charientiſmus fuit non Sarcaſmus.

Cæterùm inter nos animorum conſenſus eſt, neque verò committamus ut tam veterem tamque ſyncerâ amicitiam, una nubecula diſſidii videatur aboleviſſe ——

——*Procul ô procul omnia nobis*
Talia dii *pellant*——

——Sanctè enim profiteor, me nihil ſenſiſſe de te--nihil locutum malevolè--Suſcipias me igitur qua ſoles fronte--illiuſmodi peccata, inconſultæ ætatis deſentem ſerio——

Te moveant hæc *ora* fletu confuſa; hi *oculi* lachrymis demerſi; hæ *mea* languidæ, & abruptæ ſingultu *voces*.

——συγγνώμην ſibi dari efflictim poſtulat τὸν ψαλμὸν τῦ, quæ nè quidem a

centoculo Argo devitari facilè potuisse, omne *deos* summos, *imos*, medioxumos obtestor, *Par.* Mell. *Attic.*

vid. *Excusandi.*

Disputandi.

HÆc ego obiter, ad *quæstionem*, ad quam ita subito respondi, ut vix relegendi spacium concederetur———

——Sed litem hanc ad tribunall virorum doctiorum defero.

Dubitandi.

QUibus autem verbis ambire furentem conabor? *Quæ prima exordia sumam?* quo affatu lenire studebo? *ÆNeas ad Didon. ÆNeid.* 4.

Vellem tamen scisciтari, utrum ne——

Scrupulus qui me mordicitùs vulnerat nocturnum somnum mihi adimit, severam faciem *mihi* exasperat.——

Vt stat & incertus qua sit sibi nescit eundum
Cum videt, ex omni parte viator, *iter.*
Sic ego—— *——utque carina*
Quam ventus, ventique rapit contrarius æstus
Vim geminam sentit paretque incerta duobus *Sic & ego———*
——Subhæsito in hac re———
Atque animum nunc huc celerem, nunc dividit illuc,

In partesque rapit varias, perque omnia versat.

——*Quo pede nunc utar? dubia est sententia nobis*

Nec quid agam invenio, nec quid nolim-ve velim-ve——

Dii boni quid (*inquam*) dicet? utri *nostrûm* gravius excandescet? utri durius convitium evomet? utrumq; sanè (ut opinor) pari cultro dignum putans, *furiis* devovebit.

Miserum *me*! quid agam? Hoccine etiam hominum perditissime, feciſſe debueras priusquam——?

——Quid est quod in errоris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies?

——Fidem mihi nunquam facturus es, ne juratus quidem.

Exclamandi. Querendi.

QUis vidit *ver* sine violis, æstatem sine granis, & calore, sine pomis autumnum, hyemem absque nivibus & pruinis? nonne succedentes seriatim menses in suis manent officiis?

Nec facilè invenies, multis in millibus unum,

Virtutem, *precium, qui putet esse sui.*

——Multo jam pluris æstimantur (cur *hoc* relinquis inultum *Jupiter*?) lenones & parasiti, nebulones, & asini——quam viri *verè* pii aut eruditi——

Ipsè decor recti, facti si præmia desint
Non movet, & gratis pœnitet esse probum.

O tempora! ô mores! ut præ sacrâ auri fame nihil uspiam sacrum est!——

Quis deinceps miretur fuisse olim qui *Philosophos* se dicerent, qui asserebant *Nivem* sibi atram videri, cœlum consistere, & terram motione suâ, eaque perpetuâ rotari?

——*Deum* immortalé! ut jam exulat probitas! ut pessum iêre boni mores! mortuam *Muræna*m flevit Hortensius orator, multos dies atratus; tu *patris* morientis non miserebere? O perditam ætatem! O mala tempora! quis *hoc* non execretur?

Turpe, equi casum & fortunæ accedere amicum
Et nisi sit fœlix, esse negare suum.

——O rerum mira conversio!——— O sordidum genus, barbarúmq; facinus! ô seriores homines, quàm humanam olim *Androdus* feram invenit!

Illud amicitiæ *sanctum & venerabile nomen*
Prostat, & in quæstu *pro meretrice* sedet.

Voces hominum, *stentorea*m quiddam passim reboantes, tanto horrore omnia complent, ut *furias* omnes cum *Cerbero* emissas, ab inferis jures.

——Cæterùm illud *O Dii* immortales eloquárne aut fileam? cur autem fileam? cùm sit vero verius———

——His

——His atque id genus bis mille nugis horum capita adeò distenta differtáque sunt, ut arbitrer nec *Iovis* cerebrum æquè gravidum fuisse, cùm ille *Palladem* parturiens, *Vulcani* securim imploraret———

Heu par illud ubi est totidem virtutibus æquum
Et concors pietas nec dubitatus amor?
Unus erat Pylades, *unus qui malles*
Orestes
Ipse mori, hîc una fuit per secula mortis,

——Scripsi semel atque iterum--ad--sed, quod dolens refero--nihil *impetravi*——

Excusandi.

ET ad quid non *importuna* flagitatio, & *opportuna* occasio impellat etiam *invitissimum*?

Hoc commune malum est, semel insanivimus omnes.

——Tam id peccatum primum, magnum: magnum, at humanum tamen, fecêre alii item boni-*Terent.* Adelph.———

Non est quod *Expectes eadem à summo minimóq; Poëta*; ut *Venusinus* olim--Vin' adolescentulos rerum imperitos--perinde ac gravissimos *Catones*, frontis rugolæ viros, se gerere?———

——Sed non is vultus in illo, non ea nobilitas animo est, ea gratia formæ, ut timeam fraudem, meritique oblivia nostri--*Met.* lib. 7. Fab. 1.

Omnes

Omnes quibus res sunt minus secundæ, magis sunt, nescio quomodo, suspicioſi ad contumeliam omnia accipiunt magis, propter suam impotentiam se semper credunt negligi—*Terent.* Adelph.—

——Mihi, perpetuis laboribus enecto, verius quàm fatigato, non vacat toties scribere, exiguisve rebus adesse——

Epistolæ nostræ brevitatem simul & rusticitatem, excusabunt occupationes——

——et tamen pertinax meum incusas silentium, mecumque delitigas quasi parum tui memorem——

——Ego sanè inficias neutiquam iêro *me*——cùm non ignores neminem tantæ esse probitatis hominem (fuerit licèt *Diis* ipsis proximus) cujus vita aliquantillis vitiorum tenebris non ob nubiletur. *Æneam* sua commendat pietas, dedecorat proditio; *Alexandrum* bellica virtus extollit, deprimit ebrietas——

——Non estis ætatum adeò imprudentes, ut non cognoscatis, facilè, cum *Marco* Fabio, suam esse studiis infantiam: fortissimus quisque edidit aliquando vagitum, vultis exigere ab *adolescentulo*, quod parentem eloquentiæ *Ciceronem* deceat? vultis sarcinam dare infantulo cui *Demosthenes* succumbat?——

——Scribit *Fabius* eos fractum iri potiùs quàm posse corrigi, qui in pejus obduruerant. *Tortellius* tamen ille, ille (inquam) homicida *Tortellius*, in quo

futu-

futuram probitatem desperabant omnes, ad bonam frugem se recepit, & vitam commutavit in melius——

——Incredibile videndi *tui* desiderium jampridem *me* tenuit, adeò ut nulla *hora* prætereat, quin imago tua, oculis meis obversetur & oberret; & si liceret citra ullum discrimen ad *te* commigrare, commigrarem protinus: viamq; ipsam (quod aiunt) raptim devoratem. ——Sed multa sunt quæ ab hoc animi mei desiderio *me* remorantur & avocant——Nam præterquam quòd ægrè hodiè & difficulter——

——*Sed qui, quàm potuit dat maxima, gratus abunde est*——

——Nam (ut quod res est liberè fatemur)——

Vid. *Purgandi, Defendendi.*

Excusandi longitudinem, & prolixitatem,

VEreor (*mi amice*) nè prolixo meo sermone molestus sim tibi, sed quia nihil magis cupio, quàm longissimas literas tuas, longè & *ipse* scribo, scripturus etiam longiùs, si otium *mihi* suppeditaret.

——Expectes denuò non epistolam modò sed ingentem literarum sarcinam quæ vel Ægyptium, ἀχθοφόρον degravet.

Purgabis me A. B. quod tam incompositè scripserim——

Sed nè epistolæ modum excedam, quæ non debet sinistram manum legentis implere, in alium diem hanc lisem cum Dialecticis differam—*Senec.* epist. 45.

Jam satis invalidos calamo lassavimus artus,
Et manus officium longius ægra negat.

——Sed hæc satis multa, vel plura potius quàm necesse fuit, facit autem, non loquacitas mea, sed *benevolentia*, longiores epistolas.——

Scribere plura libet, sed vox mihi fessa loquendo,
Dictandi vires, siccáque lingua negat.——

——Vehementi desiderio, primâ quamlibet occasionem, amplexurum me vides, & *Nuncium* tuum avidissimis ulnis excipientem——

Dilatus ac procrastinatus tabellarii quotidie iturientis discessus, effecit ut & meas literas, & aliorum, serius multo quàm aut ego volebam aut tu debebas acciperes——

——At ista, *ego* amore magis impulsus, scribenda ad *te* putavi, quàm quod arbitrarer *te* monitis, & præceptis meis indigere. Sed me cupiditas tibi satisfaciendi & materia sequax ultra metas abripuit, cæteroquin——

——Cujus prolixitatem fortassis excusarem, nisi id agendo fierem prolixior——

——Vides ut me totum in sinum tuum effuderim—Sed reprimo me nè me Crispini

spini scrinia Lippi compilâsse putes——

Excusandi brevitatem.

INdulgeas *mihi* velim *Laconicum* hanc *brevitatem*; hoc præsertim tempore: nunquam (mihi credo) in vitâ *meâ* (quantum memini) minùs otiosus quàm nunc sum——en tibi ad binas tuas literas simplex responsio idq; tu multarii operâ——

——Parce rudi calamo, tabellarius iste humeros mihi pressit——

——Quod spatiosiori margine lineis non ita perturbationibus aut contendatis scripserim in causa est--Inextricabili ferè negotiorum labyrintho implicor, ut jam non vacat——

Ignosce obsecro, non possum jam plura scribere-Interpellat jam me importunus quidam.——

Vix licet per otium, in *mensâ* semel tantùm feriari, tot meæ cervici incumbunt negotia, ut ultrò citrò; curis agitor; sed si aliquando possum aliquid suffurari otii, moris est mihi——

——Fœlix otii nunc non sum--hoc quicquid est industriolæ æqui bonique consulito——

Importuna redeuntis ad *te* nuntii festinatio, plura scribere non permittit——

——Quod etsi exquisitius reposceret judicium, coactus sum hâc *Epistolâ* raptim

&c.

& tumultuariè scriptâ, mihi paucis aperire, quid super ea re *mihi* sit animi, idque facere propter desperatam abituri nuntii celeritatem, qui antelucano sequentis diei quo venerat tempore *sibi* properè redeundum esse testabatur.

Non debes tu multuarium mirari characterem, scripsi enim festinus.

Parciùs quidem scribo, at non parcius amo.——

Quibus ego diris, hujus tabellarii caput devoverim, cujus vel indiligentia vel perfidia, factum arbitror ut——

De tabellione isthoc incertus distuli hactenus—tumultuatissimè hæc ad multam noctem——

Hunc Laconismum me docent immensi studiorum labores——

Dicas hanc esse prolixam epistolam, si scias quibus obruar laboribus.

Non possum quidem plura, & hæc raptim quoque, festinat ita tabellarius——

——Quòd solitò brevius ad *te* scribo dabis veniam, nam quum has à me literas nuntius postularet, non erat mihi otium ad mungendas nares.——

——Ego Dapsilis semper effundo, & sic haurio ex fæce, ut vix suppetat jam in tanta penuria, quod dignè scriberem——

——Illi qui beata in *terris* nacti sunt otia possunt——*tempus* enim cùm humana omnia ab eo rapiantur, & *nos*, ex eo aliquid invicem rapere debemus.——

Plura

Plura otiosus, *hæc* cùm (essem in Senatu, exaravi. Hæc omnia quàm raptissimè raptim.———

Hæc scripsi *festinans*, properante ad vos tabellario—inter alia avocamenta——

Sed ego qui sum pauperrimi ingenii mei conscius, *Laconicæ* malo studere *brevitati*, quam multijugis pagmis infantiæ meæ maciem publicare. *Symmach* Ausonio.

Cùm nec *singulis* inservire possit, per universa *distractus*, nec *universis* sufficere in singulis *occupatus*——Min. *Fel.*

Hæc exaraui, multis distractus *negotiis*, animoq; *curis* valdè impedito.

Hæc *ego* ad *te*, occupatissimus scripsi; fusiora cùm offertur alius opportunus tabellarius.———

——Negotiorum multitudine pressus ferè & oppressus fui, quo minus.———

Excusandi silentium, seu intermissum scribendi officium, seu viscidi.

UTinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ *me* nullâ non horâ interturbant, & ferè obruunt; facerem ut intelligeres, quantum *tuo* nomini debeam.

Dumq; ego hæc omnia tumultuor, elabitur tabellarius———

——Si essem liber laborum qui *me* nunc circunstant & opprimunt, ad te quàm citissimè convolarem, viâ ipsâ (ut cum *Sidonio*

c

Sidonio loquar) devorati, idque sum facturus quàm possum brevi——

——Neque excandescas adeo, quod literis tuis cunctantius paulò responderim——

——Veritus sum nè ineptias meas non tam legendas tibi quàm ridendas exponerem——

Aliqua etiam ex parte animum ad scribendum satis propensum, & literarum *alas* retardavit desiderium rescribendi aliquid, de——

Cum & præteriti nostri *officii*, & singularis cujusdam *negligentiæ* crimine, manifesto teneri non immeritò videar, cùm nullas ad te (*vir Rev.*) literas jamdiu dederim; quamvis omnem prætermissi muneris accusationem justâ & idoneâ quadam purgatione redimere potuerim: magis tamen *ingenui*, magisque prudentis *ego* esse existimavi, errati *veniam* agnoscendo impetrare quàm liberationē, culpam occultando, vindicare--Distuli tuis respondere literis quod existimâram fore ut præsens præsentem amplecterer——

Vnum à *te* peto (*vir*) ut me nullo oblivionis crimine, aut ullâ me in te officii ratione, sed justissimis de causis, quo minus ad te hoc tempore scribam, prohiberi putes——*Novi* quod scriberem nihil erat me *tui* esse amantissimum, vetus est——

Quæro compendium dispendium invenio quin apage——

Tecum adest absente corpore animus.

Intel-

——Intelligas tamen sic te a nobis amari, ut anethae frigusse videamur——

Quòd tanto temporis intervallo, nihil ad te dederim literarum, nec veteris meae erga vos observantiae benevolentiaeque memoriam revocarem, non meâ negligentiâ, neque adeo oblivione mutui nostri *amoris* id factum, sed potius——

——Nec sum usque adeò oris duri ut——

——Tametsi ergo *me* pudet, post diuturnâ cessationem, nunc ad *te* scribere, tamen non dubito, quin pro tuâ in amore constantiâ, meae, siqua fuit, negligentiae, benignus interpres sis futurus, praesertim cùm.

——Hoc longum scribendi intervallum, non voluntate *mei*, non oblivione tui, *non* neglectione officii, nec sane ulla defecit mihi, vel scribendi materies nec mittendi facultas, sed——

Expostulandi.

CVr sic *Te* mutatum video? Cur adeò *me* viso, caperas statim frontem? Cur ita stomacharis?——

Vid. Brand. lib. 2. 20.

Num ex eorum haberi velis numero qui Odysseas, & Iliadas aut majus aliquid promittant se parituros, demùm verò ubi diu satis & ultra elephantos uterum tulerunt verba emittunt pro farina; murem ostendunt pro bove, cujusmodi fuisse

fuisse feruntur *Calliphanes* poëta, & *Timæus* Siculus? Text. præfat. epithet.

——Dic——dic inquam, per nomen æterni Dei, quid à te sumpserim, in quo læserim.——

Quando enim quæso rerum tuarum negligens visus sum? quando tardus aut fugiens laboris, ejus præsertim, quem *tibi* usui fore crediderim? nonne à *puero* parvulum eduxi? nonne pecuniarum aliarumq; rerum *tibi* utilium affatim semper ministravi? nonne sub præceptoribus *Latinas* literas haud incuriosè *doctis* erudiendum curavi? *Text. epist.* 49.

Nam quid tibi mali, aut quid non boni feceram?

Quo meo tandem merito?——

——Quo tandem *iste* modo non cuivis fidem faceret, se recta docere, recta prædicare, recta sentire?——Quousque tandem abutêre patientia——&c.

Agedum, *mihi* respondè quid hic——

Cur nescire pudens prave, quàm discere, malis.

Quid est quod in me adeo substomachâris? quid est quod in famam & nomen ita debaccharis?

Exprobrandi.

SIccine verò? ita negotiaris *tu*, ut ne unicâ nos salutare possis lineolâ? adeóne severâ premere *tu* ferulâ, ut ne ocium huic rei tantillulum, spatiumve

tiumve aliquantillum defalcares?

Scripturus eras ſcilicet, ſed non licuit, nec per negotia quibus nullis diſtringeris, nec per otium quoque, quo abundas!

At ô vulpeculam hominis! ſiccine ſoles amicos tuos fallere?

Clauda tibi mens eſt ut pes, natura notáſque exterior certas interioris habet.--

Deſpectus tibi ſum, nec quis ſim quæris.——

——Facis quod canes ſolent qui ſocium in culina nullum amant.

——Sed nullis *ille* movetur fletibus, aut voces ullas tractabilis audit.--*Æneid* 4.

——Sed aliò ſpectare remiges, aliò provehi cymbam video.——

——Ingratúmq; Jovem nequeat cùm dicere ſentit——*Ovid.*

Quod epiſtola *tua* rarentior ad manus pervenit meas, id *ego* non poſſum non ægrè ferre.——

Hæccine eſt illa *tui* expectatio? ſic amicorum opinioni reſpondes?——

O malè collocatam benignitatem!

——Hoc enim ſcio me meis in *te* beneficiis meruiſſe, ut fortunas tuas, ipſamq; adeo vitam pro *me* exponeres. Quid? pollicebaris montes & maria, dicebáſque *me* tibi eſſe chariorem tuis oculis? Hæccine eſt illa benevolentia? Siccine ſoles amicis ſubvenire tuis?——

——Nonne *hæc* ſatis erant bonam indolem æternùm devinxiſſe? quamnam verò

verò *te* viperam vocarem *ego*? quodnam *monstrum* aut tartareum *canem*; cui virulentam *invidiæ*, calumniæq; saniem, evomere in *me*, virũ de te meliora meritum non erubescis?

Magni (ut video) verba *mea* æstimâsti, magni consilia fecisti hominum stultissime! qui quod *tibi* perniciosum semper fore prædicavi, excæcatus *stultitiæ* tenebris perpetraveris.——

Quid? quo tempore discessisti à nobis jurabas *te* scripturum unoquoq; mense; vide quo modo constiteris *tibi*. Næ tu es egregiè——

——O ingratæ mentis juvenem! ô perditissimum adolescentem! nihil sanè jam conqueror quod *mei* dememineris, quem *parentis* cepit oblivio. Iam quoniam in nequitiâ tuâ ita occalluisti, ut lapideam magis quàm humanam videaris effigiem indutus, pluribus *te* verbis hortari desistam. Vive ut lubet, egerisque ut volueris--profundas, perdas, pereas, nihil attinet ad me——*Text.* Epist. 38. τόπον οὐ τὸν μετήλλαξαι.——

——*ubi sunt ingentia magni*
Verba viri——?
Heu! ubi nunc fastus, altáque verba jacent?
Quolibet es folio, quâvis incertior aurâ
vid. *Cicer.* Ep. *Famil.* lib. 5. ep. 5.
Est aliqua, ingrato, *meritum exprobrare voluptas.*

Hic

Hic fruar, hæc de te, gaudia sola feram.

Mihi quidem liquidissimum est, te dietim in deterius degenerare & cùm aliquo usque progressus esses, tamen——

Gaudendi. Lætandi.

LÆtor apprimè, *mi chare*, vera *hæc* esse quæ narras, atque id sedulo triumpho——

——Quo peramœno spectaculo, fallor si aliud in terris unquam videris jucundius——

At pater Æneas audito nomine Turni *Deserit & muros, & summas deserit arces Præcipitatque moras omnes, opera omnia rumpit Lætitiâ exultans*——Æn. 12.

vid. *Gratulandi.*——

Gratias agendi, & debendi

MUlta mihi de singulari tua in doctos bonitate prædicaverant multi, sed nunc omnem famam, infra verum fuisse comperio, qui mihi videris huic potissimum rei natus, ut de omnibus bene mereari——*Erasm.*

Quæ præter meritum obtingunt hoc plus solent habere pretii, & quæ præter expectationē obveniunt solent esse gratiora: quot igitur nominibus mihi putas gratum fuisse munus tuum adeo non expectanti,

pectanti ut si de cœlo delapsum fuisset, non potuisset magis inexpectatum accidere—— nam quod ultro mittitur, quod immerenti, quod nec per somnium expectanti.——

——Amplector istum animum tuum, & agnosco quod debeam——

——Animum tam excelsum, tamq; amicè amicum pluris facio quàm——

——Ceu pro votiva tabula, gratias si non quantas debeam, (utinam enim id possem) at quantas queam maximè persolvam.——

Quod veritus sum antea *(vir moderatissime)* si ego adolescens, neq; *bonis* artibus excultus, neque in *recta* dicendi ratione satis exercitatus, ad *te* provectâ ætate *virum*, atque omni doctrinæ genere instructissimum, Rom. eloquentiæ hac nostra ætate cum paucis facile *principem*, literas darem, ne ineum istud factum cum temeritate conjunctum videretur, id totum penitus sublatum est; meumq; hunc sive *pudorem*, sive *metum*, vicit beneficii erga me *tui* magnitudo: nam *juveni* quidem plusculum etiam *audere* quàm par sit ab omnibus ferè concedi solet; non habere quibus debeas *gratias* omni ætate sanè turpissimum. Itaque vetus illa dubitatio in præsentia nihil me movet, neque cum venit in mentem, vereri reprehensionem quod *scribam*, sed quod *serius* id faciam. Sed &c.

——Eosq;

——Eosq; imitabor *mendicos*, qui quum acceptæ stipis mutuum referre nequeant, benevola *verborum* actione rependunt——

Accipe igitur (*vir maxime*) à cliente *tuo* quod jam tuum est; accipe quod voluisti, lege si sit tanti, quod jam audivisti: & quandoquidem muneribus, hospitio, *officiis*, comitate omni & benevolentiâ, *me* sic obstrictum *tibi* tenes, ut in nexu adhuc maneam, pátere ut *creditorem* tam benignum te habeam, quam *patronum* hactenus expertus sum——

——Ut jam nec beneficii *vos* in me collati pœnitere possit, quod *id* in alios multos transfundam, nec id ipsum malè collocatum videri, quod agnoscam, cum nullis debeam libentiùs, ut nec amo què quam effusiùs—— Nulla dies unquam memori vos eximet ævi——

——Votivum animi mei specimen vobis inscribo——

——Ferreus tamen sim, utcunque contigerit, & lapideus, si unquam tantæ *tuæ* humanitatis fuero oblitus——

Nutrivisti *me* à puero, fecisti ex servo ut essem libertus, & quod habuisti summum precium persolvisti mihi——Næ inhumanus essem & planè——si

——Orandum est *mihi* illud, ut quia in tanto credito sum minus per *me* idoneus debitor, per *Deum* vobis idoneus salutor existam——*Chrysolog. serm.* 5.

——Et revera *lium* se nescit, viscéribus caret,

caret, naturam negat, ingratus est *patri*, qui autorem *vitæ* suæ non obsequiis placat, non devincit cultu, muneribus non honorat——*Chrys.*

——Ideoque soli quos feciſtis tales sentiunt quid vobis debeant —— quod quidem vestrum in *me* beneficium ſi ——

——Memini ſemperque meminero——

Incredibilis iſta bonitas tua, vincit non ſolum merita noſtra, verùm etiam vota —— utinam & referre poſſem æquè ac agere grates, referet autem *is* qui pietatis officia, multo cum fœnore ſolet remetiri, *Deus*.

Quare incumbo *(vir conſummatiſſime)* & hanc operam *tibi* navabo, ut *tui* nomen, immortalitate digniſſimum, extingui mortali cum corpore non ſinam. Quod quidem enixus ſum verbis meis laudem tuam reſonantibus. *Et tui*, mihi amantiſſimi, & quidem officioſiſſimi memoriam (ſi modo is ego ſum qui tantum præſtare poſſum) profectò ab interitu vindicabo. —— Nihil præter aqueum illud Si netæ munus regi *Artaxerxi* occurrit uſpiam——

Polliceor me buccinatorem fore exiſtimationis tuæ.——

Quantum debeo tibi (mi *amiciſſime* mi *optatiſſime*) pro *illis* literis, quas in meam gratiam ſcripſiſti, non præſentes *literæ* declarare, non *fortunæ* meæ compenſare poterunt; efficiam tamen (*Deo volente*) ut

poſteritas

posteritas intelligat *Te* amicum fuisse mihi valdè beneficum, & non immemorem me extitisse.

Pro quibus, optandi si nobis copia fiat,
Tam bene promerito commoda mille precor.

His *ego* meritis vestris erga *me* amplissimis, non officio, sed *voto*, non opere sed voluntate, & *animo* respondere cogor, quia longè longissimè, infra *meritum* illius humanitatis vestræ, subsidet *studium* pusillæ facultatis meæ——*Iun. in Tertull.*

Immerentissimus prorsus & indignus cui hoc dignationis & honoris habeatur——

Id quoties reputo quo pudore me putas suffundi?——

——Certè ego, *studiosorum* more, pro auro & argento, rependo animum gratum ac chartas, felicéne an miseras aliorum esto judicium, feci quod potui non quod volui.

Quod si digna tuâ minus est mea pagina laude,
At voluisse sat est, animum, *non* carmina *facto.*

Ego quidem sæpè, multúmque cum animo meo cogitavi, ecquâ tandem ratione possem munificentiam vestram rependere, qui *me* à suavibus *Academiæ* ulnis & mamillis avulsum, in vestro sinu, amicè excepistis——

——Pro tantis vestris, erga *me* meritis, certum deliberatúmq; est aut *exsolvere*, & præstare

præstare *debitum*, aut (quod ingenui est hominis) tanquam *æs* alienum à *me* contractum, apud *acta* publicè profiteri.——

Hei mihi non magnas quod habent mea carmina vires,

Nostraque sunt meritis *ora minora* tuis.

——Nec *amicum* amplius meum, sed *numen*, sed genium ac tutelarem *Deum* appello, etenim si non inscitè scripsit quidam, hoc demum esse *Deum* juvare mortales——cur non——?

Quâ testatum faciam, *me*, gratâ saltem recordatione *hæc* omnia complecti, quando parem pro tantis meritis reddendo gratiam, solvendo satis esse nunquam possim.

——*Vnica fortunis* ara *reperta meis.*

Gratum nullo non *loco*, nullo non *tempore* memorem gratiæ referendæ, studiosissimumque *tui* experieris, senties——

——Pro *literis* ad me transmissis, gratiam habeo maximam, si quod ego autem *officium* vicissim præstare queam, impera. id tuo jure facies——

Pro quibus ut meritis referatur gratia, juro Me fore mancipium tempus in omne tuum.

Ut igitur pro affectu illo erga me tam benovolo quē aliis etiam beneficiis declarâsti, gratum animum testor, offero nunc

nunc quo nihil habeo majus memetipſum, ac mecum animi noſtri fœtum—— *Voſſ.*

Sed veſtra præceſsêre beneficia quæ gratuita erant, noſtrum ſequitur officium quod debetur, & quo magis debetur eo minus poterit diſplicere——

—— Ut clam erubeſcam accipere quod palam mendicare non erubui.

Verum, amicitiæ veræ atque ſinceræ, coagulum, eſt mutua officiorum reciprocatio——

O mihi tam longa maneat pars ultima vitæ Spiritus & quantum ſat erit tua dicere facta!

——Animúmq; erga *me* tam propenſum declarâſti, ut planè ad primum literarum tuarum conſpectum obſtupuerim, atque non parum admiratus fuerim tantam celſitudinis tuæ dignationem——

——Pro ſummis, *excellentiæ* tuæ, in *me* jam ſæpè collocatis beneficiis, & *gratias* quas habeo maximas, in præſentia libenti animo *ago*, & omnia *mea* deinceps in poſterum officia, paratiſſimâ voluntate amplitudini tuæ offero, & addico——

Nec quæ de parvî pauper, *dîs libat acervi*
Thura minus grandi quàm data lance valent.

——Cui vitam, cui liberum hunc aërem, hunc ſpiritum, hanc vocem, quæ ſervire aut adulari, neque novit, neque cogitur, debeo. O ——Quem

—Quem non tam *patronum* quàm *patrem* agniturus semper sum— cujus honorificam in nos omnes beneficentiam nescio an commemoremus potiùs, vel admiremur magis.

—Cùm ab ingratitudine non secus abhorream atque *Achilles* ille *Homericus* à mendacio, mecumq; perpenderem quàm esset immensum, quod tuæ deberem benignitati, ut meritum omne, omne quoque officium exuperet meum, optimum judicavi ut tibi literariâ strenulâ, aut flosculo quopiam è musarum hortulis decerpto animum memorem atque amantem utcunque testarer——

—Utinam in officii recordationem sacratissimam, è penu meo literario proferre possem, quod vel *tuis* gratum esset oculis, vel animo & desiderio responderet *meo*.

—*Cùmque labent alii, jactataque vela relinquunt,*
Tu laceræ remanes ancora sola rati.

—Cœpi subinde anxia mente revolvere, quonam pacto, aliquando gratum erga te animum ostenderem. At tanta sunt tua in me merita, ut etiam nullam eorũ partem referendâ gratiâ consequi queam: Solatur tamen me *Plinianum* illud, *rusticos etiam lacte diis supplicare, & gentes multas quæ thura non habent, molâ salsâ litare*, nec ulli fuit vitio datum Deos colere quoquo modo possit.

—Quod

—Quod referre gratias, ita ut volebam non possum, *fortunæ* debes imputare——

A *me* nihil unquam in *te*, nè mediocre quidem profectum est, ut *mihi* tantum beneficium cumulare videaris; quid autem speres in posterum plane non video. Is sum qui amicorum potius auxilium desiderem, quam ipse *alis* opitulari possim——

Quid referam vel isto *munere* dignum, vel potius isto tuo *animo*, qui mihi munere ipso longè est suavior? nihil habeo nisi meipsum, *quem* si alicujus esse precii putas, totum *peculio* tuo adscribito. Crede *mihi* nihil habes in omni genere tuarum possessionum, quo *tu* tam propriè possis & *uti*, & *abuti*, si ita lubeat, quàm.

Nunquam igitur gratiarum labiis te salutabo? nunquamne——

Egóne in *eum* ingratus essem, qui & nullo *meo* merito, *me* laudâsset, & inopiæ meæ subvenire vellet?

—— *non si tellurem effundat in undas*
Diluvio miscens, cœlumve in tartara solvat
Jupiter —Ænead. 12.

Quid tibi, quid *inquam* pollicear? num *meipsum* quantus sum dedam? at exiguum est iis *me* dedere, qui nisi fuissent, *ipse* non essem; tibi proinde & quod possum, debeo & quod non possum, *Hieron.*

—Chartaceo hoc *donulo*, quod quæso

clementer ac perbenigne à vestro *clientulo* suscipite, & legite.

——*Pater* præsertim cui fortunas tuas omnes ipsamque adeò vitam debes cum animâ——*nec unquam Esse satis poteris, præstes licet omnia, gratus*——us meminisse magis poteram officii mei quàm præstare retributionem——

Officiola qualiacunque.

Vel minimissimam amoris stricturam ——*pro meritis grates persolvere dignas non opis est nostræ* (domine & Mæcenas *mi*) *non tamen officium cessabit, inersq; voluntas* proferet haud ullum, grati animi, nostrive in *te* testamen amoris——

Quale quale tandem est, tibi totum id——.

Supereſt ut illam ipsam *gratiarum* actionem, quæ *me* ad scribendum impulit, in *Epistolam* concludam; Sed stultissimum fuerit velle *me*, juvenem infantissimum, tibi *verbis* satisfacere, cùm tu homo eloquentissimus, *reipsa* rationibus meis consulere conatus sis. *Ascham.*

Tu tamen quasi hoc unum in vitâ, ut me tuereris *tibi* propositum est, quem semel benevolentiâ complexus es, omni beneficiorum genere cumulare nunquam desistis.——

Quantum tibi debeam depingere stupet calamus, exprimere lingua, leves tantùm *qua data porta ruunt*, et loquuntur *gratia.*

Respons.

Respons. ad Gratiarum *actionem.*

QUanquam *gratiarum* actionem á *te* non desiderabam, cum te, *reipsi* atque animo scirem esse gratissimum, tamen fuit *ea* mihi (fatendum est enim) per jucunda.——

Quas ad *me* literas misisti, multo sunt adeò refertæ officio, tam multis.——Isti tuo tam benevolo pectori me profiteor astrictissimum esse, id quod hoc epistolio veluti syngrapha legitima, singulis & universis contestatum esse volo——

Laudibus istiusmodi non delector quas tu prodigè veriùs quàm liberaliter in me effundis--in posterum quæso aliùd exercendo stylo quæras argumentum——

Gratias quas mihi habes immerito maximas tibi meritissime rependo maximis majores——

Gratulandi { *Fortunam auctam,* / *Reditum* amici *inopinatum,* / *Valetudinem recuperatam,* / *Prosperum successum.*

QUo in *adventu* ejus, non possum exprimere sermonibus, quanto, quamque impatienti gaudio *exultaverim,* cùm augeret maximè lætitiam meam amicissimi *hominis* inopinata præsentia. *Min. Felix.*

Noctes omnes insomnes, & illunes,

dies verò nebulosos agimus hem diu, absente te, te scilicet——

Quicquid ago præstò es, ludit ante oculos meos imago tua, itque reditque frequens, sine te non dormio, non edo——

——Nullâ non horâ de *te* loquuti fuimus, longa nos omnes *tui* fatigavit expectatio--& vitam *nobis* acerbam putabamus, quod tam diu consuetudinis *tuæ* fructu caruimus--& jam ecce *reduci* à tertio usque jugere manus porrigimus.——

——Cujus equidem absentis absens memoriâ, non aliter frui solebam, quã præsentis præsens consuetudine consueveram, quâ, dispeream, si quid unquam in vitâ contigit mellitius.

——Cæterùm, quemadmodum fieri consuevit, ut cùm primum *Sol* formosum illud, & aureum os terris ostenderit, aut ubi post asperam hyemem novum *Ver* blandis aspirârit *Favoniis*, protinus nova rebus omnibus facies, novus color ac planè juventa quædam redeat: ita nobis *te* conspecto mox alius accessit vultus.——

Gratulandi—*fortunam auctam*--*successum prosperum.*

GRatulor tibi *Plutum* tam propitium-ut mihi permolestum fuit *te* molestis ac periculis agitatum esse, ita *te* incolumem ex isto naufragio enatâsse gaudeo.——

Sed

Sed gratulor tibi jam opinor semideo facto, cui contigerit——*epulis accumbere divûm.*

——Video *te* factum ζῶον ἀμφιβιον nisi mavis dici *Mercurius*——superis deorum gratus & imis——

Tanta semper in te affectu flagravi--ut optem tibi secundissima omnia, & cum optata cõtingant, vehementer gaudeam.-

Gratulandi *valetudinem recuperatam.*

VEtus est amicis convalescentibus *soteria* mittere——

Sed magis gratulor valetudinem prosperam, cùm à tot morbis revixeris aliquando——& novam quasi vitam redordiaris.——

Hortandi. Suadendi.

AT per *Deum* quæso immortalem, ut tortuosos aliquando mores castigares. Quis enim *te* non metuat? quis non oderit? O utinam te moveant *parentum* suspiria, vota, lachrymæ?

Scholæ adhæreas usque dum mercibus illis Athenienſibus probè plenéq; sis instructus ——αἰσχρὸ τοὶ δηρόν τε μένειν κενεόν τε νεέσθαι. *Iliad.* 2.

Toto fac animo præclara studia amplectare.

Quando non potes quod vis, id velis quod possis——

Perge, age, vince omnem miles *virtute laborem. Et quantum humani possint se tendere passus, Arduus accelera*———

——Fac ita vivas ut omnes *te* fruſtra fuiſſe natum, non exiſtiment.

Diſce libens, tetrici nec præceptoris habenas Deteſtêre———

Tu quoq; nè metuas quamvis Schola *verbere multo*
Increpet, & truculenta ſenex gerat ora Magiſter,
Degeneres animos timor arguit, *at tibi conſta*
Intrepidus, nec te clamor plagæque ſonantes,
Nec matutinis agitet formido ſub horis,
Quod ſceptrum vibret ferulæ, *quòd multa* ſupellex
Virgea, *quòd mollis ſcuticam prætexit aluta,*
Quòd fervent trepido ſubſellia *veſtra tumultu.* Auſon. protrept.

——Noli quæſo *ſpem* quam de te bonam noſtrates paſſim omnes conceperunt hactenus, fruſtrari, noli fœdiſſimam ganeonum colluviem ita ſectarier, ut ſordeant tibi, & deſipiſcant amicorum monita———

——Te ad ſtudium ſummæ laudis cohortabor, eſt enim tibi gravis adverſaria cõſtituta, & parata incredibilis quædã *Expectatio*, quam tu una re facillimè vinces ſi hoc ſtatueris quarum laudum gloriam admiraris

admiraris quibus artibus hæ laudes comparantur in iis esse elaborandum—— In hanc sententiam scriberem plura nisi te tuæ sponte satis incitatum esse considerem, & hoc quicquid attigi non feci inflammandi tui causa, sed amoris mei testificandi——

Si tibi difficilis, formam natura negavit,
Ingenio formæ damna repende tuæ.

Vid. *Formul.* affect. *movend.* ubi complures huc referri queant——

Surge, age, & in duris, haud unquam defice, cœlo
Mox aderis, téque astra ferent——

Agricola si non impresserit cultrum, si sulcum non defoderit, si non exciderit sentes, si gramina non evulserit, si in tuto semina non locârit, *sibi* mentitur, non *terræ*, nec *terræ* facit damnum, sed *sibi* non facit fructum; & ita *se* vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui *terræ* manu fallaci mentitur—— *Chrysolog.* Idem & *tibi*, quam *tu* sperabis *honoris* messem, si nullam feceris *laboris* sementem?

——Ejus animum inexpugnabili illecebrâ ac *suadâ*, captum prius ac possessum, ad præclarum & inusitatum aliquid transferret——

Ac veluti gnavus & avidus negociator bonis literis ceu honestissimis mercibus in patriam tuam onustus redeas—— Insanum quamvis hyemet mare, crudaq; tellus Seminibus, bello nec satis apta manus——

nus——Nil dubites autore bono—*Auson. Theodos.*

Qui parum feliciter navigârunt, nisi solent aliis non infeliciter cavere ne veniant in periculum, sic & ego tibi sollicitus——

——Sed——Nil opus admisso subdere calcar equo, Sponte tua properas——

Aliquidnè *tibi* suademus quod factu non sit utile? *nos* si nescis, *tuæ* non nostræ utilitatis satagimus: Negligentiam tuam, & inertiam sulq; déq; terremus, nisi *eam* sciremus *tibi* futuram detrimento——

Nunc ætas est omnium laborum patiens, ea est rebus honestis exercenda: quod datur vacui temporis hoc impende honestis studiis, & evolvendis bonis autoribus.

Fuge consortia nepotum & otiosorum, abduc te à juvenilibus voluptatibus, & veris dotibus temet instrue——

Hunc igitur quod facis toto animo & tota mente amplectere, hunc cole, hunc observa, *hujus* heroicas virtutes imitare, & exprime penitus; & quo melius *hoc* præstes, da operam ut in literis & libris *patrem* tuum, si non superare, at saltem æquare valeas——

——Persuasi tandem quamvis primùm pertinaciter ibat inficias——

——Noli ad credulam spei perplexæ auram antennas solvere; cum *Stratonico* dixeris

dixeris ex omnibus navigiis tutissima esse, quæ in *terram* nauta subduxit.

——Dum potiare, patiare.

Quod facis id facias studiosius & prius orto
Sole, vigil calamum & chartas & scrinia posse.
——non parvas animo dat gloria vires,
Et facunda facit pectora laudis amor.

Quorum arbitrio quasi *calcare* commotus, non potui refugere à cœpto *laboris* curriculo.——*Vid. Epist.* 38. *Text.* elegantem sanè ad *labores* & *studia* adhortationem——

——Non sum pectoris adeò obtusi, ut humanis verbis non mollescam——

Hæc sunt quæ nostrâ liceat te voce moneri, vade, age, & ingentem factis fer ad æthera famam——*Æneid.* 3.

Sit procul omne nefas: ut ameris amabilis esto; exue tetricum illud & Saturninum supercilium, serena frontem illam rugis & nebulis caperatam——

Quamobrem si *me* amas, quantum profectò amas, si *dormis* expergiscere, si *stas* ingredere, si *ingrederis* curre, si *curris* advolà; hoc sit *negotium* tuum, hoc *otium*, hic *labor*, hæc quies, in his *vigilia*, in his etiam *somnus* reponatur *tuus*——

——Pergite, ut facitis, atque in id *studium*, in quo estis, incumbite, ut & vobis *honoris*, & amicis *utilitati*, & reip. *emolumento* possitis esse.

His

——His igitur *tu* tantiſper te exerceas haſtulis, dum cætera adornantur; & fœliciter in ſtudiis perge ut cœperis, jam enim *Orbis* prope univerſus *ingenii* tui expectatione ſuſpenſus, neſcio quid *cæleſte*, ſibi, de tuâ *virtute* pollicetur——

——Neque ægrè feras me toties iſthæc inculcantem, nam *nunquam nimis dicitur, quod nunquam ſatis dicitur*, ait *Seneca*, Epiſt. 27.——

Illudendi.

ITe nunc *reges* principéſque, ite & trophæa veſtra alibi quàm in æternitate *literarum* ponite, *Poëtæ*, Oratores, & imprimis Hiſtoricos Flamines *Muſarum*, & æternitatis ſacerdotes, veſtræ autem gloriæ ac nominis Præcones, negligite ſi placet, ac pro iis *ſimiam* aut morionem ſanginate——

——Arrigite aures non terſas, non acri lotas aceto, ſed quas olim *Midas* ille noſter exhibuit *Pani*—— Encomium certè audietis, non *Herculis* neq; *Solonis*——

——Ut nec mille *Democriti* ad tantos riſus ſuffecerint, quamquam illis ipſis *Democritis* rurſum, alio *Democrito* foret opus——

——Egregiam certè laudem!——

Lamentandi.

SI atramentum mihi in præſens deficeret, *lachrymæ* ipſius vices optimè nunc

nunc ſupplerent, talis tantus tuarum intuitu literarum occupavit dolor, patrem meum eſſe mortuum———

——Nihil jam multis annis accidit quod æquè doluerim———

Aſſiduis *lachrymulis* faciem humectat, *curis* edacibus corrodit animum, *verberibus* crebris corpuſculum diverberat, & *unguibus* inſanis faciem deformat, quòd *natum* eximio literarum amore flagrantem (cujus prima *ætas*, iter ad ingenii *lumen*, manifeſtum oſtendebat) fatali jaculo percuſſum amiſerit——*Textor.* epiſt. 44——*Plin.* ep. lib. 5. Triſtiſſimus *hæc* tibi ſcribo———

Pérq́ ſinus lachrymæ fluminis inſtar eunt.

——O quantâ quæſo, quámq; acutâ doloris cuſpide pectus meum tunc perfoſſum fuiſſe exiſtimas? O quantâ irâ ſiccum jecur arſiſſe opinaris? vidiſſes excuſſos *oculis* meis lachrymarum rivulos ubertim erumpere: vidiſſes capillos ventis diffuſos extrahi —— Largoq; humectat flumine vultum.

——Quod ubi accepit nuntium, miſerum me! quantũ indoluit——& multũ--lachrymas verba inter ſingula fundit. *Æneï* 3.

——Heu lux *patriæ* ac pater! heu exemplum *omnis* ævi, noſtri admiratio ac ſtupor! heu bellator, victor, triumphator, ſpes tuorum, terror hoſtium ac tremor! heu invictum *Rheni* noſtri tonitru, ac Martia tempeſtas! quem omne ævum, omnis

omnis admirabitur posteritas. *Heins.* in obit. illustr. *Mauritii*———

——Nam si expectatis, ut quod in privato funere *oratores* solent, verbis tantum ad commiserationem, aut inanem planctum, *præficarum* more, præcani, aut luctum ejulationibus accendam; fugit vos & ratio, & institutum nostrum *audiretis*. Non enim fœminas sed viros convenistis. Et invictum principem lugemus, qui nec lachrymam emisit unquam——*Ibid.*

Levia perpessæ sumus si flenda patimur, *Andromache* apud *Senecam*———

Non possum quin doleam, multo autem maximè quod———

——Res nullis sat lachrymis deplorandæ———

Nec ut atramento destillet calamus sed sanguine———

——Vid. *Cicer.* fam. lib. 5. epist. 15. lib. 9. ep. 11. lib. 14. epist. 4. 7. 9. 17. 19.

——Cùm ex *his* malis eluctatus fuero, cùm enatavero ex his *curarum* fluctibus, his molestiis emersero, tum———

——Ut quemadmodum à *Romanis* Scipio *Nasica, corculum* appellatus est, sic & *illum* à *suis* appellari meritò, & lugeri mortuum———

Lachrymæ ubi estis? ubi estis *lachrymæ*? *cecidit* nobis *D. N.* heu *cecidit*, per quem *stetit* foro *Iustitia*, literis decor, *religioni* nitor —— Quando fluetis *lachrymæ* si hîc *stetis*:

stetis; profectò si unquam aut usquam *fluitis* justè, hic *impiè* statis.

Quis (*nisi cornea fibra*, aut jecur adamantinum cui fuerit, *roburq; & æs triplex* circa pectus) temperet à lachrymis, non solvat se in *luctum*, *& gemitus*, *& suspiria magna*, cùm suo madentem sanguine universum ferè *orbem* viderit Christianum?

—Dura profecto, dura nimis *illi* sunt viscera, qui *his* visis, *largo* (ut Troille olim) *non humectet flumine vultum*— & lachrymarum torrentibus inundetur.

Discedens *vir* eximius, & sanctus, immensum *sui* desiderium *nobis* reliquit, utpote cum & *ipse*, tanto *nostri* semper amore flagraverit, ut & in ludicris, & in *seriis*, pari mecum voluntate concineret, *eadem* velle, aut nolle crederes, *unam* mentem in duobus fuisse divisam — *Min. Fel.* de Octav. suo?—

— Quot dolorum agmina infestent, quot immineant casus, quot ingruant incommoda, quàm nihil usquam non felle tinctum plurimo——

Laudandi.

HUnc finxisse *Deus* Opt. Max. hoc consilio videtur, quo haberent *nostri* A. quem imitarentur, *cujus* similes esse velint. Videbor *tibi* fortasse & aliis nonnullis, in hujus *viri* laudatione nimiùm profusus, ego *mihi* nimiùm parcus——

—Tan-

—Tanquam de cœlo *divinum* hominem esse in provinciam delapsum putant, mentiunculam facientes tui non infrequentem———

—O tuas *literas* omni suavitate refertissimas!

—Id peto ut majore *studio*, magisve ex animo petere non possum, ut *ei* omnibus in rebus quantum tua *fides* patiatur, commodes, ut *eum* commendes, dignum laude virum omnimodè.

Convenit hoc istis tuis moribus, ita piis ut supercilio careant, ita comibus ut absit levitas, ita severis ut absit asperitas———

—Rerum verò gestarum *gloria* tanta est, ut non *epistolâ*, sed historiarum *voluminibus* explicari debeat———

Laudo *genium* tuum, laudo *ingenium*, laudo eloquentiam *literarum* tuarum, nihil nisi *Gratias*, Veneres, voluptates *spirantium*———

—Saccharatis condimentis stipare soles scripta *tua*, quibus nè *mel* ipsum mellitius puto———

Uberiore me quàm par est laude videris mactre———

—Qui quidem ut est voce suavis, vultu amabilis, gestu & staturâ corporis admodum decorus atq; procerus: sic certè pietate, prudentiâ, fortitudine, atq; aliis virtutibus optimè instructus & eruditus—

Quæ *Deus bone*! morum comitas? quis

quis animi candor? quæ in dicendo *verecundia*? adamantinum arbitror, quem mira *hujus* hominis festivitas non capiat.

——*Exemplum* juvenis *venerabile morum.*

——Quod omnis cogitet memoria, posteritas loquatur--non *funus* publicum, sed patriæ cadaver,--belli fulmen, murus libertatis, omnium provinciarum urbiúmq; vallum atq; propugnaculum--cui spes ac vota sua quisq; credit, *quem* ex omni orbe nobilissima juventus colit——

——Nam quæ levitatem præ se aut futilitatem ferrent, non tam oderat naturâ, quàm detestabatur——

In *dicendo* ita brevis ac succinctus, ut necessitatem rarò, nunquam dignitatem *Principis* excederet; plurima *acutè*, nihil unquam *frustrà* dixit——

——*Corpus* succulentum, vegetum, torosum Deus & natura dederant; cujus speciem ac modũ magnitudo *animi* ac mentis excedebat.-Ex ore, superciliis, incessũ, corporis totius motu habituq; *Martem*, non plorantem illum quem Poëta turpirer inducit, sauciúmque, sed *Gradivum*, aut *ultorem* descripsisses, qui in animo ac vultu *ejus*, sedem posuisse videbatur——

——Nemo *sibi* & *naturæ* plura, nemo pauciora *institutioni* debuit——*ipse* rerum omnium vorago ac abyssus——

——Quàm nullum omnino tot dotibus imbuto supercilium!

——Pœnitentiâ ac *fide*, non ut antè, urbem

bem aliquam, ſed *cælum* perrupiſti: hanc victoriam poſtremam, hunc triumphum *Imperator* noſter geſſit; poſt quem, victor omnium ac *ſui*, vitæ immortalis *Capitolium* alcendit. Ita unâ eâdemque horâ *Auditores*, columen prudentiæ ac caput ſuum *Patres*, Martem *milites*, vitam, ſpem, ſalutem *Cives*, fulcrum ac tibicinem imperii ac gloriæ *Batavæ*, patronum ac tutorem *Academia* amiſit. *Heinſ orat.* 1. in obitum illuſtr. *Mauritii*, Auriaci——

——Cujus *tergum* nunquam vidit *hoſtis*, vultum nemo unquam inimicus patriæ ſuſtinuit——*ibid.*

——Stupere omnes, neque ut de *homine* amplius, ſed ut de novo aliquo *portento* loquebantur.—— Studioſi omnes exclamare, hærere nullâ aut *ſibi* laude, aut *illi* ſatisfacere videri. Alii abyſſum eruditionis, alii ſcientiarum mare, alii Doctorum ſolem, alii patris divini ſobolem divinam, alii genus Deorum, alii perpetuum literarum Dictatorem, alii maximum naturæ opus & miraculum, alii extremum naturæ conatum, alii aliter vocare——*Heinſ.* de Joſepho *Scaliger.*

——Illuſtres patriæ Patres, *Gallia* palladium eripuerunt, & præcipuum *Europæ* numen (ita enim verè judicabant) liberali ſtipendio in hanc urbem vocârunt. Qui mihi dies alter Academiæ *natalis* videtur. *ibid.*

——Domum verò *illius*, quaſi oraculum fuiſſe

fuiſſe quoddam & delubrum, ad quod omnes ventitarent-- Fuit, fuit illud tempus cùm unius in hac urbe *viri* domus, orbis univerſi muſæum eſſet.--*ibid.*-- Tu in ore, in animo eris omnium, nominiſq; magnitudine orbem univerſum, diuturnitate autem famæ vaſtam temporum profunditatem æquabis: ſalve—— Salve Heroum ſanguis, ſalve literarum princeps, ſalve invidiæ victor, ſalve domitor monſtrorum, ſalve, *ave*, & æternùm vale——*Heinſ.* orat. 2.

Is *Ioſephus* Scaliger *eſt*, inquam, qui non admirationem ſui, ſed ſtuporem *poſteris* reliquit. Cujus incredibile ingeniũ, tanquam flamma quædam, aut fax publica è cœlo delapſa, & in terras demiſſa, artes omnes, omnes diſciplinas illuſtravit: cujus inexhauſta memoria omnium rerum ac linguarum receptaculum, & profunda quædam vorago fuit——orat. 3.

——Etenim ſi ut prudenter à *Solone* dictum fuit, *finis* expectandus eſt ut rectè judicetur, & poſt actum *fabulæ* ſupremum plauſus excitatur- Jacet ille eruditi orbis ſplendor, illa fama literarum ac anima-- jam princeps literatum ore omnium, & *Apollo* Muſarum judicatus eſt——

Efflorеſcet indies *illius* viri nomen, quo majorem nulla ætas vidit, nulla forſitan videbit: vaſtum illud & prodigioſum ingenium, admiranda illa & ſtupenda poſteris induſtria, accuratum illud ac

divinum

divinum viri ingenium, non latêre magis quàm deleri aut extingui potest.

——Nos ingenii humeris, & quasi cervicibus supra ipsa *Mausolea*, quæ expressa hîc videtis, ipsâ *invidiâ* spectante, ac ringente frustrâ, *Regem* nostrum extollemus ac locabimus. D. *Heins.* de *Ioseph. Scalig.*

Pulcherrimo illo Apulei dignus elogio, *inter doctos nobilissimus, inter nobiles doctissimus inter utrosq; optimus*, inter omnes modestissimus——

——In diligendis quos diligat diligentissimus——

——Magnum illum *patriæ* parentem, fulmen illud *belli*, pacis columen, decus——

——Tantum ubique locorum famam *tui* nominis concitâsti, ut vicatim compitatimque *te* prædicent omnes, ac *Deum* penè faciunt--Quod si eo quo cœpisti pede perrexeris *animum æquabis olympo*——

——Nam erat & *ingenii* viribus valens & *doctrinæ* opibus excellens, & *eloquio* præpotens, quippe qui utroque sermone copiosè & graviter disputaret, & scriberet——

——In *quo* multa adeò præclara, adeò singularia, adeò mira extiterunt, ut——

——tanta vis ingenii, tam profundi, tam acris, tam elegantis, ut omnes penè multùm longéque superârit, tanta totius eruditionis magnificentiâ—— eloquentiam verò quid memorẽ cujus fuit tam amœna,

na, tam lactea, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore *ipſius* non tam verba, quàm mella quædam fluxiſſe videantur. *Vincent. Lirin. de Origene.*

Metuendi & obſtupeſcendi.

IMminet jam *nobis*, niſi vanus augur ſum (atque utinam profectò ſim, *auditores*) alta quædam ac profunda *nox*—— Nam ut nautæ cùm in prorâ conſtiterunt tempeſtatem primi vident, primi *aliis* denunciant; ita ego neſcio quid, quaſi *nubem* poſt ſerenitatem hanc——

——Quid ita cœlum, terram attonitus intueris? quid eſt quod——hoc forſan animo te animum tuum aliquando tandem recollegiſſe ſpero——

Minandi.

AGè dum accingamur igitur quando tu prior ad arma provocas- ô perditam audaciam! audes virum tam *magnifice nummatum treſſis homuncio* convitiis laceſſere? quod ſi opes meas contempſiſti, num vel calamum *Eraſmi* non metuebas? ſcis quibus machinis ſolent bellare poëtæ, quas ſi iratus in te torſero, actum de te fuerit, fruſtra te foſſæ iſtæ, iſti aggeres, iſta mœnia quantûvis munita cinxerint: ſed hactenus præluſerunt velites, tu niſi pacem ultro petas juſtâ tecum acie decernam.——

——Erit

—Erit pollicem, tempus in quo stultitiæ *tuæ* pœnitentiâ ductus, & anguibus facium *tibi* deformes; & matrem, quum *te* pepererit, *abortivum* malles peperisse.

Cur sic debaccharis in famam hominis ex animo *tui* amantis? meæ famæ non multum noces, tuæ malè consulis--a blineas quæso à talibus facetiis, alioqui sentiès me non esse edentulũ, & fortasse serò pœnitebit, si tibi machæra est & nobis urbina est domi.———

—Cæterum quoniam, *serò sapiunt* Phryges, *tuo* nunc infortunio sapias, & quàm in *te* cudisti fabam perpetere quod tibi propinasti venenum bibe.-Et vale--

—Non solùm enim vapulabis à carnifice compitatim, at (quod longè deterius est) trahêris ad furcam—Non miserebor *tui*, vel si sanguinem fleveris———

—Studiorum si *te* perteduerit; nihil restat nisi ut jam ad *tibicines*, aut pollinctorem *te* mittam.

—Precibusq; minas regaliter addis.--

Monendi.

VEllem quàm *sæpissime*, mecum per *literas* colloquare.

Tu velim & quid *agas* & quid *actarum* te putas, faciàs me quàm diligentissimè *certiorem*.

Unde non verebar vel in maximis tuis *negotiis* te amicè interpellare, eâ tamen lege, ut *tu* simili quidem *amoris* argumento

to *me* etiam commonefacias delinquentem.——

——Sed pro *tua*, qua non dumtaxat *me* superas, *existimatione*, atque authoritate, longè dissimili ratione, mihi quoque libere dicas, quid in me uspiam mali deprehenderis.——

Quod ego tibi non in *aurem*, sed apertè dico.——Hæc est venturi prima favilla mali. Vipera est in veprecula——en te monui——

——Cave posthac si *me* amas, unquam *isthuc verbum*, ex te audiam; & *ego* si me metuis, *mores* cave in te esse *istos* sentiam.

——Tenta, reperies in levi *monito*, non leve *momentum*.——

Dura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur
Esse, sed ut valeas, multa dolenda feres:
Sæpe bibi succos quamvis invitus amaros
Æger——

Memorem immemorem facit qui monet quod memor facit. *Plaut.* in *Pseudolo.*

Vt corpus redimas ferrũ *patieris & ignes--*
Ardua res hæc est opibus non tradere mores
Et cùm tot Cræsos *vicerit esse* Numam.
Tu quoque formida nimium sublimia semper,
Propositiq; precor contrahe vela tui——

——Sint priora illa tecum παθηματα, μαθήματα tibi nè——

——Scias velim quod locus ille dignitatis

tis futurus sit omni æquè ac honos——

——Nullum (si *me* audias) amicum *tibi* comparabis nisi prius cum eo tres modios *salis* comederis. Multi sunt in ostio tantùm formosi, & verbis palam *amici*, qui tamen——

——Vis implumis adhuc, volare? *Dedalus* eris priusquam sis *Icarus*? Præstat in ipsâ etiam senectute resipiscere quàm ad capulum usque delirare. Non puduit, eloquentiæ parentem *Ciceronem*, post multas in Senatu declamationes, dare se *Apollonio* Miloni recoquendum: neque octogenarium *Socratem* Musicæ vacare--

——Si velles *aurem* præstare meo consilio--Cave nè *divina* ultio (quæ lento gradu ad vindictam *sui* procedit) ampliori *te* exitio reservet, tarditatemque, supplicii, gravitate compenset: multis enim *fortuna* parcit in pœnam, & quem sæpe *casus* transit aliquando invenit, ut ait ille——

Quod *Helenus* olim *Æneæ*, serio te moneo. Læva tibi tellus & longo læva petantur Æquora circuitu, dextrum fuge littus & undas——*Æneid.* 3.

——Amo *te* plurimùm, nec hodiè vivit quisquam *mihi* amicior ac tu——Hæc enim quæ moneo amicè moneo, sic enim malim quam inimicè placere--A medicâ hæc, nec maledicâ pennâ processisse persanctè juro——

Valetudinarius est hic *orbis*, in quo non

non decumbunt ægri sed pro sanis ambulant: pauci morbum suum vident, omnes amant.

——Sed relinquamus nos tandem vitia illa quibus nimio plus jam diu assuevimus——

——Da operam quæso ut *eam* quam de *te* ceperunt omnes, non fallas opinionem.

——Neque, ut spero, siniſtrè illud accipies quod dextrè in rem tuam porrigitur.——

Proximus à tectis, ægrè defenditur ignis:
Vtile finitimis abſtinuiſſe locis.
Non facilè eſuriens poſitâ retinebere menſâ——&c.

Narrandi de rebus Novis.

RErum quidem *novarum*, hîc ferè eſt nihil, niſi quod——

Sedebimus hîc ad menſem unum aut alterum——

Pronis accepi auribus, te--planè beâtis me tuum ſi——

Magno perè velim audire num——

Peſtilentiam iſthìc majorem in modum debacchari——

——Video paſſim, audio paſſim quacunque patet orbis Chriſtianus ſummos pariter arque infimos horrendas rerum mutationes perſentiſcere——cometæ, eclipſes, inundationes, prodigia——

Agitur hìc per ruſticos cruenta fabula,

quæ futura sit catastrophe nescio——

Videmus hîc rerum præludia, nescio quid tempestatis minitantur, omnia tamen adhuc in conjecturis latent——

Res non ficta, Deus testis, sed facta recenter——

——Aut veram, aut si vera non est, certè verisimillimam narrationem--nè majoris operæ aleam tentaremus.

Dicam quod stuporem omnem, omnem longè excedit admirationem ——

——Ut non tam literas, quàm lituras, quam lachrymas expectes modo——adeò misera rerum est facies.

——Nihil novum hoc tempore occurrit uspiam, nisi illud *Ciceronianum*, Si vales bene est, *ego* quidem valeo. *Vale.* Salve.

——Ne autem verbis *meis* defatigatus pertædeas, rem omnem *tibi* a principio strictim aperire constitui——

——Si perconteris ut valeat tuus--actum est de *ejus* vita & conclamatum; est cadaver vivens, jam numeratus est in peculio *Proserpinæ*, & naulum *Charonti* parat.

——Ægrè hîc, & difficulter hodiè vivitur ob magnam *annonæ* caritatem, multi ubivis locorum reperiuntur *milites*, aut (ut verius dicam) *grassatores*. Literis tuis scire velim quonam vivant modo *vestrates*. Nam qui apud *nos* degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur: & nisi *Deus* immortalis res nostras clementiùs

mentiùs intueatur & cuſtodiat, periculum eſt, nè iniquiſſimè nobiſcum agat *fortuna*———

——Eò tandem redacti anguſtiarum ut rei ſuæ peſſum ituræ ſubvenire neſciant——

——Multi ſortis exortes, ego autem Deo faventiori prædiis fruor & libris, imò & equo—quem chara—eſſe ſui dederat, monimentum & pignus amoris———

Vis autem paucis diſcere, nè diu *te* ſuſpenſum detineam, quid———

Narrandi de ſtudio.

MAjus opus moveo, altiora jam Audia ſequor.———

Cùm proximè eſſem apud te———

Studiorum rationem, quam cùm tu hîc eras inſtituveram, eandem ſequor, *literis* Græcis, & *Latinis* quantum poſſum, operam impendo———

Hic ſtatus, hæc rerum, nunc eſt fortuna mearum. *Ovid. Triſt.*

Damnatus ego ad metalla inter pueros deartuor———

Omnia diis hominibuſque plaudentibus mihi hactenus obvenerunt———

——Rem ſic integrè deſcriptum ibo—primo—ſecundo———

Audio & gaudeo te———

Tantum hîc laboris exantlatum eſt, ut parum abfuerit quin meipſum enecârim dum ſedulò adnitor ut *Hieronymus* renaſcatur, neque verebor illud vel jurijurando

do confirmare, minoris ipsi *Hieronymo* constitisse — *Erasm.* ad *Leon.* decimum Papam——

——*Pater* constituerat annos plus quatuor *me* in scholis captivum tenere, sed precibus *amicorum*, quos semper *meæ* calamitatis miseruit, expugnatus libertâtem *mihi* promisit. Quod si præstiterit *Deus*, tum *Fortunam* ipsam anteibo fortunis meis. Nunquid enim servile & miserum *tibi* videtur in hâc languere carnificinâ? Quales putas qui *nos* erudiunt *Præceptores*, diceres esse plagiarios, *Carnifices*, & tortores vulnerarios, inter leænas, inter lupas, & tigres educatos——non audemus præ metu hiscere, nec *my* quidem aut *gry* facere: Si quid fortasse aberraverimus, si vel unguem latum recesserimus ab eorum mandato, ictibus pluunt, colaphis grandinant, denudant *nos* à calcaneo scapularum tenus, lacerant, tundunt, mutilant, sæviunt, debacchantur—— *Textor.* Epist 71.

Quod *Ulysses* olim, labores suos Alcinoo narrans τι πρῶτον. τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω. Odyss. 1.

Narrandi de valetudine.

DE meipso si aliquid scire vis, *ego* à tuo discessu optimâ valetudine, Dei Opt. Max. beneficio semper usus sum.

——Mihi & scriptum & nunciatum est *te* in febrim subito incidisse——afflictissimâ sum

ſum valetudine —— audio tibi valetudinem eſſe non prorsùs adamantinam —— incommoditas reor cœli eſt in cauſa —— ætas indies ingraveſcens, valetudo pluſquam vitrea eſt, quàm ægrè tueor domi latitans.

——Nos mediocri valetudine ſumus, & aliquanto proſperiori quàm ſolemus ——

——Valetudinem adhuc ſubdubiam eſſe, & valdè agitatam——vitam toties nutantem——

Bellulè ſe habent noſtrates omnes——

——Valetudo mea vacillat admodum.

Vis igitur ſcire quemadmodum hìc vivat *N.N.*te enim nihil rerum ſuarum ignorare par eſt, vivit: imò haud ſcio an vivat, ſed vivit prorſus miſerrimus, omni lachrymarum genere confectus——inviſus ſibi cui jam nec vivere libeat nec liceat mori, denique miſerrimus, ſed fortunæ iniquitate non ſuâ culpâ, miſerrimus tamen——

Nos gratia ſuperis mediocri ſumus valetudine —— vivum cadaver, quod vivit quidem, ſed morti vicinum.——

Valemus adhuc, præterea nihil eſt quod fortunæ gratulemur.

Valetudo noſtra, eſt tota nunc vitrea, aut ſi quid vitro eſt fragilius——

——Me morbus prorſus exhauſit, & cutis & loculi laxiſſimi ſunt——

——Morbus qui me ſic afflixit, ut in vitam fœliciorem tranſmiſſurus videretur, à

quo ſic tamen ſenſim revixi, ut multo fractioribus viriculis ſim, quàm antè fueram ——

——Ita, *quam* ex animi mœrore partim, partim ſtudiis contraxerã tabe, exhauſtus prorſus ac emaciatus ſum, ut cum umbra hominis aut *ſceleto* loqui videaris.

Procul *illi* ſpecies antiqua illa, ac venuſtas oris, procul nitor ille ac rubor, procul delicatæ illæ manus——vultus denique univerſus (ut *Galenici* lòquuntur) *Hippocraticus*--diem ultimum nuntiantes ——*Heinſ.* Orat.

——Corpus jam emaciatum, jam exhauſtum, jam exſangue, jam cadaver erat.

Objurgandi.

O Hominem inconſultum! O tribus *Anycirìs* caput inſanabile!——

Succenſeo tibi quod tam breviter, tam indiligenter ad me ſcripſeris: eóne res rediit ut magnum tibi videatur, ſi una nocte mea de cauſa vigiles?

——Minutiæ hujuſmodi non ſunt ſatagendæ--ut——

——Ut videare mihi non orator, ſed arator, non in aula, ſed caula educatus——

Quum *te* objurgo & impietatis inſimulo, quod rarentior proficiſcaris ad *templum*, culpam tuam excuſas, cauſariſque *te* eſſe podagricum——

Ecquis homo eſt inſulſæ adeò ac inconſultæ mentis?——

——Elegan-

——Elegantulum profectò hominem, cui hæc pudori non ſunt!——

Quæ te ô amice, furentem Mens *agit in facinus?*

Quid hîc *dicam*, aut quid omninò *reticebo? naturamne?* at *illa* quæ parentes ac benefactores vult à *nobis* honorari, nunc à te *violata*, tuum ſcelus, hoc in judicio *me* tacente arguit, inclamat. *Humanitatémne?* at illam exuiſti, ut quandam indueres *naturæ* perverſitatem. *Prudentiamne* tuam? at omni ſenſu, omni ratione caruiſti, & illud effeciſti, ut *te* non modò non *hominem prudentem*, ſed nè *hominem* agnoſceremus.

Obteſtandi.

PEr *Muſarum* communia ſacra, per omne fœdus *humanitatis*, per veſtras *ſpes*, & *parentum* veſtrorum, per quicquid apud cunctas gentes *ſanctum*, & inviolandum habetur, adjuro vos atque obteſtor, *expergiſcimini* tandem, & redite in *virtutis* viam; ſanate offenſas *officiis*, componite mentes ad *obſequium*, ad modeſtiam, ad verecundiam——

——Obſecro te per noſtram amicitiam, atque obteſtor, ne *me* graveris iſtis impertiri.——

Officium agnoſcendi.

TE autem *mihi* eſſe amiciſſimum non ullo meo *merito*, ſed animi

tui quadam inductione, liberè profiteor.——

Tibiq; plusculum devinctiorem esse, quam ut unquam solvendo siem.

Sincerum tuum in me affectum aperuisti affatim: in te meum modo pectore fenestrato fretus sim clarè perspiceres——

——Me tam amanter ad domum tuam, velut è sævissima tempestate, naufragio proximum, in tranquillum portum invitares; omnia pollicens non quæ meis meritis, nulla enim sunt, sed quæ viro benignissimo congruunt.

Cùm enim inter scribendum tuæ gravitatis imago subit, lingua titubat, errat manus, nec animus sufficit tanquam numinis cujusdam lumine stupefactus——

——Nam τοῖς βασιλεῦσι δεῖ ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα. *Cræsus* ad *Solon.*

——Qui spiritus tam diu duxi ex tuæ benignitatis *favonio*: merito censeri possim ingratus si non agnoscerem——

——Mihi summa honoris præfatione nominandi *E. R.* qui (ut illud obiter dicam) adeò suâ *me* benevolentiâ superioribus diebus *sibi* devinxit, ut neminem sciam *cui* fatear *me* plus debere——

Ego autem *mihi* ipsi conscius, neque *ingenio*, quod perquam exiguum ac *tardum* esse scio, neque *memoriæ* quam labilem semper fuisse comperi, neque *diligentiæ*, quæ modica certè, & rara fuit, quicquam tribuere potui: sed potius *divinæ* gratiæ,

gratiæ, cujus ductu, *me*, nemine, neque monente neque hortante, in *Petri Rami* ſcripta incidiſſe agnoſco. Quibus ſcriptis licèt *ferò*, ac pœnè, tardè, & tenuiter operam dederim, aliquantillum tamen me ex *illis* profeciſſe videor: igitur non *meæ* ſedulitati poſt divinam gratiam, quicquid tandem profecerim, acceptum fero, ſed nec citius imperes quàm impetres.——

Et ego *te* quàm *verbis*, beneficium rependere malim, me quidem (abſit verbis invidia) Herculeis & adamantinis vinculis tibi adſtrinxiſſe.

Vid. *Opem offerendi.*——

Opem operamque offerendi, & pollicendi.

CHriſtus, qui & *laboranti* ſummittit animos, & *dicenti* verba, & facienti vires, & *hortanti* nervos, & *objurganti* aculeos, præſtò ſit *tibi* in ſuſceptis operibus, ſuæque divino dextræ ſulcimine ſuſtentet.——

Si quid erit negotii in quo ſervuli infimâ operâ non gravetur uti, mandet ac præcipiat amplitudo tua——alatis pedibus ad te veniam——

——Nec non noſter pro te labor totus deſudabit.

Omni ope, atq; operâ enitar, quæcunq; qualisvecunq; ea tandem sit.——

Nec *depugnare*, si occasio tulerit; nec *obsideri* si necesse fuerit; nec *mori* si casus inciderit, pro vobis paratior fuerit quisquam——

——Et licèt *sus Minervam* docere videatur, malui tamen *meam* ineptitudinem prodere, & infantiam propalam patefacere, ut *mei* hinc aliquid addiscant; quàm *officium* in hac re meum imprudenter deserere, aut *laborem* justâ datâ occasione, negligenter subterfugere.——

Nullam sarcinam tam gravem, tam molestam injeceris quæ mihi, tuâ causâ non levissima, non etiam jucunda videatur.

De meo vicissim in te amore, hoc perinde ut *Apollinis* oraculum accipias velim dum & tu virtutem & bonas literas (id quod facis) amplecti perges, nulla consuetudinis intermissio, nullus casus, in te animum mutabit.

——Puta *me* tuum esse mancipium, imperabis, & impetrabis quæ voles.

——Non parcas pecunis *meis*, atq; adeò omnibus domesticis rebus; hauries à *me* velut ab ipso horreo.

——Hæbitare igitur quiescas, moneo, tibiq; persuadeas, me (ut cum *Terentio* loquar) pedibus, manibusq; omnia semper facturum, quò rebus tuis consulam——

——*animis juncti, secernimur undè*
Undque mens, tellus non habet una duos.

Polliceor

Polliceor tibi *ſtudium* meum & operam, ſine ulla exceptione aut *laboris*, aut occupationis, aut temporis.

——Si quid erit in quo queam tibi *gratum* facere, facito periculum an ex *animo* te diligam.

——Ego quid *poſſim* neſcio, vel potiùs me *parum* poſſe, ſentio; illud tantùm *tibi* polliceor, me quæcunque *ſaluti* tuæ conducere arbitrabor, tanto ſtudio eſſe facturum, quanto ſemper *tu*, & ſtudio & officio in *meis* rebus fuiſti.

Quicquid dixeris, perinde ac theſaurum continebo, & fortaſſe dolori tuo medebor ſi modò capiat medicinam.

Ad ætatem verò hanc quod attinet, affirmo *vobis* (*viri clariſſimi*) quod ſine ambitione poſsũ, ego *horas* diligentia, *menſes* labore, *annos* induſtria æquabo, ſingula dierum veſtigia premam, ſingula temporum puncta & momenta invadã. Ætatis enim curſum *inhibere* nemo, quivis *uti* poteſt.

——*quodvis pete munus & illud*
Me tribuente feres.——

Dabo operam ut tuæ ſatisfiat voluntati, expectationi——

Quod ſi hæc tui patati eſſe intellexero, dabimus ubi fame abuti poſſes.——

Nè graveris quæſo tribus verbis indicare quo pacto queam hominis ingrati notam effugere.

Si quid hic penes me ſitum ſit quo tibi ſerviam committe literis & tabellario.——

——Nec

——*Nec tempora perde precando*
Quod petis omne feres——
——*roga quodvis sine nomine munus*
——*nullam patiêre repulsam*——
Elige——*namque*—— *ptatis potiêre tuis.*

Petendi. Rogandi.

CUm *nos* inter *nos* eodum erga *literas*, religionem, *rempub.* & mutuam amicitiam, studio, judicio, animo atq; sensu conjungimur; opto *ego* sæpe, adeóque volo, ut *nostri* itidem aliquo insigni nexu, nonnulloque paris, inter se quoq; *amoris* alendi incitamento, contineantur; & propterea, &c.——

Si quid unquam tibi gratum aut feci, aut volui, quæso ut hoc mihi gratiæ referre non graveris——

——Id quantopere cupiam, (vir humanissime) vix tibi persuasero——

Tu, si quid in amici negotio aut perspicis acutius, aut prospicis sagaciùs, consilio juva——

Plura *me* ad te, de hac *re* scribere pudet, ne videar amicitiæ nostræ diffidere——

Si *tu* is es in quem *nos* omnes universas vires nostras exercuerimus, si *tibi* opes, & fortunas nostras libentissimè contulerimus, si fructum *gloriæ* nostræ in *te* unâ jactaverimus, si spem salutis nostræ in *te* potissimùm reposuerimus, agè ergo, ac mente, & cogitatione tuâ complectere, quod

quod *te* viciſſim nobis debes, & quod *ſcis*, & velis, quod *potes*, & perfice quod debes: ſic nobis, ſic *Deo* rem debitam & expectatam efficies. *Aſcham.*

Abs *te* repudiatus, ab amicis non ſublevatus, quem præter *te* appellem habeo neminem, tibi *me*, tibi meas omnes opes, fortunaſque omnes commendo; ſi *tu* me deſeris, perii———

Amicitia quidem noſtra tam altè radices egit, & ad eam excrevit magnitudinem, ut———

Quamobrem per omnia quæ tibi ſacra ſunt rogo, ſit hic———

Illud *te* præcipuè rogo, & obteſtor, pro amore noſtro.——

——Nam ſi in tanta re, tamq; neceſſaria verbis mihi opus eſt ad te excitandum, nulla ſpes eſt facturum quod volo. Quare noli expectare longas preces——*Brutus* ad *Cicer.*

Neque tamen importunè impero; ſed ſubmiſſè propono; idque *tibi* viro quem à multis annis novi, ſummâ & benignitate, & humanitate, atque benevolentiâ præditum.

Tu modò ſiquid agi ſperabis poſſe precando,
Quem colis, exora ſupplice voce Deum.

Pro ſummâ noſtrâ conjunctiſſimâque neceſſitudine.

Literæ non erubeſcunt, & hinc eſt quod ego impræſens ſcribo, non loquor, quamvis

quamvis datur ora tueri Sæpe tua, & notas audire & reddere voces——

Impedior *verecundiâ*, ne verbis pluribus te rogem——

——Ut novas adhuc suppetias, & beneficia dietim deposcere non erubescam——

Regia, crede mihi, *res est succurrere lapsis.*

Nihil optatius *mihi* accidere potest quám——

——Miseri te siqua parentis Tangere cura potest, oro (fuit & tibi talis Anchises genitor) *Dauni* miserere senectæ.——

Æneid. 12. *Turnus Æneæ.*——

Scio enim *te* ita favere studiis literarum. ut plurimum pollicear mihi de tuâ largitate——

Deus mihi spem, & *bonitas* tua *mihi* animum auget, ut ego *pauper* & egens, ad te locupletem, & fortunâ satis abundantem confugiam; non ex jure, & merito *meo*, sed ex gratia & beneficentia *tuâ* quicquid facies facturus es.

Vale, & nostros aliquando, si tu magnus *Jupiter Faunorum* casulas non dedigneris, lares digneris invisere, optatissimus nobis hospes futurus——

Non est necesse rogare te, quod semper tuâ sponte facis, tamen rogo ut si quando inciderit opportunitas ut——

Effice constanti profugum *pietate tuendo*
Nè sperata meam deserat aura ratem.

Idque *is* facio, cui persuasissimum semper fuit, esse animi ingenui *cui multum debeas*,

debeas, ei plurimum velle debere. Verùm cum sciam quàm non illibenter pro *amicitiâ* subinde renovandâ, ab amicis *tuis* solliciteris, audacter *te* paucula, pro *amiculo* sollicitaturus accedo———

Ego pro *eo* unum abs *te* peto, ut non solùm ut bene doctum *hominem*, verùm etiam ut *mihi* amantissimum, tuâq; amicitiâ dignum, quo poteris officii, & humanitatis genere, complectaris.

Nisi certò cognoscam *tuam* non solùm erga *me* summam, verùm etiam in *omnes*, tametsi alienos, bonarum literarum studiosos, non vulgarem benevolentiam, vererer profectò (*vir N.*) in alieno præsertim *negotio*, studiorum tuorum tranquillitatem temerè interpellare———

——Ut te Deum mortalem, & tutelarem mihi misero tuamq; expetenti opem exhiberes———

Nam tua supplicibus domus est assueta juvandis

In quorum numero me precor esse velis.

Humanitas *tua* facit (*ornatissime vir*) quam omnes *tibi*, singularem tribuunt, ut *ego* omnis humanitatis oblitus, *Te*, cui obscurus & ignotus sum, literis meis interpellem. Perneccessaria tamen *res* mihi incumbit, ad quam expediendam, quia me solus *is es*, qui tantâ facultate *potes* quantum vis, & tantum humanitate tuâ *vir*, quantum potes, imprimis ad te scribendum esse duxi——ut——

In

In quâ re *opem* tuam, non *opes* ullas expeto, & requiro--feceris sanè rem te dignam & mihi pergratam———

Quamobrem *me*, & causam meam omnem, in unius *tui* benevolentiæ sinu depono, cùm tantum *tribues* quantum *vis*; tantum scio voles quantum ipsa *causa*, literarum studia, tenues *fortunæ* meæ, sive *singula* hæc petere, sive ea *universa* exigere, ullo modo videri possunt———

Quamque potes misero, (nam potes) affer opem.

Cui quæso, ut vestræ *Gratiæ*, faventiæque totæ, totæ irradiarent.

Quippe cum amicitia *pares* semper aut accipiat, aut faciat. *Min. Fel.*

Itaq; nisi solamen *animo*, & subsidium *auditioni* meæ, tua divina bonitas attulerit, equidem quod ad *me* attinet, quid faciam nescio, nam reliqua *spes* mihi nulla est omninò. Respice ergo me———

Nulla est *spes* omninò præter *te* relicta, amici sunt paucissimi ad quos confugiam, & *hi* paupertate sunt oppressi; alii *divites* tamen avari, & cordis (nescio quo pacto) in bonas literas obdurati. Quid faciam? quo *me* conferam? aut à quibus auxilium petam? ——Sed tu *meum* quæso oppressum animum obrutumque intuitor, & miserere *mei*, interruptis vocibus, & quasi morientibus, *opem* tuam implorantis——

Meum ergo est precibus contendere ad Deum ut omnia in illius gloriam redundent

dent à cujus gratia promanârint.

Cæpta tene quæso, nec in æquore desere navem,

Meq; *simul serva,* judiciumq; *tuum.*

Nullum nec *opum*, nec gratiæ, nec *dignitatis*, fructum, vel uberiorem ad usum, vel ampliorem *laude* posse existere, quàm *is* est, qui in bonarum artium transfertur & collocatur commoditatem.

Sum enim imparatus, neq; *consilii* locum habeo, neque *auxilii* copiam, ut ait *Terentianus* ille *Pamphilus*; nec satis compertum habeo quod remedium huic malo inveniam.——

Quum sis apud Deum precatiunculis, me ut frequenter memineris precor——

Petendi responsionem.

TU igitur non solùm crebris literis (quod mihi quidem gratissimum erit) me exerceas velim, sed etiam quicquid erit peto abs te, ut diligenter ad *me* scribas.

——Amoris in me tui non extincti quidem, sed tepidioris suspitionem, infrequentiores tuæ literæ faciunt——

——Si quid novi advectum est uspiam, onera & hunc hominem sarcinâ, & me beneficio——

——Non gravaberis hoc velut auctarium tuis addere in nos officiis, & alioqui maximis——*Erasm.*--Sitio enim audire. Literas tu semper spondes, nihilque respondes.—— Præ-

Præposteros habes tabellarios, cùm à *me* discedunt flagitant literas, cùm ad *me* veniunt, nullas adferunt.

Arripio quidem *ego* quamlibet, vel tantillam scribendi ansam, tametsi de nugis, *tu* oblatum à *me* tibi rescribendi argumentum, negligere videris——

——*Vale*, & me ama aliquâ saltem lineolâ——

Precandi { *bene.* / *male.*

QUod utrique *nostrûm* faustum sit ac fœlix (*vir* ornatissime) *tu* in supremum honoris apicem, nuper merito evectus tuo, *ego* à periculoso nuper morbo liberatus, *tibi* mihique, læta precari omnia debeo.——

Tot fortunati sine morbo sint tibi menses,
Tempore quot *verno, parturit* Hybla *favos.*

——Precamur *vobis* quicquid nobis liberisq; nostris hactenus precati sumus; & quod omnium est primum, ut in posterũ florentes, & beati simus, ut incolumes.

Vobis fausta omnia precamur, salva tecta, salvos focos, salva jura, atq; auspicia omnia——incolumem Rempubl. incolumem *Senatum*, incolumem augustam, illam Majestatem, *cui* nihil simile aut secundum. *Heins.* orat. 4.

Malè sit tibi cum tuis technis ac mendaciis non enim libet dicere *vale*.

Non

Non prius incurras duri contagia morbi
Quàm sese immiti copulet agna lupo.

——Deus O. M. hostes *sui* nominis ac nostri, pessimis exemplis imminutos, fractos atque obtritos, à fortunis nostris ac cervicibus avertat.——

Christum mihi iratum imprecor si quid affecto quod Christo displicere sciam——

Quo vos fata vocant, seu quo vos fata vocant
Sint semper vobis prospera fata precor. (būt

—— Mutuis quæso apud Deum precibus nos adjuvemus invicem——

——Omnia tua studia Deus secundet, & secundet cælitus——

Tibi eunti ac redeunti *Salus* sit comes.

Jehovah Elohim, εὐδαιμονία καὶ εὐπραξία, te, tua, tuosq; coronet semper——

Faxit D. O. M. ut gaudeat de *his* longúmq; gaudeat, ringantur licèt, & rumpantur *illis* ilia, qui——

Faxit Deus ut emergas tandem ex pauperrimâ illâ (quàcum luctaris) conditione——ut augeatur tibi curta supellex——

Sint tibi tot nummi, tot opes, auriq; talenta
Poma quot Alcinoi *nobilis hortus alit.*

Læta quidem satis principia, sed quid longa dies vehet, non perinde constat, omnia dein prospera voturus sum.

——Ac pro *me* fac quæso *Deum* precêris ut quicquid id est vitæ quod supereſt mihi jam, *benè* sit potius quàm *diu*: nam quo modo *fabula*, sic *vita*, non quàm *longa*, sed

sed quàm *bona* & bene acta—— Lyceo tuo, Oratoriũ genium summamq; græci pariter ac Romani labii dexteritatẽ opto.

Ego *tibi* pariter fausta omnia compreeatus, operam meam atq; opem prolixè defero—*Dominus* tua cœpta secundet.

——*adsit modo dexter* Apollo.

Aspirent votis, *prospera fata tuis.*

Devorer ante precor subito telluris hiatu,
Et rutilo missi fulminis igne cremer,
Quàm——
Nam caput à nostrâ citiùs cervice recedat,
Et patiar fossis lumen abire genis——
Sed mihi, *vel tellus optẽ prius ima debiscat,*
Aut Pater *omnipotens adigat* me *fulmine ad umbras,*
Pallentes umbras Erebi, *noctemq; profundam*
Antè——quàm——

——Salutem integram, fortunam prosperam, amicos fideles, &c. & quæcunq; demum *hominis* aut *Cæsaris* vota sunt, *tibi* voveo omnia.——

Prospera sic vobis *maneat fortuna, nec unquam*
Contractu simili fortè rogetis idem.

Vivas interim diutissimè ut jam vivis in terris beatus, &c.

θάλλε δ' ἀγαθὸ σι διαμπερὲς

Purgandi.

ALiquid à *me* ejusmodi vel per somnium quidem cogitatum fuisse con-

stan-

ſtantiſſimè nego——

Quis autem omnibus horis ſapuit unquam?

Sed vide calamum defenſorem! quid in amiculum tui ſtudioſiſſimum miſerrimum conviciaris?

——Me mea non remordet conſcientia: diſſidii *cauſa* nolim eſſe, cavebo pro virili né ſim occaſio——*Eraſm.*——

Veritas labore poteſt, vinci non poteſt: novi prudentiam tuam quæ non facilè pronunciet in malam partem——

--Non poſſum non ingenuè fateri quod vero verius eſt, me——

--Diſpeream ni mori malim, quàm hominem ex me pendentem deſtituere——

Tibi perſuadeas velim, nihil eſſe uno me *tui* vel amantius unquam vel tibi devotius——

Quare cum Themiſtocle abliviſcendi artem hac in re diſcere cupio——

——Omnibus ego occaſionibus quo animi mei ſynceritas indies tibi fiat exploratior invigilabo——

——Cujus tu fidem in *pecunia* perſpexeris, verere *verba* ei credere? ubi quid lucri eſt mihi Te fallere? *Terent.* Phorm. Act. 1. Scen. 2.

Dolere *mihi*, quòd in animum *tuum* inciderit ea *ſuſpitio*, de ſuâ in *illum* fidelitate, voluntate; cum *tu* amicitiam illius, ſemper inter præcipua tua *bona* numerâris.

Quis

Quis enim neſciat perinde ac *ũbra* corporibus ſuis non raro ſunt longiores; ita opiniones & rumores *vulgi* potiſſimum, à veritate magis remotas. Invaluit enim—

—Ego verò qui *me* hactenus prætulerim nemini, omnes mihi, tantum à calumniis aliorum, quas juventus noſtra vix interdum deprècatur abeſſe exiſtimo, quantum ab eruditione abſum ac ſcientia—*Heinſ.*

—Ut in magna temulentorũm hominũ turba, vir ſapiens ſi obambulet, riſum inter eos merebitur, *illorum* vitio, non ſuo: ita hac ætate non facile eſt tranquillitatẽ ſimul invenire, & plauſum———

—Propterea finem facias *tuis* calumniis, neq; pergas *me* fraudulentum & impoſtorem dicere. *Nemo* eſt omnium qui non fateatur *me* hominem apertum ſine fuco, & extra omnem *dolũ* ſuſpicionem.—

—*Quod* ſi probaveris, digniſſimus cenſeri velim, *cujus* in exitium, & mortem, non una paretur ſimia, non ſerpens unus, non culeus unus; & quicquid ab ingenioſis, ad hominum tormenta & miſerias, *tyrannis* unquam repertum eſt.

—Sed *me* ſi hujuſmodi quippiam perpetravere *Perilli* tauro, & *Buſiridis* aræ digniſſimum eſſe non diffitear.

—Tuæ tam acerbæ inclamationes, cordicitùs *me* non ſolùm non pupugerunt, ſed nè in cute quidem titillavêre.

—Parce

——Parce quæso furori, tantisper dum rei veritas innotescat tibi clariùs: Demùm si talem me reperias qualem suspicaris, interficias——

Æmilius ut peccet plectatur *Rutilius*——

——Nemo tam durâ fronte est, ut dicat; nemo tam levi cerebro ut credat dicenti——sunt verò, sunt aliqua fateor, quæ nec ipse velim, nec valeam defendere——

——Nec usq; adeosum excors ut——

——Quod si pectus meum fenestratum esset (quod *Momus* olim in homine exoptavit) cerneres, tum cerneres fixam in *te* meam, non fictam fidem——

——Neq; *te* habere quippiam existimo, quod afferas, nisi fortasse imperitâ multitudine *me* comprimere coneris, *cujus* opinionem & linguam *Plato* & *Seneca* noster à veritate tantum distare scripserunt, quantum ea quæ absunt longissimè.

Illi ubiq; baubantur & deblaterant——sed ringantur per me quidem & rumpantur invidia——

Sed expertus *es me* in rebus aliis Num unquam aliquid *me* tum *hallucinari*, aut claudicare comperuisti?

Ex amicâ profectò voluntate, fuit illud——Vix equidem credar; sed cùm sint præmia falsi nulla, ratam debet testis habere fidem——*Trist.* lib. 3. eleg. 10.

Sanguinem autem illi prius expresseris quàm fraudem——

Sed non desunt, qui *invident* mihi amicitiæ

micitiæ tuæ *lucem*, ſolem—& umbras igitur interponunt———

—Sed imprudentiâ feci, & temeritate———

Cœlos terrámq; teſtor, ſi ego non—— Vid. *Excuſandi.*

Reconciliandi.

SEd quidem pœnitet *me* jam ſeriò facti, & daturus ſum operam, ut reipſâ quamprimùm ſentias, quemadmodum erga *te* affectus jam ſim———

Denique facies ſi videbitur toties hujus pectoris ἀνατομὴν quo certius de me judices.

—Nè aliorſum trahantur quæ ſcripſi in ſequiorem.

—Nec ſum uſq; adeo oris duri——

—*Erratum fateor, veniæ ſit copia faſſo.*

—Quod *me* quidem animi ſuſpenſum ita reddidit, ut quotieſcunq; rei hujus in mentem venit (venit autem per ſingulas horarum minutias) *mihi* vix ipſe temperarem quin vitæ longioris pertæſus novum aliquod & inauditum *mortis* genus miſero *mihi* comminiſcar, *quâ poſſim inviſam quamprimùm abrumpere lucem*: feciſſémque jam pridem, niſi ferreum hunc animi *tui* rigorem, humaniſſimis verbis ſenſim excuti poſſe *mihi* perſuaſiſſem.

Una eademq; manus vulnus opemq; tulit.

Chriſti nomine mihi ignoſcas oro (qui plura

plura nostra de causa perpessus est licet nos ob levem quamlibet injuriolam cœlum terræ misceamus, mariáque turbemus ab imo——)

Resalutandi.

MAgnus amoris magnes amor, magnes ferrum, amor tuus me—— robur autem & æs triplex circa pectus meum fuisse arbitreris si *te* me amantem non redamarem, & salutantem non resalutarem——

N. N. tuam salutem alacriter accepit, & suam amanter remittit——

Quam mihi misisti verbis Dilecte *salutem,*
Vt possim missam rebus *habere,* veni.

Malim qui det salutem quám qui dicat.

Salutandi.

IN ingressu petiêras à nobis ut disjuncti mutuis epistolis colloquerentur, prior itaque te saluto & lacesso——

Opto parenti tuo optimo, id quod est optimum——

Scito me ex animo tuum esse, cui si nihil scribes, non resert modò ames vel redames potius——

Qui tibi quam mallet præsens afferre salutem, Mittit ab——
——tibi mitto salutem
Mittere rem si quis quâ caret ipse potest.

Tot ver òmille salutes, quot in myriade monades impertit Tuissimus——

Hæc tibi, non unam portantia verba salutem Mitto——

Salutandi propter *alium.*

FAmiliares tuos omnes nominatim, meis salvere verbis jubebis——

Amicus tuus *T.B. officiosè* te jubet suo *nomine* salutari.

Congerro quondam tuus *L.H.* nihil non optat *tibi* faustum & lætum.

G.P. optat tibi *salutem* veram, & solidam.

Contubernalis quondam *tuus C.S.* prosperrimè *tibi* venire precatur omnia——

Vicinus noster, *familiaris* olim *tuus*, *N.F.* precatur *tibi* omnia, quæ sibi ipsi.

Jam epistolam complicaveram, cùm adiret me *frater* tuus, qui *te* plurimùm jussit *Salvere* suis verbis.

Salutavi omnes quos literis quis salutandos jusseras, qui *te* pariter resalutant——

Salvebis à condiscipulo nostro. *T.C.* adolescente *mihi* summè dilecto, & *tui* prorsus obsequentissimo.

Salutandi per alium.

DElassatus sum *studiis*, & scribendis epistolis, quare *te* rogo [illegible] *N.V.* nostrum, [illegible] *virum*, mihi sis *Epistola* vice; donec dabitur [illegible] paucillum——

L. M. Conterraneo tuo meis verbis ſalutem dices, reliquiſque familiaribus nominatim———

Saluta omnes qui de me percontabuntur———

Salutabis amicos nominatim omnes, & ſi ipſe nominatim non jubeam——

H. R. meo *nomine* ſalutabis, cui & epiſtolam hanc dabis *legendam*, anquam ad *eum* quoq; ſcriptam.

T. B. ſalutem meis verbis annunciabis———

Dic *me* omnibus omnia precari lætâ—Omnes precor, quibuſcum iſtîc vixeris, *nominatim* meis verbis *ſalutares*, ſeorſim autem humaniſſimum *virum* A. B *cui* quidem ob eam *voluntatem*, quam erga *me* declaravit, tantum debere *me* exiſtimo, quantum *ei* præſertim, qui me omni *beneficiorum* genere cumulâſſet.

Vale *vir optime* ac magnis illis animabus, *B. T. N. M.* ut *me* commendes peto———

——Saluta omnes *noſtrates*, & integerrimum virum *M. D.* Cujus *causâ* ſi aliquid poſſem in Galliâ, cum ullo *homine*, ſentiet *me*, & amicum, & diligentem.

——Eſt *Argentinæ*, quidam juvenis *T. C.* quem *Ego* diu amavi, *ſaluta* quæſo, & complectere *meâ* causâ.

Matri *tuæ* quàm potes officioſiſſimè ex *me* ſaluté dicito, ut etiam *M.* Sororculæ tuæ.—

Vituperandi.

PEr fictæ *frontis* nebulonem, qui facilius ſanguinem quàm lachrymas effuſurus eſt.—Citiùs animam *illi* quàm gemitum extorqueas———

——Hoc ipſum quod ſpirat merum eſt venenum, quod loquitur peſtis eſt, quod contingit mors eſt. *Eraſm.*

——Impudentes magiſtellos, infimi ſubſellii pædagogulos—qui *eructant* dicam an eblaterant, indigeſtas opuſculorum cruditates——non ſcientiam promovendi ſtudio, quam admirentur omnes, ſed puerili quodam *gloriola* aucupio quod prudentiores rideant, miſereantur———

Vere *Batavum* ſi quis mortalium alius.

——Et ut *illum* prætereamus, in quo plus ſemper admirationis quàm utilitatis, plus famæ quàm experientiæ fuit, quem opinione *vulgi* aliquandiu magnum———

——Seneſtâ liberantur, malo haud dubiè aliorum vitæ incommodorum multo omnium moleſtiſſimo; in quam non aliter quàm in ſentinam, univerſæ ætatum aliarum ſordes & excrementa defluunt, ut veriſſimè *eam* vitæ faeces vappamque dixeris———

Quibus audiendi quæ fecerint pudor eſt, nullus faciendi quæ audire erubeſcunt.———

Valedicendi.

VOtum ſupereſt meum (digniſſimè vir) ut Dominus *Ieſus*, te optatiſſimis *literis*, longiſſimis *annis*, & omnibus *fœlicitatibus* perpetuò beare dignetur——

Vale delicium non dico meum, quod dico maximè, ſed univerſi literati orbis-*Vale*, neque enim aliter nobis videbamur incolumes niſi te incolumi, quem ego ſic me Deus amet portionem mei potiorem puto——

——Nolim hoc ingenium tale tantum, ante diem perire——

Bene te valere & muſis quàm chariſſimum, quam dilectiſſimum, deoſculatiſſimum eſſe jubeo——opto te proſperrimè valere——

Bene vale amice mellitiſſime.

Nè te multis morer——

Vale——*habes animi nuntia verba mei.*

Vale & verborum meorum (ſi ſapis) noli dememiniſſe——

Veſtrum diu vivat & valeat *uterque*, hominibus gratus, dilectus *Deo*, cujus tutelæ *te* jam reſigno——

Accipe, quo ſemper finitur Epiſtola, verbo
Atque meis diſtent ut tua fata, Vale.

Vale vir præſtantiſſime, diúque noſtræ reipublicæ literariæ,——& præſis & profis——

——Amorem qui ut *veſtaliter* ardeat pro me ſpõdeo, de *te* (vir humaniſſime) ſpero-

Accipe ſupremo dictum mihi forſitan ore
Quod tibi *qui mittit non habet ipſe*, vale.
Dominus Deus bonorum omnium largitor, tuis benedicat ſtudiis, & *Spiritus* ſui Favonio faveat, foveatque———

Apprecatur iſthæc *tibi* qui *te* animitùs, oculitúſq; diligit——*G. V.*——vive, vale——

Jehovah *Tutelaris*, & *Soſpitator* clementiſſimus, ad ſanctiſſimi ſui *nominis* gloriam, *te* diu ſervet in terris incolumem——

Deus Opt. Max. præſtet, ut annis, doctr nâ, virtute, fœlicitate, votum & ſpem *mei*, & amicorum *meorum* longè ſuperes.

Dominus ille *Jeſus* promoveat *te* à *bono* in *meliorem*, uſq, dùm *optimum* evadas, & extiteris.

——*Cura ut mens ſit ſana in corpore ſano.*

Te *tuoſque* quàm fœliciſſimè, & ſuaviſſimè *valere* & *ſalvere* cupio animitùs.

Vive *vir* illuſtriſſime, *amice* dilectiſſime, *vive* Deo, Regi, patriæ, *vive* familiæ tuæ, *vive* ſuaviſſimis filiolis tuis, *vive* nobis, pupillis *tuis*, quibus dignitate, & *amore* es *pater*, tutelâ *patronus*, auctoritate *propugnator*, ornamentum in *proſperitate*, auxilium in *adverſitate*; *vive* lumen & columen noſtrum, *vive* quàm fœliciſſimè, quàm diutiſſimè.———

——Ad *Deum* Deorum benigniſſimum, benigniſſimorum ſummum, ſummorum maximum, maximorum rectorẽ, deniq; confugio, quem nuſquam non precatum habeo,

habeo, ut *te* diutissimè servet tuæque saluti pulchrè consulat.

Vltima mandato claudetur Epistola *parvo,*

Sit tibi cura mei, *sit tibi cura* tui——

D. O. M. valetudinis largitorem precor, ut *te* diu diúque servet incolumen, cujus tutelæ & benedictioni, *te*, tuosq; ex animo permitto——

Vale Musææ parens patriæ——

Vale, ac nos tibi jam pridem devinctissimos, devinctiores reddito——

Millies valeto, *anima* dimidium meæ.

Benè vale. Vale, valéque. Salve perpetuùm.

Reliquum est, ut sub *alis* Dei omnipotentis te nunc relinquam.

——Ego interim *Deum* precabor omnipotentem, ut suam cœlitùs gratiam tuis superinfundat studiis, ut magis indies magísque benefaciendo, beneque audiendo inclarescas, ; quod apprecatur *tibi* ex animo——*Y. B.*

——Pancraticâ fruare faxis valetudine.——Millies vale——

——Te *valere* jubeo & *salvere* fœliciter.——

——Bene vale mortalium charissime & animæ plusquam dimidium meæ——

——Faxit Deus τρισ υπόστατος ut quod seriò utriq; nostrûm precatur——

——Sub remigio alarum suarum *te* obumbret *Deus*——

—Subdantur *tibi* æterna brachia; & protectio tua, parma & clypeus, sit beneplacitum *Dei* mei inhabitantis rubum——*Deut.* 33.

—Quod non cessabit jugi orationis sacrificio, à *Deo* Opt. Max. efflagitare—

Sub umbraculo alarum Jehovæ requiescas.

—In clientelam *te* suam recipiat *Dominus*. Vale.

In manu *te* sua, manè custodiat & vesperi Israelis custos——

—Quod ut fiat *D. O. M.* bonorum omnium largitori, animitùs supplico—

—Omnémq; *tibi* beatitudinem precatur *L. M.*

Vale (mi *chare*) & ter *maximus* ille, & *optimus*, bonorum omnium *fons*, concedat *tibi* Ληρὸν ἐπ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος Ηελίοιο——

Custos Israelis Te custodiat.

Atque hæc raptissimè. Vale millies.

Vale longùm, jucundissimè sodalis.

Salutes tibi *meas*, mille & millies impertio.

Bene valentem & ad cœlestia semper anhelantem te servet ac provehat Christus——

Bellissimè fac ut valeas——

Te tutelam Jehovæ jam commendo.

Dominus *Iesus* te diutissimè servet incolumem, florentem diu——

Τῷ θεῷ εὐχομαι μακρουσε μακαρίου τε βίου ἀξιῶται.

Da operam ut totus valeas, tum corpore, tum animo ——

Ἔῤῥωσο, καὶ ὦ γαπῶν με διατελεῖ, ἐγὼ γὰρ οὐ παύσομαι φιλῶν σε.

Ὁ δὲ τῶν ὅλων θεὸς ὢν, εἴη διαφυλαττὼν σε χάριτε αὐτοῦ ὡς χαρίτων ἐρόφιμον ——

Te autem sub umbrâ *Iehovæ* alarum, incolumem jam relinquo conservandum.

Formulæ scribendi post Vale, *quando per oblivionem aliquid animo exciderit.*

V*Ale*——sed percommode hoc mihi nunc in mentem venit——

Vale, Sed heus *tu* propemodum *præteriêram*, quod *imprimis* dictum oportuit——

Vale, sed prius *exciderat* negotium, quod non oportuit esse prætermissum.

Vale, sed obsignaturo *epistolam*, illud opportunè venit in mentem, quod omissum doleret.

Vale——sed jam obsignâram *epistolam*, cùm literas ad *me* duas, reddit veredarius, itaq; resignavi ut eâdem *operâ*, binis tuis responderem.

Dum *ista* literis consigno ecce. ——

Subscribendi.

A Mantissimus *tui*.

Studiosissimus tuæ prosperitatis.

Observantissimus *tui.*
Tuus animitùs.
Toto pectore tuus.
Tuus ex animo, & in Domino.
Oculitùs *te* redamans, tuáque.
Tuissimus.
Animo, corde, & corpore tuus.
——Vale ac redama amantissimum tui——*S. B.*
Ego enim restipulor me futurum denuò amicum.
Tui studiosissimum——*B. D.*
Sic ex animo precatur intimè tuus——
Amicus tuus Pyladeus.
Tuus, quid plura?
Tuus dum suus.
Aureis amoris catenis tibi adstrictissimus.
Tuissimus dum minima ex parte suus.
Amiculus tuus vel potius clientulus addictissimus———
Idem qui pridem.
Herculeis prorsus, & adamantinis *amicitiæ* vinculis tibi adstrictissimus.
Effectus meritis tempus in omne tuus.
Beneficentiam tuam, amore, more, ore, re, semper culturus———
Qui tibi arctissimo Religionis, *affinitatis*, & amicitiæ *vinculo*, quasi clavis *trabalibus*, conjunctissimus est, & copulatus.
Tuæ voluntati universam industriam omnesq; spiritus devovens———

Vestram

Vestram paternitatem, & dignitates submissè, & devotè colens ——

Totus tuus in *Eo* cujus totus es tu.

Ὁλὸς σος, τὶ πλέον;

Ο σὸς, ὅσος, ὅλος.

Ο σὸς, καθ' δύναμιν καὶ ὑπὲρ δυνάμιν.

Σὸς, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἔτι.

Σὸς, ὃν περὶ κηρὶ φιλῶ.

Πατῇ ὑπουργίᾳ τὲ καὶ προθυμίᾳ.

Ad omnia tua imperata paratus.

Dandi.

DEdi *Cantabrigiæ.*

Datæ *Lincolniæ*, pridiè Calendas *Augusti.*

Datũ *Eboraci*, sexto Nonarum *Quintilis.*

E *Schola* nostrâ *Lincolniensi* pridiè Iduum *Junii.*

E *Musæo* meo *Cantabrigiæ*, ad *Nonas* Junias, *anno* epochæ *Christianæ*, millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto. Anno ultimæ *Dei* patientiæ 1627.

Anno ab Incarnato *Christo* 1624.

Anno à mundo per *Christum* redempto 1624.

Scripsi *Lincolniæ* Calendis *Augusti*, anno *Messiæ* Regis æterni, 1622.

Μηνὶ Μαΐῳ, ἐτεὶ ἀγκδ.

Ἐκ τ Διγκολνίας δευτέρα.

Ἐπὶ δεκάδι Μεταγειτνιῶνος:

Ἐτεῖ ἀπὸ τῆς θεανθρωποτονίας,

α χ κ δ. α χ κ η. α χ λ β.

Regulæ.

Regulæ ad Dandas *literas, antiquo* Romanorum *more.*

Sex *Majus*, Nonas, *October*, *Julius*, *& Mars:*
Quatuor ast *reliqui*; dabit *Idus* quilibet octo.
Inde *dies* reliquos omnes, dic esse *Calendas*,

The meaning.

The first day of every Moneth is called the *Calends* of the same, according to the Verse:——

Principium nostri Menſis dixere Calendas.

The *second*, *third*, *fourth*, and *fifth* dayes, are the *Nones*. The *second* day being the fourth of the *Nones*, and so backward. Except in *March*, *May*, *July*, and *October*, for they have six *Nones* a piece: so that in those four moneths, the *second* day is the *sixth* of the *Nones &c.*

The *dayes* that follow the *Nones*, be called *Ides*, and be alwayes *eight*; and in *March*, *May*, *July*, and *October*, the fifteenth day is the *Ides*, in all other moneths the *thirteenth*: They must also be counted backward.

1. Nones. * *Nona*, à non ſacrificando— *Nonarum* tutela Deo caret. *Ovid.*

2. Ides. So called *ab* edendo *quia dies epulatum*— Idibus *albo* Iovi *grandior agna cadit.* Ovid.

Or, *ab* iduando, *quia dividunt menſem in duas partes æquales.*

Al

All the *other* dayes are the *Calends*; and *March*, *May*, *July*, and *October* have alwayes seventeen *Calends*, which begin the *sixteenth* day, so that the sixteenth day of *March*, is the seventeenth of the *Calends* of *April*, &c.

But in *December*, *August*, and *January*, the *Calends* be nineteen, which begin on the *fourteenth* day. *November*, *September*, *June*, and *April*, have eighteen *Calends*, and *February* sixteen, all which begin upon the *fourteenth* day.

3. Calends. So called à *Calendo*, observed in honour of *Iuno—Vendicat Ausonias Iunonis cura calendas*—Ovid. Or, ἀπὸ τοῦ καλεῖν, à *Vocando*, because the first day of every month the *pontifex minor* made foure *calls*, or as many as the dayes for Faires were in that moath.

Numerus dierum.

Triginta Aprilis, Junius, Septémq;, Novémque
Uno plus reliqui: *viginti Februus octo.*

Inscriptionum Formulæ.

AMico *meo* perantiquo.

Domino atque amico meo æternùm colendo——

Ad Collegam *suum* peramandum, P. B.

Eruditione, virtute, & *moribus*, excellenti viro *T. B.*

Moderatori *Scholæ* in *H.* præceptori suo chariſſimo, & unicè colendo.——

Vigilantiſſimo pulchræ prolis cuſtodi.

Ad

c

Ad literarum studiosos.

LIberali indole, & maximâ spe adolescenti *A. H.* liberalium disciplinarum cum primis studioso.

Ad sodales.

GEnerosis, literarumque candidatis adolescentibus, *N. P.* & *H.* sodalibus suis jucundissimis, & summè dilectis——

Præcharo suo L. M. d.

De Compositione *Oratoria.*

Vt elegantiorem Latinæ Orationis assequamur syntaxin, cùm generalia quædam, tum etiam specialia præcepta, prælibanda sunt.

Præceptum 1. *gener.*

SI in *sublimi* stylo aliquid scribendum, adhibendi sunt pedes *longis* constantes syllabis, ut, *Ad ejus non salutem modò extinguendam, sed etiam gloriam per tales viros infringendam.*

2. Si in *stylo* humili; *breves* plurimum pedes intexendi; ut *Siciliam adii.* Vestis enim

enim apta esset corpori rerum. *Lyps.*

3. *Monosyllaba* plura malè continuantur, & *Polysyllaba* malè etiam condensantur; *longorum* autem & *brevium* verborum commutatio est laudabilis; ut, *Quod precatus sum à Diis immortalibus*——

4. In principio, & *fine* periodi, commendantur dictiones *polysyllabæ* (mediæ sententiæ minor ineunda ratio;) ut, *Libertatem, jucundissimam, fateretur.* 1 In *fine* optimè sonat *Ditrochæus*, ut, *cantilena, liberatus, perditorum.* 2. *Sic etiam* Principium, medium ac finem tibi *Docbimus* ornat.; ut *reipublicæ.* 3. *Iambus* autem & *Di-jambus* apprimam ferunt auribus suavitatem; ut, *Omnes quotquot sumus, profectum in studiis gratulamur tuum. Mira gustatur dulcedo in studiis, mira præbetur ex illis amœnitas.*

5. Judicium *aurium* nullo modo *hîc* est negligendum, ideóque sex, septémve *periodos* abs te compositas, *semel* atq; *iterùm* clare recita; sic enim experiri poteris *orationem* tuam *numerosam* esse; vel hiantem, & *asperam* deprehendas *.

6. Fugiendus est creber *earundem* literarum *concursus*; & ne *hiulca* sit oratio, priorem à *vocali* terminatam, insequens dictio à *consonanti* inchoans excipiat; aut *contra*, à consonanti clausam, *aperiat* dictio incipiens à *vocali*, vel consonanti *ejusdem* organi, ut *vocem*

* *Contextus* orationis *serio formetur, uno quodam habitu, & æquabili* Sermonis *filo.* Lipſ.

cum insuaviter *definentium* κατὰ στίχον declinetur, vel *aliarum* interpositione, vel *ipsarum* commutatione inter *se*, dicaturque

à nobis { *potius* { *Clarorum consilia virorum* / Illustrum virorum acta, / *quàm* { *Clarorum virorum consilia* / Illustriu m acta virorum.

Specialia præcepta hæc sunt.

Reg. 1. Adjectiva *substantivis* præponi debent, & *vox* una, vel plures intertexendæ; maximè *genitivus* posterioris substantivi; ut, *Hæc est vera justitiæ lam. Magnum profectò laborem Cæsar assumpsit, quem fermè ab ipsis ad nos venisse Gadibus aiunt, ut hostes suæ quidem majestati rebelles, nostris autem supra modum rebus infestos, armis subigeret: quam ob causam, perpetuum illi amorem & gratiam debemus immortalem.*

Sic *Relativum* eleganter præponitur *Nomini*, & Verbo suo: *Quem cum isto sermonem habueris, procul stans accepi.*

Exc. 1. Sed trajectio *Pronominis*, & Substantivi hic frequens est; ut, *Gravi teste privatus sum, amoris summi erga te mei.*

2. Nomina negantia, ut *Nemo*, *Nullus*, & *Omnis*, substantivis venustè post ponuntur; ut, *Qui vitiis careat invenimus neminem. Quæ peragenda dedisti, perfeci omnia.*

Reg.

Reg. 2. *Obliqui* casus, orationem eleganter inchoant, *Verba* claudunt periodos elegantissimè, (nisi lex numeri *aliud fortassis aliquando suadeat): ut, *Doctrinæ radicem esse amaram omnes nimis experimur; sed dulcissimos ejus postmodò fructus degustamus.*

* Hyperbaton *enim diligenter cavenda est, nam obscuritatem parit.*

Sic participia & *gerundia*, nec non *comparativa*, venustè claudunt orationem: ut, *Libenter sum equidem reluctatus. Tuâ societate nihil gratius. Laborum fructus est longè maximus.*

Reg. 3. Post *Superlativum*, eleganter ponitur *comparativus* ejusdem nominis, qui significatum *Superlativi* quodammodò superare videatur: ut, *Cum multi doctrinam per se libentissimè desiderant, tum hoc libentius, quod honores habeat concomitantes.*

Reg. 4. Persona *agens* patienti, proximè præponenda: ut, *Magnam Cæsar Pompeio injuriam fecit.*

Reg. 5. Adverbia, & *Præpositiones* ubivis cum casibus, quos regunt, locari possunt, ubi sonent *jucundissimè*; sed elegantiores *Participii* sui, aut *Verbi* sunt Anteambulones: ut, *Debitam pro contemptu suis hostibus, diúque dilatam sevetitatem, Cæsar tandem exhibuit, sed clementissimè mitigavit.*

Reg. 6. Pronominibus *Qui, quæ, quid*, eleganter præfigitur *Ec*: ut, *Ecquis adeò ut tu ignavus? Ecquisnam me velit?*

Reg.

Reg. 7. Pro *tam diu* vel *donec* eleganter ponitur *tantisper*: ut, *Ego te amicum dici meum tantisper volo, dum quod te dignum est, facis.*

Reg. 8. Voculæ *antequam priusquam, postquam*, eleganter dividuntur: ut, *Omnia prius verbis experiri, quàm armis sapientem decet.*

Reg. 9. Particula *vel*, venustè additur *superlativis*, & verbis pro *Etiam*: ut, *Nobis potior ratio honestè vivendi, quàm vel optimè dicendi videretur.*

Reg. 10. Uni *substantivo* duo Epitheta; & uni *Epitheto* duo substantiva, pulchrè subjunguntur, per *tum* vel & geminatum; ut *Cæsar tum fortis, tum prudens, immensis & laboribus, & impensis, Romam tum strenuè defendit, tum prudenter gubernavit.*

Reg. 11. Quod ad *numerum*, in singulis *thematum*, & *Declamationum*, &c. partibus spectat *oratorium*; hanc infra tabellulam inligamus animo. Quod viz.

Pedes adhiberi debent in

- Exordio } longiores.
- Propositione }
- Confutatione, { firmatione, si sit acris } celeres. / vehementori }
- Confutatione, { graviori / clusione denique } longiores,

Reg. 12. Quod ad *ordinem* spectat.

1. In *Augendo* Majora *minoribus* sunt post-

postponenda, ut, *civem Romanum vincire, verberare, in crucem tollere* —— Ego *faces jam accensas ad hujus urbis excidium comprehendi, protuli, extraxi.*

2. In *Minuendo*, Minora majoribus sunt postponenda; ut *nulla crux ibi fuit, nulla nex, nulla verberatio, imò nè custodia quidem.*

3. Quod *dignius* est, vel *naturâ* prius, præponi debet; ut *viros*, dicendum est, *ac fœminas*; *Diem noctémque*; *ortum & occasum solis*: (in pedestri scilicet oratione, non contra:) *poetæ* enim *exleges* sunt, nec se patiuntur septis *oratoriis* incarcerari ——

Reg. 13. Abesto procul odium *similitudinis*, parituræ *nauseam*; itaque *pes* idem, sæpius non *ducat*, claudat-ve *sententiam*, variandæ periodorum *clausulæ*, ut auditorum *auribus*, nostra magis *sapiat* oratio——

Coronidis loco.

VT celeberrimi Mri. *Thomæ Farnabii* aureis * planè *Vos* alloquar verbis: *Præceptis his, si fœlicis ingenii vestri (optimi Iuvenes) facultatem excolere, habitum, & disertam dicendi facilitatem usu acquirere non pigebit: ibunt indolis vestræ flores* (quos *naturæ* produxit *tellus*, *artis* formavit *sol*, *exercitationis* educat *imber*) in *eloquentiæ* & prudentiæ *fructus.*

* Indic. rhetor. pag 41.

fructus. Summus ille *Naturæ* parens *fructus* hoſce, quorum ipſe ſparſit *ſemina*, ita benigno *foveat* numine, ita *radiis* ſuis illuſtret, *animétque* æternus Juſtitiæ & Sapientiæ Sol, ita *gratiæ* ſuæ *auræ* mulceat, *imbre* riget Sacro-ſanctus Favonius; ut *canéſcentes* illi indies ad *maturitatem* in animis veſtris, *Vos* ipſos ad conſummatiſſimæ *Virtutis* arcem evehant; ad faſtigatiſſimi *Honoris* apicem promoveant; in *Reipubl.* emolumentum, divini *nominis* gloriam, veſtram *ſalutem* æternam.

Amen.

Trin-uni Deo gloria.

FINIS *Formularum.*

MANU-DUCTIO AD ARTEM CARMINI-FICAM SEU Dux Poeticus.

Lectori εὖ ποιεῖν.

EN tibi (Philo-Muse, Μουσοφιλτατε) Ducem *Poeticum, vel, si magè velis*, Comitē; *qui si facundior aliquantillùm foret*, vehiculo *tibi esset in via*, Helicona *versus profecturo. Suæ nunc verò conscius indignitatis, (titivilitium utpote merum!) Nec* equestri *gradu nobilitandæ* pedes *ipse inter gregarios è Musarum castris milites*, scire *te docens &* exercere *peditum arma; imò* pedum *potius usum quàm manuum, (nec tamen dedecorosa tam divini* studii *fuga)* pedestri *itinere* comitabitur,

tur, *si ipsius tandem opera, Apollinis arcem* Heroicè *expugnare poteris. Quod si* tu *illius aliquantisper præceptis assueveris,* tyruncule, *victoriam reportabis at incruentam*; *eò fortassis gratiorem, faciliorem scio. Tu interim* illius *faveas quæso studiis, suam* aliis *palmam non prærepturi, faxisque candidus,* hanc *nostram, humi repentem, imbellem, talem qualem*—

Inter victrices, hederam, *tibi serpere lauros.*

Tuus in Christo Jesu,

Joannes Clark.

Dux Poeticus.

PUer, qui carmina, *Phœbi* tandem lauro digna, cupit componere, *artem Poëticam* scire *debet*, & exerçere. 1. *Scire* quid requiritur ad *Carmen*, in genere & in specie. Quod ad *Carmen* spectat, in *genere*,

1. Scire.

1. *Versus* crebrò vertendus, ut quo tandem modo, *auribus* magè placeat, experiatur; secundum illud *Horatianum*, lib. 1. Satyr. 10.

1. in genere.

Sæpè stylum vertas, iterum quæ digna legi sint,
Scripturus — & alibi — *in versu faciendo*
Sæpè caput scaberet vivos & roderet ungues. 1 Serm. 10.

2. *Relambendi* sunt denuò *versus* jam *compositi* & *ursino* more *effformandi* (quod *Virgilius* dicitur) non enim sufficit ut *carmen*, sed ut politum, *artificiosum*, tersumque carmen componat — Versus enim *expiare*, parum laudabile est; neq; quam *multos*, sed quam *multum* scribat quis, refert; ut enim Quintil. lib. 10. cap. 3. *Citò scribendo non fit ut bene, bene scri-*

bendo fit ut citò scribamus; primum hoc *constituendum est, ut quàm optimè scribamus, celeritatem dabit consuetudo*——

3. *Poëticè loquendum* est in carmine, *phrasi* diversâ prorsus *Oratori*; ut *Dilaniavit opes*, elegantiùs in poësi sonat, quàm *absumpsit patrimonium* —— *Tropicæ* autem *expressiones* sunt laudatissimæ——*Magnóq; irarum fluctuat æstu*——cygneas imitantur tempora plumas—— tacitarum vellus aquarum——

4. *Versus rythmici* (quos vocant *Leoninos*) vitandi, et cavendi sunt, ut *Quærebant flavos per nemus omne fævos.*

5. *Versus* non debent *uniformes* esse, ex iisdem semper *pedum* syllabis constituti; sed diversum *induant* habitum, *rebus* & *affectibus* exprimendis *accommodatum*; nunc igitur *dactyli*, nunc *spondæi* sparsim intermiscendi; hîc *monosyllabi*, ibi mox *dissyllabi* & *trissyllabi*; neutri enim *continuò* locandi sunt, sed *alternatim.*

6. *Prioris versus* sensus, in sequentem incurrat, neque (nisi rarò) per se impleat, perficiátve sententiam. In longiori tamen *carmine*, ad sextum & octavum, imò ad *decimum* aliquando versum, [illegible] stulerit periodum eleganter, (inu[illegible] nempè generis carminibus:) sed in [illegible] *Elegiacis*, ultra distichon, nè prod[illegible]tor periodus.

2. In specie. 2. *In specie*, quod ad Carmen spectat, animadvertere debet *Poeticæ* studiosus,

dioſus, *Pedes*, epitheta, & clauſuram carminis.

1. Quod ad *Pedes* attinet, 1. Illorum *natura* ſpectanda eſt, 2. *Connexio* inter ſe.

1. Pedum.

1. *Natura*, ut propoſitæ *materiæ quadrent* optimè, & adaptentur; *tales* enim ubique ſunt adhibendi, qui intimiorem rei ſubjectæ naturam, *graphicè* depingant. Talia ſunto *verba*, qualis *res*. *Triſtia*, *mæſtum vultum*, *verba decent*; *iratum plena minarum*, *ludentem laſciva*. *Virgilius* optimè, ad vivum, tempeſtatem maris ſic deſcribit: *vaſtas volvunt ad littora fluctus*: & Homerus, πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.

1. Naturam.

1. *Spondæi graves* ſunt, & tardi, regiæ *majeſtatis* pleni, *magnificè* prorſus incedentes greſſu; Apti, ſunt præcipuè ad *Querelas*, luctus; *threnodias*; præſertim *Monoſyllabi*, qui diſſyllabos, & triſſyllabos hac in re ſuperant; ut

Tum demum admiſſi ſtagna exercita remiſcent.

Me me adſum qui feci, in me &c.

2. *Res grandes*, Regina ad templum formâ pulcherrima *Dido*, Incedit.

Monſtrum, horrendum, informe ingens, de Polyphemo vaſto illo, & horrendo gigante.

Illi inter ſese multâ vi brachia tollunt.

Verſus iſte ſpectandam ferè exhibet, & audiendam proponit *Cyclopum* induſtriam, in fulminibus Jovi fabricandis

2. DACTYLI exprimunt 1. *Celeritatem* & properationem festinam, ut

——agmina cervi
Pulverulenta fugâ glomerant, montesque relinquunt. Æn. 4.

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula Campum,

——Convellimus altis
Sedibus, impulimúsque, ea lapsa repentè ruinam
Cum sonitu trahit, & Danâum super agmina latè
Incidit —— *ruinam turris impulsæ describendo*——
At tuba terribili sonitu *tara tantara* dixit.

Sic *iste* versus iracundæ *Didonis* impatientiam

Ferte citi flammas, date vela, impellite remos.

2. *Consolationem*, jucunditatem, & hilaritatem, ut,

Pone metus, feres hæc *aliquam tibi* fama *salutem*, *Inde ubi clara dedit sonitum tuba, finibus omnes,*

Haud mora, prosiluere suis; ferit æthera clamor.

Dactylus autem dissylabus, plus quam trissyllabus; *monosyllabus* verò maxime *hæc* depingit.

Si *spondeus* in primo loco, & *dactylus* in secundo ponatur, suaviter sonat carmen; ut

Sin absumpta salus, & Te pater optime Teucrûm

Pontus

Pontus habet——
Aut dispondæus
O digno conjuncta viro——
—— Incipiat *puer* à faciliori carminis genere, sc. *Adonico* quod constat ex dactylo & spondeo——

2. *Connexio*, inter se, *hoc* enim imprimis curandum est, ut *Pedes* inter se, *quâdam* quasi *catenâ* copulentur aureâ——ut

Arte citæ veloq; rates remoq; reguntur.
Sæpe simultates ira morata facit.

Elisiones iccircò (frequentes saltem,) *cum scopulos* vitare debet; nam carmen invenustum, deforme, & squallidum, reddunt, ut per *salebras* duráque *saxa*, cadere videatur; molliter autem & aptè, sine *asperitate*, & hiatu quod fluit, meritò laudatus—— 2. Connexionem pedum.

2. Ad *Epitheta* quod attinet, Versus absque *illis* nudus est, & velut incomptus; *crebra* igitur intertexi debent, non tamen *otiosa*, usitata, absurda, sed genuina, propria, quæ ex *visceribus* materiæ, aut ipsis argumenti medullis, eliciuntur, ——ut *aëriæ*, pictæque *volucres*,——pomifer *autumnus*—— 2. Epitheta.

2. Epitheta, ante sua substantiva venustissimè collocantur, ut

Pendula flaventem pingebat bractea crinem.
Aurea purpuream subnectit fibula vestem.
Vecta est, frænato cærula pisce, Thetis.

3. Quod ad *Clausuram* carminis pertinet, 3. Clausura.

tinet, *Hexametrum* Heroicum in trisyllabo, aut dissyllabo; *Pentametrum* in dissyllabo semper terminandum est.

Et hæc præcipua sunt, quæ *scienda*, & observanda sunt incipienti Poëtastro.

2. Exercere.

2. *Exercitium* pueri qui in *Poëton* aliquando evadere velit, constare debet

1. In carminibus { Aliorum authorum } { transponendis, restituendis, reciprocandis. Novis suopte *marte* componendis.

1. *Transponendis*, quando scilicet *luxatas* & confusas, *dentatâ* (ut ita dicam) *carminis* dictiones, in justum ordinem redigit, summumque priorem locum restituit.

2. *Restituendis*, idque 1. in *fragmentis* carminum redintegrandis, ut,

Fumo nil { *sic vana est gloria mundi.* *levius* { *fumi instar gloria mundi.*

2. *In diversâ* metri *metamorphosi*, vel transmutatione, quâ inter se, permutantur varia carminum genera, 1. aliquid vel *addendo*, vel *abjiciendo*, ut,

Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.

Sublato *ipsa*, fit Iambicum trimetrum.

Bonis superba Roma frangitur suis.

& in illo *Senecæ*.

Non est ad astra mollis è terris via.

fit Pentametrum

Non est è terris, mollis, ad astra, via.

2. Facilis

2. Facilis est mutatio in *vicina* genera,

viz. carminis { Heroici, Trochaici, Phaleucii } in { Asclepiadæi, Jambicum, Sapphicum. }

3. *Reciprocandi*, vel 1. eodem metro manente, ut, *Musa mihi causas memora quo numine læso* fit carmen retrogradum, *Læso numine quo———*

2. Diverso, ut, *Adam primus Homo, Crux omni posteritati.*

Posteritati omni, Crux, Homo primus Adam.

3. Sensu variato, ut *Abelus* de se Gen. 4. ait,

Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo.

Cainus è contra regerit,

Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.

2. In *Novis* suopte *Marte* componendis, & hic primum exercitium esto *Imitatio*, secundum *Variatio*, tertium *Tractatio Poëtica.*

1. IMITATIO, eáque videatur in *Centone, Parodia.*

1 Imitatio.

1. *Centone*, qui est *consarcinatio carminum ex membris Poëtæ cujus*, aut plurium, ut *Ænead.* 2. Eripe me his invicte malis, *hæc omnia firma. Ænead.* 6. Subjecimus tibi exemplum Dialogicum,* viri jam morituri meditationem.

* Amici ssimi mei quondam hypodidascali *G. Beverlsii* cantiunculam cygneam.

2. *Parodia*, cum seria vertuntur in jocosa, vel *contra*, ut

Tantæ mo- } Romanam condere gentem
lis erat } *lapsam reparare salutem*——

2. Variatio. 2. VARIATIO, quâ unam rem, nunc *variis* verbis, nunc *vario* carminum genere eloquitur; ut *Virgilius* amnem glacie constrictum; & *Steckwoodus* in Progymnasmate scholastico, unum idémque distichon 450. modis variavit——

Linque Cupido jecur, cordi quoque parcito si vis
I igere, fige alio tel1 cruenta loco, &c.——

Et iisdem servatis verbis, hoc solum carmen centies & quater effertur varie——

Est mea spes Christus solus, qui de cruce pendet.

2. *Vertendo* Græca in Latina, *oratoria* in Poëtica, aut contra 2do Aliquid 1. vel contrahendo, quando res *fusius* amplificantur——vel 2do res amplificando cum *brevius* contrahuntur,—— & hoc quidem modo, *donec humeri* puerorum, *bovi sufficerint ferendo, tollendus est vitulus.*

3. Tractatio Poetica. 3. TRACTATIO POETICA, seu structura *Poëmatis*, eáque versatur vel in fusiori stylo, vel contractiori—— 1. *fusiori* stylo, *prolixoq*; utpote *Thematis, epistolæ*, ubi omnes partes largius exprimendas persequatur, creberrimas *similitudines* inspergendo. 2. Illustriora *exempla* producendo, quæ incredibilem offundunt *poëmati* gratiam. Imitetur *hic Ovidium* in Tristibus,

Tristibus, &c. 3. Et hic adhibendæ sunt *Figuræ*; miram enim & verè *melleam* conciliant dulcedinem. His etenim, *Poëmatis* forma exornatur ac veluti *coloribus* distinguitur, floribusque aspergitur; inter quas 1 figuræ dictionis

1. *Anaphora* locum habet, ubi *fervet* oratio, vel { *asseveratione*, *obtestatione*, *dolore*, vel simili aliquopiam pathetico affectu.

Te dulcis conjux, *te* solo in littore secum——

Te veniente, &c.

2. *Epanalepsis*, cùm Pentameter definit, ut Hexameter inceperat, ut

Phœbus adest, *sonuere lyræ*, *sonuere pharetræ*;

Signa Deum nosco per sua, *Phœbus adest*.

Victus amore tui, cognato sanguine victus.

3. *Symploce*, quæ acrimoniæ, venustatisque plena est, ut

Quod cessat Phœbea *chelys*, *quòd carmine rupto*

Aoniæ siluêre *Deæ*, Mars *impius egit*.

Quòd spretis, *audax*, Musis, *petit arma juventus*,

Et volucres premere audet equus, Mars *impius egit*,

Quòd cernis nullum deserta per oppida civem,

Nec campis creare greges; Mars impius egit,
Quòd ligo, quòd vomer, quòd sarcula, rastra, bidentes,
In gladios abiêre truces; Mars impius egit,

4. *Anadiplosis* venusta est, cùm posterior pars Pentametri initium est sequentis Hexametri, ut——*mihi sint toties maxima vota mori, vota mori* mea sunt——aut sic——*Restant*, bella aspera *restant*——

Fuit *ab* fuit utile, tecum ire, mihi.
Hoc si *crimen* erat, *crimen* amoris erat.

5. *Polyptoton*, ut littora littoribus contraria——pila minantia pilis——

Certa fui, *certi* si quid haberet amor.
——*sedet*; æternúmque *sedebit*, infœlix Theseus——

2. Figuræ sententiæ, *viz*. Ecphonesis——Aposiopésis, Apostrophe——&c.

Atq; *hæc* de tractatione *Poëmatis* fusiori filo, prolixiori *orationis* stamine.

At verò secundò, *Curtiori* plurimùm stylo acutiora pöëmata describuntur, *viz*.

1. *Epigramma*, in quo, *duæ* primariæ virtutes sunt *Brevitas* & Argutia. 1. *Brevitas*, nam aliquando in *disticho*, sæpiùs in *tetrastico* comprehenditur; quo autem *brevius*, eo *suavius*. Exempla præstat *Martialis* & *Owenus* nostrâs. 2. *Argutia*, ut sit ingeniosum, *sale* & *lepôre* condîtum——ut *Haddonus* de Janâ Dominâ *Gray*.

Miraris

Miraris Janam *Graio* ſermone valere?
Quo primùm nata eſt tẽpore *Grata* fuit.

2. *Anagramma*,—— ut illud de *Ioſua Silveſter* ἀναγραμματζομένω, *Verè os Saluſtii*.——

{*Maria Nevila*} nomen
{*Alia Minerva*} anagram.

3. *Epitaphium* quod in funeribus eſt uſitatiſſimum——

In *Veſbiam* iracundam fœminam.

Tres habuit Furias quondam, ſed *Veſbia* manes
ut petiit; *Furias* quatuor, *Orcus* habet.

Poſt-ſcriptum.

DUculo huic noſtro, galeam fabricavit *Alſtedius*, clypeum *Textor* texuit, Theſaurus *Buchlai* Poeticus nummos, nervum belli, ſuppeditavit; *hæc* tibi putavimus, *Lector amice*, innuenda, nè oblatret quiſpiam *illi* ex inferis *Cerberus*, á cujus *canino* (dixi?) imò *Diabolico* morſu, nihil eſt uſpiam armatum ſatis--

Lectori

Lectori Philomuſo,

S. P.

QVam mihi jam moriens *legavit* amicus dilectiſſimus, *Ego* tibi nunc, ut vides, largior *Animam* cum *Corpore*. Is, me tunc *Imperatore*, * in iiſdem Muſarum caſtris, arenâ Scholaſticâ militavit, *comes* mihi jucundiſſimus, hypodidaſcalus utpote, tyrunculis inferiorum claſſium fuit *Dux*.

* *Puritia.*

—*quo non præſtantior alter*
Ære ciere *ſuos* Martemque *accendere cantu*—ut de *Miſeno* Virgilius: Ex quo *Poetarum* principe, *pedeſtres*, hic noſter, ſuas Heroici *Centonis* luce centuriavit *copias*. Ob ſimi-

litudinem

litudinem argumenti, *nos ducillulo* illum nostro adjunximus *comitem*; mentionem enim feceramus de *Centone*, cujus hîc habes exemplar egregium. *Autor* ipse *claudus*, incessit, (ut nôrunt *nostrates*) sicut Mulciber ἀμφιγυιὴς apud *Homerum*; at carmen *recto* planè, & generoso ingreditur *pede*--in quo sanè ultimo conatu suo *cygneam cantionem* suavissimè cecinit-- & ut *Entellus* olim δεύτερος iste noster Ἀρὴς (nullius, nisi *peccati* sanguinem sitiens sui, hostis *piis* infensissimi) Mundo insuper *Diabolo*, & ipsâ *Morte* in victoriam ultimò absorptâ, prostratâ prorsus, --*hic victor cæstus artéwq; reponit.*

Cesset jam *illius* famam rodere dens *Theoninus*, sit memoria *ejus* in benedictione: *virtutes* ejus imitemur, *nos*, qui militamus adhnc in mundo; *fœlix ille ter & amplius fœlix*, qui desiit militare, qui *cœlo* donatus, iò *triumphe*, iò *triumphe* Ingeminat--imò hymnos angelicos, canticum *Agni*, qui lavit suo

sanguine

ſanguine peccata *ſanctorum* omnia ſubinde concinit. Nec oblatret *Cerberus* aliquiſpiam maledicus, virulenti oris halitu afflans rhapſodiam hanc, aut *me* quia triſtes has amici συνέργȣ συςραγήγȣ exequias, è longè inſequutus, *trophæum* erexerim, aut *laurum* quā meritus eſt, & ipſe nexuit, fronti *ejus*, ſepulchro ſaltem mortui ſic impoſuerim, imo potius (*Chriſtiane lector*)---vel

{ *I* tu, ſuiſ *ve verſibus lege illum.*
{ *I* tu & *illum verſibus eluge* tuis. }

quod humanum eſt et pium & Chriſtianum; iiſdemq; conflatur literis, quibus

Guilielmus Beverleius.

Chariſsimo ſuo M^o. *I. C.* Scholæ Lincolnienſis Moderatori-Centonem ſuum. *G. B. D. D.*

Mitto *Beverleium* nequeo quam ferre *Salutem.*

EN tibi (Chariſſime C.) mei ſpecimen amoris; Animam *largior cũ* Corpore. *Caro querula, mea eſt*; Anima *diſſolvi cupiens & eſſe cum Chriſto*, mea *itidem. Quóque minùs dubites, an non*; *audiſti* (ad Aſſizas) *me in articulo* Mortis *poſitum*? Hoc *tantũ intereſt, Caro* iſta *vocalis*

vocalis quidem; noſtra *non novit niſi ſuſurrare. Vis verbo expediam?* Me *miſera torquet* Cachexia. *Forſan* hæc *legiſſe juvabit. Sumas igitur, at non* ſiniſtrâ *manu, nam* dextrâ *porrigo. Et valeas* (precor) *fœlicíter.*

Cherrie-Willingham,
Auguſti 15, 1628.

Æger ſum, at

tuus ſum,

Will'mus Beverley.

Dialo-

Dialogus.

CARO, ſeu Corpus, & ANIMA.

Moribunda Caro, *animam affatur* corpus *modò relicturam.*

CARO.

Quò mea *Mens*, quò deinde ruis? quò proripis *inquam?* *Æn.* 4. 740.
Quem fugis? aut quis *te* noſtris amplexibus arcet? *v.* 741.
Mé-ne fugis? per *Ego* has lachrymas, dextrámque tuam, *te.* 713.
(Si bene quid de *te* merui, fuit aut tibi quicquam 716.
Dulce meum) miſerere *Domûs* labentis, & iſtam
Oro, (ſi quis adhuc precibus locus) exue *mentem.*

ANIMA.

Vixi, & quem dederat curſum *Fortuna* peregi, *Æn. lib.* 4. *v.* 648.

Mortem

Mortem oro, tædet *Cæli* convexa tueri,
Æn. 4. v 447.
Sume hanc *Christe* animam, méque *hi*
exolvito curis. 647

CARO.

Non *te* noster amor, non *te* data dextera
quondam Æn. 4. 306
Nec moritura tenet crudeli funere *Conjux?* v. 307
Non fum adeò infirmis, nuper *me* in littore vidi, *Eclog.* 2.
Cum placidum ventis staret Mare; non
Ego Daphnim
(Judice *te*) metuam si nunquam fallit imago.

ANIMA.

Non ea forma nitens niveâve in fronte
serenus *Maphæi Supplem.*
Ille decor, dulcisq; oculorum aspectus ut
olim:
Jamdudum, infœlix, macie confecta
suprema, Æn. 3. v. 590
Ignoti nova forma viri— 591

CARO.

Mille, meæ, Siculis errant in montibus
agnæ; *Eclog* 2.
Lac mihi non æstate novum, non frigore
defit.

ANIMA.

ANIMA.

Sed quid *tu* hæc autem nequiequam (*ingrata*) revolvis? Æn. 2. *v.* 109
Non pacem *hæc* conferre queant, placidámve quietem. *Maph. supplem.*
Quin potius palmas, (tua grandia crimina detiens)? *Georg.*
Tende, petens pacem, & placidum venerare *Iehovam.*
Namque dabit veniam *votis*, irásque remittet.
Tolle moras; hæret lateri lethalis arundo. Ænead. 4. *vers.* 72.

CARO.

Hei mihi! namque mori miserum est.— Æn. 2. 136
Non mihi jam *patriam* antiquam spes *ulla* videndi 137
Nec dulces *Natos* exoptatumque *Parentem*,
Ite meæ (quondam fœlix pecus) ite *capellæ.* *Eclog.* 1.
Non ego *vos* posthac (viridi *projectus* * in antro)
Dumosâ pendêre procul de rupe videbo.
Hei mihi! quippe mori miserum est.—

* De *toto* loquens *homine.*

ANIMA.

Usque adeóne mori miserum est? ——
Luctus, &, in *vivis* posuere cubilia *Curæ*;
Æn. 12. *lib.* 6
Pallentesque habitant *Morbi*, tristisque
senectus, *vers.* 273
Et *Metus*, & malesuada *Fames*, & turpis
Egestas. 274
Tum consanguineus, *Lethi* sopor, & ma-
la *mentis* 275
Gaudia, mortiferumque, adverso in limi
ne *Bellum*. 277
Atque adeóne mori miserum est? — 278
Ecce inventa *quies*, ecce illa extrema ma-
lorum; *Maph. suppl.*
Ærumnis factura modum, acceptissima
semper,
Atque optata *dies*, & nescia fallere *vi-
ta*!

CARO.

O tantùm liceat mecum *tibi* sordida rura,
Eclog. 2.
Atque humiles habitare *Casas*, & figere
Cervos!
Suspiratque, *imóque trahit de pectore vo-
cem*. *Æn.* 1. *v.* 380

ANIMA.

ANIMA.

Define fata *Dei* flecti ſperare precando.
Æn.6.verſ.375
Fata vocant, conditque natantia lumina *ſomnus*, *Georg.* 4.
Nobis parta *quies*, nullum *mare* æquor arandum: *Æn.3.verſ.496*
Atque ego (*Diis* placitum) nunc, ô nunc poſcor *Olympo*. *Æn.* 8

CARO.

Aggredere ô magnos (aderit jam *tempus*) honores *Eclog.* 4.
Chara *Dei* ſoboles, magnum *Iovis* incrementum.
At, quocunque ruis, *me* & rape in omnia tecum. *Æn.2.verſ* 672
Eſt hic, eſt animus lucis contemptor, & *iſtum*. *Æn.9.203*
Qui *vitâ* bene credit emi, quò tendis, *honorem*. *verſ.*204

ANIMA.

O dulcis *conjux*; non hæc ſine numine *divûm* *Æn.2.verſ.*772
Eveniunt, nec *me* hinc comitem aſportare *Creuſam*
Fas, haud *ille* ſinit ſuperi Regnator *Olympi*. 774

CARO.

CARO.

Hic tamen *hic* mecum poteris requiescere *nocte*. *Eclog.* 1.

ANIMA.

Define *méque* tuis incendere, *téque* querelis *Æn.* 4. 359

Haud *pater* ipse velit summi regnator Olympi *Æn.* 7. 376

Sed cape dicta memor, duri solatia casûs; *Æn.* 6. *v.* 376

Frigida quàm *mors* primùm animâ seduxerit artus, *Eclog.* 5.

Continuò insuetum mirabor limen Olympi,

Sub pedibus nubesque, & sidera clara videbo,

Permistos *heroas*, & *ipse* videbor ab *illis*.

Nec *me* damnatam sperabunt Tartara *Mentem*. *Georg.*

* De *Corpore* loquitur. *Resurrectio.*

Interea placidâ compostum * *pace* quiescres. *Æn.* 1.

Ad patrios tandem (longo post tempore) fines *Eclog.* 1.

Pauperis & Tugurî congestum cespite culmen,

Scilicet (*æternum fœlix*) ad tarda revertam *Æn.* 6. *v.* 724

Corpora, Perpetuum dehinc convictura per ævum: 725

Nos

Nos pater *ipse* deûm *Sceptri* donabit honore. *Ceiris.*
Huic quoque nec metas rerum, nec tempora ponet: *Ænead.* 1.
Imperium sine fine dabit——
Jamque *vale*; interea tua molliter ossa quiescant. Æn. 1.
Hæc ubi dicta dedit, lachrymantem, & multa volentem Æn. 1. v. 287
Dicere, deseruit, *tenuesque recessit in auras.*—— 288

In perdilecti sui, G. *Beverleii* centonem, *cento* Elegiacus.

Sæpè jacens ripa, defiere Caystrius ales Trist. libr. 5. Eleg. 1.
Dicitur, ore, suam deficiente necem:
Sic Tu, Centonem modulans ita suaviter istam
Fecisti, tacitum nè tibi fumus eat.

J. C.

In eundem

Idem.

SIc pia *Mens* divina ſapit! ſic cogitat ædes
Æthereas, cœlúmque rapit violenta! ſupernam
Sic ſitit, ardet, amat, ſperat, ſpirátque ſalutem!
Sic vivens, mundo moritur! ſic mortua vivit!
Utque apis è nocuis, ſic *Vatum* inſuavibus herbis
Mel ſugit cœleſte, docens myſteria Chriſti
Virgilium cantare, * *pium.*

——— * LUGEBERE MUSIS
VEL VILI, faciléſque tuum decorare ſepulchrum
Convenient *Guilielme* tibi———

* Autor hic.

* Anagrammata 5. de nomine *Guilielmi Beverleii.*

——Væ VERMIBUS ILLIS

C Væ LUGE, planxêre mihi——ſic VERSIBUS ILLUM

I tu ELUGE:—— ILLUM I-VE ſuis LEGE VERSIBUS aiunt.

Lugeo quando lego, lugebit *quiſque* legendo.

Cygnæum ſancto modulatum pectore carmen.

LUGERI MUSIS BELLE, nunc *Vive:* triumpha,

Militia eſt finita tibi. *Sic itur ad aſtra*

Syncerâ pietate! *Fide*, victoria nobis

Immundum adverſus mundum, *Satanámq;* paranda.

Æn. lib. 1. *Per varios caſus, per tot diſcrimina rerum*

Tendimus in cœlum! ſedes ubi fata quietas

Oſtendunt; illic fas regna reſurgere nobis.

Ovid. Met. lib. 1. Aſpera tum poſitis mitescent ſæcula bellis.

Non *galeæ*, non *enſis*, erunt; ſine *militis* uſu,

Mollia ſecuri celebrabunt otia *Sancti.*

Ad quæ, deducat *Nos*, loca *Chriſtus*, Amen.

QUE-

QUERELA APOLOGETICA AD *Lectorem Benevolum.*

ATque sic, hac, ut vides, *sextâ* nunc vice, pueriles istæ minutiæ, *Formulæ* Oratoriæ, in lucem prodeunt; (*Dei* O. M. singulari beneficio, *cui* igitur *soli*, (*a*) omnis æternùm esto gloria, *ipse* enim nec *sum*, (*b*) nec possum (*c*) *aliquid*:) quas quoniam avidiùs undique arreptas, à tyronibus scholasticis, primùm vidimus; priores Editiones, pro modulo sigillatim, suo locupletavimus. Hâc verò ultimâ nostrâ curâ, & culturâ demùm, illud ecce opusculum, in *hortum* jam

a *Tuum* Domine *est bonum, tua est gloria. Qui enim de bono* tuo, *gloriam* sibi *quærit, & non* tibi *quærit, hic fur est & latro, & similis est* Diabolo, *qui voluit furari gloriam tuam. Qui enim laudari vult, de* tuo *dono, & non quærit in illo gloriam tuam sed suam,* hic *licet propter* tuum *donum laudetur ab hominibus, à* te *tamen vituperatur quia de dono tuo, non* tuam *sed* suam *gloriam quæsivit. Qui autem ab hominibus laudatur, vituperante* te, *non defendetur ab hominibus judicante* te, *nec liberabitur condemnante te. Aug. Soliliq* cap 15. b *Parvus sum, nullus sum, altùm nec spiro nec spero:* οὐτις ἔμοι γόνομ' ἐσθ'—— *Idyss.* 1. c *Quicquid in me est* bonum, *id omne tuum est donum* domine— *non mihi sed tibi fero acceptam.*

succreyit *Oratorium*, quem selectioribus *plantis*, herbis salubribus, suaviſſimisque floribus *areatim* sevimus; unde aurea mala, florum fasciculos, *thimum* pariter ac *ceram* legant scholastici—— *sua quâ* liquentia *mella*

Virgil. *Stipent, ac dulci distendant nectare cellas.*

Quod si ab *Horto Oratorio* in *Musarum* ulteriùs Parnassum cupiant conscendere, en porrò *Ducem Poeticum*, privatis olim tyronibus conscriptum, quem nunc emeritum, *rude* donavimus, *Apollineæ* juventutis comitem.

Vides *Lector*, ecce vides animum in *me* satis liberalem, (quidni enim *Meipsum* apud *te* commendem, cùm tam malevelos passim, invidosque vicinos habeam) *promi (d)* magis quam *condi*, * gravatim non deferentis in publicum, vel *micas* duas, (*e*) quicquid tandem aut quantillum penes me, aut in penu fuerit (cui valdè est curta, *fatebor enim*, suppellex domi) quod *tibi* tuis-ve, vel *prodesse* (*f*) queat, vel *delectare*.

Non nobis certè solùm nati sumus, pro *patriæ* salute, próque patria *salutis* (*g*) nullus non labor subeundus est: *Me*, quod attinet, (qui omnibus quam potui

d *Vt avidus fœneratur improbum numorum malim occupare quam condere.* Auſon. *Edyll.* 11. * *Vilè latens virtus, quid enim ſubmerſa tenebris Proderis? — ut lyra quæ ratices, vel qui non tenditur arcu*—— e Marc. 1. 42. f *Vt prodeſſe pluribus poſſem, nullus mihi per otium dies exit: partem noctium ſtudiis vindico, non vaco ſomno, ſed ſuccumbo, & oculos vigilia fatigatos, cadentesq; in opere detineo*—— Senec. Epiſt. & g Thom Epiſc. Coventr. *in Ep.*

ſtudiis

ſtudiis (*b*) votis *conatibus*, non inutiliter vixiſſe cupierim, ut divinum *illum* aliquādo ethnicū*) vixiſſe, uti ſpero non pœnitebit olim, quum ita *me* vixiſſe meminero, ut fruſtrā *me* natum eſſe, non exiſtimē.

Uſq; tamen adeò graſſatur in terris, & debacchatur paſſim, *furiis* comitata efferis ñ. Διαβολή; (quod Magnus ille *Erasmus* * olim conqueſtus eſt) ut nihil uſpiā tutum maneat, à *ſycophantarum* morſibus (*i*) maledic ētiſſimorum (hominum dicā an belluarum?) delatione (*k*) dilaniatione. Inciderunt ſcilicet tam *hæc* (*l*) quàm *alia* noſtra opuſcula, in *tictores* quoſdam (potius quam *lectores*——) & carnifices *famæ*, ſiqua unquam fuit, innocentiæque meæ, miſera *invidiæ* * mancipia, rabioſos detractores, qui *omnia* mordicùs arripiunt, nequiter ſugillant, conculcant miſerè, milleq; convitiis indignè lacerant.

Quos ego ceu latrantes caniculos cum contemptu prætereire, imò ſilentio pertinaci quietem ab irrequietis redimere, ſtatuiſſem ſeriò, (*m*) niſi inaudiêram, longè

h *Ego cupio in te omnia transfundere, & in eo gaudeo aliquid diſcere ut doceam. Nec me ulla res delectabit, licet eximia ſit & ſalutaris, quā mihi uni ſciturus ſum: ſi cum hac exceptione detur Sapientia, ut illam incluſam teneam, nec enunciem, rejiciam.* Sen. epiſt. 6.

* *Cato* Major apud *Cic.*

* *In* Colloq. *famil. epitaphio* — i *Nulli* pars *a mala defuit unquam. Quæ gravis obſtreperet laudi,*

ſtimuliſq; malignis, Falſa ſequebatur quamvis ingentia liver. — Claud. l. 3. k *Scio ego quæ ſcripta ſunt ſi palam proferuntur, multos fore qui vitilitigent, ſed ii peſſimum quiſque veræ laudi expertes ſunt. Eorum ego orationes ſine prætorſuere.* Cato Cenſor. apud Plin. l. 7 *e detractione hominum eſſe immunem niſi qui nihil ſcripſeris.* Tho. Epiſt. Covent. * *Canis in præſepi fœnum non edit, nec bovem patitur tamen.* m *Lex habet illud noſtra genus belli faciat omnemq; malorum Malitiam & rabidas tolerando extinguere vires* — Pind. Pſychomach.

latéq; increbuisse, importunas *istorum* criminationes, quas quidem *turpe* putabam

Et dici potuisse, & non potuisse refelli——

Nam quòd scurræ *isti* nasutuli obstrepuêre passim, quòd *formulas* hasce, sannis posticis & sarcasmis excepêre, quod *genuinũ fregit in illis* horum *invidia* (quas infra *invidiam* * subsedisse sperabam;) inclamando sæpius *pueriles* esse *ineptias*, frivolas nugas, *crepũdia*, meras *affanias*, ignaviæ scholasticæ *illecebras*, unde accreverit plùs multò detrimenti, & incommodi studiosis, quàm emolumenti uspiã; (facere enim ut otio torpescere malint, hebefacto acumine, inventione sopitâ, & retardatâ, *pigri pueri*, cùm habeant hinc quas præ texere possunt *formulas*, nullâ arte, nullâ industriâ suâ conquisitas:)—— *Respondeo*, esse reverâ *ineptias*, nec me aliud unquam honorificentiùs de *illis* sensisse olim; nec tamen adeo ineptas, ut alicui non inserviant usui apud *pueros*, quos ineptire, aliquoties permittitur: *virilibus* haud refragabor ineptas *studiis*; cothurnuli *Herculis* pedibus non induendi——

2. *Pueriles* porrò, esse non diffitebor, solis nempe pueris concinnantur, sunt tantùm *formulæ*, quibus balbutientem adhuc infantiam, (*n*) ad numeros, nervosque *oratorios*, efformare studui. Nec operam in *his* meam *lusisse* me prorsus, autumo, nisi forsitan auribus blandiantur meis, qui gratias *mihi* plurimas, eâ de re egerunt

* *Qui se mirantur, in illos Virus habe*, nos *hæc* novimus *esse nihil*. Mart. *l.* 13. *Epigr.* 3.

1.

2.

n— *Consilium enim nostrum non est eos ducere conari qui* regiam *ipsi vôrunt sed istos tantum qui ætatis, eruditionisq; defectu, manu adhuc indigent alienâ, & facere qua licunq; mea in istius rei tenebris juvari possunt.*——

egerunt sæpius; literis insuper ad me missis, conatum hunc nostrum, *sibi* suisq; non semel gratulantibus. * Quódque certissimi *mihi* est & apodictici loco argumenti, cum fructu saltem mediocri *istas* legi, viginti jam ferè millia (*Deo* gratias) palam divendita, in studiosulorum manibus teruntur passim.

3. Quod autem plus inde obvenerit discipulis *suis* detrimenti, seriò est quod lugeam: ——Sed *quo* tandem modo? *cujus* istud contingit vitio? Certè non *meo*, sed otiosulorum *puerorum* indiligentia; oscitantium forsan pædagogulorum incuriâ, qui usum *harum*, nec noverunt *ipsi* nec demonstrant *suis*. Sin verò sint adeò prorsus inutiles, ut noxiæ *pueris*, cur *suis* non interdicuntur protinus, & scholis exulant? *Ego* planè neque *suum* neque suorum emendicavi uspiam, aut ambivi suffragium? Cur *isti* igitur supercilioſi *magistelluli*, (o) utiliorem *ipsi* non navant operam? cur nihil adhuc parturiunt istiusmodi, cui demùm, *nil in terris simile aut secundum* videatur? aut cum *ranâ* (in fabulâ) rumpunt *sibi* ilia, in conatu aliquopiam utiliori?——

——*an erit qui velle recuset*
Os populi meruisse, & cedro digna locutus
Linquere?

Facillimum quidem est, & fuit semper, alienum opus reprehendere, sed non perinde facilè, aliquid simile, aut præstantius

* *Quorum ego judicio tantum tribuo, ut longè mihi sit jucundior, tacita eorum existimatio, quam si vel universum forum Romanum, & acclamet, & applaudat, aut tanta me miretur imperitorum multitudo, quantum Xerxis exercitum fuisse ferunt.* Erasm. *in Epist. ad Colet.*

o — *Ego quod potui id feci, nec impedio si quis in eadem circo urget ad palmam* —— Lipsi. *in Tacit.* —— Pers.

stantius (p) conficere: μωμεῖσθαι ῥᾴδιον, μιμεῖσθαι δὲ χαλεπώτερον ἐστὶ.——

——Nec *me* adeo clam est, homines nequam, rebus etiam optimis in perniciem tum *sui*, tum *aliorum* abusurosnon? ne *vinum* in ebrietatem, *cibus* in crapulam, *vestes* in superbiam, imò salutaris *Dei* gratia, in lasciviam vertitur? Proinde neque mirum est, si *araneæ* tales, exugant venenum ex dulcissimis floribus; nihil præter morem suum faciunt si fremant, frendent, grunniant, latrent Momi, *isti*, rudesque magistelluli, aliorumque famam, & bene merita jugulent nequissimè, *malè loquuntur, quia bene loqui non didicerunt*, faciunt non quod mereor, sed quod solent. * Verum si tumidi *isti* montes sint sive *colliculi*, sui fœtulos cerebelluli parturirent aliquando * tandem; *Mures* æquè forsan ridiculi, nascerentur, libelluli æquè illepidi, ac *mihi* nunc; quos alii plerique, fortassis *Ego* ipse (salvâ reverentiâ tuâ *Lector*) anitergii nonnunquam loco habiturus siem. (q)

Inducant *nos* in scenam, cœlum terræ misceant, habeant & *nostra* pro ludibrio, nec *hoc* me hilum movet, cùm noverim doctiores, sanctioresq; passim viros (quorum *scripta* magno cum bonorum plausu lucem viderant) sibilari, ab *istis* nebulonibus & explodi: quique noverunt unquam *Socratem*, *Aristidem*, *Catonem*, &c. ——*isthuc* quod aio, non possunt penitus igno-

p —*iners pro fectò ac miserrimum est ingenium cui non plus posterior dies quam prior affert.* Ludov. Viv.

* *Vt olim D.* Hieronymus.

* *Carpere vel noli nostra, vel ede tua.*

q —*Scombros metuentia & ibus*—— Pers. *Satyr.* 1.

ignorare. Quocirca si *fungi* isti, horti nostri Oratorii carpere non desiterint, aut fastidire polyanthemata, lappagines, rosas & lilia sparsim germinātia, susis porrò porris, brassicis, lapathis cynorrhodis liberè vescantur, ut * *similes* sic *habeant labra lactucas* (serenda tamen *illis* suaderem *hellebori* aliquot domi, jugera, ut *virtutem* amplius, & pios *aliorum* conatus non reprehendant:) sin autem delicatulis istorum palatis, *betâ* nostræ (insipidæ nimirum) parum sapiant, *Ego* ut ingenuè fatear) quod *Alyattes* illum facere jubeat olim *Bias*) cepas suas edere permittam, imò & *restim* si velint, unà capere.

At verò (quis coram *invidia* stare potest *) en *hydram* Lernæam! uno scilicet amputato *calumniæ* capite suppullulant *alia*: aliud morosum & aculeatum genus homunculorum acerbo planè felleóque animo exclamat in *me*, ceu stigmaticum quendam *sacrilegum*, aut fratricidam, turpissimum furem, *plagiarium* nequissimum, (quod secretis passim mussitant in angulis) *absurdè*, me imperitè, & *immethodicè* (q) disposuisse plurima, in

* ——*Nec me ut miretur turba labore Contentus paucis lectoribus.* Hor.

*Prov. 27. 4.

q *Methodistæ* isti (sit mihi fas audita loqui) *sanctissimos, flexanimos, piensissimos, doctissimosque concionatores, valeant, cum parum methodicis*; honesta, *pia, utilia, bona* inquiunt *tradidisse, sed desiderari in illis Logicam; logicam quam si callerent paulò accuratius* ——tunc, *tum, sed* sed.

Eccle-

Ecclesiasticâ quadam nostrâ, seu *concionandi* methodo. In qua calumniâ abstergendâ, refellendâ, *tuam* deinceps æquitatem (*lector* benevole) appello, tuámque imploro supplex humanitatem, patientiam, tantisper dum res uti expedita fuerit paucis audiêris.

Edideram sanè (*iratis*, uti reor, *Musis* genioq; sinistro) nuper, publicitùs, *Oratoriam* quandam *sacram*, majori cuidam operi meo, *Oleo* nimirum *Sacro*, è divinis Scripturis *expresso*, appendiculam; *cujus* neq; stamina nec licia, pro *meis* venditare, nè per somnium quidem cogitavi unquam: quod cuivis ingenuo *Lectori* patebit facilè, ex disertis *ipsius* Epistolæ verbis, in hunc modum —— (*m*) " *Centonem* " *veriùs ex variis* θεοῤῥημόνων ἀνδρῶν " *purpuris consarcinatum, sermonibus pub-* " *licè habitis observatum, scriptisq; eodem* " *passim argumento tractatibus selectum.* " Proinde quod de *Politicis* suis persibè " *Lipsius*, in opere isto verè dicere pos- " sum, *omnia nostra esse, & nihil.* ——

Præterea notæ marginales ad literas istas (*b*) (*c*) & (*e*) argumento esse possunt, *me* alienum tunc agnovisse opus, nec *authorum* nomina, ullo dolo celavisse —— (*b*) " *accipe igitur opusculum de in-* " *connexis continuum*, de diversis unum, " *de alieno nostrum.* * —— (*c*) Est enim *be-* " *nignum ut arbitror, & plenum ingenui* " *pudoris, fateri per quos profeceris* † (*e*)

"Obnoxii

m *Oratoria Sacra.* pag. 471.

* *Auson. de* Centon *nuptial.*

† Plin. *secund. præf. Nat. histor. ad* Vespas.

" Obnoxii *profectò animi, & infelicis ingenii eſt, deprehendi in furto malle, quàm* " *mutuum reddere.* *

Certè abfuiſſe mihi longè, *plagii* omnis ſtudium, aut de alienâ purpurâ ſuperbiendi, (*r*) ſanctè dejerare coram vel ipſo *Deo* cordium ſcrutatore auſim: imò *novem* de eodem argumento Scriptorum *nomina* appoſuiſſe margini: *Keckermanni, Zepperi, Alſtedii, Ameſii, Perkinſii, Bernardi,* * *Chappelli,* (*m*) *Williſii, Becketi, Vicarſii* & *Eraſmi* demum *Roterod.* Eccleſiaſt. ſeu de ratione *concionand*——Sed quo *fato* meo planè neſcio, vel deleta, ab *aliis* qui manu-ſcriptum viderant in Typographio, & bibliopolio, (viderant enim multi, & hanc *illis*, licet abſens indulſeram libertatem) vel ab ipſis forſan autoribus fuiſſe; quorum *aliqui* in vivis jam ſunt: quibus ingenuè fatebar coram, eorum *me*, uſum operâ, multoſque ſericatos limbos, è ſuâ tela extraxiſſe; quos probè memini ſuaſiſſe mihi, & rogâſſe obnixiùs, ut *eorum* ſaltem parcerem nominibus——Iſti *ſua*, forſan & cæterorum expunxerant nomina cum eſſent poſtea *Londini*, ut & *alia* inſuper

* Plin. *præf. Nat. Hiſtor.* 1—*Nec alios debitâ ſuâ laude fraudare, aut meipſum furtivis coloribus inſignire velle.*

* Bateombiens *in agro* Somerſetenſ. *cui valdè multum debeo tam ob approbatam ab eo phraſeologiam noſtram, quam ob notas Eccleſiaſticas* —m *Viri exactiſſimi judicii, undiquaquedoctiſſimi, mihiq; nunc & olim ſuo in me merito perdilectiſſimi, cujus ego notis uſus ſum præcipuè in uſibus, quos tamen*

non tam accuratè inſequutus ſum ut ille, *in elegantiſſimo, & planiſſimo illo tractatu quem superius vidi, qui utinam in rem Theologicam typis eum mandaret: diceres* Lector, *omnes ſcriptores, præ illo, in hoc argumento ſordere protinus. Sed uota, quas Ego vidi, erant pauca, longéque alia, quam nunc ſunt. Utinam expectationi mea, tua, precibus noſtris victus ſatisfaceret.*

multa

multa per totum *phrascelgiæ* noſtræ, opus; ſic famæ interim *ſuæ conſulentes*, magnam *mihi*, tum invidiam, tum infamiam conflaverunt obiter.

Taceant *iſti* igitur clancularii delatores, ſuſurrones nihil niſi fel & atrum virus ſpirantes, deſinant ſaniem eructare ſuam denuò; deſinant * ceu canes timidiuſculi caudâ adblandiri *coràm*, ne gry quidem hiſcere audentes apud *me*, quamvis à tergo latrent vehementiùs: prodeant ad faciem, carpant, coram, redarguant, accuſent modò *præſentem*, imò condemnent libere. Certè novi *me* hominem eſſe plurimis erroribus, vitiiſque grandibus obnoxium, (*Domine* quis novit quoties peccaverit?) perlubenti autem pectóque animo, gratias *illi* maximas agnoſcerem, qui *me* vel in moribus, vel ſcriptis lapſantem admoneret candidè——Interim (ut *Auguſtinus* olim *) velim ita reprehendant apud *alios*, ut non taceant apud *Me*.

Calumniæ enim hujuſmodi clanculum diſſeminatæ, animum planè virulentum, nec *Chriſtianum* candorem ſapiunt. Cur enim *fratrem* odêre *ſuum* in corde, * ſugillant ore, nec de erratis *eum* candidè admonent? Cur fratrum ſuorum *nuditatem*

* *Quibuſdam canibus ſic innatum eſt,*] *ut non pro feritate, ſed pro conſuetudine latrent.* Senec. *de remed.* fortuit.

Fiat Ariſtarchus, incomptus allinat atrum Tranſverſo calamo ſignum——Hor. *Poetic.*

——Vitiis nemo ſine naſcitur, optimus ille eſt Qui minimis urgetur—— Hor. *Serm. lib.* 1. *Sat.* 3.

—— ἀνθρώποισι γὰρ τοῖς πᾶσι κοινὸν ὅτι τυχαμαῖς πόλῃ ἐπῆ ἁμάρτη κεῖνος, οὐκ ἐτ' ἐς αὖθις ἄξιολος ὢν' ἄνολβος τις ἐς κακὸν πεσὼν ἀκεῖ τι μηδ' ἀκύνητος πελει. Sophocl. *Antig. Ama et objurga ut luben.* Aug. * *Ad Hieronym. Epiſt.* 19. * Lev. 19. 17.

tem

tem malevolis exponunt deridendam (ut maledictus *Cham?*) (*o*) Cur censuras suas (*p*) & criticismos clandestinos dispergunt, nec ut *vivos* vellicent solos, sed & *mortuorum* scripta, imò *sepulchra* suffodiant impiè? Si *isthæc* pietas, *hæc* si sit charitas, quid tum perfidia, quid-ve calumnia?—*hæc fierent si testiculi vena ulla paterni, Viveret in nobis?* —Obtrectatores istos si forsan aliquid scripsissent publicè, æquè laturos esse non existimo, (*q*) si quis *eos* clandestinis afficaret convitiis, aut ridendos *aliis*, rodendós-ve exponat. Cur igitur *alteri* id faciunt, quod *sibi* fieri nollent? hæc enim lex est illa basilica, quam *Christus* inculcat *suis*; (*r*) & hac saltem æquitate non indignus videri *ego* poteram; ut *me* tam atrocissimi criminis admonerent prius, nec tam odiosis nominibus palam incesserent, qui, seu *plagium* odêre seu *Pelagium*, sciant & *me* odisse pariter.

An non licuit olim, sempérque licebit aliorum frui laboribns, (*s*) alterius de lumine, lumen nostrum accendere? Non erat mihi animus *Notas* illas *Ecclesiasticas* quas privato destinâram usui, foris tunc

o Gen. 9. 22.

p *Puerilis esse jactantia quod olim adolescentuli facere non-sueverunt accusando illustres viros, suo nomini famã quærere,* Hier. *ad* Aug.

q *Aliena vitia in oculis habemus, à tergo nostra sunt. Nihil aliena luxuria ignoscit, qui nihil sua negavit, et homicida tyrannus irascitur, et punit furta sacrilegus. Faciet* nos *moderatiores respectus nostri si cõsulerimus* nos. *Nunquid et ipsi tale aliquid cõmisimus? nunquid sic erravimus? expeditne nobis* ista *dãnare?* Sen. *de* Ira *l.* 2.

r Mat. 7. 12.

s *Apes debemus imitari, & quæcunque ex diversa, lectione congestimus separare, melius enim distincta servantur: assentiamus illis fideliter &* nostra *faciamus, ut unum quoddam fiat ex multis, sicut unus numerus fit ex singulis, cum minores summas & dissidentes, computatio una comprehendit.* Sen. *Epist.* 85.

emittere

emittere, (utinam omnino non emiseram !)donec importuna efflagitatio amicorum)*t*))haud facile scio an inimicorum in hac re) *mihi* extorserat!, apertæ ingenuitatis homini, qui nihil *meis* negare soleam ; Nedum velle, tandem (quod vituperones *illi* blaterant tamen) alieno furtim *melle*, nostras *Oratorias* distendisse cellulas : istius utpote *methodi* versio (de quâ tam indignè vellicor) mea fuit, transtuli *Ego* (ut olim ille) è vernaculâ *bonâ*, in latinam *non bonam* : ac proinde, ut *Fidentinus* apud Poëtam, *Malè dum recito, incipit esse mea.*

Apagésis igitur maledicentia, (*u*)apagitè canes rabidi, qui cùm loqui potestis, maluistis allatrare prætereuntes; *Me* quod attinet hac in re, pro nihilo habeo ab *illis* sic damnatum iri ; habeo *me* jam absolventem intùs, instar mille testium *conscientiam* ; atque alio mox tribunali *omnes* sistendi sumus, (*x*) ubi exigetur á *singulis* ratio, etiam omnium calumniantium sermonum &c.--Ferenda sunt interim dignissimis *Dei* servis, (*y*) multa indigna ; quomodo igitur eveniret *mihi* aliter ? Nonne doctissimi scriptores, *poëtæ*, historici, suos habebant olim *Mastigas*. Zoilos ?——Nonne *Ambrosius, Chrysostomus,*

t- Qui in expetendis opusculis meis amore nostri labuntur & studio scripturarum——rudia & inchoata ad usum privatum, quum sine metu, arcan â securitate fruerentur, proferre ad lucem caligantia coegerunt ; verecundia scilicet mea spolium concupiérunt. Auson. Paulo.

u —— *Procul atra recedat* Invidia, *atque alio liventia pectora flectat*—— Statius *Sylv.* lib. 4.

x 2 *Cor.* 5.10

y —— *Quibus generosus ille sanguis in precordiis concaluit, beneficiendique ullus invasit ardor a ——ut perrumpant potius ad æternitatem ipsa* invidia *spectante, quam irent ; neque enim melius* heroes, *quam per nebulonum humores in cœlum assurgere*——Heins.

Augustinus,

Augustinus, Hieronymus, * imò & *Christus* ipse, omnigena convitia & approbria perpessus est ?

Ignoscas acerbitati, siqua fuit meæ, *Lector benevole*, in sterquilinio hoc refodiendo, venenata *invidiæ* spicula retundendo maledicorũ ora *fimeto* suo obstruendo : (p) indignitas certè criminationis *mihi*, præter meritum ut vides meum, intentatæ, *torrente* me *suo* invitum abripuit, violenter. Nolim certè *Egò*, calumniatorum approbria, (ut *Diogenes* olim *Platonis* superbiam) majori contumeliâ *illis* exprobrare ; nam *maledicendo vincere est vinci* ; & Christianæ mansuetudinis esse censeo *non vinci à malo*, * sed malum bono nostro superare. *Vale.* Deus *téque* bonosque pariter omnes, à flagello * *linguæ* maledicæ, sub alarum suarum umbraculo abscondat semper.

*—*Itaq; licet* Hydra *sibilet, victorq;* Sinon *incendia jactet, nunquam meum* (*juvante* Christo) *silebit eloquium, etiam præcisa lingua balbutiet. Legant qui volunt, qui nolunt abjiciant, eventilent apices, literas calumnientur,* —Hier. *ad Domnion &* Rogat.

p οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν. Titus 1. 1.

* Rom. 12. 21.

* Iob. 5. 21.

Quod

QVod ad errata Typographica *ſpectat*; *ſiqua irrepſiſſe* iterum *compereris in* hac *etiam* ſexta *editione, amice quæſo ut emendes, neque* prælia *cum* prelo *pertinax geras. Abſentia fortaſſis mea, (*authoris*) qui per* centena *(aut ſuper)* paſſuum millia, *à typotheta abfuerim, occaſionem* illi eſt *datura, quantumvis* cauto, *ut aliquando, forſan invitus impingeret. Nam quod de* prælio *paſſim proverbiaſcit* (ſanguinolentam *vix* eſſe pugnam unde *nemo* fugit,) *idem plerumque accidit in* prelo; *nonnulla* ipſum *(tametſi comoculum)* Argum *fugitura ſunt errata, nè ſupra* mortalitatem *iſtam* ſapere *videamur.* Humanum *enim* eſt errare. Tu *autem pro* humanitate *tuâ* (humaniſſime *Lector*) *ignoſcas quæſo* Homini, emenda *quæ repereris alicubi* menda, *& ſcopum* Authoris, Tuæ *(ſcilicet)* publicæque *utilitatis* deſiderium, *magnifacito.*

Vale.

INDEX FORMULARUM
ALPHABETICUS.

Abrumpendi. pag. 171
Accusandi. 264
Admirandi. 263
Affectus movendi. 156
Allegandi Authores. 118
Asseverandi. 266
Attentionem petendi. 45
Benevolos faciendi. 38
Brevitatem excusandi. 297
Causam rei proponendi. 102
Citandi { authores. 118 / exempla. 108
Commendand. 266
Compellandi. 31. 256
Conciliandi 38. 47. 270
Concludendi. 148
Confirmandi. 100
Confutandi. 138
Consolandi. 272
Consulendi. 278
Continuandi. 169
Contrarium inferendi. 106
Conviciandi. 279
Corrigendi. 283
Criminandi. 283
Culpandi. 285
Dandi literas. 369
Defendendi. 286
Dehortandi. 287
Deliberandi. 288
Deprecandi. 289
Disputandi. 290
Distribuendi. 97
Dividendi. 96
Dubitandi. 290
Epanorthoseis. 283
Exclamandi. 291
Excusandi. 293
Exempla proponendi. 108
Exordiendi. 33
Exponendi. 91
Expostulandi. 301
Exprobrandi. 302
Gaudendi. 305
Gratias agendi. 305
Gratulandi amici reditum inopinatum 305
Gratulandi fortunam auctam &c. 316
Hortandi. 317

Illudendi.

Illudendi 322
Inscribendi. 371
Insinuandi. 67
Lætandi. 305
Lamentandi. 323
Landandi. 326
Longitudinem excusandi. 295
Methodus Formularum. 27
Metuendi. 331
Minandi. 331
Moderandi. 78. 85
Monendi. 332
Narrandi. 88. 335
Objiciendi 131
Objurgandi. 340
Obstupescendi. 331
Obtestandi. 341
In odium trahendi. 50
Officium agnoscendi. 342
Opem operamque offerendi. 343
Opponendi. 66
Ordiendi. 33
Partiendi. 97
Peragrandi. 146
Petendi. 346
Pollicendi. 343
Precandi { *bene* / *male* } 352
Prolixitatem excusandi. 295
Proponendi. 88
Provocandi. 65
Purgandi. 354
Querendi. 291
Recapitulandi. 153
Reconciliandi. 358
Reprehendendi, 285
Resalutandi. 359
Responsionem petendi. 270
Rogandi. 346
Salutandi. 261. 359
Silentium excusandi. 299
Similitudin. proponendi. 107
Suadendi. 317
Subscribendi. 368
Testimonia citandi. 313
Thematis partes. 28
Transeundi. 91. 165
Vendicandi. 65
Vituperandi. 362
Valedicendi. 363

FINIS.